

www.iqraa.ahlamontada.com

ئاهلامونتاڊا (كوردی , عربی , فارسی)

بوونکردنه وی
(الْعَقِيدَةُ الطَّحَاوِيَّةُ)
(للإمام الطحاوي)

له سه ر باره وی
(أَهْلُ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ)

(مَذْهَبُنَا جَاءَ حَلِيًّا خَالِصًا * مِنْ بَيْنِ فِرْتٍ وَدَمٍ تَخْلُصًا)

دانانی
عبدالله عبدالعزيز همرته لی

چاپی سنیهم
پوخته و زیانکراوه

شعبان-۱۴۲۸ی کوچی
گه لاویژ-۲۷۰۷ی کوردی
ناب-۲۰۰۷ی زاییسی

له سه ر نه رکی کتبخانه ی حاجی قاسری کزیی - له هه ولیر- چاپ کراوه

ژماره ی سپاردن - له به رپوه به رایه تی گشتی کتبخانه کان - (۹۲۲) سالی (۲۰۰۷)

ناوی کیتاب: پوونکردنه‌وهی (العقيلة الطحاوية).

دانه: عبدالله عبدالعزيز هدرته‌لی.

چاپ: سنیهم.

تیراژ: (۲۰۰۰) دانه.

دانه‌رومکانی تری دانه‌رو:

- ۱- پوونکردنه‌وهی (متن فتح القريب).
- ۲- پوونکردنه‌وهی (الاربعین النواوية).
- ۳- (عقیده‌ی نیسلامی).
- ۴- هونراوه‌ی (ایمان و نیسلام).
- ۵- چمند گولتیک له (گولزازی نیسلام).
- ۶- پوونکردنه‌وهی (منهاج الطالبین) له (۵) بهرگدا.
- ۷- پوونکردنه‌وهی (قطر العارض فی الفرائض).
- ۸- چونیته‌ی حج و عومره.

پیشه‌گی

تکایه به وردی بیخونیموه

الْحَمْدُ لِلَّهِ نَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّهِ أَفْهَمَ، مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ فِي الْعَالَمِينَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَسَلَّمْ تُسْلِمًا كَثِيرًا.

تهی موسولمانی به ریز، خوی گه‌وره نه‌فرموی: ﴿وَاغْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ ال عمران: ۱۰۳، ده‌ست به ثابینی خواوه بگرنو پرت‌وازه مه‌بن. وات: له قورئان و حدیس و کومه‌لی موسولمانی جیا مه‌بنه‌وه. هه‌روه‌ها نه‌فرموی: ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ ال عمران: ۱۰۵، ئیوه -تهی موسولمانان- وه‌کو جوله‌که‌و دیانه‌کان مه‌بن که پرت‌وازه بون و له ثابینی خودا -به هه‌وه‌سی خویان- رای جیا جیایان گرت به‌ر، پاش نه‌وه‌ی به‌لگه‌ی ناشکرایان بز هات: که به‌ککومه‌لی باشه‌و پرت‌وازه‌یی خراپه، نه‌م پرت‌وازه‌جیانه سزایه‌کی گه‌وره‌یان بق ناماده کراوه.

پیغه‌مبه‌ر ﷺ نه‌فرموی: ﴿إِنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ تَفَرَّقُوا فِي دِينِهِمْ عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ مِلَّةً، وَتَفَرَّقَ هَذِهِ الْأُمَّةُ عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ مِلَّةً -يَعْنِي الْأَهْوَاءَ- كُلُّهَا فِي النَّارِ إِلَّا وَاحِدَةً: وَهِيَ الْجَمَاعَةُ، وَفِي رِوَايَةٍ: مَا أَنَا عَلَيْهِ الْيَوْمَ وَأَصْحَابِي﴾ رواء الترمذی، والحاکم، جووه‌کان و دیانه‌کان له ثابینی خویاندا پرت‌وازه بون و بوونه حه‌فتاو دوو گروه، نوممه‌تی منیش پرت‌وازه نه‌بن و نه‌بیته حه‌فتاو سئ گروه -به هه‌ولو هه‌وه‌سی خویان- نه‌و گروه‌انه گشتی بق نوزده‌ه، ته‌نها به‌ک گروه نه‌بن: که کومه‌له، نه‌و کومه‌له‌ی له سه‌ر ریزازی ئیستای من و (صحابه‌ی منه).

ئینجا بزانه: له وه‌شه‌ی (أَهْلُ الْكِتَابِ) و (هَذِهِ الْأُمَّةُ) دهر نه‌که‌وی که مه‌به‌ست به‌م گروه‌انه: گروه‌ی ثابینن، نه‌ک گروه‌ی (علمانی)!!!، چونکه له کانی پرت‌وازه‌ی جوو و دیانه‌کان (علمانی) نه‌بو، (علمانی) به‌کانی ئیستاش به‌ ناوی نوممه‌تی ئیسلام گروه‌که‌ی خویان پیک ناهیتن. ئینجا له به‌ر نه‌وه‌ی نه‌م حه‌فتاو دوو گروه‌ه ثابینیا نه‌ گشتی گومراو سه‌رلێشیاون، به (أَهْلُ الْبِدْعَةِ وَالضَّلَالَةِ) ناو نه‌برین.

هه‌روه‌ها تا‌که کومه‌له‌که‌ی له سه‌ر ریزازی پیغه‌مبه‌ر ﷺ و (صحابه‌ی کانه)، به (أَهْلُ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ) ناو نه‌برین، چونکه باوه‌ریان به‌ قورئان و هه‌بسه (صحیح) کانی پیغه‌مبه‌ر ﷺ

هیه-که له (بخاری) و (مسلم) و (ترمذی) و (نسائی) و (أبو داود)... همدایه- و باوه‌ریان به (خَلْفَةُ الرَّاشِدِينَ) هیه: که (أبو بکر و عمر و عثمان و علی) یه و له پیتانی ئهم چوار خلیفانه لاناده و گشت (صحابه) ی پیغمبر ﷺ به داپه‌ره‌ور نه‌ناسن و پیز له گشت زانایانی (السلف الصالح) (۱) نه‌نین و له یه‌کده‌نگی (إجماع) ی زانایانی ئیسلام ده‌رناچن... هتد: که له‌م عه‌قیده‌دا باسی نه‌که‌ین، **إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى**.

ئینجا بزانه: ئیستا چهند گرۆه‌یک له‌م حه‌فتا و دوو گرۆه‌ی (أَهْلُ الْبِدْعَةِ وَالضَّلَالَةِ) له رولاتانی ئیسلامدا هه‌نه، کوردستانی ئیمه‌ش چهند گرۆه‌یکی له‌م حه‌فتا و دوو گرۆه‌ی تێدایه: وه‌کو (شیعه) و (خوارج) و (مُجَسِّمَة) و (مُشَبَّهَة) و... هتد، ئینجا ئهم گرۆه‌انه بۆ چه‌سپاندنی (بدعه) و (ضلالة) و گومراکرنی موسولمانان: سیاسه‌تی (حَضْرُ الْمَصَابِر) (۲) -واته: (کورتکردنه‌وی سه‌رچاوه‌کانی زانست له‌ چهند سه‌رچاوه‌یه‌کی تایبه‌دا)- به‌ کار نه‌هێنن و به‌ شیوه‌یه‌کی وه‌ها هێرش نه‌که‌نه سه‌ر زانایانی رابردویی ئیسلام: که‌ لاوه‌کانی ئیسلام وایان لێن: (ئه‌فه‌ندی) یه‌کی خاوه‌ن شه‌هاده‌ی ئه‌وروپی، به‌ زانانو به‌ پزیز (۱) -مه‌بست به (السلف الصالح): زانایانی سه‌ده‌ی یه‌که‌مه‌ی دوهم و سێیه‌می کوجیه، هه‌روه‌ک له‌ شوینی خۆیدا باسی نه‌که‌ین، **إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى**.

(۲) -سیاسه‌تی (حَضْرُ الْمَصَابِر) ئه‌وه‌یه: سه‌رکده، پان ماموستا، پان هه‌ر ئه‌ندام حزبیکیتر، چه‌ند سه‌رچاوه‌یه‌کی تایبه‌ت بۆ قوتایی دیاری بکه‌ن و له‌ سه‌رچاوه‌ی زانسته‌کانی تر هه‌ده‌غی بکه‌ن، پان له‌ لای ناشرین بکه‌ن: تا‌کو -جگه‌ له‌ سه‌رچاوه‌کانی دیارکولو- باوه‌ری به‌ هیچ سه‌رچاوه‌یه‌کی‌تری زانست نه‌بین و نه‌شوانی زانستیکی وه‌ها وه‌ده‌ست بپێن: که‌ پێگه‌ی راستی پێ بپزێنه‌وه، تا‌کو به‌رده‌وام له‌ شوینکه‌وتنی کوێرانه‌دا به‌مێننه‌وه، که‌واته: هه‌رکسێک سه‌رچاوه‌ی هه‌م‌جۆر بخوێنێنه‌وه، شاره‌زای راستی نه‌بین و چه‌وتی نه‌وانیشی بۆ ئاشکرا نه‌بین و شوینکه‌وته‌یان ناین، که‌لویه: ئهم سیاسه‌ته‌ بۆ به‌رژه‌وه‌ندی ئیسلام نه‌یه، به‌ لکو بۆ به‌رژه‌وه‌ندی که‌سیکی، پان گرۆه‌یکی، پان مه‌زه‌به‌ییکی چه‌وت و تاره‌وايه، که‌ ناپانه‌وێ چه‌وتیبیان ئاشکرا بپێن؟ نه‌وه‌ک دۆست و لایه‌نگریان که‌م بپه‌وه.

جا ئی موسولمانی خۆشه‌ویست، وا به‌ چاوی خۆت نه‌بینی: که‌ گرۆه‌کانی (البدعة والضلالة) چۆن پێت نه‌لێن: ته‌نها ئهم ناملیکه‌ به‌ بخوێنه‌وه‌ نه‌لێن: ئهم کتێبه‌ باش نیو مه‌یخوێنه‌وه، نه‌و هه‌موو کتێبه‌ی (غفیده‌بو (تفسیر) و (شرح حدیث) و (شاریعه‌ی ئیسلام) له‌ لای نه‌وان گشتی نا‌هه‌لو و باوه‌ر پێنه‌کروه، ته‌نها چه‌ند ناملیکه‌ به‌کی ره‌نگاو ره‌نگ نه‌بین: که‌ سه‌رانی خۆیان -بۆ مه‌بستی که‌ ته‌سکی مه‌زه‌به‌ی- نووسیویه، نه‌وه‌نده نوومنی (أَهْلُ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ): که‌ هیچ پزیزک بۆ (إجماع) یه‌کده‌نگی زانایانی (السلف الصالح) دناشتن و لایان وایه: نه‌و هه‌موو زانا به‌ پزیزنه‌ گشتی له‌ هه‌ل‌دا وایان و له‌ سه‌ر هه‌ل‌ مریوز و ته‌نها خۆیان له‌ سه‌ر پێگه‌ی راستی، جا ئیمه‌ لییان نه‌پرسین: ئایا نه‌گه‌ر نه‌و هه‌موو زانا به‌ پزیزنه‌ به‌ هه‌ل‌دا چوین، ئیوه‌ پێگه‌ی راستستان چۆن دۆزیوه‌؟ ئایا نه‌گه‌ر بگوێه‌ن نه‌و هه‌موو زانایانه‌ به‌ تیکرایی به‌ هه‌ل‌دا بچن، چۆن پیغمبر ﷺ نه‌یفه‌رمو: **إِنَّ اللَّهَ لَا يَجْمَعُ أَهْلِي ضَلَالَةٍ**، روه‌ الترمذی، خوای گه‌وره‌ ئوممه‌تی من له‌ سه‌ر گومرایی کۆ ناکاته‌وه‌؟، که‌لویه: ئهم حه‌دیسه‌ به‌ لگه‌یه: که‌ ئیوه‌ گومران و له (إجماع) ی زانایان ده‌رچوون **«وَمَنْ شَذَّ شَذَّ إِلَى الشَّارِكِ** روه‌ الترمذی، هه‌ر کسێک له‌ یه‌کده‌نگی زانایان ده‌رچن: به‌ره‌و نۆزه‌خ ده‌ر نه‌چن! -پوێنکه‌ره‌وه‌.

تەماشایەکن لە زانیایەکی (السلف الصالح) ی خاوەن شەهادەتی پیغمبەر ﷺ (۲) بە تاییبەتی لە کوردستاندا بە ناوی (السلف الصالح) بانگەوازیەکی وا ئەکەن: کە لاوەکانیان لە پێیازی (أهل السنة والجماعة) لادەن و بەرەو گومباری (أهل البدعة والضلالة) ئەیانن.

(حقیقە) ﷺ: لەم بابەتە پرسیاری لە پیغمبەر ﷺ کردو گوتی: ﴿...فَهَلْ بَعْدَ هَذَا الْخَيْرُ مِنْ شَرٍّ؟ قَالَ: نَعَمْ دُعَاةُ عَلَى أَبْوَابِ جَهَنَّمَ مِنْ أَجَانِبِهِمْ إِلَيْهَا قَدْفَوْهُ فِيهَا، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ صَفْهُمْ لَنَا، قَالَ: هُمْ مِنْ جَلْدَتَا، وَيَتَكَلَّمُونَ بِالنِّسَاءِ، قُلْتُ: لِمَا تُأْمُرُنِي أَنْ أَدْرِكَنِي ذَلِكَ؟ قَالَ: تَلْزَمُ جَمَاعَةُ الْمُسْلِمِينَ وَأَمَامَهُمْ، قُلْتُ: فَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُمْ جَمَاعَةً وَلَا إِمَامًا؟ قَالَ: فَاعْتَرِلْ تِلْكَ الْفِرْقَ كُلَّهَا وَلَوْ أَنَّ تَعَصَّى بِأَصْلِ شَجَرَةٍ حَتَّى يَذْرُوكَ الْمَوْتُ وَأَنْتَ عَلَى ذَلِكَ﴾ رَوَاهُ الشَّيْخَانِ، نَايَا لە پاش ئەو چاکە خرابە ئەبێ؟ پیغمبەر ﷺ فەرمووی: بەلێ،

(۳) بە کێک لە زانیایەکی هەلگری شەهادەتی پیغمبەر ﷺ (خوارج) درئایەتی ئەکەن: ئیمام (أبو الحسن الأشعري) ی، ئیمامی (أشعري) بە کێک لە زانیایانی (السلف الصالح) چونکە لە سەدەی سێیەدا لە سالی (۲۶۰) ی کۆچی لە دایک بووە، خۆی گەرە ئەمەنی بریز کردو، تا (۲۴) سالی لە سەدەی (خلف) ئەو کردو، چونکە لە سالی (۳۷۴) ی کۆچی دا وەفاتی کردو، کەوابوو: لە سەر مەزەبە (سلف) و (خلف) بەرگری لە (عقیدە) ی ئیسلام کردو.

ئیمامی (أشعري) هاوچەرخ ئیمامی (الطحاوي) بوو، ئەزەلەشی ئەچیتەو سەر خەزەتی (أبو موسی الأشعري) ﷺ کە بە کێک لە (صحابه) بەرێزەکانی پیغمبەر ﷺ ئەو بەرێزە لە پێشدا (معتزلة) بوو، بەلام تەبەیی کردو، گەرەو سەر پرەوی (أهل السنة والجماعة)، لە هەڵکاتی تاییش هاتە سەر مەزەبە (الشافعي)، لە گەل ئیمام (أبو منصور الماتريدي) کە ئەویش هاوچەرخێ خۆی بوو و لە سەر مەزەبە (الحنبلي) بوو- بەرگریان لە (عقیدە) ی ئیسلام ئەکرد.

ئیمامی (أشعري) کتێبی (الإبانة عن أصول الديانة) ی لە سەر پرەوی (السلف) دانا، ئینجا کە دینی (أهل البدعة) خۆیان تێکەلی (مشابهات القرآن) ئەکەو ئەلێن: خوا ئەندام و لایە شۆینی هەیە، ناچار بۆ دیموکرتیزم ئەوان- کتێبی (ألمع في الرد على أهل البدع) ی دانا، کە دواین داندروویەتی لە سەر پرەوی (أهل السنة والجماعة)، شێوەی (خلف) ی ئێدا بە کار هێناو.

دەرێاری هێزی (الأشعري) پیغمبەر ﷺ ئەفرموی: ﴿نَعْمَ الْحَيُّ الْأَشْعَرِيُّونَ، لَا يَفْرُونَ فِي الْقِتَالِ وَلَا يَفْلُتُونَ، هُمْ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ﴾ رَوَاهُ الْقُرْمَذِيُّ، واتە: بەشترین هێز: (أشعري) یەکان، لە جەنگدا نایەن و درێش لە تالان ناکەن، ئەوان لە منزە منیش لە ئەوان، ئەو شەهادە بەرزە- کە ئەفرموی: ﴿هُمْ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ﴾ رَوَاهُ الشَّيْخَانِ أَيْضًا- گەرەترین سەرەزێی بە ئیمامی (أشعري) و، هۆزەکی.

ئینجا بزانە: درئایەتی (أهل البدعة) -بە تاییبەتی (خوارج)- ئەگەر پێتەو بۆ سەردەمی ئیمامی (علی) ﷺ، واتە: (خوارج) لە لەشکری ئیمامی (علی) جیا بوو و هەو گوتیان: (علی) کافر بوو، هەرەوا (أبو موسی الأشعري) ی کافر، چونکە نوێنەری ئیمامی (علی) بوو و بە (تەکبیر) پێزی بوو، جیا لەو پرەو (خوارج) لە گەل (أشعري) یەکان بوو، دۆژم، واتە: چونکە ئەزەلی (أبو الحسن الأشعري) ئەچیتەو سەر (أبو موسی الأشعري)، ئێستاش (خوارج) هەر درئایەتی ئەکەو ئەلێن: (عقیدە) ی (أشعري) خرابە، هەرەوا ئەلێن: (أشعري) یەکان لە (أهل السنة والجماعة) نین، جیا ئەو موسولمانی بەرێز، لەو هونکردنەویدا بۆت ناشارا بوو: کە (أبو الحسن الأشعري) بە کێک لە زانیایانی (السلف الصالح) و لە سەر پرەوی (أهل السنة والجماعة) ی، بە ناھەق (خوارج) درئایەتی ئەکەو بوختانی پێ ئەکەو و پاستی چەوت ئەکەن. ڕوونکردووە.

کومه ټپکی بانگه ولزکار له سره درمگي نوزده خن هره که سيک به دهم بانگه وازيه که يان بچي
 فریږي نه دهنه ناو نوزده خ. گوتم: نهی پيښه مېرې خوا ﷺ بومان پوون بکه وه: نه و
 بانگه ولزکارانه چوئن؟ فرموي: نه وائيش له موزي ټيمه نه و به زمانې ټيمه گتوگو نه کن.
 گوتم: چ فرمان ټيم پي نه که نه و نه و زعمه گيشتي؟ فرموي: کومه لي موسلمانان و
 پيښه وای موسلمانان بگرو لتيان جيا مېه وه. گوتم: نه که کومه و پيښه وایان نه بو، چي
 بکم؟ فرموي: خوت له و هموو گروانه جيا بکه وه به گشتي، هر چنده به ددان بنکه
 دارک بگري تا نه مريت، تو له سر نه م جيا پوونه بميڼه وه.

نهی موسلمانې به پيږ: نه م په رته وازه بهی (أَهْلُ الْبِدْعَةِ وَالضَّلَالَةِ) نه نجامي نه دهن، گشتي
 بؤ قازانچي (كُفْرُهُ) وه به پشتيواني (كُفْرُهُ)، چونکه (كُفْرُ بِنَبِيِّهِ) به سر نيسلامدا
 به رنامه ی داناهو نه لی: (فَرَّقَ تَسَدُّ) په رت بکه گوره نه یی. هه روه ها نه لی: (حَارِبِ
 الْإِسْلَامِ بِالْإِسْلَامِ) به نيسلام جهنگ له گل نيسلام بکه.

به لی: (كُفْرُ قَدِّ بَايَخْ) به (أَهْلُ الْبِدْعَةِ وَالضَّلَالَةِ) نه داو به ناوی نيسلام چنده مه لېه نديکي
 جوداو جوری خيږخوازيان بؤ نه کانه وه، هر له رنگي نه م مه لېه ندانه ش چنده
 قوتا بخانه ی به ناو بانگه وازی نيسلامي نه که نه وه له وانه کاندانه زه هر ټيکه لي هه نگوين
 نه که نه و نه لی: ټيمه تاييني نيسلام نوې نه که پنه وه (بدعة) و (ضلالة) له ناو نه بېن، ټيمه
 نه نها په فتار به قورټان و حديس نه که ي. (به لام له راستي دا: هيچ له قورټان و حديس
 نازان، مه زه به ی نه وان (طابروي پيښجه مه له ناو نيسلامدا).

ټينجا نهی موسولمانی خوزه ويست: پيښه مېرې ﷺ ناموزگاري ټيمه ی کړدوه نه فرموي:
 ﴿عَلَيْكُمْ بَسْتِي وَسَيَّةُ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ﴾ رواه الترمذي، ټيمه پيښي مزو هر چوار
 (خليفة) کاني نوای من بگرنه بهر. شتيکي ناشکرايه: پيښي پيښه مېرې ﷺ و چوار خليفه کان
 له رنگي (السلف الصالح) وه گيشتوته ټيمه، له و پيږاگياندنه دا نه وان هيچ خيانه تيان
 نه کړدوه، ټينجا له وائيشه وه چيني (خلف) به پوخته کړلوي زانستې نيسلاميان له ناو
 کتيبه کانياندا تومار کړدوه به يي خيانه ت قورټان و حديسيان پوون کړدوته وه.

نه و زانايانه ی نيسلام: چيني (سلف) و (خلف) هه ربوويان ميرانگري پيښه مېرې ﷺ،
 بوي نه که زاناياني (سلف) له سره بپارتيکي شرعي نيسلام په کده نگ بوين، زاناياني
 (خلف) وه که قوتا بيه کی دلسوزي نيسلام پيښي له (إجماع) په کده نگي (سلف) ناوه و
 په فتاريان پي کړدوه، که واپو: واجبه ټيمه ش ملکه چي (إجماع) په کده نگي (سلف) بېنو
 په فتاري پي بکه ي، چونکه پيښه مېرې ﷺ نه فرموي: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَجْمَعُ أُمَّي عَلَي
 ضَلَالَةٍ، وَيَذِ اللَّهُ مَعَ الْجَمَاعَةِ، وَمَنْ شَذَّ شَذَّ إِلَى النَّارِ﴾ رواه الترمذي، خوی گوره

نوممه تی من له سر گومرایی کوناکاته وه، دهستی یارمه تی خوا له گه ل کومه لدايه،
 هه رکه سیک له (إجماع) به کدهنگی زانایان ده چی گومر ئه یی و به ره و ناگر ده رنه چی.
 ئه ی موسولمانی خۆشه ویست: منیش -وه کو قوتایه کی (السلف الصالح) - بۆ
 پوونکردنه وی پاره وی (أهل السنة والجماعة) ویستم خزمه تیک پیشکش به لای کوردی
 موسولمان بکه م، بۆی ناوی خوام هینا و دهستم کرد به پوونکردنه وی (العقیده
 الطحاوی) که به کیکه له (عقیده) هکانی باوه پیکراو، ئیمامی (أبو جعفر الطحاوی) له سر
 پاره وی (أهل السنة والجماعة) دایناوه (۴).

ئینجا به پشتیوانی خوی گه وه، به شیوه یه کی وه ها پوونی ئه که مه وه: که
 بانگه وازکارانی (البدعة والضلالة) ده مکووت یجنو چیتر لاوه کانی کوردی موسولمان ته فره
 نه ده نو سه ریان ل نه شیوتین، به شیوه یه کی وه ها -به یارمه تی خوا- پوونی ئه که مه وه:
 که لای کوردی موسولمان به به لگه دلتیا بکا و وه های له (عقیده) ی (أهل السنة) شاره زا
 بکا: که به به لگه ی به هیز مه یان بخوارنقه وه به بانگه وازکارانی (البدعة والضلالة) بلن:
 (ئه وه نه یزو نه وه گه). سوپاس بۆ خوا، فیلایزی ئیوه مان بۆ ناخکرا بوو، جاریکی تر به
 گوته ی سه ر قوزو بن ئالوزی ئیوه هه لناخه له تین.

ئینجا بۆ پوونکردنه وی ئه م (عقیده) به، سوودم له چه ند سه رچاوه یه کی باوه پ پیکراو
 وه رگرت، وه کو:

- ۱- (الإعتقاد) علی مذهب السلف وأصحاب الحديث. دانهروی ئیمامی (البیهقی) چاپی
 به که م، سالی (۱۴۰۱) ی کۆچی (دار الافاق الجدیة) بیروت.
- ۲- (شرح صحيح مسلم) دانهروی ئیمامی (النواوی) چاپی سه و ته م، (۱۳۲۷) ی کۆچی
 -بهامش القسطلانی- (دار احیاء التراث العربی) بیروت.
- ۳- (فتح الباری شرح صحيح البخاری) دانهروی ئیمام (ابن حجر العسقلانی) چاپی به که م
 (۱۴۱۰) ی کۆچی، (دار الکتب العلمیة) بیروت.
- ۴- (الإتقان في علوم القرآن) دانهروی ئیمام (جلال الدین السیوطی)، چاپی (۱۹۷۳) ی

زایینی، (المکتبه الثقافیة) بیروت.

(۱) -عقیده ی (طحاوی) دانهروی ئیمام (أبو جعفر أحمد بن محمد الطحاوی) به، ئه م به ریزه به کیکه له زانایانی
 (السلف الصالح) چونکه له سه ده ی سێ یه مدا له سالی (۲۳۹) ی کۆچی له دایک بوو، خوی گه وه ته منه ی دریز
 کردوه، تا (۲۰) سالی له سه ده ی (خلف) ته ولو کردوه، چونکه له سالی (۲۲۹) ی کۆچی وه فاتی کردوه،
 که ولبوو: ئه م به ریزه ش هاچه رخی ئیمامی (أشعری) بوو، له گێرانه وی هه یس به باوه پ پیکراو ناسراوه، له
 (فقه) ی ئیسلامی دا ده ستیکک بالای هه بوو، چونکه ده رسی (فقه) له لای ئیمامی (المرزبی) خویندوه، که خالی
 خۆی بوو و قوتایی ئیمامی (شافعی) بوو، به لام: که ته منه ی بوو (۲۰) سال: چوو سه ره زه یی ئیمامی
 (الحنفی)، که ولبوو: ئیمامی (طحاوی) به شه ر عزانیکی (الحنفی) ناسراوه، خوا له هه مواتیان پازی بن، آمین.

۵) - (فتح المبين شرح الأربعين النووية) دانراوى (ابن حجر الهيتمي)، چاپى (۱۲۲۰) ى كوجى، (المطبعة العامرة الشرفية) مصر.

۶) - (شرح العقيدة الطحاوية) دانراوى (ابن أبي العز الدمشقي) چاپى سئيه م، (۱۴۱۲) ى كوجى، (مؤسسة الرسالة) بيروت.

۷) (تحفة المرید علی جوهره التوحید) دانراوى (ابراهيم البيجوري) چاپى (۱۲۲۰) ى كوجى، (المطبعة اليمنية) مصر.

۸) - (نثر اللالی علی نظم الأمالي) دانراوى (السيد عبدالحميد الألوسي) چاپى (۱۲۲۰) ى كوجى، (مطبعة الشايندر) بغداد.

جگه له مانهش، له چه ند سرچاوه په کی تر سوویمان وه رگرتوه و له شوینی خویدا ناماژه یان بۆ نه کهین، هر سرچاوه په کیش - که ناوی نه هینین - لاپه ره کهش یاری نه کهین، تاکو دنیا بپی و به ناسانیش شوینی باسه که بدو زیوه، به لام نهی موسولمانی به ریز ناگاداریه: هر کاتیک ناماژه بۆ سرچاوه په که نه کهم - نه وه له هه موو شوینیکدا - و ناگه یه نئ: که من ده ققی هه موده که ی نه وم وه رگرتاوه، به لکو به زوری مه بهستم نه وه به: پوخته ی باسه کهم کردۆته کوردی. هه روه ها به زوری نه یینی: نوو سرچاوه، یان زیاترم نوو سیوه، چونکه باسه کهم له گشتیان پیک هیناوه و به پوخته کراوی نوو سیوه، که واپوو: نه گهر گومانن لپه یدا بوو - بۆ دلتیای - بپوانه گشت سرچاوه کانی باسه که، به م ناماژه یه: (ل) واته: لاپه ره، (ب) واته: به رگ.

ئینجا نه گهر فاریک خوینده واریکی ته فره دراو، یان بانگه وازکارنکی (البعدة والضلالة) گوئی: نه م سرچاوانه جینگه ی باوه و نین، یان گوئی: نه و زانایانه شاره زای (عقیده) نین، له وه لایم دا بلئ: نه ی جه نابی پینه گه یشتوی نانتیگه یشتوی سده ی پانزده می کوجی، جه نابت سهرت لئ شیناوه و له کاروانی میراتگرانی کرچکه رﷺ به جئ ماوی، پی ی بلئ: نه و زانا به ریزانه شقوه سواری مه یدانئ میراتی پیغه مه بر وﷺ قوتابی قوتابخانه ی (أهل السنة والجماعة) نو به به پیره وی (السلف الصالح) پینگه یشتون، به لام جه نابت پیاده ی مه یدانئ تۆپی پی ی و قوتابی قوتابخانه ی (علمانية) ی سده ی بیستمی زایینی و به نامیلکو که ی په نگا و په نگ پیناگه یی و هه ر به فاریکی نه مینیه وه، گومانن نه: جیاوازی نه وانو ئیوه ناسمان و پئسمانه، به لام داخه کهم (تادان) به ناوی سارو شیرین نه لئ: تاله. (چاوتیشیش) پقی له تیشکی پۆده.

عبدالله عبدالعزيز هه رته لی

هه ولیر - کوردستان

مهرم ۱۴۱۶ ی کوجی

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، قَالَ الْعَلَمَةُ حُجَّةُ الْإِسْلَام أَبُو جَعْفَرٍ الْوَرَّاقُ الطَّحَاوِيُّ بِمَضْمُونِ رِسَالَتِهِ
سُورَ: هَذَا ذِكْرُ بَيَانِ عَقِيدَةِ أَهْلِ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ عَلَى مَنْحَبِ لِقَاءِ الْعَلَمَةِ: أَبِي خَبِيفَةَ الثُّمَانِ بْنِ
ثَابِتٍ الْكُوفِيِّ، وَأَبِي يُوسُفَ يَحْيَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْأَنْصَارِيِّ، وَأَبِي عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدَ بْنَ الْحُسَيْنِ
الشَّيْبَانِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَجْمَعِينَ، وَمَا يَصْلُحُونَ مِنْ أَصُولِ السُّنَنِ وَيَسْلُتُونَ بِهِ رَبُّ الْعَالَمِينَ:
نَقُولُ فِي تَوْحِيدِ اللَّهِ مُتَقَدِّمِينَ بِتَوْفِيقِ اللَّهِ: إِنَّ اللَّهَ وَاحِدٌ لَا شَرِيكَ لَهُ،

له باری ﴿بِاسْمِ تَاوُو تَه نِیایِ خَوَا﴾ (تَوْحِيدُ اللَّهِ تَعَالَى)

نیمامی (طحاوی) نه فرموی:

(نَقُولُ فِي تَوْحِيدِ اللَّهِ) نیتمه ده باری (تَوْحِيدُ اللَّهِ) یه کخوا ناسین- باوهر به تالو ته نیای
خوا، نه لئین: (مُتَقَدِّمِينَ بِتَوْفِيقِ اللَّهِ)- به پشتیوانی خوا- باوهرمان هیه (إِنَّ اللَّهَ وَاحِدٌ)
خوای گه وره یه که (لَا شَرِيكَ لَهُ) هاویه شی نیه: نه له زاتو سیفته تدا، نه له
به وره ردگار دی، نه له خولیه تی دا.

(إِبْنُ أَبِي الْعَرَنِ) نه فرموی: یه که م بانگه وازی هه موو پیته مبه ران غلثم الصلاة والسلام، بُو
یه کخو ناسین بوو، واته: باوهر به تالو ته نیای خوا، خوای گه وره نه فرموی: ﴿وَمَا
أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُون﴾ (الانبیاء: ۲۰)، له
پیش تقوه شی محمد ﷺ هر پیته مبه ریکمان نارینی، وه حیمان هر بق ناروده: که جگه
له خزم هیچ خولیه که نیه، که وایوو: بمهرستن. (شرح الطحاوی) ل ۲۱ ب ۱.

نینجا له دوا یه کخو ناسین، بانگه وازی که یان بق لقه کا نی ثابین بوو: وه کو نوئیژو بقژوو و
هه رامو و حه لای... همد ﴿عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: لَمَّا بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ مُعَاذًا إِلَى نَحْوِ
أَهْلِ الْيَمَنِ، قَالَ لَهُ: إِنَّكَ تَقْدُمُ عَلَى قَوْمٍ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ، فَلْيَكُنْ أَوَّلَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَى
أَنْ يُحْمِلُوا اللَّهَ تَعَالَى، فَإِذَا عَرَفُوا ذَلِكَ، فَأَخْبِرْهُمْ: أَنَّ اللَّهَ قَرَضَ عَلَيْهِمْ خُمْسَ صَلَوَاتٍ
فِي يَوْمِهِمْ وَلَيْلَتِهِمْ...﴾ (الحديث رواه البخاري، له وکات نی پیته مبه ریکمان (معانی) ناروده
لای (یعنی) پی نی فرموی: تو نه چیت لای گه لیک خاودن (کتاب) واته: جوله که، نه بی
یه که مجار بانگیان بکی: تا کو خوای گه وره به تالو ته نیای بناسن، نینجا که باوهر بیان
هات: خوا تالو ته نیای، پنیان بلای: خوای گه وره پیتنج نوئیژی له سهه واجب کردون له
هه موو شه وو بقژوکیاندا.

(ابن حجر العسقلانی) له (السمعانی) نه گپرتته وه: هه که سیک واتیگا: که بانگه وازی
پیته مبه ران غلثم الصلاة والسلام، ته نها بق رهونکرده وهی لقه کا نی ثابین بوو، نه مه و
نه که یه نی: که ته نها عه قل بانگه وازی بق ناسینی خوا نه کا، نه که پیته مبه ر، نه مهش وای

لَدَيْكَ هَبْ بُونُو نَهْ بُونُو پَيَقَه مَبَرْ بَقْ خَوَاناسِين يَه كَسَان بِي، نَه تَنِيگ يَشْتَنه
هَه لَه يَه ش بَه سَه بَقْ كَوَمَر بُونُو، بَه لِي: عَقْل رَيَن مَوْنِي نَه كَا بَقْ يَه كَخَوَاناسِين، بَه لَام لَه م
كاره دا سَه رِيه خُو نِيه. (فتح الباري) ل ٤٣٧ ب ١٣.

كه واته: يَه كه م بَانِگَه وَانِي پَيَقَه مَبَرْ اَن عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ بَقْ (التوحيد) يَه كَخَوَاناسِين بُوو،
ئِيْنجا بَقْ لَه كَانِي شايِيْن: وه كو چُونِيه تِي خَوَابَه رَسْتِي وَ حَه رَام وَ حَه لَال وَ... هَتْد، نَه م
يَه كَخَوَاناسِين وَ چُونِيه تِي خَوَابَه رَسْتِي وَ حَه رَام وَ حَه لَال كَشْتِي لَه رِيگِي پَيَقَه مَبَرْ اَن وَ ه
عليه الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ زَانْدِر لَوَه، بَه بَه لَكِي نَه وَ تايَه ت وَ حَه دِي سَه رِي رَابِر بُوو وَ چَه نْدَانِي تَر.

﴿ جَوْر كَانِي يَه كَخَوَاناسِين - اَنْوَاعُ التَّوْحِيدِ ﴾

بِرْ اَنه: (وَحْدَانِيَّة) تَاكْوَتَه نِيَايِي خَوَا، سِي جَوْرَه: ١- تَاكْوَتَه نِيَايِي لَه زَات وَ سِي فَه تَدَا،
٢- لَه پَه رَوَه رِيگَارِي (رَبُّوبِيَّة) دَا، ٣- لَه خَوَا يَه تِي (اَلْوَهْبِيَّة) دَا.

١- (وَحْدَانِيَّة) تَاكْوَتَه نِيَايِي: لَه (ذَات) وَ لَه (صِفَات)، وَ اَنه: خَوَا يَه گَه رَوَه يَه كه لَه زَاتِي
خَوِي دَاو يَه ش بَه ش نِيه، لَه سِي فَه تَه كَانِي دَا وَ اَوِي تَه نِي نِيه، (فتح الباري) ل ٤٣٧ ب ١٣.

كه وَا بُوو: زَاتِي خَوَا يَه گَه رَوَه لَه پَار چَه وَ نَه نْدَام پِيَك نَه هَات وَ ه وَ اَوِي تَه شِي نِيه، هَه رَوَه ك
نَه فَه رَمَوِي: ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ﴾ الشورى: ١١، هِيچ شَمِيَك وَ اَوِي تَه نِي خَوَا تِيه، كه وَا بُوو:
خَوَا يَه گَه رَوَه لَاشَه (جِسْم) نِيه، هَه رَوَه هَا تَاكْوَتَه نِيَايِيه لَه (صِفَات) يَزَاتِي خَوِي وَ لَه
(صِفَات) يَزَاتِي كَر دَارَه كَانِي دَا، وَ اَنه: لَه هِيچ سِي فَه تَنِيك دَا وَ بَه شَو وَ اَوِي تَه نِي نِيه، هَه رَوَه ك خَوِي
نَه فَه رَمَوِي: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ بَلِي: خَوَا يَه گَه رَوَه يَه كه لَه زَات وَ سِي فَه تَدَا، وَ اَوِي بَه شِي نِيه
﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ الإخلاص، خَوَا يَه گَه رَوَه وَ اَوِي تَه نِي وَ اَوَا كَارِي نِيه.

٢- (وَحْدَانِيَّة) تَاكْوَتَه نِيَايِي لَه پَه رَوَه رِيگَارِي (رَبُّوبِيَّة) دَا، وَ اَنه: خَوَا يَه گَه رَوَه بَه تَه نَه نَه م
بُوونَه وَ هَرِي دُرُوسْت كَر دَوَه وَ بَه تَه نَه بَه رِي وَ هَرِي نَه بَا وَ بَه تَه نَه نَه م خَه لَكَه هَنَق نَه دَا
نَه بِي رِي تَنِي وَ نَه بِي رِي تَنِي... هَتْد، خَوَا يَه گَه رَوَه نَه فَه رَمَوِي: ﴿قُلْ أَغْنِيَ اللَّهُ عَنْيَ رَبِّي وَ هُوَ رَبُّ
كُلِّ شَيْءٍ﴾ الأنعام: ١٦٤، بَلِي: تَايَا- جَكَه لَه (الله)- پَه رَوَه رِيگَارِي تَر م بُوِي؟ نَه وَ
(الله) يَه، پَه رَوَه رِيگَارِي هَه مَوو شَمِيَكَه. كه وَا بُوو: هَه مَوو شَمِيَك دُرُوسْت كَارِي خَوَا يَه، شَمِي
دُرُوسْت كَارِي ش بَقْ پَه رَوَه رِيگَارِي نَاكُون جِي وَ نَا بِي تَه وَ اَوِي بَه شِي دُرُوسْت كَارِي خَوِي.

٣- (وَحْدَانِيَّة) تَاكْوَتَه نِيَايِي لَه خَوَا يَه تِي (اَلْوَهْبِيَّة) دَا، وَ اَنه: تَه نَه خَوَا يَه گَه رَوَه مَانِي
پَه رَسْتِي (عِبَادَة) وَ دَانِرَه وَ اِي (حَاكِمِيَّة) يَه هِيه، خَوَا يَه گَه رَوَه نَه فَه رَمَوِي: ﴿وَمَا أَمْرُوا إِلَّا
لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ التوبة: ٣١، فَه رَمَانِيَان پَسِي
نَه كَرَابِي تَه نَه نَه وَ فَه رَمَانَه نَه بِي: يَه كَه خَوَا يَه رَسْتِي، جَكَه لَه وَ خَوَا يَه هِيچ خَوَا يَه كِي تَر نِيه،

پاکى بۇ خوا لەو ھاوېە شىيەى ئەوان ئەيگەن. ھەروەھا ئەفەرموئى: ﴿وَلَا يُشْرِكْ فِى حُكْمِهِ أَحَدًا﴾ (الكهف: ۲۶، خۆى گەورە ھېچ كەسنىڭ ناكاتە ھاوېەش لە بېرىارى خۆى دا. كەوابو: جگە لە خوا ھېچ پەرستراو (معبود) ۋ ھېچ دانورە (حاكم) نىڭ نىيە: كە مالى ھەپام كىردىن ۋە ھەلەل كىردىنى ھەبىن.

ئىمامى (النواوى) دەريارەى ووشەى (عبادة) پەرستىن، ئەفەرموئى: (عبادة): گۆپرايەلى ۋە ملكەچىيە، جا ئەگۈنچى: مەبەست بە (عبادة) لىرەدا ناسىنى خاۋ دانەپنان بە تالىۋ تەنبايى خوا بىن... ئەشگۈنچى: مەبەست ھەر جۆرە گۆپرايەلىيەك بىن، ئەمەش گىشت ئەركەكانى ئىسلام ئەگىرتەۋە. بېروانە (شرح صحيح مسلم) ل ۲۰۹ ب. ۱.

ئىنجا بزانە: ئەم جۆرەى سىئەم زۆر گىرنە، چونكە زۆر كەس لىرەدا گومرا ئەبىن ۋە تىن ئەگا: -جگە لە خوا- كەسىكى تر مافى (حاكميە) دانەرەۋايى ھەبەۋ ئەتوانى ياساى ھەپام كىردىن ۋە ھەلەل كىردىن دابىن، بىگومان ئەمەش گومرا بىۋىتىكى ئاشكرابە، ھەروەك لە باسى جۆرەكانى (كفى) دا پىۋىنى ئەكەپنەۋە، إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى.

(إِبْنُ أَبِي الْعَرَبِ) ئەفەرموئى: ئەۋ بەكخاۋاناسىنەى پىتقەمبەران عَلَيْهِ السَّلَام، بانگەۋازىيان بۇ ئەكرد: تالىۋ تەنبايى خوا بوۋ لە (الْوَهْمِيَّة) دا، كە تالىۋ تەنبايى (رَبُّوبِيَّة) ش ئەگىرتەۋە، چونكە كافىرەكان باۋەپىيان بە تالىۋ تەنبايى (رَبُّوبِيَّة) ھەبوۋ، واتە: بە بەلگەى ﴿وَأَلْسُنُ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ لقمان: ۲۵، ئەگەر لە كافىرەكان بېرسى: كىن ئاسمانەكان ۋ زەمىنى دروست كىردىن؟ لە ۋەلامدا دەللىن: خوا دروستى كىردىن. بېروانە (شرح الطحاوية) ل ۲۹ ب. ۱.

﴿فَأَكْأَدَارِى﴾: ئىمامى (النواوى) ئەفەرموئى: لە پارەۋى كۆمەلە گەورەكەى (سلف) ۋ (خلف) دا: ھەر كاتىڭ مۇۋە باۋەپىكى پتەۋى بىگومانى ھەبوۋ بە ئايىنى ئىسلام، ئەۋە بەسەۋ ئەبىتتە ئىماندارىكى يەكخاۋاناس، پىۋىست ناكە بەلگەى خوا ناسىن فىر بېبىن، بېروانە (شرح صحيح مسلم) ل ۲۶۹ ب. ۱.

(إِبْنُ خُزَيْمَةَ) ئەفەرموئى: ھەرچەند ئەم باۋەپەش بە ھۆى شۆپىنگەۋىتىنى كەسىكى تر بىن، بەۋ مەرجەى ئەترازى. (الْقُرْطُبِي) ئەفەرموئى: پىتقەۋايانى (فتوا) ۋ (سلف) لە سەر ئەم پايەنە، ھەندىكىيان بەلگەيان بەۋە ھىتاۋەتەۋە: كە پىتقەمبەروﷺ (صحابية) بېرىيان ئەدا بە ئىسلامىيەتى دەشتاۋىيە پىتەرستەكان بە ھۆى شادە ھىتان ۋە ملكەچى بۇ بېرىارەكانى ئىسلام بىن ئەۋەى دلۋاى فىرۋىۋىنى بەلگەيان لى بىگەن. بېروانە (فتح البارى) ل ۴۲۷ ب. ۱۲.

(بىيجۈرى) ئەفەرموئى: بەۋ مەرجە باۋەپى شۆپىنگەۋە دروستە: كە ئەۋەندە پتەۋ بىن، ئەگەر شۆپىنگەۋىتى خۆى پەشىمان بېتتەۋە، ئەۋ پەشىمان ئەبىتتەۋە، بېروانە (تحفة المرید) ل ۲۰.

وَلَا شَيْءٌ مِثْلُهُ، وَلَا شَيْءٌ يُفَجِّزُهُ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُهُ.

﴿بَاسِی بِنِ هَاوِیْنَه یِی خَوای گه وره﴾

نیمامی (الطحاوی) نه فرموی:

(وَلَا شَيْءٌ مِثْلُهُ) هیچ شتیك هارویننه ی خوا نیه (إِبْنُ أَبِي الْعَرَنِ) نه فرموی: (أَهْلُ السُّنَّةِ) له سر نه وه ینککه وتون: که هیچ شتیك هارویننه ی خوا نیه: نه له زاتو نه له سیفاتو نه له کردار. (شرح الطحاویة) ل ۵۷ ب ۱. که واپور: خوای گه وره لاشه ی نیه و په نگی نیه و سنووی نیه و زانستی چونیته ی زاتی خوا له توانای نیمه دا نیه، خوای گه وره نه فرموی: ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ﴾ الشوری: ۱۱، هیچ شتیك هارویننه ی خوا نیه.

نیمامی (التولوی) له قازی (عیاض) نه گپرتنه وه و نه فرموی: نه و جوله که یه خوای نه ناسیوه، که وه شتیکی نه چویننو و باوه پی وایه: خوا لاشه ی هیه، یان زانستی خوا تازه یه، یان مندالی هیه. نه و دیانه خوای نه ناسیوه، که باوه پی وایه: خوا زن و مندالی هیه و نه چینه ناو شتیکو، تیکه لی شت نه بیو له شوینیک نه واته شوینیکی تر، بیوانه (شرح صحیح مسلم) ل ۲۵۵ ب ۱.

خوای گه وره (جسم) لاشه نیه، چونکه لاشه له چهند شتیك یتک هاتوره، هه وده ها خوای گه وره پاکه - نه و عیه - که له ناو شویناندا نیشته جی بین. (فتح الباری) ل ۲۷ و ۴۷۵ ب ۱۲. (وَلَا شَيْءٌ يُفَجِّزُهُ) هیچ شتیك خوا ماندوو ناکاتو له بهر ده سستی ده ریاز نابن، چونکه توانین (قدرة) و زانستی (علم) ته واره و نه و که سه ماندوو نه کری: که بین میزن نه زانه، خوای گه وره نه فرموی: ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُفَجِّزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا﴾ فاطر: ۴۴، خوای گه وره وده ها نیه هیچ شتیك بین توانای بکا: نه له ناسمانه کان و نه له زهوی، خوا له (ازل) دا زاناو توانایه.

﴿بَاسِی (كَلِمَةُ التَّوْحِيدِ) وَوَشْهِي يَهْ كُفُوَانَسِينِ وَ (كَلِمَةُ الشَّهَادَتَيْنِ) وَوَشْهِي شَادْمُولِيْمَانِ﴾

نیمامی (الطحاوی) نه فرموی:

(وَلَا إِلَهَ غَيْرُهُ) هیچ خودلیکی به پاستی نیه، جگه له خوی. (إِبْنُ أَبِي الْعَرَنِ) نه فرموی: نه م ووشه یه - لاَ إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ - ووشه ی به کفواناسینه، که - یه که م - بانگه وازی هه مو پیخه مبه ران عنهم الصلاة والسلام بق ثم ووشه یه بیوه، هه وده که بآسی (تاکو ته نیایی خوا) به به لگه وه باسمان کرد، ناشکرا کرنی به کفواناسین به م ووشه یه، به هوی (نفسی) نه بیرون و (إثبات) هه بیرونه، که (حضر) کورت کرنه وه ی نه گه یهن (شرح الطحاویة) ل ۷۲ ب ۱.

واته: (لَا إِلَهَ) به شسی (نفسی) نه بیرونه، چونکه دان نه نئی به نه بیونی هیچ خوابه کی به پاستی و، (إِلَّا اللَّهُ) به شسی (إثبات) هه بیرونه، چونکه دان نه نئی به هه بیونی خوابه کی به

راستی، که ناوی (اللهیه)، نینجا به هوی شه (نفی) و (إلّبات)ه واتهی (حمن) کورتکرینه وه نه فامدرتته وه، واته: هیچ خوادیه کی په روه رگاریو په رستراو و دانوه ری به راستی نیه جگه له (الله)، که واته: به هوی شه (نفی) نه بونه، ده رکه وت: که شه خوابه ی هیه، هاویه شی نیو به تنه یه، خوی گه وره نه فرموی: ﴿وَالْهَکُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ﴾ البقرة: ۱۶۳، خوی نیوه یه ک خوابه، هیچ خوابه کی به راستی نیه، تنه ا نه نه بن، به خشنده و میهره بانه.

(ابن ابی العزّ) نه فرموی: په کخوا ناسین په که م واجب، که پتی دیته ناو نیسلام و ناخبر واجب، که پتی له دینیا ده رنه چی، پیغه مبه عليه السلام نه فرموی: ﴿مَنْ كَانَ آخِرَ كَلَامِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ﴾ رواه أبو دلود بسند حسن، هه رکه سیک دواپین گوتی ووشه ی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بن، نه چیت به هشت. بروانه (شرح الطحاوی) ل ۲۳ ب ۱.

نیعامی (القولوی) نه فرموی: به تنه ا گوتی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)، که (مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ) ی له گان نه بن، له پاره ی بلایو ووه ی نیعو و زانیاندا نابیته موسولمان، وه له فرموده ی هه ندیک له زانیانی تردا: به تنه ا (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) نیبیته موسولمان و دلوی ووشه کی تر (مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ) ی لیته کری، جا نه گره نیگوت، به کافریو وه دانه ندی. (شرح صحیح مسلم) ل ۱۹۱ ب ۱.

به لام له فرموده ی (ابن حجر الهیتمی)، وا ده رنه که وی: که تنه ا وتی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بز نو جزه کافران به سه: که هیچ نایینیکیان نه په رستین. بروانه (فتح المبین) ل ۵۵.

که واپو: پای به میز نه وه یه: به تنه ا گوتی (كَلِمَةُ التَّوْحِيدِ) ووشه ی په کخوا ناسین-که (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) یه- نابیته موسولمان، به لکو واجب (كَلِمَةُ الشَّهَادَتَيْنِ): ووشه ی شاده و نیعان بلئ- که (أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ) یه- نینجا نه بیته موسولمان.

(بیجوری) نه فرموی: شه ده رپاره ی کافری (أَصْلِي) بنه رته ی جوو، که بیه وی بیته موسولمان، چونکه مندالی موسولمانان به نیماندار دانه ندی و برپاره گانی نیسلامیان به سه ردا شه پیندری له دینیا دا، هه رچه ند ووشه ی شاده و نیعانش نه لین به ریزای نه نه نیان. (تحفة المرید) ل ۲۵، هه روه ک له باسی (ایمان) دا پوونی نه که پنه وه.

که واپو: هه رکه سیک به زیان ووشه ی شاده و نیعان بلئ، یان نه زادی بگاته باوکیکی موسولمان، یان دایکیکی موسولمان، شه وه له دینیا دا به موسولمان دانه ندی و ده فتاری موسولمانانی له گان نه کری، لپیچانه وه ی ناو دلشی له ده ست خوادیه له یوژی قیامت، بروانه (تحفة المحتاج) ل ۲۵۲-۲۵۵ ب ۶.

«ناگاداری»: نیمامی (النَّوَلَوِي) نه فرموي: (أهل السنة) له سر نه وه پټك كه وتون: كه هر كه سيك باوه پټكي پته وي به ناييني نيسلام هه بن، به لام به زويان ووشه ي شاده و نيمان نه لټو تواناشي هه بن، نه وه ناييټه هاويليله، واته: ناييټه موسولمانو به به كجاري له نوره خدا نه ميټيټه وه، (شرح صحيح مسلم) ل ١٩١ ب ١.

به لام (ابن حجر الهيتمي) په خنهي له فرموده ي نیمامی (النَّوَلَوِي) گرتوه، (المدابي) ش ناوېزي كړوه و نه فرموي: نه گونجي مه به ستي (النَّوَلَوِي) نه و كه سه بن: كه داواي شاده و نیماني لټكړي و تواناشي هه بن، به لام به په كاري نهيلي، بېوانه (فتح المبين) و (حاشية المدابي) ل ٥٩.

كه واېوو: هر كه سيك داواي گرتي ووشه ي شاده و نیماني لټكړي، نه ویش به په كاري نهيلي، نه وه كافر له دونياو قيامت. (تحفة المريد) ل ٢٥.

نينجا نیمامی (النَّوَلَوِي) نه فرموي: فرموده ي راست نه وه يه: گوتني ووشه ي شاده و نيمان به زمانه كاني تري جگه له عړه بيش دروسته و پټ نه يټه موسولمان (شرح صحيح مسلم) ل ١٩٢ ب ١.

«نیماسی ناو و سیفه ته کانی خوا - أسماء وصفات الله تعالى»

بزانه: خواي گوره نه فرموي: «وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا» (الاعراف: ١٨٠)، ناوه هره پېرېزو جواته كان پو خوايه، به و ناوه پېرېزانه ناوي خوا ميټن. پټفه مېرېځي نه فرموي: «إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ إِسْمًا مِنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ» رواه البخاري و مسلم، خواي گوره نه وه و نو ناوي هه نه، هر كه سيك له بهريان بكاو په فتاريان پټ بكا نه چيټه به هشت.

(ابن حجر العسقلاني) له نیمامی (النَّوَلَوِي) نه گيټيټه وه: زانايان په كده ننگن كه مه به ست نه وه نيه: خوا ته نها نه وه و نو ناوه ي هه نه، به لكو نوري هه نه، به به لگي نه م چه ديسه كه پټفه مېرېځي فرموي: «أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ سَمَّيْتُ بِهِ نَفْسَكَ أَوْ أَلَزَمْتَهُ فِي كِتَابِكَ أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ أَوْ اسْتَأْذَنْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ...» رواه أحمد وابن حبان وصححه، واته: خوايه ليت نه پاريټه وه به هه مو ناوه پېرېزه كان كه ناوت پټ له خو ناوه، يان له قورټاندا نارودنټه خواره وه، يان فيري كه سيكت كړونه، يان له زانستي په نهاني خوټدانه و كه س نايانزاني. (فتح الباري) ل ٢٦٢ ب ١١.

نينجا بزانه: نیمامی (الترمذي) و نیمامی (البيهقي) نه م نه وه و نو ناوه يان ژماردون، جا نیمامی (البيهقي) نه فرموي: نه م و ناگه يني: كه خواي گوره - جگه له م نه وه و نو يه -

ناویتری نهی، به لگو مه بهست نه وهیه: هر که سیک نه وهیو تو ناو له ناوه پیروزه کانی خوا سر ژمیر بکا نه چیتته به ههشت، جا نه وهیو تو یه بن که ژماردنمان، یان ناویتر بن: که له قو پان، یان له خهیس، یان له (إجماع) به کدهنگی زانایان به لگه یان له سر بن. دیسان نه فهرموی: خوی گه وره ناوی هه وه سیفهتی هه، ناوه کانی خوی سیفهته کانی خویهتی، سیفهته کانی خوی مه دج و باسی گه وره یی خویهتی، ثم سیفهتهانی خوا نوو بهشن: ۱- (صفات ذات)، ۲- (صفات فعل). بهوانه (الإعتقاد) ل ۵۲ و ۵۳ و ۷۰.

(الآلوسی) له پێناسای ثم نوو به شهادا نه فهرموی: (صفات الذات) نه و جۆره سیفهتهانی زاتی خوا به: که واتهی پهیدا کردنی شتیکی لته فامیتته وه، وه کو: (الحياة) زیندوویی، (العلم) زانین، (القدرة) توانین، (الإرادة) ویستن، (الكلام) گفتوگو، (السمع) بیستن، (البصر) بینین... ههروهها نه فهرموی: (صفات الفعل) نه و سیفهتهانی ناسه واری (قدرة) و (إرادة)ی خوی گه وره نو واتهی پهیدا کردنی شتیکیان لته فامیتته وه: وه کو (التخليق) دروستکردن، (الإحياء) زیندوو کردن، (الإماتة) مراندن... ههت، (نثر الآلی) ل ۲۶ و ۲۸، هه م (الشرح الميسر: للفقہ الأكبر للإمام أبي حنيفة) ل ۲۵.

(ابن أبي العن) نه فهرموی: هر کاتیک بلی: (أعوذ بالله) خۆم نه پارێزم به خوی گه وره، نه وه به زاتی پاکی خوا خۆت نه پارێزی که به سیفهته بهرزه کان مهسحی نه کردی لای جیا نابنه وه، وه نه گهر بلی: (أعوذ بعرّة الله) خۆم نه پارێزم به گه وره یی خوی گه وره، نه وه به سیفهته تیکی خوا خۆت نه پارێزی، واته: جگه له خوا خۆت به که سیتر نه پاراستوه. (شرح الطحاوية) ل ۹۹ ب ۱.

ئینجا بزانه: له م فهرموولنه بۆمان ده رکوت: که سه رجهم ناو و سیفهته کانی خوی گه وره سن بهشن: **یه گهه:** (إِسْمُ الذَّاتِ) ناوی زاتی خوا، که (الله) به. **دووهم:** (صفات الذات) سیفهته کانی زاتی خوی گه وره، که واتهی پهیدا کردنی شتیکیان لته فامیتته وه. **سێ یهه:** (صفات الفعل) سیفهته کانی کرداری خوا، که واتهی پهیدا کردنی شتیکیان لته فامیتته وه، که وابو: گشت سیفهته تیکی خوی گه وره ناوه پیروزکی خوی گه وره، یان زیاتری لته ورده گیرئ، جیاوازی (صفات الذات) و (صفات الفعل) نه:

بۆ یهێه: له سیفهتی (الحياة) ناوی (الحي) وهرده گیرئ، له سیفهتی (العلم) ناوی (العالم) و (الغلام) و (العلیم) وهرده گیرئ، له سیفهتی (القدرة) ناوی (القادر) و (القوی) و (المقتدر) وهرده گیرئ... ههت، ههروهها له سیفهتی (التخليق) ناوی (الخالق) و (الخلاق) وهرده گیرئ، له سیفهتی (الإحياء) ناوی (المحيي) وهرده گیرئ، له سیفهتی (الإماتة) ناوی (المعیت) وهرده گیرئ... ههت.

قَدِيمٌ بَلَا إِبْتِدَاءٍ، دَائِمٌ بَلَا إِنْتِهَاءٍ، لَا يَفْنَى وَلَا يُبِيدُ، وَلَا يَكُونُ إِلَّا مَا يُرِيدُ،

ثینجا لیره به ولاره باسی چند سیفه تیکی خوی گوره نه که بن، هروهک نیمامی (الطحاوی) نه فرموی: (قدیم) خوی گوره هر هبو (بلا ابتداء) نه بونی نه بوه (دائم) هر نه مینن (بلا انتهاء) کز تایی ناین، خوی گوره نه فرموی: ﴿هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ﴾ الحديد: ۳، خوی گوره هر هبو هر نه مینن. هروه ها که پیغمبر ﷺ ده چروه نار مرگوت ثم بوعایه ده کرد: ﴿أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ رواء ابوداود بسند صالح.

(لَا يَفْنَى) خوی گوره نابویو (وَلَا يُبِيدُ) له نار ناچن، خوی گوره نه فرموی: ﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ الرحمن: ۲۶ و ۲۷، هرکه سینی له سر زهوی به له نار نه چن، زاتی خوی تو نه مینن که خاوهن گوره یی و پیزه.

﴿بَاسِ وَيَسْتَوِ حَزْزُكَرْنِي خَوَا - الْإِرَادَةُ وَالْمَشِيئَةُ﴾

ده رباره ی ثم دو سیفه ته، نیمامی (الطحاوی) نه فرموی:

(وَلَا يَكُونُ) هیچ شتیک ناین (إِلَّا مَا يُرِيدُ) ته نه شو شته نه بن: که خوا بیه وی ببین، جا نه شته: چاکه بن، یان خراپه، واته: چاکه خراپه هر بویکی به ویستی خویه، (إِنْ أَبَى الْعَبْدُ) نه فرموی: (أَهْلُ السُّنَّةِ) نه فرموی: هر چند خوی گوره له بوی قده روه - نه یه وی: گونا بکرن، به لام پی خوش نیه پی پازی نیه، فرمانیش به گونا هکان ناکا، به لکو رقی له گونا نه بیته وه به ناپه سندی دانه تو قده غی نه کا. نه نه فرموده ی تیکرای (سلف) که نه لنین: (مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ) ورواه ابوداود وابن السنن مرفوعاً، هرچی خوا حز بکا: نه بیو هرچی حز نه کا: نابن. (شرح الطحاوی) ل ۷۹ ب ۱.

که واته: (إِرَادَةُ) ویستی خوی گوره، جیایه له گال (مُحِبَّةٌ) خوش ویستنو (رَضَى) پازی بونی خوا، هروهک خوی گوره نه فرموی: ﴿وَلَا يَرْضَى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ﴾ الزمر: ۷۱، خوا پازی نابن به کافر بونی به نده کانی خوی. ثینجا بزانه: (إِرَادَةُ) ویستی خوا، (مُشِئَةٌ) حز زکرینی خوا، هر بویکیان به کسانن، که واته: به بن ویستنو حز زکرینی خوا هیچ شتیک ناین، خوی گوره نه فرموی: ﴿وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾ الإنسان: ۳۰، نیوه حز ناکن: شتیک ببین، یان نه بن، مه گهر خوی گوره حز بکا.

هروه ها بزانه: (إِرَادَةُ) ویستن، سیفه تیکی زاتی خوی گوره یه و، دو به شه: یه که ۵: (إِرَادَةُ أَمْرٍ وَتَشْرِيعٍ) واته: ویستی فرمانه شرعی به کان، که په بوه ندی به

چاکو خراپه وه ههیه، جا پوو بدا، یان نا- (واته: مه‌بست به (إرادة)ی شرعی نه‌ویه: خوا فرمان به چاکه نه‌کاو پی‌ی خوشه و پی‌ی رازی‌یه، جا نه‌و چاکه‌یه بکری، یان نه‌کری، هه‌روه‌ها خوا فرمان به خراپه نا‌کاو پی‌ی خوش نیه و پی‌ی رازی نیه، جا خراپه‌که بکری یان نه‌کری)- ده‌ریاره‌ی شه‌م به‌ش‌ی یه‌که‌م، خوای گه‌وره نه‌فرموی: ﴿يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْإِسْلَامَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ﴾ البقرة: ۱۸۵، خوای گه‌وره ئاسانی بۆ ئیوه نوئی زه‌حمه‌تی بۆ ئیوه ناوی.

دووم: (إرادة قضاء و تقدير) واته: ویستنیو بریاری (أزلی) که په‌یوه‌ندی به‌گشت پوه‌نه‌وه‌رو گشت پوه‌دلوتیکه‌وه هه‌یه، جا چاکه‌ین، یان خراپه- (واته: هه‌ر شتی‌ک خوا له (أزل)دا ویستیتیو بریاری دای: که بی، شه‌وه هه‌ر شه‌بو ناگرچی نی، هه‌روه‌ها: هه‌ر شتی‌کی‌ش خوا له (أزل)دا ویستیتیو بریاری دای: که نه‌ین، شه‌وه به‌هیج جۆری‌ک ناب، جا ئیمه‌ حه‌ز بکه‌ین: که بی، یان نه‌ین، یان حه‌ز نه‌که‌ین، چاک بی، یان خراپ بی)- ده‌ریاره‌ی شه‌م به‌ش‌ی دووم خوا نه‌فرموی: ﴿فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا﴾ الأنعام: ۱۲۵، هه‌رک‌سی‌ک خوای گه‌وره بیه‌وی بیبانه سه‌ر پنگه‌ی پاست، سینه‌ی فراوان شه‌کا بۆ ئیسلامبوون، هه‌رک‌سی‌کی‌ش خوای گه‌وره بیه‌وی: گوهرای بکا، سینه‌ی ته‌نگ و قه‌یز شه‌کا. بۆ شه‌م پوه‌نکردنه‌ویه بپوهانه (فتح الباری) ل ۵۵۱ ب ۱۲.

ئینجا بزانه: له‌م دوو به‌شه‌دا بۆمان ده‌رکه‌وت: که (إرادة) ویستنی خوا، جیاوازه له‌گه‌ل (أمر) فرمانی خوای گه‌وره، چونکه (إرادة)ی قه‌زاو قه‌ده‌ری (أزلی) خوا، له‌گه‌ل (أمر) فرمانی شرعی خوا، جوار به‌شه:

۱- (إرادة) شه‌کاو (أمر) شه‌کا: وه‌کو ئیمان‌نێانی شه‌و که‌سانه‌ی خوا له (أزل)دا نه‌یزانی ئیمان دین، واته: خوا شه‌یه‌وی ئیمان بێتن، فرمانیش به‌ ئیمان‌نێانیان شه‌کا.

۲- (إرادة) نا‌کاو (أمر) شه‌کا: وه‌کو کافر‌یوونی شه‌م ئیماندارانه‌ی به‌شی یه‌که‌م، واته: خوا نایه‌وی کافر بێن، فرمانیش به‌ کافر‌یوونیان نا‌کا.

۳- (إرادة) شه‌کا، به‌لام (أمر) نا‌کا: وه‌کو کافر‌یوونی شه‌و که‌سانه‌ی خوا له (أزل)دا نه‌یزانی ئیمان ناهین، واته: خوا شه‌یه‌وی کافر بێن، به‌لام فرمان به‌ کافر‌یوونیان نا‌کا، گو‌نا‌هه‌کانی‌تریش هه‌ر به‌م شتیه‌یه: (إرادة) شه‌کا، به‌لام (أمر) نا‌کا.

۴- (إرادة) نا‌کا، به‌لام (أمر) شه‌کا: وه‌کو ئیمان‌نێانی شه‌م جۆره‌ کافرانه‌ی به‌شی سێ‌یه‌م، واته: خوا نایه‌وی ئیمان بێتن، به‌لام فرمانیشیان پێ شه‌کا ئیمان بێتن، بپوهانه (تحفة‌المريد) ل ۳۶.

لَا تَبْلُغُ الْأَوْهَامَ، وَلَا تُنْزِكُهُ الْأَفْهَامَ، وَلَا يُشْبِهُ الْأَنَامَ، حَتَّى لَا يَمُوتَ، قَيُّومٌ لَا يَنَامُ، خَالِقٌ بِلَا حَاجَةٍ، رَازِقٌ بِلَا مَوْتَةٍ، مُمِيتٌ بِلَا مُخَافَةٍ، بَاعِثٌ بِلَا مَشَقَّةٍ،

﴿بَاسِی چهند سیفہ تیکی خوا﴾

نیما می (الطحاوی) نه فرموی:

(لَا تَبْلُغُ الْأَوْهَامَ) خه یال ناگاته ناسینی زاتی خوا (وَلَا تُنْزِكُهُ الْأَفْهَامَ) زانست به نه ولوی خوی پی نانسری، خوی گوره نه فرموی: ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا﴾ طه: ۱۱۰، زانستی نه ولویان نیه: ده ریاره ی زاتی خوا. ولته: هر خوا به خوی نه زاتی زاتی خوی چونه و که سی تر نازاتی (وَلَا يُشْبِهُ الْأَنَامَ) خوی گوره، وه هیج شتیگ ناچی: نه له زات، نه له سیفہ، نه له کردار، خوی گوره نه فرموی: ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ﴾ الشوری: ۱۱، هیج شتیگ هاویننه ی خوی گوره نیه. که ولته: زانستی خوا جیاولزه له گهل زانستی نیغه، لیتن و بیستن و گشت سیفہ ته کانی تری خوا جیاولزه، له گهل لیتن و بیستن و سیفہ ته کانی تری نیغه، چونکه گشت سیفہ ته کانی خوا (أَرْزَلِي)، سیفہ ته کانی نیغهش خوا دروستی کربون، هروه ها: کرداره کانی خوا: وه کو برزدان و مراندن و... هتد، جیاولزه له گهل هه مان کرداری نیغه، چونکه کرداره کانی خوا سیفہ تی خویه تی، کرداری نیغهش دروستکروی خوابه، هر به هیزنکی دروستکرویش نیغه وه دروستی لیتن، هروه له باسی (سهریشکی بنده) دا پوونی نه که بنه وه، هروه ها پوانه (شرح الطحاوی) ل ۸۵ ب ۱.

(حَتَّى لَا يَمُوتَ) خوا به رده وام زیندووم نامری (قَيُّومٌ) به رتیه به ری بوونه و مه (لَا يَنَامُ) هه رگیز ناخوئی، خوی گوره نه فرموی: ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ﴾ البقرة: ۲۵۵، خوا نه و خولیه یه: که جگه له وی هیج خولیه که نیه، هه رده م زیندووه به رتیه به ری بوونه و مه، برزدان و خه و نایگری. (خَالِقٌ) دروستکری هه موو شتیگ له نه بوونه وه (بِلَا حَاجَةٍ) به بن پیویستی. ولته: پیویستی به و شته دروستکروانه نیه، خوی گوره نه فرموی: ﴿وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ﴾ محمد: ۲۸، خوا ده وله مهنده پیویستی نیه، نیوه پیویستیان به خوا هه یه. (رَازِقٌ) خوا برزده ره (بِلَا مَوْتَةٍ) به بن هه ولدن و بارگرانی، خوی گوره نه فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ﴾ الفذریات: ۵۸، به راستی هر خوا برز ده ری راسته قینه یه و خاوهن هیزو رقد تولتایه. (مُمِيتٌ) خوا خه که نه مریتن (بِلَا مُخَافَةٍ) به بن ترس: نه له هه بوونیان نه ترس، نه له توله سهنه و هس نه ترس (بَاعِثٌ) له برزنی قیامت خه که زیندو نه کاتره (بِلَا مَشَقَّةٍ) به بن نازلو ماندوویون، خوی گوره نه فرموی: ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ الروم: ۴۰. ولته: (الله) نه و خولیه یه: که شیوه ی دروست کربوه، نینجا برزنی دلونی، نینجا نه تا مریتن، نینجا زیندووتان نه کاتره.

ما زال بصفاته قديماً قبل خلقه، لم يزدْ بكونهم شيئاً لم يكن قبلهم من صفته. وكما كان بصفاته أزلياً كذلك لا يزال عليها أبدياً. ليس بعد خلق الخلق استعاد إسم (الخالق) ولا بإحداث البرية استعاد إسم (البارئ)، له معنى الربوبية ولا مربوب، ومعنى الخالق ولا مخلوق.

﴿خوای گه‌وره به سیفته‌کانیه‌وه (أزلی وابدی) به﴾

پیناسه: (أزل) به‌رده‌وامی هه‌بوونیکه له رابردوه‌وه که نه‌بوونی نه‌بن. (بید) به‌رده‌وامی هه‌بوونیکه له داهاتودا که نه‌مانی نه‌بن.

ئیمامی (الطحاوی) نه‌فرموی:

(ما زال بصفاته قديماً) خوای گه‌وره به هه‌موو سیفته‌کانیه‌وه - (صفات الذات) و (صفات الأفعال) - له (أزل) دا هه‌ر هه‌بوو (قبل خلقه) پیش دروستکردنی بوونه‌وه، پینهمه‌ر ^{عز وجل} نه‌فرموی: ﴿كَانَ اللَّهُ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ غَيْرُهُ، وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ، وَكَتَبَ فِي الذِّكْرِ كُلِّ شَيْءٍ، وَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ رواء البخاری، خوای گه‌وره له (أزل) دا هه‌بوو. جگه له خۆی هیچ شتیکی تر نه‌بوو، (عرش)ی خۆی له سه‌ر ناو دروست کردو هه‌موو شتیکی له (اللوح المحفوظ) دا نووسی و ناسمانه‌کان و زه‌مینی دروست کردن.

که‌واته: خوای گه‌وره به زاتو سیفته‌وه (أزلی) به (لم يزدْ بكونهم شيئاً) خوای گه‌وره به بوونی بوونه‌وه‌ر شتیکی زیاد نه‌کردوه (لم يكن قبلهم من صفته) که نه‌و سیفته‌ی نه‌بوین پیش دروست کردن، واته: نه‌و سیفته‌تانه‌ی پیش دروستکردنی بوونه‌وه‌ر له (أزل) دا هه‌بوون، پاش دروستکردنی بوونه‌وه‌ریش هه‌ر هه‌مان سیفته‌ی هه‌نه‌ر به هۆی دروستکردنی بوونه‌وه‌ر سیفته‌تیکی نوئی بۆ زیاد نه‌کراوه.

(وکما كان بصفاته أزلياً) ئینجا هه‌روه‌کو خوای گه‌وره به زاتو سیفته‌وه (أزلی) به (كذلك لا يزال عليها أبدياً) هه‌ر نه‌وهاش خوا به زاتو سیفته‌وه (أبدی) به، به‌رده‌وام نه‌مینی و کوتایی نابین (ليس) وانه (بعد خلق الخلق) له‌و کاته‌وه: که بوونه‌وه‌ری له نه‌بوونه‌وه دروست کردوه (استعاد إسم الخالق) ناوی (الخالق) دروستکەری و ده‌ده‌ست که‌وتی (ولا بإحداث البرية) وانه: که به هۆی په‌یداکردنی خه‌ك (استعاد إسم البارئ) ناوی (البارئ) ی و ده‌ده‌ست که‌وتی، به‌لکو له (أزل) دا نه‌م دو ناوه‌شی هه‌ر هه‌بون، خوای گه‌وره نه‌فرموی: ﴿هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ﴾ الحشر: ۲۴، خوا نه‌و خوایه‌یه: که دروستکەری بوونه‌وه‌ره له نه‌بوونه‌وه، په‌یداکەری خه‌ك له شتیه‌یه‌ك بۆ شتیه‌یه‌کی‌تر. بپوانه (الشرح الميسر: للفقہ الأكبر للإمام أبي حنيفة) ل ۲۵.

(له معنى الربوبية) خوای گه‌وره سیفته‌ی (ربوبية) په‌روه‌ردگاریه‌تی هه‌بو (ولا مربوب) هیچ په‌روه‌رده‌کراویک نه‌بو (ومعنى الخالق) خوای گه‌وره سیفته‌ی (الخالق) دروستکەری هه‌بو (ولا مخلوق) هیچ دروستکراویک نه‌بو.

وَكَمَا أَنَّهُ مُخَيِّ الْمَوْتَى بَعْدَ مَا أَحْيَا، اسْتَحَقَّ هَذَا الْإِسْمَ قَبْلَ إِحْيَانِهِمْ، كَذَلِكَ اسْتَحَقَّ اسْمُ الْخَالِقِ قَبْلَ إِثْنَانِهِمْ، ذَلِكَ بَأَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، وَكُلُّ شَيْءٍ إِلَيْهِ فَهَرٌ، وَكُلُّ أَمْرٍ عَلَيْهِ يَسِيرٌ، لَا يَخْتَاجُ إِلَى شَيْءٍ

(وَكَمَا أَنَّهُ مُخَيِّ الْمَوْتَى) هرود که خوا ناوی زیندوکرده وی مردودانه (بَعْدَ مَا أَحْيَا) پاش نه وی که زیندوویان نه کاته وه (اسْتَحَقَّ هَذَا الْإِسْمَ قَبْلَ إِحْيَانِهِمْ) نهو ناوهی (الْمُخَيِّ) زیندوکرده وی هر هه بوو پیش زیندوکرده یان (كَذَلِكَ) هروده ها (اسْتَحَقَّ اسْمُ الْخَالِقِ) ناوی (الْخَالِقِ) دروستگری هر هه بو (قَبْلَ إِثْنَانِهِمْ) پیش دروستگردنیان له نه بوونه وه.

(ذَلِكَ) هه بوونی سیفته کانی خوا له (أَزَلْ) دا، پیش دروستگردنی بوونه وه ره له نه بوونه وه (بَأَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) له به نه وهیه: خوا توانای له سهر گردنی هه مو کارنک هه به، هرود که خوی نه فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ البقرة: ۲۰، خوا توانای له سهر هه مو شتیک هه به (وَكُلُّ شَيْءٍ إِلَيْهِ فَهَرٌ) هه مو شتیک پیویستی به خوی گوره هه به، هرود که خوی گوره نه فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾ فاطر: ۱۵، نه ی خه لکینه نیوه پیویستیان به خوا هه به (وَكُلُّ أَمْرٍ عَلَيْهِ يَسِيرٌ) هه مو کارنک له لای خوا ناسانه (لَا يَخْتَاجُ إِلَى شَيْءٍ) خوی گوره پیویستی به هیچ شتیک نه به، خوی گوره نه فرموی: ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ العنکبوت: ۱۹، نایا نه یانبینی چون خوی گوره نه م بوونه وه ره ی له نه بوونه وه دروست کرده، نینجا نه یگه پینتته وه بق نه بوون؟ نه م کارنکی زور ناسانه له لای خوا.

﴿رَأَى (أَهْلَ الْبِدْعَةِ) دهریارهی سیفته ته کانی خوا﴾

بزانه: له م یاسی رابردودا بومان دهرکهوت که (وُجُودُ اللَّهِ) هه بوونی خوا - به زاتو سیفته وه - سیفته تیکی (أَزَلْ) و (أَبْدَى) به، واته: له (أَزَلْ) دا ته نها هر خوا هه بو، نه بوونی نه بو وه جگه له وی شتیک تر نه بو، هروده ها: به (أَبْدَى) به رده وام هر نه میتی و کوتایی نایبو سیفته کانی شی هر هه بو وه هر نه میتی.

نینجا بزانه: دهریارهی نه م سیفته تی (وُجُودُ اللَّهِ) هه بوونی خوا، موسولمانان هیچ کیشیه یان نه به، واته: گشتیان دان به هه بوونی خوادا نه هینن، به لام له سیفته ته کانی تردا کیشیه یان هه به بوونه ته سی به شی سهره کی:

یه که م: (الْمُعْطَلَةُ) له کارخه ره کان، که دان ناهینن: به هه بوونی سیفته ته کانی خوا، نه م به شه له دوو کرملی (أَهْلُ الْبِدْعَةِ) بیک هاتووه: که (جَهَنَّمِيَّةٌ) و (مُعْتَرِلَةٌ) نه^(۱) بهوان (فتح الباری) ل ۲۷ و ۴۳ ب ۱۳.

دووه م: (الْمُشَبَّهَةُ) و یچوینه ره کان، که کومه لیکتری (أَهْلُ الْبِدْعَةِ)ن، دان نه هینن: به هه بوونی سیفته ته کانی خوا، به لام خوی گوره وه شتیک تر نه چوینن و سیفته ته کانی شی

(لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) خَلَقَ الْخَلْقَ بِعِلْمِهِ.

وہ سیفہ تہ کا نئی خہ لک نہ چوینن۔ بیروانہ (شرح الطحاویة) ل ۸۵۸ ب ۱۔ نبینجا برانہ۔
ہہ ہندی کس (مُشَبَّہ) بہ (مُجَسَّم) ش ناو نہا^(۱)۔

سین یہم؛ (أَمَلُ السَّنَةِ وَالْجَمَاعَةِ) دان نہ مینن بہ ہہ بیرونی گشت سیفہ تہ کا نئی خوا، وہ ہیج
شتیکشی ناچوینن، واتہ: وہ کو (مُعْطَلَّة) نالین: خوا سیفہ تی نیہ، وہ کو (مُشَبَّہ) ش
نالین: خوا وہ شتیکتری نہ چن، بہ لکو نہ لین: خوا سیفہ تی ہہ نہو بہ زات و سیفہ تہ وہ
(آزلی) بہ، وہ کو ہیج شتیک نیہ، بہ بہ لگی نہم نایہ تہ کہ خوی گہورہ نہ فہرموی:
﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ﴾ ہیج شتیک ہاویینہی خوا نیہ ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾
الشوری: ۱۱، خوی گہورہ بیسہرہو بینہرہ۔

کہواتہ: نہم نایہ تہ گوتہی (مُشَبَّہ) پوچل نہ کاتہوہ، چونکہ خوا نہ فہرموی: خوا ہاویینہی
نیہ، کہولبرو: وہ ہیج شتیکشی ناچن، ہہرہ ما گوتہی (مُعْطَلَّة) ش پوچل نہ کاتہوہ، چونکہ
خوا سیفہ تی بؤ خوی دناوہ، کہولبرو: خوا سیفہ تی ہہیو نہ بیسرو نہ بینن، بہ لام نہک وہک
زانبرو تولناو بیسترو بیتنی نیہ۔ بیروانہ (شرح الطحاویة) ل ۱۱۸ ب ۱۔

﴿خَوَا نَهْدَا زَمُو مَآوِی بَوُونَه و مَرِی دَا نَاوَه﴾

نیما می (الطحاوی) نہ فہرموی:

(خَلَقَ الْخَلْقَ) خَوَا ی گہورہ بونہوہری لہ نہ بونہوہ دروست کردہ (بِعِلْمِهِ) کہ دروستی
کرد نہ یزانی: لہم بونہوہرہ دا چی پوو نہ دا، خوی گہورہ نہ فہرموی: ﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ
خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ الملک: ۱۴، نایا خوا نازانی چی دروست کردہ؟ بہ لئی نہ زانی،
^(۲) (الْجَهْمِيَّة) چینیکن لہ (أَمَلُ الْبِدْعَةِ وَالضَّلَالَةِ) سہر بہ (جَهَنَّمَ بِنِ صَفْوَانَ) کہ پیاینکی گومراو نازوہ چی بو، لہ
سالی (۱۲۸) کی کوچی کوڑا، نہم چینہ گومراوہوہ، نہ لین: خوا ہیج سیفہ تیک نیہ، چلن دروستہ نازیک بؤ خوا
بگوتری کہ نہم ناوہ بؤ کہ سینکی تریش بگوتری؟ قورٹان فہرمودہی خوا نیہ، خوا شت نیہ... ہند۔
(الْمُفْطَرَّة) چینیکن لہ (أَمَلُ الْبِدْعَةِ وَالضَّلَالَةِ)، بہ کم کس، کہ نہم چینیہ یتیک ہینا (وَأَصْلُ بِنِ عَطَاءٍ) بو، کہ
لہ قورٹابخانہی نیام (الْحَسَنُ الْبَصِيرُ) جیا بوہوہو لہ قورٹینکی مرگہوت دہرسی بہ فونایہ کا نئی خوی
نہ گوت، لہ سالی (۱۲۱) کی کوچی مرد، نہم چینہ گومراوہوہ، وہ کو (جَهْمِيَّة) کان نہ لین: خوا سیفہ تی نیہ،
ہہرہ ما نہ لین: گوناہاری گہورہ، نہ کافروہ نہ موسولمانہ، قورٹان (آزلی) نیوہ دروست کردہوہ... ہند۔
^(۳) (الْمُشَبَّه) چینیکن لہ (أَمَلُ الْبِدْعَةِ وَالضَّلَالَةِ) خوی گہورہ وہشتیکتری نہ چوینن نہ لین: خوا لاشہی
ہہیوہ لہ سہر وینہی ناوہ میزادہ، دہستو قاچو گوتی سہری ہہی، خوا دلتہ بونہوہ سہر نہ کہوینو، لہ سہر
(عَرَشٍ) دانیشٹوہ... ہند: نہم چینہ بہ (مُجَسَّم) ش ناو نہ برین۔

(الْمُجَسَّم) چینیکن لہ (أَمَلُ الْبِدْعَةِ وَالضَّلَالَةِ) نہ لین: خوا لاشہی ہہیوہ لہ سہر (عَرَشٍ) جیگیرہ، دہستو قاچو
چاروی ہہی... ہند۔ لہم عہقیدہ یہ دا (مُجَسَّم) (مُشَبَّہ) ہاویین، بہ لام لہوہ دا جیاوین: (مُجَسَّم) خوی گہورہ
وہ شتیکتری ناچوینن وہ لین: خوا دہستو قاچو گوتیو چاویکی وہہای ہہی لہ خوی دہوہ شیتہرہ۔ نیینجا
بزائہ: عہقیدہ (مُشَبَّہ) (مُجَسَّم) لہ جوہر کان وہرگیروہ، ہہوہک لہ باسی (مُجَسَّم) مُشَبَّہ دا پوونی
نہ کہہ نہوہ، اِنْ شَاءَ اللہ تعالیٰ۔

وَقَدَّرَ لَهُمْ أَقْدَارًا، وَضَرَبَ لَهُمْ آجَالًا، وَلَمْ يَخْفَ عَلَيْهِ شَيْءٌ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَهُمْ، وَعَلِمَ مَا هُمْ عَامِلُونَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَهُمْ.

نهو خوابه وردبینو خه به رداره. (وَقَدَّرَ لَهُمْ أَقْدَارًا) بق نه م خه لکه خوا نه ندازه ی داناون، خوی گوره نه فرموی: ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقْدَرَهُ تَقْدِيرًا﴾ الفرقان: ۲، خوا هه موو شتیکی بروست کردوه، ناماده ی کردوه به ناماده کردینیکی دیارکراو. پیغه مبه ر^ع نه فرموی: ﴿كُتِبَ اللَّهُ مَقَادِيرَ الْخَلَائِقِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ بِخَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ رواه مسلم، خوی گوره نه ندازه ی هه موو بروستکردوکی نووسی پیش بروستکردنی ناسمانه کانو زه مین به په نجا هزار سال.

﴿کوزو به (أجل) ی خوی نه مرئ﴾

(وَضَرَبَ لَهُمْ لَجَالًا) خوی گوره دیاری کردوه (أجل)، واته: نه ندازه ی مانوه ی نه م خه لکه له ژباند، نه چرکه به ک دوا نه که وئ، نه چرکه به ک پیش نه که وئ، خوی گوره نه فرموی: ﴿إِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْبِلُون﴾ یونس: ۴۹، هر کاتی (أجل) واته: کاتی مردنیان هات: نه دهمیک دوا نه که وئو نه پیش نه که وئ. که واپوو: گیانه به ری کوزو به (أجل) ی خوی نه مرئ، واته: خوا نه یزانی و دیاری کردبو: نه مه به هوی نه خوشی نه مرئ، نه مه شیان به هوی کوشتن نه مرئ، نه مه شیان به هوی پوو خان، نه مهش به هوی سووتان، نه مه شیان به هوی خنکان له تاودا نه مرئ- چکه له م هویانهش- خوی گوره مردن و ژینی داناو هه هویه کانی مردن و ژینیشی داناوه، واته: هر نه مین له کاتی دیارکردوا بمرئ، جا به هر هویه ک بئ، ئینجا بزلنه: مرقو کوز له بهر نه وه توله ی له سه ره تاو لباره: چونکه کارنکی قه ده غه کراوی کردوه. بروانه (شرح الطحاوی) ل ۱۲۷ و ۱۲۸ ب ۱.

ئینجا بزلنه: له چهند حه بیسیکی (صحیح) یا پیغه مبه ر^ع فرمویه تی: سه ردان و چاکه له که ل خزمان نه من برزو نه کا. جا بق نه وه ی نه م حه بیسانه دژیته ی له که ل نایه تی پابر نویدا نه کن، زانایان چهند واته به کیان له حه بیسه کان دلومه وه، فرموده ی راست له و فرمویلنه، مه به ست نه وه یه: خوی گوره پیتو بهر هکات نه خاتنه ته مه نی مرقو ریگی بق ناسان نه کا: ناکو زور خوا به رستی بکاو کاته کانی به فیرق نه دواو کردموه ی به سوود بکا بق قیامت، بروانه (شرح صحیح مسلم) ل ۴۵۰ ب ۱ و (السراج المنیر) ل ۲۸۵ ب ۲.

﴿گشت هه بوونیک به بریارو جه زکردنی خوابه﴾

شیعایی (الطحاوی) نه فرموی:

(وَلَمْ يَخْفَ عَلَيْهِ شَيْءٌ) خوی گوره هیچ شتیکی له لا په نهان نه بو (قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَهُمْ) پیش نه وه ی بهنده کانی بروست بکا (وَعَلِمَ مَا هُمْ عَامِلُونَ) خوی گوره نه یزانی بهنده کان چی نه کن (قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَهُمْ) پیش نه وه ی بروستیان بکا، خوی گوره نه فرموی:

وَأَمْرُهُمْ بِطَاعَتِهِ، وَتَهَانُهُمْ عَنْ مَعْصِيَتِهِ، وَكُلُّ شَيْءٍ يَجْرَى بِتَقْدِيرِهِ وَمَشِيئَتِهِ، وَمَشِيئَتُهُ تَنْفُذُ، لَا مَشِيئَةٌ لِلْعِبَادِ إِلَّا مَا شَاءَ لَهُمْ، فَمَا شَاءَ لَهُمْ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ.

﴿وَرَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ (إبراهيم: ٢٨)، خوابه تر نه زانی نه وهی نه یشارینه وه نه وهی ناشکرای نه که یی، هیچ شتیک له خوا په نهان نایی، نه له زه مینو نه له ناسمان.

(وَأَمْرُهُمْ بِطَاعَتِهِ) خوا به رمانی به بنده کانی خوی کړیوه: تا گوته پرايه لی بن (وَتَهَانُهُمْ عَنْ مَعْصِيَتِهِ) قه ده غه ی کړیون: له تاوان کړدن، هه روه که نه فهرموی: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِعِبَادُونَ﴾ (الذاریات: ٥٦)، من جنو که و شاده میزادم بو هیچ دروست نه کړیون، نه نه یو نه وه نه بی: که به به رستی.

(وَكُلُّ شَيْءٍ يَجْرَى) هه موو شتیک که نه بی (بِتَقْدِيرِهِ) به بریاری خوابه (وَمَشِيئَتِهِ) به هر کړدن خوابه (وَمَشِيئَتُهُ) هر کړدن خوابه (تَنْفُذُ) جن به جی نه بی (لَا مَشِيئَةَ لِلْعِبَادِ) به بنده کان هیچ ده سه لاتی هر کړن بیان نه یه (إِلَّا مَا شَاءَ لَهُمْ) نه نه یو هر کړنه نه بی: که خوا هر بکا بویان بیی (فَمَا شَاءَ لَهُمْ كَانَ) هر شتیک خوا هر بکا بویان بیی، نه بی (وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ) هر شتیک خوا هر نه کا بیی، نایی. خوی گوره نه فهرموی: ﴿وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ (الهمز: ٢٠)، نه یو هر نه نا که ن شتیک بیی، یان نه بی، مه گهر خوا هر بکا، به راستی خوا زانو کار له جی نه یه.

ثینجا بزانه: (إِبْنِ حَجَرٍ الْعَسْقَلَانِي) له (إِبْنِ بَطَالٍ) نه گوته پته وه: که (مَشِيئَةُ) هر کړدن خواو (إِرَادَةُ) ویستی خوا، هر به به واته هاتون... خوی گوره کړده وهی بنده کانی دروست نه کا، هر چی به بنده کان نه یکه ن، به (مَشِيئَةُ) هر کړدن و (إِرَادَةُ) ویستی خوابه، واته: نه گهر خوا نه به ویتو هر نه کا: شتیک بیی، نایی. (فتح الباری) ل ٥٥١ ب ١٢.

هه روه که له باسی (ویستیو هر کړدن خوا) به دروئی پوونمان کړده وه.

﴿بِاسْمِ اللَّهِ يَنْفُلُهُ رِئْیَ رَاسْتَوِ گومر اگردن - الْهَدَايَةُ وَالْإِضْلَالُ﴾

پیشه کی بزانه: (الْهَدَايَةُ) و (الْإِضْلَالُ) دو واته یان هه یه:

يَهْدِيهِمُ (الْهَدَايَةُ) پښتونکی کړدن، واته: شاره زا کړن بو ړنگه ی راست، جا بگاته مه به ست، یان نه گاتی، خوی گوره نه فهرموی: ﴿وَأِنَّكَ أَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ (الشوری: ٥٢)، نه ی پښه مبه رڼه تو شاره زایی و بانگه وازی نه که ی بو ړنگه کی راست. هه روه ها (الْإِضْلَالُ): گومر اگردن، واته: برینه سه ړنگه ی چه وت لادانی له ړنگه ی راست، خوی گوره نه فهرموی: ﴿وَأَضَلُّ فِرْعَوْنَ قَوْمَهُ وَمَا هَدَى﴾ (طه: ٧٩)، (فرعون) که له که ی خوی گومر ا کړو پښتونکی نه کړدن بو ړنگه ی راست.

يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَيَقْصِمُ وَيُعَافِي فَضْلاً، وَيُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيُخْذِلُ وَيَتَنَلَّسِي عَدْلًا، وَكُلُّهُمْ يَنْقَلِبُونَ فِي مَشِيَّتِهِ بَيْنَ فَضْلِهِ وَعَدْلِهِ، وَهُوَ مُتَعَالٍ عَنِ الْأَضْدَادِ وَالْأَنْدَادِ.

دووم: (الهداية) گه یاندنه پئی راست، که پئی ده لئین (هدایة التوفیق)، واته: دِروستکردنی (ایمان) و گردنه نیماندار. (الإضلال) بردنه سه ر پئی (کفر)، واته: دِروستکردنی (کفر) و گردنه کافر. جا بزانه: ثم واتهی دووم تاییهت به خوایه، واته: جگه له خوا هیچ کس ناتوانی که سبکی تر بکاته نیماندار، یان بیکاته کافر. بقر دلنایای بروانه (شرح رمضان) ل ۲۱۶ و ۲۱۷ و ۲۱۸.

ده رباره یی ثم واتهی دووم - که سیفته یی خوایه - نیامی (الطحاوی) نه فرموی: (يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ) خوی گه وره نه گهر حز بکا که سبک بکاته نیماندار، نه یکاته نیماندار (وَيَقْصِمُ) له کافر بیون نه بیارزنی (وَيُعَافِي) بی به لای نه کا له دینو دنیا (فَضْلاً) له گه وره یی خوی نه وها نه کا (وَيُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ) نه گهر حز بکا که سبک بکاته کافر، نه یکاته کافر (وَيُخْذِلُ) سه رشقی نه کا و یارمه تی نادا (وَيَتَنَلَّسِي) به ریه لای نه کا له دینو دنیا (عَدْلًا) له دایه روه ری خوی نه وها نه کا، خوی گه وره نه فرموی: ﴿يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ المذشر: ۲۱، هر که سبک خوا حز بکا بیکاته کافر، نه یکاته کافر، هر که سبک خوا حز بکا بیکاته نیماندار، نه یکاته نیماندار.

(وَكُلُّهُمْ يَنْقَلِبُونَ فِي مَشِيَّتِهِ) هه مو شو خه لکه نه جولینه وه به حز کردنی خوا (بَيْنَ فَضْلِهِ وَعَدْلِهِ) له نتوان گه وره یی و دایه روه ری خوا، واته: نیمانداری و کافر بیون به حز کردنی خوایه، نه ک به حز کردنی نیمه، هه روه ک خوی گه وره به پیغه مبه ری خوی نه فرموی: ﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ القصص: ۵۶، نه ی پیغه مبه ر ﷺ تو ناتوانی نه و که سه ی خوشه نه وئ بی که به نیماندار، به لام هه ر که سبک خوا حز بکا، نه یکاته نیماندار.

نیجا بزانه: لیره دا بزمان ناشکرا بو: ووشه ی (لَا تَهْدِي) له م تایه تا به واته ی دووم بق پیغه مبه ر ﷺ به کار هاتوه، هه روه کو ووشه ی (لَتَهْدِي) له نایه ته که ی تردا - الشوری: ۵۲ - به واته ی به کم بق پیغه مبه ر ﷺ به کار هاتوه.

(وَهُوَ مُتَعَالٍ) خوی گه وره نقر له وه به رزتره (عَنِ الْأَضْدَادِ) که دئی هه بن له هه ر بریاریکو له هه ر کاریک که نه یکا (وَالْأَنْدَادِ) یان هاویننه ی هه بن له هه ر کاریک که نه یکا، چونکه هه روه ک به بنده کانی خوی دِروست کردن، کرداری نه وانیشی دِروست کردن، خوی گه وره نه فرموی: ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ﴾ الصافات: ۹۶، خوی گه وره نیوه و کرده وه کانی نیوه ی دِروست کردوه.

لَا رَادَّ لِقَضَائِهِ وَلَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَلَا غَالِبَ لِأَمْرِهِ، أَمَّا بِذَلِكَ كُلِّهِ وَاقْتِنَا أَنْ كُلًّا مِنْ عِنْدِهِ.
وَإِنْ مُحَمَّدًا ﷺ عَبْدُهُ الْمُصْطَفَى وَنَبِيُّهُ الْمُجْتَبَى

(لَا رَادَّ لِقَضَائِهِ) هیچ که سبب نیه برپاری خوا به خوا پد بکاتوه (وَلَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ) هیچ که سبب نیه برپاری خوا به خوا دوا بخا (وَلَا غَالِبَ لِأَمْرِهِ) هیچ که سبب نیه به سرفه رمانی خوادا زال بنو سرفه رمانیکی پندهریکا، که واپوو: له سرفه خوی گه ورده واجب نیه: کاری باشو سوو به خش بق به نده گانی بکاو زیانیان له سرفه لابدا - هه روک (مُعْتَرِظَةً) وَاثْنَيْنِ - ، چونکه هه به خوی نهم خه لکه ی دروست کردوه، هه به خویشی ده سترکاری دروستکاری خوی نهکا، هه روک خوی نه هه رموی: ﴿لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ﴾ الانبیاء: ۲۳، پرسپار له خوا ناکرئ: بق وات کرد؟ بق وانهکی؟ به لام خه ک نهم پرسپاره یان لی نه کرئ: (أَمَّا بِذَلِكَ كُلِّهِ) باوهرمان هه یه: بهر هه موو شته ی گوتمان (وَاقْتِنَا أَنْ كُلًّا مِنْ عِنْدِهِ) گومانمان نیه: گشتی له لایه ن خواوه دروستکاروه.

﴿بَاسِی پَیْتَه مِهَرِی نِیْسَلام ﷺ﴾

پیتهمه ر ی خوشه و یستمان ﷺ ناوی (مُحَمَّد) کوپی (عَبْدُ اللَّهِ) کوپی (عَبْدُ الْمُطَّلَب) کوپی (هَاشِم) بوو، دایکی ناوی (أَمَّة) کچی (وَهَب) بوو، له هَوَزی (فَرِیض) ی له گه لی (عَرَب) بوو، له شاری (مَكَّة) له پَوَزی نووشه ممه (۱۲) ی مانگی (زَبِیْعُ الْأَوَّل) ی سالی فیل، له دایک بووه، که نه کاته بهرامهر (۲۰) ی (نِیْسَان) ی سالی (۵۷۱) ی زایینی.

جا که تهمه نی بووه چل سالی ته واو، هه له (مَكَّة) له پَوَزی نووشه ممه (۱۷) ی مانگی پهمه زان، بهرامهر (۱) ی شویاتی سالی (۶۱۰) ی زایینی قورباتی به (وَحْی) له بق هاتو کرایه پیتهمه ر ﷺ، نینجا ماوه ی (۱۳) سال هه له (مَكَّة) پیتهمه ر یه تی کرد، نا له (۲) ی مانگی (زَبِیْعُ الْأَوَّل) سالی (۱) ی کچی (مَكَّة) ی به جی هیشته کچی کرد له بق (مَدِیْنَة)، نهم پودوده گرنگه به یکه مین سالی کچی داندرووه له میژووی نیسلامدا، که نه کاته بهرامهر (۲۰) ی مانگی (أَبُول) ی سالی (۶۲۲) ی زایینی.

نینجا له (مَدِیْنَة) ش ماوه ی (۱۰) سالی تر پیتهمه ر یه تی کرد، له پَوَزی نووشه ممه (۱۲) ی (زَبِیْعُ الْأَوَّل) سالی (۱۱) ی کچی بهرامهر (۸) ی (حُزْرَوَان) سالی (۶۳۲) ی زایینی له (مَدِیْنَة) وهفاتی کرد ﷺ، هه له مالی خوی له ژوره گه ی حه زده تی (عَاشَة) ی خیزانی دا نئیزاوه، نئستا نهم ژوره که ووتنه ناو مرگه وتی پیتهمه ر ﷺ له (مَدِیْنَة)، که واپوو: ماوه ی (۲۳) سالان پیتهمه ر بووهو، تیکرا تهمه نی (۶۲) سال بوو.

نیمای (الطحاوی) نه هه رموی:

(وَإِنْ مُحَمَّدًا) نئمه نه لئینو باوهرمان هه یه: که (مُحَمَّد) ﷺ (عَبْدُهُ الْمُصْطَفَى) به نده یکی هه لئیزده ی خویله له ناو به نده کاندنا (وَنَبِيُّهُ الْمُجْتَبَى) پیتهمه ر یکی هه لئیزده ی خویله له ناو

وَرَسُولُهُ الْمُتَّقِي، وَإِنَّهُ عَاقِبُ الْأَنْبِيَاءِ وَإِمَامُ الْأَتَقِيَاءِ وَسَيِّدُ الْمُرْسَلِينَ وَحَبِيبُ رَبِّ الْعَالَمِينَ،

پیغمبر اندا عليهم السلام (وَرَسُولُهُ الْمُتَّقِي) پیغمبر ریکی پیروانی بهوی خواہے ﴿عَنْ
وَاللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى كِنَانَةَ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ، وَاصْطَفَى قُرَيْشًا مِنْ
كِنَانَةَ، وَاصْطَفَى مِنْ قُرَيْشٍ بَنِي هَاشِمٍ، وَاصْطَفَانِي مِنْ بَنِي هَاشِمٍ﴾ رواه مسلم والترمذی،
خوای گورد له نه وهی (إسماعیل) پیغمبر ﷺ (کنانه) هی هلزلزلد، له نه وهی (کنانه) یس
(قریش) هی هلزلزلد، له (قریش) یس کانش (بنی هاشم) هی هلزلزلد، منیشی له (بنی هاشم)
هلزلزلد. که وایو: پیغمبر ﷺ هم بهندو هم پیغمبر ریکی بزلزده یس ﷺ.

(وَإِنَّهُ خَاتَمُ الْأَنْبِيَاءِ) پیغمبر ریکی نیمه ﷺ نه اوکری هموو پیغمبر رانه و هیچ
پیغمبر ریکی تر له دوی وی نایم، خوای گورد نه فهرموی: ﴿وَلَكِنْ رَسُولُ اللَّهِ وَخَاتَمُ
النَّبِيِّينَ﴾ الأحزاب: ۴۰، به لام (مُحَمَّدٌ) پیغمبر ریکی خواہو نه ولوکری پیغمبر رانه سَلِّ
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (وَأَمَامُ الْأَتَقِيَاءِ) پیغمبر ریکی نیمه ﷺ پیٹس وای له خواتر سه کانه، خوای
گورد نه فهرموی: ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ آل عمران: ۳۱، نه ی
پیغمبر ﷺ بهم خه لکه بلن: نه گرنیوه خواتان خوش نهوی، ورن شوین من بکون،
تا خوای گورد نیوهی خوش بوئی. پیغمبر ﷺ نه فهرموی: ﴿أَمَّا وَاللَّهُ إِنِّي أَخْشَاكُمْ
لِلَّهِ وَأَتَّقَاكُمْ لَهُ﴾ رواه البخاری ومسلم، سویتد به خوا، من له همووتان له خواتر سترو
خواهر سترم. که وایو: هر کس سیکش خواهر ستر و له خوا ترسی راسته قینه بی،
پیغمبر ﷺ ناکه پیٹس وایه تی.

(وَسَيِّدُ الْمُرْسَلِينَ) پیغمبر ریکی نیمه ﷺ گوردی هموو پیغمبر رانه سَلِّ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ،
پیغمبر ﷺ نه فهرموی: ﴿أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَيَدِي لَوَاءِ الْحَمْدِ وَلَا فُخْرَ،
وَمَا مِنْ نَبِيٍّ يَوْمَئِذٍ آدَمَ فَمَنْ سِوَاهُ إِلَّا تَحْتَ لَوَائِي، وَأَنَا أَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ وَلَا
فُخْرَ﴾ رواه الترمذی وبعضه فی صحیح مسلم، من گوردی نه وهی نادهم له یقزی
قیامت، نالای سوپاس له دهست من دایه، به شانازی و نالیم، هر پیغمبر ریک هیه
له نادهم وه تا نه وانی تریش - له یقزی قیامت له ژیر نالای منن، من یه کم که سم که
گورده کم بزلزت نه بی و نیمه دهر وه له یقزی قیامت.

(وَحَبِيبُ رَبِّ الْعَالَمِينَ) پیغمبر رمان ﷺ خوشه ویستی خوای پهروه رنگاره، پیغمبر ﷺ
نه فهرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ أَخَذَنِي خَلِيلًا كَمَا أَخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا﴾ رواه مسلم، خوای گورد
منی کردونه دؤستی خوئی، هروه کو (إبراهیم) پیغمبر ریکی کردونه دؤستی خوئی.
نینجا بزانه: دؤستایه تی بهر زترین پلهی خوشویستنه. بپوانه (شرح الطحاوی) ل ۱۶۶، ۱.

وَكُلُّ دَعْوَى الثَّبُوتِ بَعْدَهُ فَهِيَ وَهْوَى، وَهُوَ الْمُبْعُوثُ إِلَى عَامَةِ الْجَنِّ وَكَافَّةُ الْوَرَى بِالْخَفِّ وَالْهَدَى وَبِالْثَّوْرِ وَالضَّيَاءِ.

(وَكُلُّ دَعْوَى الثَّبُوتِ بَعْدَهُ) هَر دَاوَاكَرِيه كِي پِیْغَمَبَرِیَه تِی لَه دَوای هَاتَنِ پِیْغَمَبَرِیَه، پَوو بدا (فَقَى وَهْوَى) گومرایی و دَرُو و ده له سیه، پِیْغَمَبَرِیَه نَه فَرَمَوی: ﴿سَبْكَوْنُ فِی أُمْتِی ثَلَاثُونَ كَذَابُونَ كُلُّهُمْ یَزْعَمُ أَنَّهُ نَبِیٌّ، وَأَنَا خَاتَمُ النَّبِیِّینَ لَا نَبِیَّ بَعْدِی﴾ حدیث صحیح رَوَاهُ التِّرْمِذِی وَابُو دَاوُد، لَه مَه دَوَا لَه نَوْمَعَتِی مَن سِی كَه سِی دَرُوْن دَوَای پِیْغَمَبَرِیَه تِی تَه كَن، مَن تَه وَلَوَكِرِی پِیْغَمَبَرَانَم، هِیچ پِیْغَمَبَرِیَه لَه دَوای مَن نَابِی. كَه وَابُو: لَه دَوای هَاتَنِ پِیْغَمَبَرِیَه نِیْمَه ﷺ هَر كَه سِیَك بِلَی: مَن پِیْغَمَبَرِم. تَه وَه كَا فَرَو دَرُوْنَه. نِیْنَجَا بَزَانَه: كَه لَه كَوَتَا یِی دُونِیَا دَا حَه زَه تِی (عِیْسَى) پِیْغَمَبَرِیَه دِیْتَه خَوَارَه وَه، بَه شَه رِیْمَعَتِی نِیْسَلَام رَه فِتَار تَه كَا، نَاشَكِرَاشَه: تَه وَه لَه پِیْش پِیْغَمَبَرِیَه نِیْمَه دَا، پِیْغَمَبَرِیَه وَه.

(وَهُوَ الْمُبْعُوثُ إِلَى عَامَةِ الْجَنِّ) حَه زَه تِی (مُحَمَّد) ﷺ بَه پِیْغَمَبَرِیَه تِی نَارِدِرَلَوَه بُو لَای هَه مَوو جِنِّوَكَه كَان، خَوَای گَه وَه كَوْنَه ی جِنِّوَكَه مَان بُو تَه كَوْنِیْتَه وَه نَه فَرَمَوی: ﴿يَا قَوْمُنَا أَجِیْبُوا دَعَايَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجْعِلْكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ﴾ الْأَحْقَاف: ۲۱، تَه ی گَه لَی نِیْمَه ی جِنِّوَكَه، شَوِیْن پِیْغَمَبَرِیَه خَوَا بَكَمُون وَبَا وَه ی پِیْن بَكَن، تَا كَو خَوَا لَه كَوْنَه مَان خَوَش بِیْرَه لَه سَزَا بَه نَازَارَه كَه ی نَقْزَه خ بَتَانِپَارِیْتِی. (وَكَافَّةُ الْوَرَى) هَه رَه وَهَا بَه پِیْغَمَبَرِیَه تِی نَارِدِرَلَوَه بُو لَای هَه مَوو نَادَه مِیْرَالِیْتَك، خَوَای گَه وَه نَه فَرَمَوی: ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾ الْأَعْرَاف: ۱۵۸، تَه ی پِیْغَمَبَرِیَه بِلَی: تَه ی خَه كَلِیْنَه مَن پِیْغَمَبَرِیَه خَوَلَمَه بُو لَای نِیْوَه بَه گَشْتِی. هَه رَه وَهَا پِیْغَمَبَرِیَه نَه فَرَمَوی: ﴿وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ يَهُودِيٍّ وَلَا نَصْرَانِيٍّ، ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَّا كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ﴾ رَوَاهُ مُسْلِم، سَوِیْتِیْد بَه وَخَوَا یِی گِیَانِی (مُحَمَّد) بَه دَه سَتَه: هَر یَه كِیْتَك لَه خَه كَه بَانْگَه وَزِی مَن ی گَوِی لِی بِن-جَوَلَه كَه بِن، بَیَان بَیَان بِن-نِیْنَجَا بَمَرِی وَبَا وَه ی بَه بَه رَنَامَه ی مَن نَه مِوِیْن، تَه وَه تَه چِیْتَه نَقْزَه خ. (بِالْخَفِّ وَالْهَدَى) پِیْغَمَبَرِیَه بُو شَاهَرَه زَا كَرِی نِیْگَه ی رَاسْت نَارِدِرَلَوَه (وَبِالْثَّوْرِ وَالضَّيَاءِ) نَابِیْنِی كِی رَقْشَنِ هِتِنَا وَه كَه لَه قَوْرِنَان وَحَه بِیْسَا تَوْمَار كِرَلَوَه.

نِیْنَجَا بَزَانَه: پِیْغَمَبَرِیَه كَانِی تَر هَر یَه كَه بُو گَه لِیْتِی تَابِیَه تِی وَه بَه زَمَانِی تَه وَگَه لَه تَه كَرَابِی پِیْغَمَبَرِیَه، هَه رَه وَه خَوَای گَه وَه نَه فَرَمَوی: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لَبِیْنٍ لَهُمْ﴾ إِبْرَاهِم: ۴، هَر پِیْغَمَبَرِیَه كَمَان نَارِدِیْن بَه زَمَانِی گَه لَه كَه ی خَوِی نَارِدِوْمَانَه، تَا كَو بَه رَنَامَه ی خَوَا یَان بُو رَه وَن بَكَا تَه وَه.

به لایم پیغمبره‌ری ئیسلام بۆ هه‌موو گه‌له‌کانی سه‌ر ره‌وی زه‌مین-جێۆک و ئاده‌میزاد- ناردراره‌وه‌، هه‌روه‌ک باسه‌مان کرد، پیغمبره‌ری ﷺ نه‌فه‌رموی: ﴿كَانَ الشَّيْءُ يُعْثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً، وَيُعْثُ إِلَى النَّاسِ عَامَّةً﴾ روه‌ البخاری ومسلم، هه‌ر پیغمبره‌ریك بۆ گه‌له‌کی خۆی به‌ تاییه‌تی نه‌نێررا، منیش بۆ هه‌موو خه‌ك نێرراوه‌ به‌ گشتی، به‌وانه‌ (التاج) ل ۲۵ ب ۱.

﴿ یاسی قورئان پیرۆز ﴾

قورئانی پیرۆز (کلام الله یه‌، واته‌: فه‌رموده‌ی خۆی گه‌وره‌یه‌، بۆ پیغمبره‌ری خۆشه‌ویستی ﷺ نارده‌وه‌، تاكو خۆی و ئومه‌تی ره‌فتاری پێ بکه‌ن، خۆی گه‌وره‌ نه‌فه‌رموی: ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ﴾ النساء: ۱۰۵، ئێمه‌ قورئانمان بۆ تۆ نارده‌وه‌ خواره‌وه‌ به‌ راستی، تاكو داد له‌ نێوان خه‌لكدا بکه‌ی به‌و یاسایه‌ی خوا پێی ناساندوی. كه‌وابوو: نه‌نها یاسای خواو پیغمبره‌ری ﷺ راسته‌پێی موسولمانه‌و واجبه‌ ره‌فتاری پێ بکا.

ئینجا بزان: قورئانی پیرۆز له‌ (الْوَحُّ الْمُحْفَظ) دا نوسراوه‌ته‌وه‌، له‌وێشه‌وه‌ به‌ دوو قوناغ بۆ پیغمبره‌ری ﷺ هاتوته‌ خواره‌وه‌:

قوناغی یه‌كهم: له‌ (الْوَحُّ الْمُحْفَظ) به‌ تێکرای هینراوه‌ بۆ ئاسمانی دونه‌یا، ئه‌م قوناغه‌ له‌ (لَيْلَةُ الْقَدْرِ) بوو، خۆی گه‌وره‌ نه‌فه‌رموی: ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ﴾ ئێمه‌ قورئانمان نارده‌وه‌ خواره‌وه‌ له‌ شه‌وی قه‌در (لَيْلَةُ الْقَدْرِ) دا. ﴿عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: فَصَلَ الْقُرْآنُ مِنَ الذِّكْرِ فَوُضِعَ فِي بَيْتِ الْعَزَّةِ مِنَ السَّمَاءِ الدُّنْيَا، فَجَعَلَ جَبْرِيلُ يَنْزِلُ بِهِ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ﴾ روه‌ الحاکم، وعنه‌ من وجه‌ آخر: ﴿أُنْزِلَ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا، ثُمَّ أُنْزِلَ نُجُومًا﴾ روه‌ الطبرانی، (ابن عباس) نه‌فه‌رموی: له‌ شه‌وی قه‌در (لَيْلَةُ الْقَدْرِ) قورئان له‌ (الْوَحُّ الْمُحْفَظ) جیا کراوه‌ به‌ تێکرای هینرا بۆ ئاسمانی دونه‌یا، له‌وێ له‌ (بَيْتُ الْعَزَّةِ) دانرا، ئینجا (جبرائیل) له‌وێ به‌ش به‌ش بۆ پیغمبره‌ری ﷺ نه‌هینا. (ابن عباس) نه‌فه‌رموی: له‌ دواي ئه‌م قوناغه‌، به‌ تێپه‌رپوونی (۲۰) سال، قوناغی دووه‌م ده‌ستی پێکرا. (الإتقان فی علوم القرآن) ل ۴۰ ب ۱.

قوناغی دووه‌م: -که‌ قورئانی پیرۆز له‌ ئاسمانی دونه‌یاوه‌ بۆ پیغمبره‌ری ﷺ هاته‌ خواره‌وه‌- له‌ یه‌دێ دوو شه‌مه‌ (۱۷) ی مانگی ره‌مه‌زان (۱۲) سال پێش کوچکردن، به‌رامبه‌ر (۱) ی شوباتی سالی (۶۱۰) ز یه‌ینی ده‌ستی پێکرد، واته‌: که‌ ته‌مه‌نی پیغمبره‌ری ﷺ بووه‌ (۴۰) سال، هاتنه‌ خواره‌وه‌ی قورئان ده‌ستی پێکردو بووه‌ پیغمبره‌ری ﷺ، به‌وانه‌ (نورالیقین) ل ۲۶، خۆی گه‌وره‌ نه‌فه‌رموی: ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ الْبَقَرَةُ: ۱۸۵﴾، مانگی ره‌مه‌زان شه‌ مانگه‌ به‌ که‌ قورئانی تیدا هاتوته‌ خواره‌وه‌.

وَإِنَّ الْقُرْآنَ كَلَامُ اللَّهِ، مِنْهُ بَدَأَ بِلَا كَيْفِيَّةٍ قَوْلًا،

جا بزانه: ثم قوتناغهی دوم به (۲۲) سال توالو بوو، یه کم جار حه زره تی (جبرائیل) سوږه تی ﴿أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ﴾ تا ته گاته ﴿مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾ بق پیغه مبه ری هیئا خواره وه، نیجا سوږه ت سوږه ت و نایه ت نایه ت، به گویره ی ږوړلو و پتووست، (جبرائیل) بق پیغه مبه ری ته هیئا خواره وه شوینی سوږه ت و نایه ت کانی بق دیاری نه کرد: به و شیوه ی له (اللُّوحُ الْمَحْفُوظُ) دا نووسراوه، ژماره ی سوږه ت کانی قوربان (۱۱۴) سوږه ت، ژماره ی نایه ت کانی (۶۶۱۶) نایه ت، هره وک (ابن عباس) هه رمویه تی، نیجا ناخیر سوږه ت که هاتوته خواره وه سوږه تی ﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ﴾ بوو، ناخیر نایه ت ﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَفُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ﴾ بوو، البقرة: ۲۸۱، ږوانه (الإتقان) ل ۲۲ و ۲۷ و ۶۴ و ۶۷ ا. ب.

نیجا بزانه: ثم قوربانهای له به رده سستی نیمه دایه، هه نه و قوربانیه که له (اللُّوحُ الْمَحْفُوظُ) دا نووسراوه، (جبرائیل) بق پیغه مبه ری هیئا وه، پیغه مبه ریش ﷺ به بن گږین به (صحابه) کانی ږاگه یانده، به بن هنج گږانیکش له (صحابه) وه پشت به پشت به نیمه که یشته وه، که ولبوو: هیچ که سیک ناتوانی ده ستکاری قوربان بکاو بیگږی، چونکه (مُفَجَّرَةً) به رده وای پیغه مبه ره ﷺ و هه روه ک خوی ته میتیته وه، خوی گوره نه هه رموی: ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ الحجر: ۹، نیمه قوربانمان نارذوت خواره وه، نیمه ش ږاږیزه ی قوربانین. که ولبوو: گوتی شیعه کان - که نه لاین: قوربان گږانکاری نیدا کراوه - ږوچه له و به و نایه ته ږه ده کرتیته وه.

﴿قوربان هه رموده ی (آزلی) خوی گه وره یه﴾

نیمامی (الطحاوی) نه هه رموی:

(وَإِنَّ الْقُرْآنَ كَلَامُ اللَّهِ) نه لاین و باوه ږمان وایه: قوربان هه رموده ی خویه. نیمامی (البيهقي) نه هه رموی: قوربان هه رموده ی خویه، هه رموده ی خوا (كَلَامُ اللَّهِ) سیفه تی که له سیفه ته کانی زاتی خوا، هیچ سیفه تیکی زاتی خوا نه دروستکراوه و نه په یدا بووه (الإعتقاد) ل ۹۴. واته: گشت سیفه تیکی خوا (آزلی) به، که ولبوو: (كَلَامُ اللَّهِ) هه رموده ی خوا سیفه تیکی (آزلی) به (مِنْهُ بَدَأَ) قوربانی ږیرغ له خوله دهر که وتوه و به نیمه که یشته (بِلَا كَيْفِيَّةٍ قَوْلًا) چونه تی گفتوگو کردنی خوا نازاندی، چونکه (كَلَامُ اللَّهِ) گفتوگوی خوا، به پیتو دهنگ نیه.

(ابن حجر العسقلاني) له نیمامی (البيهقي) نه گږیتنه وه نه هه رموی: چونکه خوی گوره نه ندای دهر چونی پیتو دهنگی نیه، نابین هه رموده که شی به پیتو دهنگ بن، جا هه کاتیک به کیک گوی له هه رموده که ی خوا بوو و تی گیشته، نه و به پیتو دهنگ

وَأَنزَلَهُ عَلَى رُسُلِهِ وَحَيًّا، وَصَدَّقَهُ الْمُؤْمِنُونَ عَلَى ذَلِكَ حَقًّا وَأَيُّقُوا أَنَّهُ كَلَامُ اللَّهِ تَعَالَى بِالْحَقِيقَةِ.

نهیخوینیتیه وه... نینجا نه فرموی: که نه لئین: گفتوگوی خوا (کلام الله) به پیتو دهنگ نیه. مه به ست نهو گفتوگویی (کلام الله) به: که سیفه تیکه به زاتی خواوه وه ستاوه و سیفه تیکی (آزلی) به، به لام نهو پیتانه ی به زمانو لیو نه گوترین، نه وانه هاتووی لاجوون، نهو پیتانه ی له سهر شتیک نه نووسرین، نه وانیش لاشنه، لاشو هاتووی لاجووش ناگوچین به زاتی خواوه بوهستی^(۷)، ولته: نابنه سیفه تی خوا. (فتح الباری) ل ۵۶۰ و ۶۰۲ ب ۱۲.

نینجا بزانه: (مُعْتَرِلَة) و چینیکی (حَنْبَلِي) نه لئین: (کلام الله) گفتوگوی خوا به پیتو دهنگ، به لگه شیان نه م حنیسه به، پیغه مبه ر^ﷺ نه فرموی: ﴿يَحْشُرُ اللَّهُ الْعِبَادَ فَيُنَادِيهِمْ بِصَوْتٍ يَسْمَعُهُ مَنْ بَعْدَ كَمَا يَسْمَعُهُ مَنْ قَرُبَ: أَنَا الْمَلِكُ أَنَا الدِّيَانُ﴾ رواء البخاری، خوی گه وره حه شری بهنده کان نه کا، جا به دهنگیک بانگیان نه کا، نه وهی دوورده وهی نزیکه گوئی لیته بی: من مه لیکم من سزاده رمو پاداشده رم. نینجا شیمهش له وه لامدا نه لئین: (صوت) دهنگ سیفه تیکی زاتی خوایه، جا چونکه له حه بیسدا باس کراوه، واجبه نیمانمان پیی هه بیو چوئیه تی وه به ست بدهینه پال زانستی خوا، یان بلتین: خوا فرمان به فریشته یه که کاو بانگ نه کا، ولته: دهنگه که دهنگی فرمان پیکراوه که به. بروانه (فتح الباری) ل ۵۶۰ و ۵۶۱ و ۵۶۲ ب ۱۲.

(وَأَنزَلَهُ عَلَى رُسُلِهِ) خوا قورناتی بو پیغه مبه ر^ﷺ ناردوته خواره وه (وَحَيًّا) به وه حی، ولته: له سهر زمانی (جُبْرَانِيل) بوی ناردوه، که (جُبْرَانِيل) له خوی گوئی لیووه و پیغه مبه ریش^ﷺ له (جُبْرَانِيل) گوئی لیووه و به خه لکی راگه یاندوه، بروانه (شرح الطحاوی) ل ۱۹۵ ب ۱، که ولته: قورنات به نووسراوی نه هاتوته خواره وه (وَصَدَّقَهُ الْمُؤْمِنُونَ عَلَى ذَلِكَ حَقًّا) نیمانداران باوهریان به م قورناته هیناوه بهو شیوه ی گوتمان (وَأَيُّقُوا أَنَّهُ كَلَامُ اللَّهِ تَعَالَى) بلنیا بوون: که نهو قورناته فرموده ی خوایه (بِالْحَقِيقَةِ) به شیوه یه کی راسته قینه له خوا وه رگراوه، نیمامی (البیهقی) نه فرموی: (کلام الله) فرموده ی خوا له (أَزَل) دا ههر مه بووه، هه تا هه تاش ههر نه بی، جا ههر کاتیک خوی گه وره حه ز بکا:

فرموده ی خوی بخته گوئی فریشته کانی، یان پیغه مبه ر کانی، یان بهنده کانی، نه م (۷) - ههر کاتیک پرسپار بکری: نه گه (کلام الله) فرموده ی خوا، بی پیتو دهنگ بی: چون نه بیسنریو، نه گانه فریشته و پیغه مبه ر^ﷺ؟ وه لام: پیتو دهنگ مخرج نیه، چونکه نه گوتین (کلام الله) فرموده ی خوا بکریته هوشی فریشته و، ملی پیغه مبه ر^ﷺ به بین پیتو دهنگ، چونکه ناشکریه: له سهرده می نیستماندا نه بینین: نامیری ترمار کری، دهنگو پیت نه گوتیه وه بو نامیری تر به بین پیتو دهنگ، دهنگه که ترمار نه بین، هه روه ها نامیری (تکلس) له شوئیک برومکی لهانو لته ندوون، له شوئیک تر به تهلوی چاپ نه کری به بین تارنی دهنگو پیت، حا نه لئین: ﴿وَلِلَّهِ الْمُلْكُ الْأَعْلَى﴾ - که تادمیزد نه م دهسته لته ی هه بی، نه بین دهسته لته ی خوا چند بی؟!.

لَيْسَ بِمَخْلُوقٍ كَكَلَامِ الْبَرِيَّةِ، لَمَنْ سَمِعَهُ فَرَزَعُمْ أَنَّهُ كَلَامُ الْبَشَرِ فَقَدْ كَفَرَ، وَقَدْ ذَمَّهُ اللَّهُ وَعَابَهُ
وَأَوْعَدَهُ بِسَقَرٍ، حَيْثُ قَالَ تَعَالَى: ﴿سَأَصْلِيهِ سَقَرًا﴾ فَلَمَّا أَوْعَدَ اللَّهُ بِسَقَرٍ لِمَنْ قَالَ: (إِنْ هَذَا
إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ) عَلِمْنَا وَأَيُّقُنَا أَنَّهُ قَوْلُ خَالِقِ الْبَشَرِ،

فرموده‌ی نه‌بیست و پنجویں تا بیست و نهمین آیه‌ی سوره‌ی بقره، چنانچه در تفسیرهای معتبره (اعتقاد) ل ۱۰۰.

سوره‌ی بقره (ل ۱۰۰) در این آیه‌ها می‌آید، برهان (اعتقاد) ل ۱۰۰.
(لَيْسَ بِمَخْلُوقٍ) قورئانی پیروز در سوره‌ی بقره (كَلَامِ الْبَرِيَّةِ) و هکذا گفتگوی خدایک،
که وایو: خدای گدیده (ل ۱۰۰) در گفتگوی هر هدیو، هر کاتیکش حزن بکا گفتگوی
نه‌کا، نیمای (البخاری) نه‌فرمود: خدای گدیده فرموده‌ی: قورئان له‌بر نه‌کریو
نه‌نوسری. نه‌قورئانی له‌بر کراوه و نوسراوه به زبان نه‌خویند، فرموده‌ی
خواه‌و، در سوره‌ی بقره، به‌لام پینوس و پیرو به‌رگ در سوره‌ی بقره. برهان (فتح الباری)
ل ۶۳۹ ب ۱۲. که وایو: نوسینی شیمه و خوینده‌ی شیمه در سوره‌ی بقره.

﴿نَاكَادَارِي﴾: (جَهَنَّمِيَّةٌ) و (مُعْتَرِلَةٌ) و (شَيْعَةٌ) و (خَوَارِجٌ) - که گشتیان له (أَهْلُ الْبِدْعَةِ
وَالضَّلَالَةِ) - نه‌لین: (كَلَامُ اللَّهِ) فرموده‌ی خوا در سوره‌ی بقره، چینیکی (حَنَابِلِيَّةٌ) نه‌لین:
خوا به‌پیت‌کانی قورئان گفتگوی کردو ده‌نگی خلی خستوتی گوی فرشته
پیغمبره‌کان، نه‌م پیتو ده‌نگانه‌ش له (ل ۱۰۰) به زانی خواه و ستان.
نینجا بزانه: نه‌و فرموده‌ی له کومه‌لی (سَلَفٌ) و هرگراوه، نه‌ویه: و از له لی‌کولینه‌وهی
نه‌م باسه پینین و نه‌ها بلین: قورئان (كَلَامُ اللَّهِ) و در سوره‌ی بقره، نیت له‌م زیاتر لی
نه‌کولینه‌وه، (فتح الباری) ل ۵۵۷ ب ۱۲.

(فَمَنْ سَمِعَهُ) هر که سیک گوی له قورئان بی (فَرَزَعُمْ أَنَّهُ كَلَامُ الْبَشَرِ) و تینگاو بلین: نه‌م
قورئانه‌ی گدیده‌ی ناده‌میراده (فَقَدْ كَفَرَ) نه‌و کافر نه‌م (وَقَدْ ذَمَّهُ اللَّهُ وَعَابَهُ) خدای گدیده به
خرابه باسی نه‌و جوره که‌سی کردو و له‌کداری کردو (وَأَوْعَدَهُ بِسَقَرٍ) بریاری دلو
بیباته‌ی نوزده (حَيْثُ قَالَ تَعَالَى) هر ده‌ک فرموده‌ی: ﴿سَأَصْلِيهِ سَقَرًا﴾ المشر: ۲۶،
نه‌یه‌مه نوزده (فَلَمَّا أَوْعَدَ اللَّهُ بِسَقَرٍ لِمَنْ قَالَ) نینجا که خدای گدیده هر ده‌شی به نوزده
له‌و که‌سه کردو که نه‌لین: ﴿إِنْ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ﴾ المشر: ۲۵، نه‌م قورئانه‌ی گدیده
ناده‌میراده - نه‌م کافری نه‌وهای گوت، ناوی (الوليد بن العفيرة) جو - (عَلِمْنَا وَأَيُّقُنَا) أَنَّهُ
قَوْلُ خَالِقِ الْبَشَرِ زانیمان و باوه‌یمان هیه: قورئان فرموده‌ی خواه.

نینجا بزانه: که خدای گدیده نه‌فرمود: ﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ﴾ التکویر: ۱۹، نه‌م قورئانه
گدیده‌ی نیردروئیکی به‌پیزه. نیمای (البیهقی) نه‌فرمود: واته: فرموده‌ی سیک له نیردروئیکی
به‌پیزی و هرگرتوه، یان نیردروئیکی به‌پیزه هیناویه‌تیه خواره‌وه. برهان (اعتقاد) ل ۹۷.

وَلَا يُشَبِّهُ قَوْلَ الْبَشَرِ، وَمَنْ وَصَفَ اللَّهَ بِمَعْنَى الْبَشَرِ فَقَدْ كَفَرَ، لَمَنْ أَبْصَرَ هَذَا
إِغْتَبَرُ وَعَنْ مِثْلِ قَوْلِ الْكُفَّارِ إِنْ زَجَرَ وَعَلِمَ أَنَّهُ بِصِفَاتِهِ لَيْسَ كَالْبَشَرِ.

﴿ گفتوگوی خوای گموره و گفتوگوی نادمیزاد ناچن؟ ﴾

(وَلَا يُشَبِّهُ قَوْلَ الْبَشَرِ) نهم قورنانه وه گوتی نادمیزاد ناچن، چونکه قورنانه نود له وه
به رزترو لوس و پتکو و پتکو راستره، که وه گوتی بنده به کی دروستکروی بیتجاره بجن،
که وایبو: هروه که تا نیتسا که س نه پتوانیوه گوتیه کی وه کو قورنانه بلی، له وه دواش
که س ناتوانی، خوای گموره نه هرموی: ﴿قُلْ لَنْ أَجْتَمَعَ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا
بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا﴾ الإسراء: ۸۸، بلی:
نه گهر نادمیزادو جنوکه کویینه وه له سه سه وهی وینهی نهم قورنانه بیتن، ناتوان
بیپنن هه رجه نه هندیکیشیان یارمه تی ده ری هندیکیان بن. نینجا به م مهیدانخواستنه،
قورنانه (مُعْجَزَةٍ) ی به رده وای پیغه مبه ره ﷺ که واته: سه وهی باوهر ناکا، پی نی نه لپن:
(نهمه نهمز و نهمه گهر).

(وَمَنْ وَصَفَ اللَّهَ) هه رکه سیك باسی خوا بکا (بِمَعْنَى مِنَ الْبَشَرِ) به سیفه تیک له
سیفه ته کانی نادمیزاد، واته: هه رکه سیك گفتوگوی خوا به گفتوگوی نادمیزاد لبستی (فَقَدْ
كَفَرَ) سه وه کافر نه بن (فَمَنْ أَبْصَرَ هَذَا) هه رکه سیك ته ماشا بکاو بیر بکاته وه: که سیفه ته کانی
خوا وه کو سیفه تی نادمیزاد نیه (إِغْتَبَرُ) ته مین نه مینو (وَعَنْ مِثْلِ قَوْلِ الْكُفَّارِ إِنْ زَجَرَ) له
وینهی قسه ی کافره کان لاته لو نالی: قورنانه گوتی نادمیزاده (وَعَلِمَ أَنَّهُ بِصِفَاتِهِ لَيْسَ
كَالْبَشَرِ) نه زانی: خوای گموره به سیفه ته وه کو نادمیزاد نیه، واته: خوای گموره به زاتو
سیفه ته وه (أَزَلُّ) و (أَبْدَى) یو خوای گموره سیفه تی به رزو به پرتزی هه نه، به لام وه کو سیفه تی
هیج دروستکرویک نیه، نه زاتی خواو نه سیفه تی خوا وه هیج برونه وه ریک ناچن.

﴿ له کاتیکیا نهم قورنانه بولای خوا نه گهریته وه ﴾

بزانه: له کاتیکیا واپو سه دا: نهم قورنانه له سینه ی خه لکدانامیترو گشت قورنانه کی
نوسراویش نه سپیته وه یه ک تایه تیش له سه رزه مین نامیتنی (شرح الطحاویة) ل ۱۹۵ ب ۱،
﴿عَنْ حَبِیْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا﴾ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَذْرُسُ الْإِسْلَامَ كَمَا يَذْرُسُ وَشْيُ الثَّوْبِ، حَتَّى لَا
يُبْرَى: مَا صِيَامٌ وَلَا صَلَاةٌ وَلَا زَكَاةٌ وَلَا صَدَقَةٌ؟ وَلَيَسْرَى عَلَى كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي لَيْلَةٍ
فَلَا يَبْقَى فِي الْأَرْضِ مِنْهُ آيَةٌ، وَتَبْقَى طَوَائِفُ مِنَ النَّاسِ - الشَّيْخُ الْكَبِيرُ وَالْعَجُوزُ - يَقُولُونَ:
أَذْرَكْنَا أَبَاءَنَا عَلَى هَذِهِ الْكَلِمَةِ - (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) - فَتَحَنُّ نَقُولُهَا... ﴿الحديث، رواه ابن ماجه
والحاكم بسند صحيح، واته: به ره به ره ناسه ولری نیسلام نامیتنی، هه وه کو به ره به ره
رهنگی جلویه رگ نامیتنی، تا نازاندی: پلئوو چییه، نوئژ چییه، چه ج چییه، زه کات
چییه؟ سه ویک به سه ر قورنانه سه ولری یه ک تایه تی قورنانه له سه ر پوی زه مین نامیتنی،

وَالرُّؤْيَا حَقٌّ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ بِغَيْرِ إِحَاطَةٍ وَلَا كَيْفِيَّةٍ كَمَا نَطَقَ بِهِ كِتَابُ رَبِّنَا: ﴿وَجُودُهُ بِوَسْطِهِ نَاصِرَةٌ، إِلَى رَبِّهَا نَاطِرَةٌ﴾ وَتَفْسِيرُهُ عَلَى مَا أَرَادَهُ اللَّهُ تَعَالَى وَعَلِمَهُ، وَكُلُّ مَا جَاءَ فِي ذَلِكَ مِنَ الْحَدِيثِ الصَّحِيحِ عَنِ الرَّسُولِ ﷺ فَهُوَ كَمَا قَالَ، وَمَعْنَاهُ عَلَى مَا أَرَادَ،

كَوْمَلَهُ خَلِكِيكَ - بِرِهِ مَيَرُو بِرِهِ ثَن - ثَمِينُونَ ثَلَاثِينَ: نِيَمَه كَهِيَشْتِيَنَه بَاوَلَو بِاَبِيرَانَمَان نَم وَشَهِي (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بَيَان نَه كَوْت، نِيَمَه ش نَه يَلِيَن. (التذكرة للطحاوي) ل ٨٢٩ ب ٢.

﴿بِاسِي دِيَتَنِي خَوَاي كَهَوْرَه لَه كَهَوْرَه پَانِي (مَعْشَر) وَ لَه بَه هَشْت﴾

بَزَانَه: (أَهْلُ السَّنَةِ وَالْجَمَاعَةِ) جِيَنِي (سَلَف) وَ (خَلَف) بِه كَدَمَنگن: كَه خَوَاي كَهَوْرَه لَه بِه دِي قِيَامَت نَه دِيَتَرِي، بِتَقَمَبِه رَحْمَتُهُ نَه فَرَمَوِي: ﴿إِنكُمْ سَتَرُونَ رَبَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَمَا تَرُونَ هَذَا، لَا تَضْمُونُ فِي رُؤْيَاهِ﴾ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ، نِيَوَه لَه بِه دِي قِيَامَت خَوَا نَه بِيَن هَمِرَوَه كَو نَم مَانگَه نَه بِيَن، پَالَه پَسْتَه نَاكَن وَ سَتَمَتَان لَتَاكِرِي لَه دِيَتَنِي، چُونَكَه لَه هَمَوَو لَه كَتَانَه وَ نَه بِيَيَن. نِيَجَا مَوْسُولَمَانَن كَه بِه دِي قِيَامَت لَه دَوو شَوِيَنَدَا خَوَا نَه بِيَن:

يَه كَمَكَم: لَه كَهَوْرَه پَانِي (مَضْضَن) بِتَقَمَبِه رَحْمَتُهُ لَه حَمِيَسَه دَرِيَزَه كَهِي (مَضْضَن) نَه فَرَمَوِي: ﴿...فَيَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي صُورَتِهِ الَّتِي يَعْرِفُونَ، فَقُولُ: أَنَا رَبُّكُمْ، فَيَقُولُونَ: أَأَنْتَ رَبَّنَا فَيُغْفَرُ...﴾ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ، نِيَجَا لَه (مَضْضَن) خَوَاي كَهَوْرَه خَوِي نِيَشَانِي خَه كَنَدَا بَه وَ سِيَفَه تَهِي پَرِي نَه نَامَن، نِيَجَا نَه فَرَمَوِي: مَن خَوَاي نِيَوَمَه، نَه وَاتِيَش ثَلَاثِينَ: تَرُ خَوَاي نِيَمَه، نِيَجَا شَوِيَن فَرَمَانِي خَوَا نَه كَوْن بَق بَه هَشْت. (شرح صحيح مسلم) ل ١١٠ و ١١١ ب ٢.

دَووم: لَه بَه هَشْتَدَا، هَمِرَوَه نِيَمَامِي (الطحاوي) نَه فَرَمَوِي: (وَالرُّؤْيَا حَقٌّ) دِيَتَنِي خَوَا پَاسْتَه (لَأَهْلِ الْجَنَّةِ) بِقُ دَانِيَشْتَوَانِي بَه هَشْت (بِغَيْرِ إِحَاطَةٍ وَلَا كَيْفِيَّةٍ) بِيَن نَه وَهِي بَزَانَدَرِي: خَوَا لَه كَام لَه وَ چُون نَه دِيَتَرِي (كَمَا نَطَقَ بِهِ كِتَابُ رَبِّنَا) نَه دِيَتَرِي هَمِرَوَه كَو قَوْرَانِي بِه رَقُز نَه فَرَمَوِي: ﴿وَجُودُهُ نَاصِرَةٌ إِلَى رَبِّهَا نَاطِرَةٌ﴾ الْقِيَامَةُ: ٢٢-٢٣، چَهَنَد بِه خَسَارِيَك لَه بِه دِي قِيَامَت نَه دَرَوَشِيَنَه وَهِي تَه مَاشَاي خَوَاي خَوِيَان نَه كَن. (وَتَفْسِيرُهُ عَلَى مَا أَرَادَهُ اللَّهُ تَعَالَى وَعَلِمَهُ) چُونِيَه تَه دِيَتَنِي خَوَا لَه سَهَر وَيَسْتَنِي خَوَا وَ زَانَسْتِي خَوَايَه، نِيَمَه نَا زَانِيَن چُون نَه دِيَتَرِي، بَه لَام كُومَان لَه وَهِي نِيَه: بَه هَشْتِيَه كَان بَه چَاوِي خَوِيَان نَه بِيَيَن (وَكُلُّ مَا جَاءَ فِي ذَلِكَ مِنَ الْحَدِيثِ الصَّحِيحِ عَنِ الرَّسُولِ ﷺ) دَه رِيَا رَهِي دِيَتَنِي خَوَا، هَمِرَوَه دِيَسِيَكِي پَاسْتَه كَه لَه بِتَقَمَبِه رَه رَحْمَتُهُ هَاتِيَن (فَهُوَ كَمَا قَالَ) نَه وَه چُونِي فَرَمَوَه، وَه مَاهِي (وَمَعْنَاهُ عَلَى مَا أَرَادَ) وَاتَهِي حَمِيَسَه كَه لَه سَهَر وَيَسْتَنِي بِتَقَمَبِه رَه رَحْمَتُهُ.

نِيَجَا بِه كِيَك لَه مَحَمِيَسَانَه نَه مَاهِي: ﴿عَنْ صُهَيْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ، قَالَ: يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: تَرِيْتُونَ شَيْئًا أَزِيدُكُمْ؟ فَيَقُولُونَ: أَلَمْ نَبْضُ وَجُوهَنَا أَلَمْ نَدْخُلْنَا الْجَنَّةَ وَتَجَنَّبْنَا مِنَ النَّارِ؟ قَالَ: فَيُكْشَفُ الْحِجَابُ فَمَا أُعْطُوا شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِنَ النَّظَرِ إِلَى رَبِّهِمْ عَزَّ وَجَلَّ﴾ رَوَاهُ مُسْلِمٌ، كَانِي بَه هَشْتِيَه كَان چَوونه

لَا نَدْخُلُ فِي ذَلِكَ مُتَأَوِّلِينَ بَارَأْنَا، وَلَا مُتَوَقِّعِينَ بِأَهْوَانَا، فَإِنَّهُ مَا سَلِمَ فِي دِينِهِ إِلَّا مَنْ سَلِمَ فِي عِزِّ وَجَلٍّ وَلِرَسُولِهِ ﷺ، وَرَدَّ عِلْمٌ مَا اشْتَبَهَ عَلَيْهِ إِلَى عَالَمِهِ، وَلَا تَثَبَّتْ قَدَمُ الْإِسْلَامِ إِلَّا عَلَى ظَهْرِ التَّسْلِيمِ وَالْإِسْتِسْلَامِ، فَمَنْ رَامَ عِلْمَ مَا حَظَرَ عَنْهُ عِلْمُهُ، وَلَمْ يَقْنَعْ بِالتَّسْلِيمِ فَهَمُّهُ، حُجْبُهُ مَرَامُهُ عَنْ خَالِصِ التَّوْحِيدِ وَصَافِي الْمَعْرِفَةِ وَصَحِيحِ الْإِيمَانِ فَيُتَذَذَبُ بَيْنَ الْكُفْرِ وَالْإِيمَانِ وَالتَّصْدِيقِ وَالتَّكْذِيبِ وَالْإِقْرَارِ وَالْإِنْكَارِ.

به هشت، خوی گهوره پیمان نه فرموی: شتیکی توتان نهوی سهره پای به هشت بتانده من؟ نه وانشی نه لئین: نه دی پووخساری نیمت سپی نه کربوه نه تبرونیه به هشتو له ناگری نوزخ بزگارت نه کربوین؟ نیجا خوی گهوره یره ده لانه دا- واته: نه بیین- هیچ شتیکی خوشتر نه درامته به هشتیان له نه ماشاکرنی خوی خوین.

نیجا بزانه: (جهنمیة) و (مُتَزَلِّة) و (خَوَارِج) و (شیعة) نه لئین: خوی گهوره له پوژی قیامه تا نادیرتی، نه و نایه تو چه دیسانه ی دیتی خوا، له واته ی راسته قینه یان لانه ده، به لام نیته ی (أَهْلُ السَّنَةِ وَالْجَمَاعَةِ) نه لئین: خوا له پوژی قیامه تا نه دیرتی، که وایو: (لَا نَدْخُلُ فِي ذَلِكَ مُتَأَوِّلِينَ بَارَأْنَا) خومان تیکه لی (تَأْوِيل) کردنی نه و نایه تو چه دیسانه ناکه ین که دربارهی دیتی خواهاتون، به ره نی خومان له واته ی خوین لایاندا ده ین (وَلَا مُتَوَقِّعِينَ بِأَهْوَانَا) نایب به هوو هوو سی خومان خه یالمان یو واته یه کی تر بچی (فَإِنَّهُ مَا سَلِمَ فِي دِينِهِ) چونکه هیچ که سیک له نایینه که ی سه لامه ت نایب (إِلَّا مَنْ سَلِمَ لِلَّهِ عِزٌّ وَجَلٌّ وَلِرَسُولِهِ ﷺ) نه تا نه و که سه نه ی: که خوی ته سلیمی ده قی سه فرموده کانی خواو پیغه مبر ﷺ نه کا (وَرَدَّ عِلْمٌ مَا اشْتَبَهَ عَلَيْهِ إِلَى عَالَمِهِ) زانینی واته ی ویکچوه کان (مُتَشَابِهَات) نه که ریتیتوه لای نه و که سه ی که نه یزانی- که خوی گهوره یه، یان له که ل زانایانی پوچوش له زانستدا- (وَلَا تَثَبَّتْ قَدَمُ الْإِسْلَامِ) قاچی نیسلامه نی رانوده ستی (إِلَّا عَلَى ظَهْرِ التَّسْلِيمِ وَالْإِسْتِسْلَامِ) نه تا له سه ر پشی خو تسلیم کردن و ملکه چی نه یی یو فرموده کانی خواو پیغه مبر ﷺ که وایو: هر که سیک ملکه چی فرموده کانی خواو پیغه مبر ﷺ نه یی، قاچی رانه زه لایو له پوی راست لانه چی.

(فَمَنْ رَامَ عِلْمَ مَا حَظَرَ عَنْهُ عِلْمُهُ) هر که سیک بیهوی: نه و زانسته بزانی که لای قده غه کراوه له لای خوا (وَلَمْ يَقْنَعْ بِالتَّسْلِيمِ فَهَمُّهُ) تیکه یشته که ی به خو تسلیم کردن رازی نه یی (حُجْبُهُ مَرَامُهُ عَنْ خَالِصِ التَّوْحِيدِ) نه م به سه ته خراپه دمرگای یه کخوپه رستی بیگه ردی لانه گری (وَصَافِي الْمَعْرِفَةِ وَصَحِيحِ الْإِيمَانِ) هه روه ها نه م به سه ته خراپه قده غی نه کا: له ناسینیکی پووی خواو باوه یی راست (فَيُتَذَذَبُ بَيْنَ الْكُفْرِ وَالْإِيمَانِ) هر که سیک به هوو هوو سی خوی (تَأْوِيل) ی قوپتان و حدیس بکا، نه وه له نیوان (کفر) و (ایمان) دا هاتوچ نه کا (وَالْتَّصَدِيقِ وَالتَّكْذِيبِ) وه له نیوان باوه یی- کردن و باوه یی نه کردندا (وَالْإِقْرَارِ وَالْإِنْكَارِ) وه له نیوان دان پیداهیتان و دان نه هیتاندا هاتوچ نه کا

مُوسُوا تَانَهَا شَاكَ، لَا مُؤْمِنًا مُصَدِّقًا وَلَا جَاهِدًا مُكَذِّبًا، وَلَا يَصِحُّ الْإِيمَانُ بِالرُّؤْيَا لِأَهْلِ دَارِ السَّلَامِ لَمَنْ اعْتَبَرَهَا مِنْهُمْ بَوَهِمْ أَوْ تَأْوِيلَهَا بِفَهْمٍ، إِذْ كَانَ تَأْوِيلُ الرُّؤْيَا وَتَأْوِيلُ كُلِّ مَعْنَى يُضَافُ إِلَى الرُّؤْيَا: بِتَرْكِ التَّأْوِيلِ وَلِزُومِ التَّسْلِيمِ، وَعَلَيْهِ دِينَ الْمُسْلِمِينَ.

(مُوسُوسَا) خاوه‌نی نَم مِه‌بسته خرابه هه‌ردهم له خرتو فرت دایه (تانه‌ها) گومیاو سه‌رلایشیواوه (شاکا) گومانداره (زائفا) له راستی لا نه‌داو (لا مُؤْمِنًا مُصَدِّقًا) نیمانداریکی نه‌واو نیه (وَلَا جَاهِدًا مُكَذِّبًا) کافریکی راسته‌قینه‌ش نیه، که‌واته نیمانداریکی فاسقهو (أَهْلُ الْبِدْعَةِ وَالضَّلَالَةِ) به.

نینجا بزانه: مِه‌بستی نیامی (الطحاوی) له مِه‌رموودانه نه‌میه: به بیزانست گفتوگو له نایه‌تو چه‌دیسو کاروباری (عقیده) نه‌که‌ین، نه‌گه‌ر جزره زانستیگ له نیتیه قه‌ده‌غه کرابن، هه‌ولی زانینی نه‌ده‌ین-وه‌کو چۆنیته‌ی دیتنی خوا-وه‌گه‌ر ثابته‌تک، یان چه‌دیسیک واتهی ناشکرای بۆ خوا نه‌نه‌گونجا، نیتیه به هه‌واو هه‌وه‌سی خۆمان (تأویل) ی نه‌که‌ین، واته: له واتهی ناشکرای خۆیان لایانه‌ده‌ین، مه‌گه‌ر قووتان و چه‌دیس پشتگیری نه‌م (تأویل) کردنه بکا، هه‌روه‌ک (إِنِّی أُمِّی الْوَنِّ) نه‌فه‌رموی: (تأویل) ی راست نه‌وه‌یه: به به‌لگی ده‌قفه‌کانی قووتان و چه‌دیس بِن، نه‌گه‌ر وانه‌بو، نه‌وه (تأویل) یکی خرابه. (شرح الطحاوی) ل ۲۵۶ ب ۱.

(وَلَا يَصِحُّ الْإِيمَانُ بِالرُّؤْيَا لِأَهْلِ دَارِ السَّلَامِ) باوه‌رمینانی که‌س-به دیتنی خوی گه‌وره له به‌مه‌شت- به نیمانیکی ته‌واو داناندی (لَمَنْ اعْتَبَرَهَا مِنْهُمْ بَوَهِمْ) نه‌گه‌ر وا تینگا: خوا وه‌کو شتیگ به شیوه‌یه‌ک ده‌بیتری، چونکه نه‌بیته (مُشَبَّهًا)، (أَوْ تَأْوِيلَهَا بِفَهْمٍ) یان به تینگه‌بیتنی خۆی (تأویل) ی بکاو بِن: مِه‌بست دیتنی زاتی خوا نیه، به‌لکو مِه‌بست نیتیه‌تی خوابه، یان ناسینی خوابه-هه‌روه‌کو (شیعة) و (مُعْتَزِلَة) وا نه‌لین- (إِذْ كَانَ تَأْوِيلُ الرُّؤْيَا) چونکه واتهی دیتنی خواو (وَتَأْوِيلُ كُلِّ مَعْنَى يُضَافُ إِلَى الرُّؤْيَا) واتهی هه‌ر سیفه‌تیکی خوا (بِتَرْكِ التَّأْوِيلِ) نه‌وه‌یه: واز له (تأویل) کردن بیتنی، نه‌گه‌ر به به‌لگی قووتان و چه‌دیس نه‌بِن (وَلِزُومِ التَّسْلِيمِ) هه‌ردهم لایه‌نی خۆ ته‌سلیم‌کردن به خواو پیغه‌مبه‌ر ﷺ بگری (وَعَلَيْهِ بَيْنُ الْمُسْلِمِينَ) تایینی موسولمانانی راسته‌قینه له سه‌ر نه‌م خۆ ته‌سلیم‌کردنه‌یه، واته: نه‌گه‌ر شتیکیان نه‌زانیان، نه‌یانگوت: خواو پیغه‌مبه‌ر ﷺ نه‌زانن: نه‌مه چۆنه، یان مِه‌بستیان چی‌یه.

نینجا بزانه: خوی گه‌وره نه‌فه‌رموی: ﴿كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُورُونَ﴾ (المطففين: ۱۵)، کافره‌کان له پوژی قیامه‌تدا له دیتنی خوا قه‌ده‌غه نه‌کرتین.

﴿يَاشْكُو﴾: زانیانی نیسلام یه‌کده‌نگن: که هیچ که‌سیگ له دونیادا خوا نابینن، به‌لام ده‌رباره‌ی پیغه‌مبه‌ر ﷺ بووه‌ته کیتشه‌یان: نایا پیغه‌مبه‌ر ﷺ به چاوی خۆی خوی

دیتوه، یان نا؟ حه زه تهی (عاشقه) رضى الله عنها نه فهرموى: نه دیتوه. حه زه تهی (ابن عباس) رضى الله عنها ده فهرموى: دیتوه تهی.

ئینجا ئیمامی (الشوالی) نه فهرموى: پای به هیز له لای زقوبه ی زانایان نه مهیه: که پیغمبر ﷺ له شهوی (مغراج) به هردو چاوی خزی خوی گه وده ی دیتوه، به به لگه ی: حه نیه که ی (ابن عباس) و چندان تر. (شرح صحیح مسلم) ل ۹۲ ب ۲.

﴿پاسی (مُشَبَّه) و (مُجَسِّم) و (جَهْمِيَّة)﴾

بزانه: (المُشَبَّه) و (المُجَسِّم) دوو گرومی (أهل البدعة والضلالة) نو ئه لاین: خوا (جسم) لاشه یو نه نداسی هه نهو له سهر (عرش) نیشته جیه، بیوانه (شرح المواقف) ل ۴۹۲ ب ۲، به لام له وده دا جیاوازن: (مُشَبَّه) کان خوی گه وده سیفه تکانی (تَشْبیه) نه کن به شتی دروستکراو، واته: وئی نه جویتن، به لام (مُجَسِّم) ی پروت (تَشْبیه) ی ناکنو وه شتی تری نا جویتن. ئینجا بزانه: (غفیه) ی نه م دوو جینه - واته: (تَشْبیه) و (تَجْسیم) - له جوله که وهرگیروه.

(ابن حجر العسقلانی) نه فهرموى: جوله که (مُشَبَّه) نه، لهو (تَشْبیه) ی نه وان نه یکن، له (تَوْرَة) دا چهند ووشه یه که هه نه: نه بته (تَشْبیه) و پاره یی موسولمان نایگرته وه... ئینجا نه فهرموى: جوله که باوهریان وایه: خوا لاشه یه که نه ندامیشی هه نه، هه وده کو (مُشَبَّه) تونده وه دکانی نه م نومه تهش نه م باوهریان هه یه^(۸)، بیوانه (فتح الباری شرح البخاری) ل ۴۹۰ و ۴۹۱ ب ۱۲.

(۸) - یو به هیزکردنی فهرموده ی (ابن حجر العسقلانی) - که نه لاین: عه قیده ی (مُجَسِّم) و (مُشَبَّه) له جووه کان وهرگیروه - نه م به ونگردنه وده نه خه یه بهرچاو:

که حه زه تهی (موسی) پیغمبر ﷺ جووه کتیی (طور) تاکو خوی گه وده (تَوْرَة) ی یو بنیزته خولموه، ماوه ی چل بژدی بی چوو، ئینجا له م ماوه یه دا بیوانیکی (مُتَافِق) به ناوی (السامری) گوئیکیکی له زقر دروست کردو گوتی به (بنی اسرائیل) جووه کان: نه م خوی ئیمو (موسی) به، (بنی اسرائیل) ش که وته بهرستنی گوئیکیکی، نا (موسی) پیغمبر ﷺ که پاره وازیان له بهرستنی نه هیتا، بیوانه سورة البقرة: ۵۱، و سورة طه: ۸۵ تا ۹۸.

جا له م بژده وه جووه کان باوهریان وایه: خوی گه وده لاشه ی هه یه وه شتی تر نه چن، به شتیه یه کی ودها نه م باوه ره له دلایندا جیگر بیوه، که (تَوْرَة) زقر نه فسانه ی تیدا نووسرلوته وه، یو شوونه: ده ریهاره ی (یَقُوب) پیغمبر ﷺ - که باوکی گشت (بنی اسرائیل) - له (تَوْرَة) دا نووسرلو: (مُؤَلَّفَت) زقرانه ی له گه ل (یَقُوب) کرد تا بهر به بیان، ئینجا که زانی توانای (یَقُوب) ی نه، له جووگی پانی (یَقُوب) ی دلو تروژاندی، ئینجا مرقفه که پزی گوت: له موهو به (یَقُوب) بانگ ناکیزی، به لکو به (اسرائیل) ناو نه بیژی، چونکه له گه ل خوا دا ئیگر شایو توانیشت... ئینجا خوا لهو ی (یَقُوب) ی پیوژ کرد. بیوانه (التَوْرَة) الأصحاح (۴۲) سفر التکوین. مه به سنی جووه کان نه مه ی: نه م مرقفه ی زقرانه ی له گه ل (یَقُوب) کرد، خوا بیوه، جا چونکه (یَقُوب) نه وده به هیز بوو خوا نه ی توانی بیخاته سهر زه مین.

ئینجا تاکو جووه کان نه م جۆره دروینه به موسولمانان به له مینن، بهریان کرده (مُشَابَهَاتُ الْقُرْآنِ وَالْغَدِثِ) - که واته لاشه نه ندامیان لته فاهمه یته وه - کردوینان به به لگه ی خویان، که نه لاین: خوا لاشه نه نداسی مه ی، چونکه نه گهر موسولمان نه ویهان یو به له مینن، نه وشیان یو نه له مینن: که (خوا) له گه ل (یَقُوب) ی باوکی

وَمَنْ لَمْ يَتَّقِ الْتَقَى وَالتَّشْبِهَ زَلَّ وَلَمْ يُصَبِّ التَّزْيِ، فَإِنْ رَتْنَا جَلَّ وَعَلَا مَوْصُوفَ بِصِفَاتِ
الْوَحْدَانِيَّةِ، مَنَعُوتٍ بِنَعُوتِ الْفَرْدَانِيَّةِ لَيْسَ فِي مَعْنَاهُ أَحَدٌ مِنَ الْبَرِيَّةِ،

نیجا بق خوارپاراستن له (عقیده)ی هم دوو چین، نیمای (الطحاوی) نه فرموی:
(وَمَنْ لَمْ يَتَّقِ الْتَقَى) هر که سبک خوی له (تقی) کرنی سیفته کانی خوا نه پاریزی، هر وه کو
باوهری (جهت) کان وایه و تلین: خوا سیفته تی نیه (والتشبیه) وه هر که سبکیش خوی له
(تشبیه) کرنی خولو سیفته کانی نه پاریزی، هر وه کو باوهری (مُشَبَّه) کان وایه (زَلَّ وَلَمْ
يُصَبِّ التَّزْيِ) نه و جوره کهسه خلیسک نه یار له ریگی (أَهْلُ السَّنَةِ وَالْجَمَاعَةِ) لانه داو ریگی
به پاکناسینی خوا ناموزنته وه (فَإِنْ رَتْنَا جَلَّ وَعَلَا مَوْصُوفَ بِصِفَاتِ الْوَحْدَانِيَّةِ) چونکه خوی
گوره و بهرزه مه دخی نه کری: بهو سیفته تانه ی بن هاویمشن (مَنَعُوتٍ بِنَعُوتِ الْفَرْدَانِيَّةِ) خوی
گوره بهو کرلرانه مه دخی نه کری: که بین هاوتانه (لَيْسَ فِي مَعْنَاهُ أَحَدٌ مِنَ الْبَرِيَّةِ) هیچ
که سبک له زاتو سیفته و کرلاردا و کو خوا نیه، که واته: نه گهر که سبک نه تها باوهری به
هه بوونی خوا هه بن، به لام باوهری به هه بوونی سیفته کانی خوا نه یو باوهری به بن
هاوینسی خوا له زاتو سیفته نه بن - نه وه به خواناس دلاندری، چونکه جووله کو
دیانیش هم جوره خواناسینه یان هیه، به لام سوودی نیه.

نیمای (القولی) له قازی (عیاض) نه گپرتته وه نه فرموی: نهو جووله کانه خویان
نه ناسیوه: که خوا وه شتیگ نه چوینن، یان تلین: خوا لاشی هیه، یان تلین: خوا تازه
شت نه زانی و مندالی هیه، نهو جوره گاورانهش خویان نه ناسیوه که تلین: خوا زن و مندالی
هیه، یان تلین: دروسته خوا بیته ناو شتیگو برواته شویتینگو تیکلی شتیگ بین، برواته
(شرح صحیح مسلم) ۲۵۰ ب. ۱. نیجا بزانه: نهو ی گوتمان، گشتی له ناو سوهرتی ﴿قُلْ
هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ که کو کرلوته وه هر له بهر نه وهش پی نه گوتری: (سُورَةُ الْاِخْلَاصِ).

﴿خَوای گه وه سنورو لاشو نه ندای نیه﴾

بزانه: له قورثانی پیروز له حدیسی پیغه مبردا علیه السلام چه ند ووشه یک هه: دهر یاره ی خوی
گوره به کار هاتون، و ته ی لاشو نه ندای شویتیان لایه فامیتته وه، جا له بهر نهو ی واته ی
راسته قینه ی هم ووشانه بق خوا ناگونجی، پتیا نه گوتری: (مُتَشَابِهَاتُ الْقُرْآنِ وَالْحَدِيثِ)، وه
له بهر نهو ی که بق خوا به کار هاتون، پتیا نه گوتری: (لَا يَأْتِ الصِّفَاتُ) و (أَحَابِيثُ
الصِّفَاتِ). زانایانی (أَهْلُ السَّنَةِ وَالْجَمَاعَةِ) دهر یاره ی هم تاپه تو حدیسانه دوو به شن:

نهوان زولنه ی کریمو تا به یانی پی نه و ستاوه، بۆین پیرونی کریمو، که وایو: نهوان گه لکی هه لبارده
پیرونی، واته: نه گهر نه لین: خوا لاشو نه ندای شویتنی هیه، هم مزویه یان بق سهر ناگری.
نیجا له ناو موسولماناندا چه ند گزیمکی (أَهْلُ الْبَيْتَةِ وَالْخَلَّةِ) هم باوهره پوچه یان به دفرلوانی له
جووه کان وهر گرشو (مُتَشَابِهَاتُ بَيَانِ كُرْدِ بِلَگَی خُلیان، (بَین حَبَرِ السُّقَلَانِ) نه فرموی: یکه بهار
لیکولینهو ی (مُتَشَابِهَاتُ الْقُرْآنِ) له جووه کانه وه پیدا بوو، نیجا له ناو موسولمانانیش یکه بهار له چین
(خولج) پیدا بوو. (فتح الباری) ۲۶۷ ل ۸، که وایو: واجبه موسولمان خوی له باوهره بیاریزی که نه ی:
خوا لاشو نه ندای شویتنی هیه. پرونکه وه.

یه کهم: چینی (سلف) و زانایانی (حدیث)، واتهی ثم ووشانه (تفویض) نهکن، واته: نهلین: باوه پمان بهم ووشانه همیه و مه به سته که شی نه دینه پال زانستی خوا، هر خوا نه زانی: مه به سستی چیه، له گه ل نه وهدا باوه پمان وایه: واتهی راسته قینه-ناشگرای-ثم ووشانه دروست نیه بق خوا به کار بی، چونکه هیچ شتیک هاوینیهی خوا نیه.

دووم: چینی (خلف) نهلین: نیمه (تاویل) بیان نه کهینو له واتیه کی وهدا به کاریان دینین: که له گه ل گه وریه یی خوا بگوینجی. پروانه (شرح صحیح مسلم) ل ۱۰۹ و ۱۱۰ ب ۲ و (الإتقان فی علوم القرآن) ل ۶ ب ۲.

که وایو: چینی (سلف) و (خلف) (أهل السنة والجماعة)^(۱) له سر شهو ری که که ورتین: که دروست نیه واتهی راسته قینهی ثم ووشانه بق خوا به کار بی، به لام له (تفویض) و (تاویل) دا جیبا وین، (تحفة المرید) ل ۴۹. واته: چونکه (خلف) سیفه تینکی خوا به سیفه تینکی تری خوا (تاویل) نهکن.

(ابن کثیر) له تفسیری ﴿الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى﴾ دا نه فرموی: لیره دا نیمه راره وی (السلف الصالح) نه گرینه بهر: وهکو نیمام (مَالِكُ الْأَوْزَاعِيِّ وَالثَّوْرِيِّ وَالشَّافِعِيِّ وَأَحْمَدُ وَإِبْنُ رَاهُوَيْه) وچندنانی تریش له نیمامانی موسولمانان... که نهلین: نیمه بهو نایه تانه دا نه یوینو بهی جزوهی هاتوه نه یا خوینیه نه، به بین چونه تی و وچواندن و (السلف) به زانایانی شو سن سه ساله نه گوتری که پیغه به ریگ شاهیدی بق دین، پروانه باسی (پیشینه باشکان).

(الخلف) به چینی دوومی زانایانی (أهل السنة والجماعة) نه گوتری که له سالی سیمه یی کچی بهم لایه و نو زانستی نیسلا میان له چینی (سلف) و مرگرتومو به نیمه یان لگه یاندوه، واته: چینی (سلف) و چینی (خلف) هه ربوکیان له قوتابخانهی (أهل السنة والجماعة) پیگه یشتونو هه ربوو چین به می خیلانهت به گویره ی پیوینستی سه رده می خویمان بهر گریان له (علیه) نیسلام کریمو خزمتی زانستی نایینی نیسلا میان کردوه، نه گه زانایانی چینی (خلف) نه بووله، زانستی نیسلام به پوخته کرولی نه نه گه یسته دهست نیمه، بهلن: هه رچند چینی (خلف) میرنگری پیغه بهرین، به لام له همان گانه دا نهوان خویمان به قوتابی چینی (سلف) دله تین.

نیمه بزله: چونکه چینی (سلف) بهر دنگی یان له (مُتَشَابِهَاتُ الْقُرْآنِ وَالْخَبَرِ) کریمو (تفویض) بیان کرد-واته: لنبیان نه گولینه ووه، مه به ستیان دا پال زانستی خولو، گوتیان: هر خوا نه زانی: مه به سستی چیه- (أهل البدعة والضلالة) ثم بهر دنگی و (تفویض) کریمو (سلف) یان به هه ل زانی بق شیواندنو په رته وازه موسولمانانو هه لسان به لیکرلینه ووهی (مُتَشَابِهَاتُ الْقُرْآنِ وَالْخَبَرِ)، کریمانه به لگه ی خویمان که نه یانگوت: خوا لاشو نه ندامو شوینیه هیه، نیمه چینی (خلف) به ناچار-بق لیدانی ثم گومرلپوونه- هه لسان به (تاویل) کریمو ثم جزوه ناپهتو هه یسانه، به شیوه یی که وها: له گه ل گه وریه یی خوا بگوینجو له قوربان، یان له حدیس به لگه ی کیش له سر ثم (تاویل) کریمه هه یی، نیمه که (أهل البدعة والضلالة) -به تابیتهی (خولرج) و (مُجَسَّس-) زانبیان (خلف) به توندی لنبیان نه دهن، ده ستیان کرد به بلوکریمه ووهی پاکگده و توموتو دروو ده له له دئی (خلف) تاکو له که دلریان بکن، به شیوه یی که وها چینی (خلف) له پیش چاری موسولمانان له که دلرو ناشیرین نهکن: که به گومرلپوونه تماشای (خلف) بکنو هیچ سوینیک له بهرهمی نهوان وهر نه کرن، سه بهر: تا خاوهن مال دزی گرت، بز خاوهن مالی گرت !!! پروینکه روه.

وَتَعَالَى عَنِ الْخُلُودِ وَالْغَايَاتِ وَالْأَرْكَانِ وَالْأَغْضَاءِ وَالْأَذْوَاتِ،

له کارخستن، نه واته ناشکرايهی نيته بيرى ويچوينه ره کارن، بق خوا به کار نايى، چونکه هيچ شتيك وهكو خوا نيه. (تفسير اين كتير) ل ۲۲۰ ب ۲.

كه واپو: له م همرموديه بزمان دهره كوت كه (السلف الصالح) به هيچ جورتك واتيه راسته قينى نه م ووشانه يان بق خوا به کار نه هيتاوه، به لكو مهبسته كه (تقويض) نه كه نه لاي خوا، ههروهك نيمامى (الشافعى) نه هه رموى: (وَالَّذِي نَخْأَرُ... أَنْ يُمَرَّ بِهَا كَمَا جَاءَتْ، وَلَا يُحِثَّ عَنْهَا وَلَا يُتَكَلَّمُ فِيهَا) راي نيمه وايه: به و نايه تانه دا بهيؤن، چون هاتوه بيانخوينينه وهو ليان نه كزلينه وهو گفتوگويان ليته كه مين. (الكوكب الأزهر شرح انفق الأكبر للإمام الشافعى) ل ۶۸.

نينجا له سهر راپه روى (سلف) و (خلف) نيمامى (الطحاوى) نه هه رموى: (وَتَعَالَى عَنِ الْخُلُودِ وَالْغَايَاتِ) خواى گه وره به رزو پاكه له سنوورو كوتايى، چونكه سنووريش نيشانه ي كوتايى هاتنه، خواى گه ورهش كوتايى نايى (وَالْأَرْكَانِ) خواى گه وره پاكه له وهى له پارچه پارچه بيك هاتين (وَالْأَغْضَاءِ) خواى گه وره پاكه، له وهى نه ندمامى له شى هه بن (وَالْأَذْوَاتِ) پاكه، له وهى ناميرى كاركرنى هه بن، چونكه نه و شتانه پتيويستان به لاشه يه هه يه پتيوه راپوه ستن، خواى گه ورهش لاشه ي نيه، چونكه نه گهر لاشه ي هه بن، پتيويستى به شويينكيش نه بن پتيوه راپوه ستن، گومانيش له وه دا نيه: خواى گه وره پتيويستى به هيچ شتيك نيه، ههروهك نه هه رموى: ﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ البقرة: ۲۶۷، بزانن: خوا دهوله منده پتيويستى به هيچ شتيك نيه و سواسى نه كرى، چونكه هه موو شتيك پتيويستى به خوا هه يه.

﴿هُوَ نَكْرَدَنَه روى هه نليك له (آيَاتُ الصِّفَاتِ) و (أَحَادِيثُ الصِّفَاتِ)﴾

نينجا، كه زانيت: (عَقِيدَةُ) (أَهْلُ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ) نه وه يه: خواى گه وره لاشه و نه ندامو شويى نيه، نيتاستاش چه نه نايه تو حه دبستكى (الصِّفَاتِ) له سهر راپه روى (أَهْلُ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ) - چيني (سلف) و (خلف) - روى نه كه ينه وه:

۱- سيفه تى (وَجْه) - روى، خواى گه وره نه هه رموى: ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ القصص: ۸۸، هه موو شتيك له ناو نه چن نه نها زاتى خوا نه بن^(۱). ﴿وَيَتَقَىٰ وَجْهَ رَبِّكَ الرَّحْمَنَ﴾ ۲۷، زاتى خواى تو نه ميتن. بيغه مبه ر^(۲) له دوعادا نه يه رموى:

^(۱) - به م نايه ت به روزه (مُجَسَّدَة) ده مكرت كرون، چونكه نه وان نه لين: (تأويل) دروست نيه، مهبستيش به (وَجْه) روى راسته قين يه مهبست به (يَد) و (قَدَم) ده مستو قاچى راسته قين يه، جا نيمه ي (أَهْلُ السُّنَّةِ) پنيان نه لين: باشه، نه گهر مهبست به م ووشانه نه ندمامى راسته قين يه، نه وه دياره خواى گه وره نه هه رموى: ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ القصص: ۸۸، هه موو شتيك له ناو نه چن نه نها روى خوا له ناو ناچن، واته: بهو گوويرى نيته نه لين، نه بن ده مستو قاچى خولش له ناو بهن، چونكه نه ونش شترو، نايه ته كه نيانگريته وه، نينجا كه ده مكرت برون، پنيان نه لين: بهه لينن: كه مهبست به (وَجْه) نه ندام نيه، به لكو زاتى خويه، واته: نه نها زاتى خوا نه ميتن. بهونكه رموه.

﴿أَعُوذُ بِوَجْهِكَ﴾ رِوَاةُ الْبَخَارِيِّ، خَوَابِهِ خَلَمَ بِهِ زَاتِي تَوْ نَهْ پارِئِزِم. هَمِروه ما: له
 حەبِيسِي نِيتِنِ خَوَا لَه بَه هَشْتَدَا، نَه يَه رَمَوِي: ﴿مَا بَيْنَ الْقَوْمِ وَبَيْنَ أَنْ يَنْظُرُوا إِلَى رَهْمِ
 إِلَّا رِءَاءَ الْكِبْرِيَاءِ عَلَى وَجْهِهِ﴾ رِوَاةُ الْبَخَارِيِّ وَمَسْلَم، لَه نِزَوَان بَه هَشْتِي يَه كَان وَ تَه مَاشَا
 كَرْدِنِي خَوَاي خَوِيَان تَه نَهَا پَه رَدَه ي (كِبْرِيَاءَ) مَاوَه، وَاتَه: كَه لَادِرَا خَوَا نَه بِيئِن.

(سَلَف) لَه م نَايَه تَوْ حەبِيسَانەدا، فەرموويانە: (وَجْه) = پەو، سِيفە تِئِكِي زَاتِي خَوَابە و
 چَوْنِيه تِي نازانين و مەبەستيش: نە نەدام - رَوِي رَاسْتە قِينە - نِيه، كە وَايَو: هەر خَوَا
 نە زانن: مەبەستِي بَه م (وَجْه) = پەو ه چِي يه.

لە چِيئِي (سَلَف) نِيَمَاسِي (إِبْنُ عَبَّاس) نە فەرموئ: (وَجْه) هەر بَه خَوَا نە گوئري. (تَفْسِير
 الْقُرْطُبِي) ل ١٦٥ ب ١٧.

(خَلَف) وەكو (إِبْنُ عَبَّاس) نە فەرموون: مەبەست بَه (وَجْه) لَه م نَايَه تَوْ حەبِيسَانەدا زَاتِي
 خَوَابە، چَوْنَكە نَاگوئجِي: نە نەدام - پەوِي رَاسْتە قِينە - بِي، كە وَايَو: چارە نِيه: يان نە بِي
 (تَفْوِيض) بَكري، يان (تَأْوِيل).

نِيَمَاسِي (الْبِيهَقِي) نە فەرموئ: ووشە ي (وَجْه) = پەو، لَه قورئان و لَه حەبِيسدا نَقْد جَار
 گوئراو: لَه هەندئ نَايَه تَوْ حەبِيسدا سِيفە تِي زَاتِي خَوَابە - هەروكە بَاسْمَان كَرْد - لَه
 هەندِيكِي تَرْدَا بَه وَتە ي خاترا نە يه: وەكو ﴿إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لُوحِجَ اللَّهِ﴾ الْإِنْسَان: ٩، تە نَهَا
 لە بەر خاتري خَوَا خوار دِئان نە دە بِيئِن. لَه هەندِيكِي تَرْدَا بَه وَتە ي رَازِي بَوون: وەكو
 ﴿يَرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾ الْكَاف: ٢٨، نە يانە وئِي خَوَا لِيئِيان رَازِي بِي. ﴿إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ
 الْأَعْلَى﴾ اللَّيْل: ٢٠، تە نَهَا بَق رَازِي بَوونِي خَوَا نە م كَارە نە كا.

(جَلال الدين السيوطي) نە فەرموئ: مەبەست بَه ﴿قَتَمَ وَجْهَ اللَّهِ﴾ الْبَقَرَة: ١١٥، نە وَايە ي
 خَوَا فەرماني كَرْدو ه پەوِي تِي بَكري لە وئ يه. بېروانە (فتح الباري) ل ٤٧٩ و ٥٢١ ب ١٣ و
 (الإِتقان) ل ٧ ب ٢.

٢ - سِيفە تِي (عَيْن) = چاو، خَوَاي گە وِرە نە فەرموئ: ﴿وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا﴾ هُود: ٣٧،
 كە شتِي دِروست بَكە بَه پاراستنِي نِيَمە. ﴿وَلَتَنْصَعِ عَلَى عَيْنِي﴾ طه: ٢٩، تاكو پەروە رَدە
 بَكري ي بَه چاوديري و پاراستنِي نِيَمە. ﴿تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا﴾ الْقَمَر: ١٤، كە شتِي يە كە بَه
 پاراستنِي نِيَمە نە پەوا.

(سَلَف) نە فەرموون: (عَيْن) = چاو، سِيفە تِئِكِي زَاتِي خَوَابە و چَوْنِيه تِي نازانين و مەبەستيش
 نە نەدام - چاري رَاسْتە قِينە - نِيه، كە وَايَو: هەر خَوَا نە زانن مەبەستِي بَه م (عَيْن) = چاوه،
 چِي يه. (خَلَف) فەرموويانە: مەبەست (عَيْن) = چاو، سِيفە تِئِكِي زَاتِي خَوَابە: كە (حَفْظ)
 پاراستنِي خَوَابە، يان (رُؤْيَة) نِيتِنِ خَوَابە. بېروانە (فتح الباري) ل ٤٨٠ ب ١٣ و (الإِعتقاد) ل ٩٠.

۲- سیفہتی (ید) = دستو (یمین) - راسته، هندی جار به (مُفَرَّد) تَاک هاتوه: وهکو ﴿وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ﴾ الحید: ۲۹، چاکه به دست خودیه. ﴿يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ﴾ الفتح: ۱۰، دهستی خوا له سهرهوهی دهستی نه‌وانه. ﴿وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ﴾ الزمر: ۶۷، ناسمانه‌کان پیچراونه‌وه به راستی خوا. پیغمبر ﷺ نه‌فرموی: ﴿وَرَكْنَا يَدَيْهِ يَمِينٌ﴾ رواه مُسْلِم، هردو دسته‌کانی خوا راسته‌یه.

هروه‌ها به (تثنية) جووت هاتوه: وهکو ﴿مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتَ يَدَيَّ﴾ ص: ۷۵، چی نه‌توی قه‌دهغه کرد که سوجه یز نهو (آدم) ه بی‌یی: که به هردو دهستی خرم سروستم کردوه؟. هروه‌ها: به (جمع) کومه‌ل هاتوه: وهکو ﴿مِمَّا عَمِلْتَ أُيُودِيْنَا﴾ یس: ۷۱، لهو شتانهی دسته‌کانی نئمه کردویه‌تی.

(سَلَف) نه‌فرموی: (ید) = دستو (یمین) - راسته، سیفہتی زاتی خواجه و چۆنیه‌تیان نازانین، مه‌به‌ستیش نه‌ندام - دهستی راسته‌قیته - نیه، که وایوو: هر خوا نه‌زانی مه‌به‌ستی به‌م (ید) و (یدی) و (ایدینا) و (یمین) چی‌یه؟.

بق نمونه: نیمام (أبو حنیفةؒ) له (الفقه الاکبر) ده‌فرموی: ﴿وَلَهُ يَدٌ وَوَجْهٌ وَنَفْسٌ كَمَا ذَكَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى فِي الْقُرْآنِ، فَمَا ذَكَرَهُ اللَّهُ فِي الْقُرْآنِ مِنَ الْوَجْهِ وَالْيَدِ وَالنَّفْسِ فَهُوَ لَهُ صِفَاتٌ بِلَا كَيْفٍ وَلَا يُقَالُ: إِنَّ يَدَهُ قُدْرَتُهُ أَوْ نِعْمَتُهُ لِأَنَّ فِيهِ إِبْطَالُ الصِّفَةِ وَهُوَ قَوْلُ أَهْلِ الْقَدَرِ وَالْإِعْزَالِ، وَلَكِنْ يَدُهُ صِفَتُهُ بِلَا كَيْفٍ﴾، واته: خوی گوره سیفہتی ده‌ستو هوو و نه‌فسی هیه، هروه‌ک له قورئانی پیروزدا فرمویه‌تی، که وایوو: نهو ده‌ستو هوو و نه‌فسی له قورئاندا بق خوی گوره گوتراون، نه‌وانه سیفہتی خوی گورده‌نهو و چۆنیه‌تیان نازاندی، به‌لام نابین بگوتی: دهستی خودا قودره‌تی خودایه، یان نئمه‌تی خودایه، چونکه له کارخستنی سیفہتی نئدایه، له کارخستیش گوتی (قُدْرَة) و (مُعْتَرِلَة) یه، به‌لکو دهستی خودا سیفہتی خودایه به‌بین چۆنیه‌تی. بروانه (الشرح المبسر للفقه الاکبر لإمام أبي حنیفةؒ) ۴۲.

(خَلْف) نه‌فرموی: مه‌به‌ست به (ید) و (یدی) و (ایدینا) و (یمین) له نایه‌تو هه‌بسه‌کاندا سیفہ‌تیکی خواجه: که (مُلْك) ده‌ست‌لات، یان (قُدْرَة) توانین، یان (عَهْد) په‌یمانی خواجه، به‌گویره‌ی په‌پوهندی وشه‌کان به‌باسه‌که‌وه، بروانه (شرح صحیح مسلم) ل ۲۴۶، ۲۴۹ ب ۱۰ و (فتح الباری) ۵۵۰ و ۴۸۵ و ۴۸۸ و ۴۸۹ ب ۱۳.

بق به‌لگه‌ی (تأویل) ده‌لئین: خوی گوره نه‌فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَشْيَاءِ﴾ الأنفال: ۷۰، واته: نه‌ی پیغمبر ﷺ به‌و دیلانه بلئی که له‌ناو دهستی نئوه‌دانه، واته: له زئیر ده‌سته‌لاتو توانینی نئوه‌دانه.

۴- سیفہتی (ساق) = لوله قاچ- نتوان نه ژتو گوزنگ- خوی گوره نه فہرموی: ﴿يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ﴾ القلم: ۴۲، لهو پڑھی لوله قاچ ودرده ریخری. پیغمبر ﷺ له حدیسه بریزه کی (مخفف) نه فہرموی: ﴿فَيُكْشَفُ عَنْ سَاقِهِ﴾ رواه البخاری ومسلم، خوی گوره لوله قاچی به در ریخ.

نیامی (الناوی) و (ابن حجر العسقلانی) به (سندی) (البیهقی) له (ابن عباس) نه گزیته وه: که مه بهست ناشکرابوونی نه گانه ی قیامته، واته: (ساق) بهو (قدرتی) خوا نه گوتری که نه م نه گانه ی پی ناشکرا نه کا. (ابوموسی الأشعری) نه فہرموی: مه بهست ناشکرابوونی نوریکی گوره می. برونه (شرح صحیح مسلم) ل ۱۲۰ ب ۲ و (فتح الباری) ل ۵۲۶ ب ۱۳.

نینجا بزانه: چینی (خلف)ش به (تأویل) کردنی نه دو (صحابه) به ریزانه پازینه، چونکه (صحابه) کان سه رقاقلی (السلف الصالح)ن.

به لگی (ابن عباس): نایه تی ﴿يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ﴾ عبس: ۲۴-۳۵، واته: له پڑی قیامت مرقه راده کا: له برای خوی له دایکی و باوکی... هتد.

هروه ها به لگی (ابی موسی): نایه تی ﴿وَأُشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا﴾ الزمر: ۶۹، زه مینی مه حشر به نوری خوی پلانک ده بی.

۵- سیفہتی (قدم) = قاچ، پیغمبر ﷺ نه فہرموی: ﴿لَا تَزَالُ جَهَنَّمُ تَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ؟ حَتَّى يَضَعَ فِيهَا رَبُّ الْعِزَّةِ نَارًا وَسَارَ قَدَمُهُ، فَقُولُ: قَطْ قَطْ وَعِزَّتِكَ، وَيَزُولُ بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ﴾ رواه البخاری ومسلم، نوزخ به رده وام نه لی: نه فہری زیاتر هیه بزم بینن؟ نا خوی گوره قاچی خوی له ناو دانه نی، نینجا نوزخ نه لی: به سه به سه، به گوره یی تو، نینجا نیته وه پال به کتر.

(سلف) نه فہرموی: (قدم) = قاچ، سیفہتی زانی خولبو و چونیته نی نازانین، مه بهستیش نه ندانم، واته: قاچی پاسته قینه نیه، که و ابو: هر خوا نه زانی مه بهستی بهم قاچه چیه.

(خلف) نه فہرموی: مه بهست به (قدم) = قاچ، نهو چینه خه لگیه: که بو نوزخ ناماده کرلن، واته: که نه وان خرا نه ناو نوزخ، نوزخ نه لی: به سه به سه، یان مه بهست زه لیلکرنی نوزخه، هروه ک نه لین: نه یفه مه ژیر قاچم، چونکه له پویابه نینکی به نیسه که دا هاتوه: ﴿يَضَعُ الرَّبُّ عَلَيْهَا قَدَمَهُ﴾ خوا قاچی خوی له سه نوزخ دانه نی، برونه (شرح صحیح مسلم) ل ۳۰۰ ب ۱ و (فتح الباری) ل ۷۶۶ ب ۸.

هروه ها له ووتاره کی (حجۃ الوداع) دا پیغمبر ﷺ فہرموی: ﴿أَلَا كُلُّ شَيْءٍ مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ تَحْتَ قَدَمِي مَوْضُوعٌ﴾ رواه مسلم، ناگادارین: هر په فتارتکی سه رده می (جاهلیه) ی پیتس نیسلام هیه، گشتی خراوه ته ژیر قاچه کانم، واته: زه لیل و بینرخه.

۶- سیفه‌تی (اصْبَع) = په‌نجه، پټفه‌مبه‌ر ص نه‌فه‌رموئ: ﴿إِنَّ قُلُوبَ بَنِي آدَمَ بَيْنَ اصْبَعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِ الرُّحْمَنِ كَقَلْبٍ وَاحِدٍ يَضْرِبُهُ حَيْثُ يَشَاءُ﴾ رواه مُسْلِم، دلی شاده‌میزادان له نیوان دو په‌نجه‌ی خوادایه وه‌کو یه‌ک دل، چونی حز بکاو بیه‌ویی نه‌یگرئ. ه‌روه‌ها له چ‌ند ه‌دیس‌تیک‌ی‌تردا ووش‌ی (اصْبَع) په‌نجه‌هاتوه.

(سَلَف) نه‌فه‌رموون: (اصْبَع) = په‌نجه، سیفه‌تیک‌ی زاتی خوی‌ه و چونی‌ه‌تی نازانین، مه‌به‌ستیش نه‌ندام، واته: په‌نجه‌ی راسته‌قینه‌نیه، که‌وابوو: هر خوا نه‌زانی مه‌به‌ستی به‌م په‌نجان‌ه چ‌ی‌ه. (خَلَف) نه‌فه‌رموون: مه‌به‌ست دو سیفه‌تی زاتی خوادایه: که (قُدْرَة) و (إِرَادَة) یه، واته: به‌ویسترو توانینی خوی دلی نه‌م خه‌لکه نه‌گړئ. بې‌وانه (شرح صحیح مسلم) ل ۸۴ ب ۱۰ و (فتح الباری) ل ۴۹۰ ب ۱۲ و (تحفة المرید) ل ۵۰.

نیجا بزانه: جگه له ولنه‌ش چ‌ند نایه‌تو ه‌دیس‌تیک‌ی‌تری (مُتَّشَابِه) ه‌نه، نه‌م چ‌وره سیفه‌تانه‌ی خویان پتدا باس کراوه. (إِبْن حَجَر الفسقلانی) له نیمام (إِبْن عَبْدِ الْبَرِّ) نه‌گټړت‌ه‌و نه‌فه‌رموئ: (أَهْل السَّنَةِ) یه‌کده‌نگن: که‌باوه‌ریان به‌ه‌بوونی نه‌و سیفه‌تانه ه‌به، که له قورن‌انو ه‌دیس‌دا هاتون، (کَيْفِيَّة) - واته: چونی‌ه‌تیشیان - بۆ دانانین، به‌لام (جَهْمِيَّة) و (مُعْتَزَلَة) و (خَوَارِج) - دانیان پتدا ناهین‌و - نه‌لین: هرکه‌سیک‌یش دانیان پتدا به‌ینئ، نه‌یته (مُشَبَّه). به‌لام (أَهْل السَّنَةِ) نه‌م سن گړوه‌ه گوم‌ابووه، به (مُعْطَلَة) ناو نه‌به. (فتح الباری) ل ۵۰۱ ب ۱۲.

﴿فَاكْادَارِي﴾: (مُجَسَّمَة) - که‌چینیکی (أَهْل الْبِدْعَةِ وَالضَّلَالَةِ) - نه‌لین: مه‌به‌ست به‌م روشانه‌ی له‌م نایه‌تو ه‌دیس‌انه‌دا هاتون: نه‌ندامی راسته‌قینه‌ن به‌شی‌وه‌یه‌کی وه‌ها: شایانی خوا بئو له خوا بوه‌شیت‌ه‌و، که‌واته: مه‌به‌ست به (يَد) و (عَيْن) و (وَجْه) و (أَصْبَع) و (قَدَم) و... ه‌تد: ده‌ستو چاو و پو و په‌نجه و قاچنکی وه‌هایه: شایانی خوی‌ی و له خوا بوه‌شیت‌ه‌و. که‌وابوو: (مُجَسَّمَة) نه‌و نایه‌تو ه‌دیس‌انه (تَفْوِيض) ناکه‌ن، واته: زانینی مه‌به‌ست ناده‌نه پال زانستی خوا، چونکه نه‌لین: مه‌به‌ست نه‌ندامی راسته‌قینه‌یه. ه‌روه‌ها (تَكْثِيف) ش نه‌که‌ن، واته: چونی‌ه‌تیشان بۆ داننیزو نه‌لین: ده‌ستیکی وه‌ها که له خوا بوه‌شیت‌ه‌و شایانی خوا بئو... ه‌تد، جا (مُجَسَّمَة) به‌بۆچوونی خویان بۆین نه‌لین: له خوا بوه‌شیت‌ه‌و شایانی خوی‌ی، تا‌کو له (تَشْبِيه) و وچ‌واندن پزگار بڼو نه‌به (مُشَبَّه)، به‌لام له‌وه بئ‌ه‌والئ: که‌ده‌ستی مندال له خوی نه‌وه‌شیت‌ه‌و ده‌ستی بیاویش له خوی نه‌وه‌شیت‌ه‌و ده‌ستی ه‌روکیان شایانی خویان!!!.

نیجا بزانه: (مُجَسَّمَة) ه‌روه‌ک دئی (سَلَف) - چونکه‌باوه‌ریان به (تَفْوِيض) نه‌و (تَكْثِيف) ش نه‌که‌ن - نه‌وهاش دئی (خَلَف) و ه‌یچ له‌م نایه‌تو ه‌دیس‌انه (تَأْوِيل) ناکه‌ن،

لَا تُخَوِّبُهُ الْجِهَاتُ السُّتُّ كَسَائِرِ الْمُبْتَدَعَاتِ.

بروانه (تحفة المريد) ل ٤٩. جا مه پستیان به م نژایه تی به نه وه به: (عقیده) پووجه له کی خوځیان به سر موسولماناندا به پیتن.

دویاره ناگدار به: نیستا (مُجَسَّمة) له ولاتانی نیسلامدا ټډینو ه وټ شه دن به ناوی (أهل السنة والجماعة) و له ژیر دروشمی (القرآن والسنة) نه م باوه ږه پوچه له بلاو نه که نه وه، به لام نکات لښه که م: زور چالانو وریابه: به م دروشمه فیلت لښه که نه و سرچاوه ی زانست لښه ده نه که ن!، جا نه که ر له م پوونکر دنه وه به گومان ته ه پوون نکات لښه که م: بروانه نه و سرچاوانه ی یوم دیاری کردی.

﴿خوای گه وره پیویستی به هیچ شونینک نیه﴾

بزانه: بریاری (أهل السنة والجماعة) له سر نه وه به: که خوای گه وره (جسم) لاشه نیه و پیویستی به هیچ شونینک نیه که تی یدا جینگر بی، چونکه: که خوا له (ازل) دا ه پو و هیچ شونینکی نه بو. (فتح الباری) ل ٥١٢ ب ١٣.

جا له سر نه م بریاره نیمامی (الطحاوی) نه فهرموی:

(لَا تُخَوِّبُهُ الْجِهَاتُ السُّتُّ) شش لایه کان خوای گه وره، وه ناوه حق ناگرن، واته: له هیچ لایه که له و شش لایانه نیشته چی نیه (كَسَائِرِ الْمُبْتَدَعَاتِ) وه کو شته دروستکراوه کان. نه م ش ناوی شش لایه کانه، که پیغه مبه ر ﷺ له دوعادا نه یفه رموی: ﴿اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْ، وَمِنْ خَلْفِي، وَعَنْ يَمِينِي، وَعَنْ شِمَالِي، وَمِنْ فَوْقِي، وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي﴾ رواه أبو داود بسند صحيح، خوایه بمپاریزه: له لای (پیشه وه م)، له لای (پشته وه م)، له لای (راسته م)، له لای (چه په م)، له لای (سره وه م)، به گه وره یی تو خوم نه پاریزم نه وه که له لای (خواره وه م) به فیل بکوژیم.

(عزیزی) نه گڼر ټتوه: پیاوړیک پرسپاری له نیمامی (علی) کردو گوتی: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَتَيْنَ اللَّهَ؟ قَالَ: أَتَيْنَ سَوَالَ عَنْ مَكَانٍ، وَكَانَ اللَّهُ وَلَا مَكَانَ. (السراج المنير) ل ١٧٠ ب ٢، نه ی فرمانږه وای نیماندلران خوا له کوئی به؟ فهرموی: له کوئی به؟ پرسپاری که یو شونین به کار دی، که خوا له (ازل) دا ه پو، هیچ شونین نه بو. واته: له (ازل) دا ته نه ه هر خوا ه پو، هیچ شونینکی شی له و شش شونینانه نه بو، نیجا که نه و شش شونینانه شی دروست کردن، له سر سیغه ته که ی (ازل) ی هر به رده وامه و پیویستی به شونین نیه، چونکه نابی خوای گه وره له حاله ټیک بگوړی یو حاله ټیک تر، بروانه (الکوکب الأزهري شرح الفقه الأكبر للإمام الشافعي) ل ٦٧.

هر وه ما پیغه مبه ر ﷺ نه فهرموی: ﴿كَانَ اللَّهُ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ غَيْرُهُ﴾ رواه البخاري، خوا له (ازل) دا ه پو، جگه له وی هیچ شونینکی تر نه بو.

نَیْنِجَا بَزَانَه: (مُجَسَّمَةٌ) وَ (مُشَبَّهَةٌ) ثَلَاثِينَ: خَوا لَه سَعر (عَرَش) جَیْگِرَه، وَاتَه: جَیْگِی لَهوئی به، هَروَک لَه بَاسِی (عَرَش) پوچَه لی تَه کَینَهوَه، بِدَاةُ عَمل. هَروَها (جَهْمِیَّة) ثَلَاثِينَ: خَوا بَه زَاتِی خَوی لَه هَموو شَوِیْتِیکَه وَ ثَلَاثِينَ: بَه لَگَه مَان نَهَم نایَه تَه بِه ﴿وَهُوَ مَعَكُمْ أَلَمَّا كُنْتُمْ الْحَدِيدَ: ۱﴾، خَوا ی گَورَه لَه گَل نِیوَه بِه لَه هَمر کوی بَن. هَروَها چَند نایَه تَو حَه نِیسیکی تری لَه مَ بابَه تَه: کَه لَه زَمارَه ۶ ی بَه لَگَه کَانِی (جَهْمِیَّة) بَا بَاسِیَان تَه کَین. ^(۱)

نَیْنِجَا بَزَانَه: مَه بِه سَستی (جَهْمِیَّة) تَهوَه بِه: خَوا لَه سَعر (عَرَش) وَ لَه نَاسمانَه وَ لَه زَه مِینَه، بَه لَکَو بَه لَگَه کَانِیَان وَ تَه کَی پَه نَن: تَه گَر بَه نَدَه لَه نَاو نَوَزَخ دَا بَن، یَان لَه نَاو ورگی دَپَنَدَه دَا بَن، یَان لَه نَاو شَتِیکِی تَر دَابَن، خَوا ی گَورَه ش لَهو شَوِیْتَان دَا بَن، نَیْنِجَا نَاجار (أَهْل السِّنَّة) نَهَم نایَه تَو حَه دِیسانَه یَان (تَأویل) کَرِیوَن وَ ثَلَاثِينَ: خَوا لَه گَل تَان دایَه بِه (عِلْم) ی خَوی، نَه کَه بِه زَاتِی خَوی، بِروانَه (فَتَح الْبَارِی) ل ۴۷۶ ب ۱۳ وَ (الإِعتقاد) ل ۱۱۵.

کَواتَه: خَوا ی گَورَه پَیوِیستی بِه هِیچ شَوِیْتِیکَ نِیوَه لَه هِیچ شَوِیْتِیکَ نِیشتَه جَن نِیَه، هَروَک لَه بَاسِی (عَرَش) بِه دَرِیژی پَرونی تَه کَینَهوَه، إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى.

﴿بَاسِی شَهو رُوی وَ سَهر کَه وَتَنی پِیغَه مِبرَه ﷺ بُو نَاسمان (الإِسرائُ وَالْمَعْرَاجُ)﴾

(الإِسرائُ): شَهو رُوی کَرِی نِی پِیغَه مِبرَه ﷺ لَه (مَکَه) ی پِیروزَهوَه بُو (الْمَسْجِدُ الْأَقْصَى) لَه (فَلَسْطِین) لَه یَه کَ شَهوَدَا.

(الْمَعْرَاجُ): سَهر کَه وَتَنی پِیغَه مِبرَه ﷺ لَه (الْمَسْجِدُ الْأَقْصَى) یَه بُو سَهرَهوَه ی حَوت نَاسمانَه کَان لَه هَمان شَهوَدَا، نَهَم پَروداوَه گَرنگَه لَه (۲۷) ی مانگی (رُجَب) بُوو، بِه سَالِیکَو دَوو مانگ پِیْتَش کَوچکَرَن. بِروانَه (نُتْرُ اللَّائِلِ) ل ۱۰۷.

نِیعامی (الطحاوی) تَه فَهرومَی:

(وَالْمَعْرَاجُ حَقٌّ) پَروداوی (مَعْرَاج) پَاسَتَه، (بُخاری) وَ (مُسْلِم) گِیْرَایَه تِیانَهوَه (وَقَدْ أُسْرِيَ بِالنَّبِيِّ ﷺ) شَهو رُوی بِه پِیغَه مِبرَه ﷺ کَرَا، بِه سَواری (بُورَاق) لَه (مَکَه) ی پِیروزَهوَه بُو

^(۱) لَیْرَه دَا (جَهْمِیَّة) وَ (مُجَسَّمَةٌ) تَه بَیْتَه کِیشَه یَان، (جَهْمِیَّة) ثَلَاثِينَ: خَوا لَه هَموو شَوِیْتِیکَه، وَاتَه: لَه سَعر (عَرَش) یَو لَه نَاسمانَه وَ لَه زَه مِینَو لَه دَریابَهو... هَند، چَوَنک خَوا ی گَورَه تَه فَهرومَی: ﴿وَهُوَ مَعَكُمْ أَلَمَّا كُنْتُمْ الْحَدِيدَ: ۱﴾، خَوا ی گَورَه لَه گَل نِیوَه بِه لَه هَمر شَوِیْتِیکَ بَن. (مُجَسَّمَةٌ) ثَلَاثِينَ: نَا، نَا، وَ نایَه، نَبِی نَهَم نایَه تَه (تَأویل) بَکَرِیَو بَلِیْن: خَوا ی گَورَه بِه (عِلْم) ی خَوی لَه گَل نِیوَه بِه، چَوَنک خَوا لَه سَعر (عَرَش) جَیْگِرَه، هَروَک تَه فَهرومَی: ﴿الرَّحْمَنُ عَلَى الْفَرْشِ اسْتَوَى﴾ خَوا لَه سَعر عَرَش جَیْگِرَه بُووَه. (جَهْمِیَّة) وَ هَلام نَدَلَتَهوَمو ثَلَاثِينَ: بُوچی نَهَم نایَه تَه (تَأویل) ناکَرِی، بِه بَلام نایَه تَه کَی تَر (تَأویل) تَه کَرِی؟ جِیَاوَزِی چَریَه، نَدِی هَمر دِوکیان نایَه تَی قَورِشَان نِیْن؟ خَل نِیوَه (مُجَسَّمَةٌ) دِی (تَأویل) کَرِیَن، جَا تَه گَر نِیوَه بِه لَگَی مَن (تَأویل) بَکَن، مَنِش بِه لَگَی نِیوَه (تَأویل) تَه کَمر ثَلَاثِينَ: (أَمْس) ی خَوا لَه سَعر (عَرَش) جَیْگِرَه بُوو، نَه کَه زَاتِی خَوا. نَیْنِجَا نِیَمِی (أَهْل السِّنَّة) بَیْتِیَان تَه لَیْن: وَ دِیارَه لَه کَانِی تَه نَگَنَدَه دَا هَمر دِو لَواتان پَشت بِه (تَأویل) کَرِیَن تَه بَستَرَو پَست تَه کَن: کَه بِه لَگَی یَه کَتری (تَأویل) تَه کَن، چَوَنک خَوا لَه هِیچ شَوِیْتِیکَ نِیَه، نَه لَه سَعر (عَرَش) یَو تَه لَه نَاسمانَو نَه لَه زَه مِین، چَوَنک خَوا لَه (أَزَل) دَا هَمو وَ نَهَم شَوِیْتَانَه هِیچِیَان نَه بُوَن وَ خَوا دَروستی کَرِیَن !!! پَروَنکَرَهوَه.

وَعُجْرَ بِشَخْصِهِ فِي الْيَقَظَةِ إِلَى السَّمَاءِ، ثُمَّ إِلَى حَيْثُ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الْعَلَا وَأَكْرَمَهُ اللَّهُ بِمَا شَاءَ. وَأَوْحَى إِلَيْهِ مَا أَوْحَى (مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى) فَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْآخِرَةِ وَالْأُولَى وَالْخَوْضُ الَّذِي أَكْرَمَهُ اللَّهُ تَعَالَى بِهِ غِيَاثًا لَأُمَّتِهِ حَقٌّ.

(المسجد الأقصى) له (فلسطين) نینجا له وی نیمیامتی بق پیغمبران کرد- علیهم الصلاوة والسلام- خوی گه وده نه فرموی: ﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى﴾ (الإسراء: ١)، پالو بن عیسی بق نهو خوی بی شه ویدی به بهنده ی خوی - (محمد ﷺ) - کرد له (المسجد الحرام) وه بق (المسجد الأقصى) له به شینکی شه ودا.

(وَعُجْرَ بِشَخْصِهِ فِي الْيَقَظَةِ إِلَى السَّمَاءِ) نینجا له (المسجد الأقصى) وه پیغمبر ﷺ به لاشه ی پیروزی به وه - له کاتی هه شیاری دا - به رز کراره بق ناسمانه کان، وات: نه م هو ودا وی (الإسراء والمفراج) به لاشه و گیانی پیغمبر ﷺ بو و خونه نه بو و ته نها به گیانی نه بو، نینجا له ناسمانی هه و ته م (الْبَيْتِ الْمُقَدَّسِ) بیت، نینجا بق (سُورَةُ الْمُنتَهَى) به رز کراره (ثُمَّ إِلَى حَيْثُ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الْعَلَا) نینجا له ویشه وه بق نهو شوی نه به رزو به پیزانه ی خوا هزی کرد- که نیمه نایانزانین- نینجا به خرمه ت خوا شاد بو و به هه ربو و چاوی خوی خوی بیت، هه روه که لباسی (دیتنی خوا) دا هو ومان کرده وه. (وَأَكْرَمَهُ اللَّهُ بِمَا شَاءَ) خوی گه وده ریزی له پیغمبر ﷺ گرت: بهو شیوه ی خوا هزی کردو سن خه لاتی پیشکش به پیغمبر ﷺ کردن:

- ١- پینج نویژ له سه ر خوی و نومه تی واجب کردن.
- ٢- نایه تی ﴿آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ...﴾ تا کونایی (البقرة) ی پیشکش کرد.
- ٣- به یاری دا- جگه له کافریون- له هه مو گونا هه کانی نومه تی خوش بیی. به وانه (صحیح مسلم).

﴿وَأَوْحَى إِلَيْهِ مَا أَوْحَى﴾ خوی گه وده له و شه ودا وه حییک ی وای بق پیغمبر ﷺ نارد، که نازانین: چی بو؟ ﴿مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى﴾ دلی پیغمبر ﷺ رزی له که ل چاوی نه کردو: له وه ی له و شه ودا دیتوی ته، وات: دلیشی با وهری به چا و هه کانی کرد: که به چاوی خوی خوی گه وده به هه شت و ده زه خو (جبرائیل) له شیوه ی فریشته یی دا دیتو (فَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بروی خوی له سه ربی (فِي الْآخِرَةِ وَالْأُولَى) له دنیا و له قیامت.

(بِإِسَاءِ حَمُوزٍ وَبِوِيَارِي كَهْمُوسِهِر (الكوثر))

نیمای (الطحاوی) نه فرموی: (وَالْخَوْضُ الَّذِي أَكْرَمَهُ اللَّهُ تَعَالَى بِهِ غِيَاثًا لَأُمَّتِهِ حَقٌّ) هه وزی پیغمبر ﷺ راسته، که به م هه وزه خوا ریزی له پیغمبر ﷺ ناوه و فریای تیتو و بو وانی نومه تی نه که وی له گه و پانی (مَحْضٍ). ﴿عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: خَوْضِي مَسْرَّةٌ

شهر، وَزَوَايَاهُ سَوَاءً، وَمَاؤُهُ أَيْضُ مِنَ الْوَرِقِ، وَرَيْحُهُ أَطْيَبُ مِنَ الْمِسْكِ، وَكَيْزَانُهُ كَنْجُومِ السَّمَاءِ، فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَا يَطْمَأُ بِغَدِهِ أَبَدًا» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ وَاللَّفْظُ لَهُ، بِتَغْمِيبِ رَکَکَ، نَهْرمووی: حوزده کی من به نه اندازه ی مانگه ریتک گه ورده یه، ریزوی پانی یه کسانه، ناوه کی له زیو سپی تره، بونه کی له میسک خوشتره، گوزده ناو پیخوارینه وهی به قه نه ستیره کانی ناسمانه، هرکه سیتک جارتک لی بخواته وه هتا هتا یه تینو نایبته وه.

نینجا بزانه: نهرمووده ی به یزی زانایان نه مه یه: که نه م حوزده له گزده پانی (مخفیه). پیش تپه پوون له پردی لخره خ-(الصراط)، هروده ها ناوی نه م حوزده له پوویاری که وسره وه دئو له دوو سولکوه نه پزنته ناوی، بوانه (فتح الباری) ل ۵۶۹ و ۵۷۰ ب ۱۱ و (تحفة المرید) ل ۱۰۰.

«عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: أُنْزِلَتْ عَلَيَّ آيَةُ سُورَةِ قُرْآنٍ: (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ) إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكُوثُرَ حَتَّى خَشَمَهَا، فَلَمَّا قَرَأَهَا، قَالَ: هَلْ تَدْرُونَ مَا الْكُوثُرُ؟ قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: فَإِنَّهُ نَهْرٌ وَعَذَنِيه رَمِي غَزَلٌ فِي الْجَنَّةِ وَعَلَيْهِ خَيْرٌ كَثِيرٌ، عَلَيْهِ حَوْضٌ تَرُدُّ عَلَيْهِ أُمِّي يَوْمَ الْقِيَامَةِ، آيَةُ عَذَدِ الْكُوكِبِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَأَبُو دَاوُدَ وَاللَّفْظُ لَهُ، بِتَغْمِيبِ رَکَکَ، نهرمووی: هر تیتسا سوهره تیکی قورنانه یو هاته خواره وه، نینجا خویندیه وه: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ: إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكُوثُرَ» تا نه ولوی کرد، -واته: تیتسه که وسره رمان به تو به خشیه - نینجا نهرمووی: نه زانن (الکوثر) چیه؟ گو تیان: خولو بیتهم به نه زانن، نهرمووی: که وسره پوویارنکه له به هشت، خوی گه وه وه عده ی پی دلو م بعداتن، زقر به بیته، حوزنکی له سره -واته: نه پزنته ناو حوزنک - نو معنی من نیته سر نه م حوزده ناو نه خواته وه، جامه ی ناو خوارینه وهی به قه نه ستیره کانه.

نینجا بزانه: نه م جلد ه کسانه رنکایان نادریتن بچنه سر حوزی که وسره ناویشی لئاخونه وه: هرکه سیتک کافر بویتته وه، یان (بذعه) به کی (قبيحة) یه پیدا کردین، یان له کومه لی موسولمانان جیا بویتته وه و چو بیته سر رای (أهل البدعة والضلالة)، یان بارمه تی ستمکاران بدا، یان به خوی ستمکار من و به شه ریمه تی نیسلام ره فتاری نه کا. (تحفة المرید) ل ۱۰۱. حدیسی (صحيح) ی جودلو جود له م بایه تانه هیه، به لام نه م حدیسه گشتیان نه گویتته وه: «عَنْ سَهْلِ وَأَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: أَنَا فَرَطُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ، مَنْ مَرَّ عَلَيَّ شَرِبَ وَمَنْ شَرِبَ لَمْ يَطْمَأْ أَبَدًا، لَيَرِدَنَّ عَلَيَّ أَقْوَامٌ أَغْرَفُهُمْ وَيَغْرِفُونِي، ثُمَّ يُحَالُ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَأَقُولُ: إِلَهُمُ مِنِّي، فَيَقَالُ: إِنَّكَ لَا تَدْرِي

مَأْخُذُهَا بِعَدْلِكَ، فَأَقُولُ: سَحَقًا سَحَقًا لِمَنْ عَسَرَ بَقْدِي ﴿﴾ بروانه البخاری و مسلم، پیغمبر ﷺ نه فرمودی: مَنْ پِشْرِهِ رِی ئِیوَه مَه بَق سَر حَوزِی کِه وسَر، هِرکِه سِیْک به لای مندا بروا ناری لِئِه خواتوه، هِرکِه سِیْک ناری لِئِه خواتوه تِینو نابیته وه، هندی کس نه یانه وی بیته لام، من نه یان قاسم، نه وانیش من نه ناسن، ئینجا تِیان هه لئه بریو ریگه یان ناری بیته لام، منیش نه لیم: نه وانه له ئوممه تی منن، نه لئین: تو نازانی له دوی تو چیان کردوه، منیش نه لیم: دوریان خن دوریان خن نه و کسه نه ی گورانیان هیناوه ته سر ئیسلام له دوی من.

﴿بَاسِی (شَفَاعَة) تَکَاکُرْدَن لَه خَوَا لَه رُوزِی قِیَامَه ت﴾

بزانه: تَکَاکُرْدَن لَه رُوزِی قِیَامَه ت پِیْنَج به شه:

- ۱- تَکَاکُرْدَن لَه خَوَا گه وره - له مهیدانی (مَحْشَن) - تاکو دادگای خه لک دهست پئ بکا.
- ۲- تَکَاکُرْدَن لَه خَوَا گه وره بَق نه و تاوانبارانه ی بریاری نۆزه خیایان بَق دراوه: تاکو نه یانه نه نۆزه خ.

- ۳- تَکَاکُرْدَن لَه خَوَا گه وره بَق چینه موسولماننیک: تاکو به بِن داد کرن بچه به مهشت.
- ۴- تَکَاکُرْدَن لَه خَوَا گه وره بَق زَیْدِه کرنی پله ی هندی کس له به مهشت.
- ۵- تَکَاکُرْدَن لَه خَوَا گه وره بَق نازاد کرنی تاوانبارانی موسولمان له نۆزه خ.

ئینجا بزانه: (أَهْلُ السُّنَّةِ) چینی (سَلَف) و (خَلَف) له سر هه مو به شه کانی (شَفَاعَة) به کده نکن، به لام (خوارج) ^(۱۲) و (مُعْتَزِلَة) - که دوو گروهی (أَهْلُ الْبِدْعَة) نه - دان به شه فاعه تکررن بَق تاوانبار ناهینن و نه لئین: هیچ کس سِیْک به شه فاعه تی هیچ کس له نۆزه خ بزگاری نایی، جا به هلگی نه وان به حه بیسی (صَحِیح) پووجه ل کراوه ته وه، (شرح

صَحِیح مسلم) ل ۱۲۹ ب ۲ و (فتح الباری) ل ۵۲۰ و ۵۲۲ ب ۱۱.

(۱۲) - (خوارج) گروهیکی په رته و نه چو زیانیه خشی (أَهْلُ الْبِدْعَة وَالضَّلَالَة) ن له سرده می (خِلَافَة) ی ئیعامی (عَلِی) ^(ع) پهیدا بوون، بنجین یان نه گه ریتته سر پیایوکی بته ده بو بِن حورمهت، که له سرده می پیغمبر ﷺ دا بوو، پزی نه گوترا: (تَوَالُفُتُمْ سِرَةً)، پیغمبر ﷺ شتیکی بهش نه کرد، نه م پیاهوش نلذ بِن نه ده بانه به پیغمبری گوت: (إِنِّي ... إِنْجِل) له خوا بترسه دایه ره ورانه نه م شته بهش بکه، ئینجا پیغمبر ﷺ فرمودی: قووت بهسر نه گه ر من له خوا نه ترسم و دایه ره ور نه م، کن دایه ره وره؟ ئینجا ئیعامی (عُص) و (خالد بن الولید) رَضِیَ اللهُ عَنْهُما گوتیان: یا رَسُوْلُ اللهِ ئیزنمان بده بیگووین، پیغمبر ﷺ فرمودی: وازی لِئِ بَیْنِ، ئینجا فرمودی: (إِنَّ لَهُ أَمْتًا يَخْفَرُ أَحَدُكُمْ مَعَ صَلَاتِهِمْ وَصَامَتِهِمْ مَعَ صِيَامِهِمْ، يَفْرَعُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ قُرْآنَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنَ الْإِسْلَامِ كَمَا يَمْرُقُ السُّهْمُ مِنَ الرِّمَّةِ) و لهما البخاری و مسلم، ئینجا بزانه: ئیستاش (خوارج) نلذبو به م نیشانانه ی خواره وه نه ناسرین:

- ۱- نازه پینگه یستور و نازه لاون، نلذرش نهغام و ناتینگه یستووین.
- ۲- دروشمی (الْفَرَقَن وَالسُّنَّة) به رز نه که نه وه نه لئین: ئیمه ته نها به قورتنان و حه بیس ره فشار نه که یین: به لام بری نه که، نه ره برو: له کانیگا نه م دروشمه یان پوهه پوری ئیعامی (عَلِی) به رز کرد و مه و گوتیان: (لَا حُكْمَ إِلَّا لَهُ)

دلدېروله يې تنها ماڼي خوليه. نيمامي (علي) وه لاسي دلته مو فرموي: (كلمة حق اريد بها باطل) رواه مسلم،
 نه وروته يې پلستو مېست بهم روشيه ناپرولې به. ددېاره يې شم نيشانانه پيغمبر ﷺ نه فرموي:
 ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَوْمُ خُذُوا الْأَسْثَانَ سَفَهَاءَ الْأَسْلَامِ، يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ أَرْبَعِينَ آيَةً يَقُولُونَ مِنْ خَيْرِ سُؤْلِ
 الْبُرْءِ، يَقْرَءُونَ مِنَ الْإِسْلَامِ كَمَا يَقْرَأُ السُّنَمُ مِنَ الرِّمَةِ لَا يُجَاوِزُ إِعْلَانَهُمْ حَسَابِرَهُمْ﴾ رواه البخاري ومسلم، له
 كوشايي زمان كومه ليك پيدا نه شي: تازه پيگه پستوو و نه غامو نا ټيگه پستوو، قورشان نه خوځيږي له
 گرده نښان بهرو خوار نه، فرموده كاني چاكرينې خاك-كه پيغمبر ﷺ- نه خوځيږي، به هري نونو تېلي
 له نايښي نيسلام دهرته چن هروكو تير له نتيچر دهرته چن.

۲- زږد بايخ به نوږد پلټوو نه دهن به شپوه يې كي وا نوږد نه كړنو قورشان لېبر نه كړنو نه پوځيږي خه ك لنيان
 سر سور نه شيږي. پيغمبر ﷺ نه فرموي: ﴿يَخْرُجُ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ الْقُرْآنِ لَيْسَ قَرَأَهُمْ إِلَى قَرَأَتِهِمْ بَشِي،
 وَلَا صَلَاتِهِمْ إِلَى صَلَاتِهِمْ بَشِي، وَلَا صِيَامِهِمْ إِلَى صِيَامِهِمْ بَشِي، يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ بِحُسُونٍ اللَّهُ لَهُمْ وَهُوَ عَلَيْهِمْ﴾ رواه
 مسلم وابودود، كومه ليك له نوممې من پيدا نه شي: قورشان نه خوځيږي، قورشان خوځيږي نيوه برلېبر به قورشان
 خوځيږي شوان هېچ نه، نوږد كنه تارو پلټوو كه تان برلېبر نوږد پلټوي شوان هېچ نه، قورشان نه خوځيږي وا
 ټيگه نه قورشان له سوډي نه، به لام له پلستي قورشان له دري نه. جا له كډل نه وشدا (خوارج) نوږد به
 جماعت له پشت خلكي تر ناكه؟ چونكه به كافيان تن ده گن؟ لېبر نه وي خړپه قده غه ناكه، بړونه
 (تحفة المحتاج) ل ۱۷۷ ب.

۱- زږد مې نه ددېو مېن حورمتهن برلېبر به پيغمبر ﷺ دري سه ولت ليدلنو زياره مې پيغمبر
 شه فاعوت (توسلن)، ولته: هاولر كړنه خوا به خاتري پيغمبر ﷺ نه مش نه گېرته سهر ماموستا
 مې نه ددېو كېان كه به پيغمبري گوت: (يَقُتِلُ اللَّهُ... إِبْرَاهِيمَ) رواه البخاري ومسلم، له خولترسو ددېو روه به.

۵- زږد مې نه ددېو مېن حورمتهن برلېبر زناياني (أهل السنة والجماعة) هر له سده يې كه موه تا نيسنا، به
 تاييښي زږد دري هره چور پيغوالي سر مزمه مېن ريزيان بې دانانتيو نه شي: (شوان پېاڼو نيمه ش
 پېاڼو). هروها باوميران به (إجماع) په كدهنگي زناياني (سلف) نه، ولته: شو سې سده سالي
 پيغمبر ﷺ شاهيدي بې دلوڼ شوان هېچ ريزيان بې دانانتي، جگه له مش: هر كتيبيكي ته لسرو شوه رحي
 هديسو (فقه) شوه رحي نيسلامي هې، گلفي له لاي شوان ناتهولو و باوم پيغه كړوه، تنه نا و كتيبانه
 نه بې كهرني خويان نوسويونه، جا هر لېبر نه م سېفته پيس پيغمبر ﷺ پييان نه شي: ﴿لَهُمْ كَلَابُ
 أَهْلِ النَّارِ﴾ رواه الحاكم، به پلستي (خوارج) سگي دږه خيانت. ولته: هروكو سگ به هموو كسيك
 نه وي- جگه له خاموڼي خړي- نه ونيش وها زمان نوږي نه كنه سر هموو كسيكو غيبي نه نه كړنو
 هموو زنايېكي سوډي خړي له پيش چاري خه لكې سوډ نه كړنو له كډلې نه كنه، ناكو خه ك سوډي
 لوه رنه كړن، تنه ناته نيمامي (عُشْرٌ) له مسله ي (طلاق) به به هله دلچوو دله نين.

۶- بېرودوام مللاني له كډل موسولمانان نه كړنو بېرته ولزه نه خه ناو موسولمانان، به لام: برامېر كافيرو
 زلمو ستمكاران نوسې نه وولوڼو يارم تيبان لوه رنه كړن، پيغمبر ﷺ نه فرموي: ﴿يَقْتُلُونَ أَهْلَ الْإِسْلَامِ
 وَيَذَرُونَ أَهْلَ الْأَرْثَانِ﴾ رواه البخاري ومسلم، دين په روه وني نيسلام نه كړنو واړ له بهرستان نين.

۷- هموو كانيك گفوتو كه (مُشَاهِدَاتُ الْقُرْآنِ وَالْحَدِيثِ) نه كډن: وكو ﴿الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى﴾ و ﴿يَسُودُ
 اللَّهُ فَوْقَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ رَئِيسُ كُلِّ شَيْءٍ... هَتد: له ټير ناوي (سلفي) و به بيانيوي پلستكړني (عقيده) نه كونه
 ناو نه م ناپه تانه وه عقيده ي (مُضَمَّة) نه خه نه ناو ميشكي خه گڼو وليان ټيگه كېن: كه شوان ريزياني
 (سلف) پان كړتته بهرو عقيده ي (أهل السنة) زيندو نه كنه نومو نه شي: له سالي سې سده ي كچې بهم لاپوه
 (خلف) عقيده ي خه لكيان ټيگ دلو، به لي: (خوارج) نه ونده كومرپوڼه، زناياني ده سده، ولته: هزار
 سال، به نزانو كومرپوڼو ناو نه بېرته نين: شو زنايانه شاره زاي (عقيده) نين، به لي: (خوارج) چاريان كويږ

وَالشَّفَاعَةُ الَّتِي إِذْخَرَهَا لَهُمْ حَقٌّ كَمَا رُوِيَ فِي الْأَخْبَارِ.

نیمامی (الطحاوی) نه فرموی:

(وَالشَّفَاعَةُ الَّتِي إِذْخَرَهَا لَهُمْ حَقٌّ) شو تکایه پیغمبر ﷺ که بر نوممته خوی میشتوییه تیهو به بر پوزی قیامت - راسته (کَمَا رُوِيَ فِي الْأَخْبَارِ) هه روه کو له حدیسه کانئ (صحيح) دا گبر رواوته وه، بق نمونه: «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ، فَتَجَلَّ كُلُّ نَبِيٍّ دَعْوَتَهُ، وَإِنِّي اخْتَبَأْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فِيهَا ثَلَاثَةٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لَا يُمْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا» رواه البخاري ومسلم، پیغمبر ﷺ نه فرموی: هه پیغمبرک دوعایه کی قبول کراوی هه وه له دونیادا دوعا که بهی خوی کردوه، منیش دوعایه کهی خوم هیشتوت وه تا کو بیته شفاعت بر نوممته له پوزی قیامت، ثم شفاعتهی من - إِنْ شَاءَ اللَّهُ - گشت که سیت له نوممته نه گزیت وه به و مرجعی به نیمانه وه مردی و هاویه شی بر خوا دانه نابئ.

بوو: که خوی گوره به خرپه ناوی میتا و نه فرموی: «فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ رِيعٌ فَيُخَوَّنُونَ مَا لِنَا مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ» ۱۰۰ ال عمران ۷۷، شو که سانی له ناو دلیاندا خوری هه وه له راستی لایاندوه، خویان به نایه تی (مُتَشَابِهَات) خه ریک نه کن، تا کو خه لکی گوما بکن و په رت وازه په یدا بکن. پیغمبر ﷺ نه فرموی: «إِذَا رَأَيْتُمُ الَّذِينَ يُخَوَّنُونَ مَا لِنَا مِنْهُ مَتَى فَأُولَئِكَ الَّذِينَ سَفَّاهُمْ اللَّهُ فَاحْذَرُوهُمْ» رواه البخاري ومسلم، هه کاتیک شو که ساناتان بیت که به دوی (مُتَشَابِهَات) قوریا نده نه گزیت، نه وته شو پیاو خراپانه که خوی گوره له قوریا نی پیر و نده ناوی میتا و، خوتان لیان بیارین.

(ابن حجر العسقلانی) نه فرموی: به که مجار گفنو گوگردن له (مُتَشَابِهَاتُ الْقُرْآنِ) له ناو جووه کان ناشکرا کرا، نینجا له ناو (خوارج) ناشکرا بوو، (فتح الباری) ل ۲۶۷ ب ۸.

۸- به کافر دنانی خه که ناشکرتین دیوشی (خوارج) ده کانی و زور به سانی - به دوی تاو نیک - تلمه تی (شوک): کافر بیون دده منه پال موسولمانان «كَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَرَاهُم - أَيُّ الْخَوَارِجِ - شَرًّا خَلَقَ اللَّهُ تَعَالَى، وَقَالَ: ايْطَلِقُوا إِلَيَّ آيَاتِ نَزَلَتْ فِي الْكُفَّارِ فَيَضْلُوهَا عَلَى الْمُؤْمِنِينَ» رواه البخاري، واته: (عبدالله) کی کووی نیمامی (عمر) رضی الله عنهما (خوارج) به خه خپرتنی خه که دله شان و دهی فرموی: شو تا به تانهی دهره کی کافره کان هاتین، (خوارج) به سه سر نیمانداندا به کاریان بیتن. جا هه له بهر شو سیفته خرپه به، پیغمبر ﷺ ده فرموی: «هُمْ شَرُّ خَلْقٍ وَخَلِيفَةٍ» رواه مسلم، (خوارج) له هه مو تاده میزانو له هه مو نازه نیک خپرتن. بولنه (إِشْرَافُ السَّارِي شَرُّ الْبَخَارِي) ل ۸۴ ب ۱۰.

ئی موسولمانی خوشه ویست: له سه رده می نیستانا (خوارج) له کورستاندا زدن و ثم هه عت نیشانه یان لئ هانوته جن، نینجا بزله: (خوارج) به سوو ترین گزهی (أَمَلُ الْبَشَرَةِ)، که (کفر) سوو دیان لئ وه رنه گزیتو بر په رت وازهی ناو موسولمانان به کاریان نه میتن، جگ له هه ش: له کاتی خوی نیستاش ده ستیک به هیزیان هه بوو بر لیدی نیسلام، شه بوو: له دئی نیمامی (علی) چه کیان هه لگرتو گوئیان: (علی) کافره؟ چونکه به (تحکیم) پزیه، له نه جامدا نیمامی (علی) بیان شه هید کرد، هه په کیش لایه نگر نیمامی (علی) بوو به کاریان دلنا، بق نمونه: (أَبُو مُوسَى الْأَشْجَرِي) که (صناعیه) بوو و نویتد ری نیمامی (علی) بوو، شوویشیان به (کافر) دلنا، نیستاش (أَبُو الْحَسَنِ الْأَشْجَرِي) که له نه توهی ثم (صناعیه) به رقیان لئیت و نه لئین: (عقیده) نه شمعری خرپه و به که که نابئ، که وایوو - نه موسولمانی خوشه ویست - شوین ثم گزهی (خوارج) هه که و مو لیان لئور که وه، پروتکه روه.

﴿بِاسْمِ تَكَادِرْنَه گهورمکدی پیټغمبهړﷺ له مهیدانی مه حشر (الشَّفَاعَةُ الْعُظْمَى)﴾

ټینجا بزانه: که ښه څه خلک له پوږی قیامت زیندو کرانه وه، له گوره پانی (مَحْشَر) پانه گیرین، ټینجا له وهستانی (مَحْشَر) بیزار نه بڼو پټک نه کون: نه پونه لای حذرتهی (آدم) و (نوح) و (إِبْرَاهِيمَ) و (مُوسَى) و (عِيسَى) - عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ - ټاکو له لای خوا تکیان بڼ بکن: دادکردن دهست پټ بکاو له ته نګانه یه پزګاریان بیټی، به لام ښه پیټغمبهړه به پزیزانه له ترسی خوا ناوړین تکیان بڼ بکن، ټینجا نه چنه لای گوره ی پیټغمبهړان چه زړه تی (مُحَمَّدٌ ﷺ)، ښه گوره به پزیزه له لای خوا تکیان بڼ نه کاو خوی گوره تکای وهر نه گړیو دانګای (مَحْشَر) دهست پټ نه کا، بېوانه (شرح صحیح مسلم) ل ۵۰ او ۱۵۶ ب ۲ و (فتح الباری) ل ۵۲۰ و ۵۲۸ ب ۱۱.

ټینجا بزانه: ښه تګاګرڼه گوره یه تاییه ته به پیټغمبهړی نیسلا مﷺ پټی نه گوټری: (الشَّفَاعَةُ الْعُظْمَى)، هره وه پینښی نه گوټری: (الْمَقَامُ الْمُحْمُودُ) شویتنی سوپاسکراو، که خوا له قورټان وهده ی به پیټغمبهړﷺ دلوه و نه فرموی: ﴿عَسَى أَنْ يَتَخَلَّكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا﴾ الإسراء: ۷۹، رواه الترمذی بسند حسن، نزیکه خوا له شویتنیکي سوپاسکراو داتبنی. واته: څه لکی (مَحْشَر) به ټیکړایی سوپاسی نه کون، چونکه له تکیا یدا جیوازی له نیوان نوممه تی خوی څه لکی تر ناګا ﴿عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمرَ رَسُلَ اللَّهِ عَنْهُ: عَنْ النَّبِيِّ ﷺ: إِنَّ الشَّمْسَ تَدْنُو حَتَّى يَلْغُ الْعَرَقُ نَصْفَ الْأُذُنِ، فَيَتِمَّا هُمْ كَذَلِكَ اسْتَفَاثُوا بِأَدَمَ، ثُمَّ بِمُوسَى، ثُمَّ بِمُحَمَّدٍ، فَيَنْفَعُ لِقَضَى بَيْنَ الْخَلْقِ، فَيَمْشِي حَتَّى يَأْخُذَ بِخَلْقَةِ الْبَابِ، فَيَوْمِذُ يَفْعُهُ اللَّهُ مَقَامًا مَحْمُودًا يَحْمَدُهُ أَهْلُ الْجَمْعِ كُلُّهُمْ﴾ رواه البخاري فی الزکاة، پیټغمبهړﷺ نه فرموی: له مهیدانی (مَحْشَر) پوږ له څه ک نزیک نه بیټه وه تا له بهر گرمایڼ څه ک ښاره قی لټه چکیتنه وه، تا نیوه ی گوټی له کړمی ښاره قه دا نغم نه بڼ، جا له ته نګانه یه هاوار نه بڼه لای حذرتهی (آدم)، ټینجا لای (مُوسَى)، ټینجا (مُحَمَّدٌ) - عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ - ټاکو فریایان کون، ټینجا پیټغمبهړﷺ له لای خوا تکیان بڼ نه کاو دهست به دادکردن نه کا، جا پیټغمبهړﷺ نه روا ته لای به بهشت، دهست به ټالقہی دهرګای به به شته وه نه گړی، ټینجا له پوږه دا خوی گوره پیټغمبهړی خوی نه باته شویتنیکي سوپاسکراو که څه لکی مه حشر به ټیکړایی سوپاسی نه کون، واته: چونکه به بڼ جیوازی له لای خوا تکای بڼ کړدون. بېوانه (إِرْشَادُ السَّارِي شَرْحُ الْبُخَارِي) ل ۶۲ ب ۳.

﴿ باسی شفاعتی فرشته و پیغمبران و پیواچاکان ﴾

نینجا بزانه: جگه له تگا گوره که می مهشهر، فرشته - (ملائکة) پیغمبران و پیواچاکان تگا بۆ تاوانباران نه کهن: تاکو خوا لییان بیورئو بیانباته به مهشت ﴿عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ فِي حَدِيثِ الرَّؤْيَةِ الطَّوِيلِ: عَنْ النَّبِيِّ ﷺ... فَيُشْفَعُ النَّبِيُّ وَالْمَلَائِكَةُ وَالْمُؤْمِنُونَ، يَقُولُ الْجَبَّارُ: بَقِيَ شَفَاعَتِي، فَيَقْبُضُ قَبْضَةً مِنَ النَّارِ فَيُخْرِجُ أَقْوَامًا قَدْ افْتَحَحُوا...﴾ رواء البخاري مُسْلِم، پیغمبر ﷺ نه فرموی: نینجا پیغمبره کان و (ملائکة) و نیمانداران شفاعت نه کهن، نینجا خوی گوره نه فرموی: شفاعتی منیش ماوه، نینجا خوی گوره چه نگیك له نوره خ نه دلو کومه له خه لکینکی لده ربینئ: که پیست و گوشتیان تا سر نیسقان سوناوه.

نینجا بزانه: پیغمبری خوشه و یستمان ﷺ له هر پینج به شه که می شفاعتدا تاکه سه رباری بۆزی قیامته، هر وهك خوی نه فرموی: ﴿شَفَاعَتِي لِأَهْلِ الْكِبَارِ مِنْ أُمَّتِي﴾ رواء أحمد و الترمذی بسند حسن، شفاعتی من له بۆزی قیامت بۆ تاوانباره گوره کانئ نوممتم هیه. هر وهما شه میدی پنگی خوا ربینئکی تایبته می هیه، هر وهك پیغمبر ﷺ نه فرموی: ﴿يُشْفَعُ الشَّهِيدُ فِي سَبْعِينَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ﴾ رواء ابوداود و الترمذی بسند صحیح، شه مید پنگی نه ربینئ: شفاعت بۆ حفتا کهس له خرم و کهسی خوی بکا.

﴿ باسی (توسل) پارانوه له خوا به خاتری پیغمبر ﷺ و پیواچاکان ﴾

بزانه: دهریاره ی (توسل) واته: پارانوه له خوا به خاتری پیغمبر ﷺ، یان پیواچاکان، نه م خه لکه سی جوره:

یه که ۱: له سفور تپه ربینو و اتینه کهن: پیغمبر ﷺ، یان پیواچاکه که نه توانئ کاره که یان بۆ بکا، چونکه دهسته لاتینکی هیه. نه م باوه په هه له یه و باوه پی نه و نه زانانه یه: که ربیازی (شُرک) یان گرتوته بهر.

دووم: له نرخ و ربزی پیغمبر ﷺ و پیواچاکان که م نه که نه وه نه لئین: دروست نیه نه به خاتری پیغمبر ﷺ و نه به خاتری پیواچاک له خوا بیارپتوه. نه م باوه په ش هه له یه و باوه پی نه و نه زانانه یه: که ربیازی (خَوارج) و (مُعْتَزلة) یان گرتوته بهر.

سی یه ۳: سنوریک بۆ نه م خاترانیه داننئینو نه لئین: دروسته موسولمان (توسل) بکا - واته: له خوی گوره بیارپتوه - تاکو خوا کارینکی بۆ بکا، له بهر خاتری پیغمبر ﷺ، یان پیواچاکیک، به و م هرجه ی باوه پی و ابئ: که پیغمبر ﷺ و، پیواچاک کاریگر نبینو دهسته لاتیان نیه، به لکو ربزیان له لای خوا هیه و خوا له بهر خاتری نه وان دوعایه که قبول نه کا. نه م راسته و ربیازی (أَهْلِ السَّنَةِ وَالْجَمَاعَةِ) یه، نه مهش به لکه کانیهان:

۱- (توسّل) به پیغمبر ﷺ دروسته ﴿عَنْ عُثْمَانَ بْنِ حُثَيْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ﴾: أَنَّ رَجُلًا ضَرِبَ الْبَصَرَ
 أَنَّى التَّيْسُ ﷺ، فَقَالَ: أَدْعُ اللَّهَ أَنْ يَغْفِرَنِي، قَالَ: إِنْ شِئْتَ: دَعَوْتُ، وَإِنْ شِئْتَ: صَبَرْتَ
 فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ. قَالَ: فَأَدَعُهُ، فَأَمَرَهُ: أَنْ يَقْرَأَ بِحَسَنِ وَضُوءِهِ، وَيَدْعُوَ بِهَذَا الدُّعَاءِ:
 اَللّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ وَأَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ ﷺ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ، يَا مُحَمَّدُ إِنِّي تَوَجَّهْتُ بِكَ
 إِلَى رَبِّي فِي حَاجَتِي هَذِهِ تَقْضِي لِي، اَللّهُمَّ فَشَفِّعْهُ لِي﴾ رواه ابن ماجه والترمذى وقال:
 حسن صحيح، پیاوړى کویز گوښه پیغمبر ﷺ: دوام بق بکه خوا چاوه کانه چاک
 بکاته وه. پیغمبر ﷺ فرموی: نه گره هز ده کى دعوت بق ده کم، وه نه گره سه بر
 بگرى باشتره. گوښى: دوام بق بکه. ښینجا پیغمبر ﷺ فرمانى پى کرد: ده ستونیز بشولو
 نه د دوایه بکا: (خوايه من لیت نه پارېمه وه وړو نه کمه لای تو به خاترى پیغمبره که ت
 (منعمند) ﷺ که پیغمبرى ځې په حمته، (یا منعمند) ﷺ من به خاترى تو پووم کرده لای
 خوا تا کو خوا نه م کاره م بق بکا (چاوم چاک بکاته وه) خوايه: خاترى پیغمبر ﷺ
 وه ریکړه له کاره کى مندا). بېروانه (الألکار للنلوی)، ۱۰۷ ل.

۲- (توسّل) به پیاوچاکان دروسته ﴿عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ﴾: أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اسْتَشْفَى بِالْعَبَّاسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ،
 فَقَالَ: اَللّهُمَّ إِنَّا كُنَّا تَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بَنِيَّائِكَ فَتَقْبَلُنَا، وَإِنَّا تَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِعَمِّ بَنِيَّائِنَا فَاسْقِنَا،
 قَالَ: فَيُسْقَوْنَ﴾ رواه البخاري فى الصلاة، نيمامى (عمر) دوای بارانى کړو گوښى:
 خوايه کاتى خوى (توسّل) مان به خاترى پیغمبر مان ﷺ نه کرد، بارانت بق نه باراندين،
 وا نيسناش (توسّل) به خاترى مامى پیغمبر مان ﷺ نه کى، خوايه: بارانمان بق
 بيارينه، بېروانه (إرشاد الصاري) ل ۲۳۸ ب ۲.

۳- (تبرک) بهر که ت وه رگرتن به ناسه وارى پیغمبر ﷺ پیاوچاکان دروسته و به شينکه له
 (توسّل) کړين ﴿عَنْ الْمَسْرُورِ وَمَرْوَانَ- فِي قِصَّةِ الْحَنْبَلِيِّ- قَالَ غُرُورٌ: فَوَاحَهُ مَا لَنَسْخَمُ
 النَّبِيُّ ﷺ نَخَامَةً إِلَّا وَهَتْ فِي كَفِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ فَذَلِكَ بِهَا وَجْهَهُ﴾ رواه البخاري فى
 الشُّوْطِ، نه گره پیغمبر ﷺ تلى فرى دلبا، (صحابه) ده ستیان له بهر نه گرت وه وړو
 خویان پى چه وړ نه کرد، واته: بق پېړونى. ﴿عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: هَذِهِ جِبَّةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
 كَانَ يَلْبَسُهَا، فَخُنْ نَفْسُهَا لِلْفَرَضَى يُشْتَفَى بِهَا﴾ رواه مُسْلِمٌ فى اللباس، (أسماء)
 فرموی: نه م (جبهه) که وایه کى پیغمبره ﷺ کاتى خوى نه یکرده بهر، نيسناش نيمه
 بق نه خوشه کان نه یشورين، تا کو به ناوشورده کى شيفايان بق بىو چاک بینه وه. نيمامى
 (النلوی) نه فرموی: نه م حه نيسه به لگه يه: که سونته بهر که ت وه رگرتن به ناسه وارى
 پیاوچاکان و جله کانين. (شرح صحيح مسلم) ل ۲۰۷ ب ۸.

نینجا بزانه: چینیکی (خوارج) و (مُعْزَلَة) ی نیستا نه اتین: (توسل) به خاتری پیغمبر ﷺ و پیاوچاگان ته نها له کاتی زیندوویی دروسته، واته: (توسل) به مردو دروست نیو نه اتین: به لگه شمان نه وهیه: نیامی (عمر) ﷺ (توسل) ی به (عباس) کرد، چونکه پیغمبر ﷺ مردو، نه وهش وا نه گیه نن: که (توسل) به مردو دروست نیو، نه گه دروست بوایه: نیامی (عمر) نه یکرد.

وه لام: نه گرتیه به به لگه ی ژماره چواری داهاتوو پوچه ل ده بیته وه وه هم ده لنین: نیامی (عمر) بؤی (توسل) ی به (عباس) کرد، تا کو خه ک بزانی: (توسل) به پیاوچاگانیش دروسته. واته: مهرج نیو (توسل) نه نها به پیغمبر ﷺ بکری، هروه ها به لگه هینانه وه به حه بیسه که ی (عباس) بؤ نه وه ی (توسل) به مردو دروست نه بن، نیشانه ی تینه گیشته له حه بیسه که، چونکه نه وه حه بیسه نه ی هیناومان، گشتیان به لگه ی (توسل) به مردو یان تیدایه، به م شیوه یه:

۱- پیغمبر ﷺ فرمانی به کویره که ی پلردو کرد: بَلَى: ﴿وَأَوْرَثَهُ الْبَنِيكَ مُحَمَّدٌ نَبِيُّ الرَّحْمَةِ﴾ خویه لیت نه پاریمه وه به خاتری پیغمبره که که پیغمبریه ره حه نه. نه م رسته یه به لگه یه: که پیغمبر ﷺ به زیندوویی و به مردوویی ره حه نه، هروه ک خوی گوره نه فرموی: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ الانبیاء: ۱۰۷، نیمه تومان نه نارنوه ته نها به ره حه نه بؤ هه مو خه لگمان نارنوی. که واته: ره حه نه ی پیغمبر ﷺ پله ی پیغمبرایه نی یه، جا نه م پله یهش که پیغمبرایه نی یه، به مرضی لاشه که ی پیغمبر ﷺ هیچ که م نابیته وه هه نه میتی، که وایوو: نیمه (توسل) به پیغمبرایه نی یه که ی نه که ی، نه ک به لاشه مردوه که ی پلردی.

۲- نیامی (عمر) له پارانه وه ی دا ناوی (عباس) ی نه هیناوه نه یگوت: (توسل) بالعباس) به لکو فرموی: (توسل) بَعْمُ نَبِينَا) خویه لیت نه پاریمه وه به خاتری مامی پیغمبرمان ﷺ. که واته: نه م رسته یه وا نه گیه نن: که (عباس) له بهر نه وه خاترمه نده چونکه مامی پیغمبره ﷺ جیاوازیش نیو: پیغمبر ﷺ زیندوویی، یان مردوویی، هروه ک (عباس) به خوی له دوعای باراندا فرموی: ﴿وَقَدْ تَوَجَّهَ بِي الْقَوْمُ إِلَيْكَ لِمَكَانٍ مِنْ نَبِيِّكَ﴾ أخرجه الزبير بن بكار. واته: خویه نه م خه لکه به خاتری من پوی پارانه وه یان کرده لای تو، چونکه من له لای پیغمبره که که شوی نی خزمایه تیم هیه. به روانه (فتح الباری، باب الاستسقاء)، هه م (سبل السلام) ۸۱ ل ب ۲.

که وایوو: پیغمبر ﷺ له پاش مردنیش خاتره که ی هه به رده وامه وه هه له بهر خاتری نه (توسل) به (عباس) نه کا، چونکه نه گه مبه سستی نیامی (عمر) ته نها پیاوچاکی

وَالْمِثَاقُ الَّذِي أَخَذَهُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ آدَمَ وَنُوحٍ حَقٌّ.

(عبّاس) بېوايه: نه وه پياوې نډر پله و پايه به رزتر ه بون كه (توسل) يان پس بكا: وه كو (عثمان) و (علی) و (طلحة) و (زینب)... هتد.

۳- هه دیسه كې (جَبَّة) كه واپه كې پیغمبر ﷺ به هیترتین به لگه یه كه (توسل) به مردو لروسته، چونكه له وکاتې ناو شوره كې كه واپه كېان نه دا نه خوښه كان، پیغمبر ﷺ وه فاتې كړېو: جگه له مش: خودی (جَبَّة) كه واپه كېش به مردو نه زمیردې؟ چونكه گيانله بهر نیه.

۴- هه له سهرده می نیمامی (عمر) دا ﷺ (صحابه) راسته وځو - له سهر گډې پیغمبر ﷺ - تكای دوعایان لی كړېو ﴿عَنْ مَالِكِ الدَّارِ: أَصَابَ النَّاسَ قَحْطٌ فِي زَمَنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَجَاءَ رَجُلٌ بِلَالُ بْنُ الْحَرْثِ الْمُزْنِي الصَّحَابِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - إِلَى قَبْرِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَسْقِ لَأَمْتِكَ فَإِنَّهُمْ قَدْ هَلَكُوا. فَأَتَى الرَّجُلُ فِي الْمَسَامِ فَقَالَ: أَفَرَى عُمَرُ مِنِّي السَّلَامَ وَأَخْبِرَهُ أَنَّهُمْ يُسْقَوْنَ، وَقُلْ لَهُ: عَلَيْكَ الْكَيْسُ الْكَبِيرُ، فَأَتَى الرَّجُلُ عُمَرَ، فَأَخْبَرَهُ، فَبَكَى عُمَرُ وَقَالَ: يَا رَبَّ مَا أَلَوْا إِلَّا مَا عَجَزْتُ عَنْهُ﴾ رواه البيهقي وابن أبي شيبة بإسناد صحيح، ونكره الحافظ العسقلاني في (فتح الباري) باب الاستسقاء، والحافظ ابن كثير في البداية والنهاية ل ١٦٧ ب ٥، وانه: له سهرده می نیمامی (عمر) ﷺ له (عام الرمادة) دا قاتې وین بارانی تووشی خه ك بوو، (صحابه) یه كه (بلال بن الحرث المزني) بوو- هاته سهر گډې پیغمبر ﷺ كوتی: (يَا رَسُولَ اللَّهِ) دوعای باران بډ نوممت بكه، چونكه به هيلاك چوون. ټینجا پیغمبر ﷺ هاته خه ونی (صحابه) كه و فهرمووی: سهلامی من له (عمر) بكه و پتی پابگه یه نه: بارانیان بډ دهرمووی پتی بلی: با زیړه كو هوشیار یی، با زیړه كو هوشیار یی: بډ نیشو كاری موسولمانان - واته: با نویژی باران بكا- ټینجا (صحابه) كه پوړدلوه كې به نیمامی (عمر) پاكه یاند، نیمامی (عمر) ش دهستی به گریان كړو فهرمووی: خوايه كه مته رغه می ناكه م له كاروباری موسولماناندا، مه گهر شتېك له توانامدا نه یی.

نیر نه ی موسولمانی پزدار له م به لگه به هیتره زیاتر چیت ده وی؟ څو نه گهر (توسل) به پیغمبر ﷺ له دواي وه فاتیشی لروست نه بوايه، نه وه نیمامی (عمر) (صحابه) كې ناگادار ده كړده وه و نه ده گریا.

﴿بَعَثَ بِهِ لَيْلَى وَهَرُگَرْتَنى خُوا لَه نَادهمیزادان﴾

نیمامی (الطحاوی) نه فهرمووی:

وَالْمِثَاقُ الَّذِي أَخَذَهُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ آدَمَ وَنُوحٍ حَقٌّ) نه و به لیتنه ی خوا له ناده مو نه ته وه ی ناده می وه رگرتوه - كه به خواي خویانی بزانو هاویه شی بډ دانه نین - راسته، خواي

گوره نه فرموي: ﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ﴾ (الأعراف: ١٧٢)، نهو باس بکه: که خوی تو نه ته وهی ناده میزادانی له پشٹی ناده میزادان هیتا دهره وهو گردنیه شاهید له سر خویان و پئی نه فرموي: نایا من خوی نیتوه نیم؟ گوتیان: به لئن تو خوی نیتمی و نیتمه شاهیدی نه به لیتنه؟ نه وهکو له پقتی قیامت بلین: نیتمه له به لیتنه بین ناگا بووین، واته: له بهر بین ناگایی کافر بووین.

﴿عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَخَذَ الْمِيثَاقَ مِنْ ظَهْرِ آدَمَ عَنِ الْإِسْلَامِ بَنِعْمَانَ - يَعْنِي عِرْقَةَ - فَأَخْرَجَ مِنْ صُلْبِهِ كُلَّ ذُرِّيَّةٍ ذَرَأَاهَا فَفَرَّهَا بَيْنَ يَدَيْهِ ثُمَّ كَلَّمَهُمْ قِيلًا قَالَ: (أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ؟ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ)﴾ رواه الإمام أحمد وصححه الحاكم، خوی گوره نه به لیتنی له ناده میزادان وهرگرت که له پشٹی باب نادم دابوون، له گوره پانی (عرقه)، نهو هه موو ناده میزادانه ی لو پقتوه نه بین تا دونیا ویران نه بین، گشتی له پشٹی باب نادم دهره هیتان و له پیش باب نادم بلای کرین و پویه پوو گفتوگوی له گرت کرین و نه فرموي: نایا من خوی نیتوه نیم؟ گوتیان: به لئن تو خوی نیتمی و نیتمه شاهیدین... هتد نایه ته که.

(ابن حجر العسقلانی) نه فرموي: نه به لیتنه نه وهیه: که له پشٹی باب نادم لیتان وهرگیراوه، نینجا هه رکه سیك-که هاته دونیا- به لیتنه که ی هیتا دی، نهو نیمانداره، نه گهر به لیتنه که ی شکاند، نهو کافره (فتح الباری) ل ٤٩٢ ب ١١.

نینجا بزانه: له نایه ته که دا نه فرموي: ﴿مَنْ ظَهَرَهُمْ﴾ ناده میزاده کانی له پشٹی ناده میزاده کان هیتانه دهره وه. به لام له چه دیسه کاند نه فرموي: ﴿مَنْ ظَهَرَ آدَمَ﴾ له پشٹی باب نادمی هیتانه دهره وه. جا-نه وهکو که سیك واتیگا: ذرایتی له نیتوان نایه ته که چه دیسه کاند هیه- نه لیتن: نایه ته که نه وهمان بؤ ناشکرا ده کا: که ناده میزاده کانی یک له نوای یک له پشٹی په کتری هیتاونه دهره وه به گویره ی زنجیره ی زاونی ی دونیا. چه دیسه کانیش نه وهمان بؤ ناشکرا نه کن: که له بنچینه دا هه مو ناده میزاده کانی به کومل له پشٹی باب نادم هیتاونه دهره وه. نیتر چونه تی نه هیتانه دهره وه، نه په پیمان وهرگرتنه هه رخوا نه زانی ووجه باوه پیمان پئی هه بین.

(ابن عباس) نه فرموي: له نوای په پیمان وهرگرتن، خوی گوره هه موو ناده میزاده کانی له ناو پشٹی باب نادم دلنانه وه. بپرونه ته فسیری (الطبری) و (البغوی) سورقه لأعراف، الآية: ١٧٢.

وَقَدْ عَلِمَ اللَّهُ تَعَالَى لِمَا لَمْ يَزَلْ عَدَدٌ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَعَدَدٌ مَنْ يَدْخُلُ النَّارَ جُمْلَةً وَاحِدَةً، فَلَا يَزَادُ فِي ذَلِكَ الْعَدَدُ وَلَا يُنْقُصُ مِنْهُ، وَكَذَلِكَ أَعْمَالُهُمْ لِمَا عَلِمَ مِنْهُمْ أَنْ يَفْعَلُوهُ، وَكُلُّ مُيسَّرٍ لِمَا خَلَقَ لَهُ، وَالْأَعْمَالُ بِالْخَوَاتِمِ،

﴿ به بهشتی و نوزده‌ی له (اَزَل) ادا زمارمیان دیار کراوه ﴾

نیمای (الطحاوی) نه فرموی:

(وَقَدْ عَلِمَ اللَّهُ تَعَالَى لِمَا لَمْ يَزَلْ) بیگومان خوای گهره له (اَزَل) ادا زانیویه‌تی (عَدَدٌ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ) زماره‌ی نهو که سانه‌ی نه‌چنه به بهشت (وَعَدَدٌ مَنْ يَدْخُلُ النَّارَ) وه زماره‌ی نه‌وانه‌ی نه‌چنه نوزده (جُمْلَةً وَاحِدَةً) به به که کومه‌ان، واته: به بین‌زماردن زماره‌ی هر دو کیانی پیکه‌وه زانیوه (فَلَا يَزَادُ فِي ذَلِكَ الْعَدَدُ) هیچ له زماره‌ی نهو دو چینه زیاد ناکری (وَلَا يُنْقُصُ مِنْهُ) هر دوها له زماره‌شیان کهم ناکری (وَكَذَلِكَ أَعْمَالُهُمْ) هر دوها کرده و کانیشیان (فِيمَا عَلِمَ) لهو جوره‌به: که خوا له (اَزَل) ادا زانیویه‌تی (مِنْهُمْ أَنْ يَفْعَلُوهُ) نه‌وان نه‌یکن، شوینو چهنو چونی کرده و کانیشی زانیوه.

﴿ عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي جَنَازَةٍ، فَقَالَ: مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَقَدْ كُتِبَ مَقْعَدُهُ مِنَ النَّارِ وَمَقْعَدُهُ مِنَ الْجَنَّةِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَفَلَا تَتَكَلَّمُ عَلَيَّ كِتَابَنَا وَتَدْعُ الْعَمَلُ؟ قَالَ: اْعْمَلُوا فَكُلُّ مُيسَّرٍ لِمَا خَلَقَ لَهُ: أَمَا مَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ السَّعَادَةِ فَيُسَرُّ لِعَمَلِ أَهْلِ السَّعَادَةِ، وَأَمَا مَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الشَّقَاءِ فَيُسَرُّ لِعَمَلِ أَهْلِ الشَّقَاءِ ثُمَّ قَرَأَ: (فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى)... الْآيَاتِ ﴾ (اللیل: ۱-۱۰)، رواه البخاری ومسلم، پیغمبر ﷺ نه فرموی: هر به کی که له تیوه هه‌به: شوینو که‌ی له نوزده‌و له به بهشت نووسراوه، گوئیان: نه‌ی پیغمبره‌ی خواجه ﷺ، بوجی به ته‌مای نه‌م نووسینه پال نه‌دینه‌وه واز له کارکردن نه‌هیتین؟ نه فرموی: ده‌ست به کارین، چونکه هر که سه‌تان له (اَزَل) ادا ناماده کرلوه بق نهو شوینو‌ی بقی دروستکراوه، که‌وایو: نه‌وه‌ی به بهشتی بین، کرده‌وه‌ی به بهشتیان نه‌کا، نه‌وه‌ی نوزده‌خی بین، کرده‌وه‌ی نوزده‌خیان نه‌کا. نینجا پیغمبر ﷺ ناپه‌ته‌کانی (فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى) تا (لِلْعُسْرَى) خوتنده‌وه، بق به‌لکه له سه‌ر نه‌رموده‌که‌ی خوی، چونکه هه‌مان واته نه‌گه‌یه‌ن.

﴿ پشت به‌ستن ته‌نها به‌ دوا این کردموه له دونیادا ﴾

نیمای (الطحاوی) نه فرموی:

(وَكُلُّ مُيسَّرٍ لِمَا خَلَقَ لَهُ) هر که سه‌ ناماده کرلوه بق نهو شوینو‌ی بقی دروستکراوه، هر دو که له چه‌نیسه‌که‌ی رابردویدا پیغمبره‌ی خواجه ﷺ و هه‌ای نه‌رموه (وَالْأَعْمَالُ بِالْخَوَاتِمِ) له کرده‌وه‌کانی به‌نده له دونیادا، دوا این کرده‌وه ره‌چاو نه‌کری و پشتی پی نه‌یسه‌تری ﴿ عَنْ سَهْلٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: إِنَّ الْعَبْدَ لَيَعْمَلُ عَمَلِ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَيَعْمَلُ

وَالسَّعِيدُ مَنْ سَعِدَ بِقَضَاءِ اللَّهِ، وَالشَّقِيُّ مَنْ شَقِيَ بِقَضَاءِ اللَّهِ،

عَمَلُ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَأَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ، وَأَمَّا الْأَعْمَالُ بِالْخَوَاتِمِ﴾ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ، بَهَنَدِي وَآ
هیه: کرده‌وهی نوزده‌خانیانه نه‌کاو له (أَزَل) دا به به‌هشتی نووسراوه، بَهَنَدِي وه‌هاش
هیه: کرده‌وهی به‌هشتیانه نه‌کاو له (أَزَل) دا به نوزده‌خی نووسراوه، له کرده‌وه‌کانی بَهَنَد
له دونیادا- تنها نوابین کرده‌وه په‌چاو نه‌کړئ.

(إِبْنُ حَجَرٍ الْفَسْقَلَانِي) نه‌فهرموی: کرده‌وه‌کانی بَهَنَد له دونیادا نیشانه‌وه به‌لگه‌ی
شویننه‌که‌یه‌تی له قیامتدا (فتح الباری) ل ۶۰۹ ب ۱۱.

(إِبْنُ حَجَرٍ الْهَيْثَمِي) نه‌فهرموی: بۆیئ له دونیادا تنها نوابین کرده‌وه په‌چاو نه‌کړئ، چونکه
برپاری (أَزَل) خوا له یتیمه په‌نهانه، نوابین کرده‌وه‌ش ناشکرایه، که‌وابو: به‌گویره‌ی
ناشکرایه‌که په‌فتار نه‌کړئ (فتح المبين) ل ۹۱.

روونکړدنه‌وه: نه‌گړ دواکرده‌وه‌کانی بَهَنَد له دونیادا چاکه بوو، شوه پټی نه‌گوړئ:
(حُسْنُ الْخَاتِمَةِ) دواکرده‌وه‌ی باش، نیشانه‌ی به‌خته‌وه‌ری‌یه، چونکه مردن پټگه‌ی نادا
هیچی‌تر خرابه‌ بگا، وه نه‌گړ دواکرده‌وه‌کانی خرابه بوو، شوه پټی نه‌گوړئ: (سُوهُ
الْخَاتِمَةِ) دواکرده‌وه‌ی خراب، نیشانه‌ی به‌بخته‌ی‌یه، چونکه مردن پټگه‌ی نادا
هیچی‌تر چاکه‌ بگا.

(وَالسَّعِيدُ) به‌خته‌وه‌ر (مَنْ سَعِدَ بِقَضَاءِ اللَّهِ) نه‌و‌که‌سه‌یه: به‌برپاری خوا له (أَزَل) دا
به‌خته‌وه‌ر بویئ (وَالشَّقِيُّ) به‌بخته‌ (مَنْ شَقِيَ بِقَضَاءِ اللَّهِ) نه‌و‌که‌سه‌یه: به‌برپاری خوا له
(أَزَل) دا به‌بخته‌ بویئ. ټیتر خوا‌ی گه‌ره نه‌م زانسته په‌نهانه‌ی له بَهَنَد‌کانی شارپوته‌وه‌و
فرمانی پټ‌کړوین: ده‌ست به‌کار بین، ولجبه یتیمه‌ش ملک‌چی فرمانه‌که‌ی بین بؤ به‌لگه
هینان، چونکه کرده‌وه‌کان نیشانه‌ی برپاری (أَزَل) ن. بپولنه (فتح الباری) ل ۶۰۹ ب ۱۱.

﴿بَاسِ قَهْزَاو قَهْدَهْر - الْقَضَاءُ وَالْقَلْبُ﴾

(الْقَضَاءُ) برپاردان و دړوستکړدن. (الْقَلْبُ) نه‌ندازه دانان. که‌وابو: قَهْزَاو قَهْدَهْر:
برپاردانی خوا‌یه له (أَزَل) دا- به‌گویره‌ی ویستنی‌خوی- بوون، یان نه‌بوونی شتیک، به
نه‌ندازه‌یه‌کی دیارکړاو و زاندرلو تنها له لای خوی، هر به ویستنی خوی، له کاتو
شویننکی دیار کړاو و زاندرلو تنها له لای خوی، هر به ویستنی خوی.

ټینجا بزانه: قَهْزَا له پټش قَهْدَه‌ردایه و دانوه‌ره به سهر قَهْدَه‌ردا. بپولنه (البواقیت
والجواهر) ل ۷۸ ب ۱.

ه‌روه‌ها مه‌زه‌یی (أَهْلُ السَّنَةِ) نه‌وه‌یه: ه‌موو شتیک به قَهْزَاو قَهْدَه‌ری خوا‌یه، بپولنه
(شرح صحیح مسلم) ل ۱۹۸ ب ۱، (فتح الباری) ل ۵۸۴ ب ۱۱.
نیمای (الطحاوی) نه‌فهرموی:

وَأَصْلُ الْقَدْرِ سُرُّ اللَّهِ تَعَالَى فِي خَلْقِهِ، لَمْ يُطْلَعْ عَلَى ذَلِكَ مَلَكٌ مُقَرَّبٌ وَلَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ، وَالتَّعَمُّقُ وَالنَّظَرُ فِي ذَلِكَ ذَرِيعَةٌ لِلتَّحْدِثَانِ وَسَلْمُ الْحَرَمَانِ وَدَرَجَةُ الطُّفَّيَانِ، فَالْحَضَرُ كُلُّ الْحَضَرِ مِنْ ذَلِكَ نَظَرًا وَفِكْرًا وَوَسْوَةً، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى طَوَّى عِلْمَ الْقَدْرِ عَنْ أَنَامِهِ وَنَهَاہُمْ عَنْ مَرَامِهِ، كَمَا قَالَ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ: [لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ] فَمَنْ سَأَلَ لَمْ يَفْعَلْ؛ فَقَدْ رَدَّ حُكْمَ الْكِتَابِ، وَمَنْ رَدَّ حُكْمَ الْكِتَابِ كَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ. فِهَذَا جُمْلَةٌ مَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ مِنْ هُوَ مُنَوَّرٌ قَلْبُهُ مِنَ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ تَعَالَى، وَهِيَ دَرَجَةُ الرَّاسِخِينَ فِي الْعِلْمِ، لَأَنَّ الْعِلْمَ عِلْمَانِ:

(وَأَصْلُ الْقَدْرِ سُرُّ اللَّهِ تَعَالَى فِي خَلْقِهِ) قه‌زاد قه‌دەر نه‌ینسی خویاه له ناو دیوسترکروی خوی‌دا شاروییه‌تی‌وه (لَمْ يُطْلَعْ عَلَى ذَلِكَ مَلَكٌ مُقَرَّبٌ وَلَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ) نه فریشتیه‌کی نزدیک له خواو نه پیغه‌مبری‌کی (مُرْسَل) شه نه‌ینسی‌یه‌ی نه‌زانیوه (وَالتَّعَمُّقُ وَالنَّظَرُ فِي ذَلِكَ) لیکولینه‌وه و بیرکړینه‌وه له قه‌زاد قه‌دەر (ذَرِيعَةُ لِلتَّحْدِثَانِ) هوی شکستی‌یه (وَسَلْمُ الْحَرَمَانِ) په‌یژه‌ی بن‌به‌شی‌یه (وَدَرَجَةُ الطُّفَّيَانِ) پله‌ی تقدیری‌یه (فَالْحَضَرُ كُلُّ الْحَضَرِ) بترسه‌و خوت بیارتره (مِنْ ذَلِكَ نَظَرًا وَفِكْرًا وَوَسْوَةً) له تیروانینو بیرکړینه‌وه و خرتو قرت: له قه‌زاد قه‌دەر (فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى طَوَّى عِلْمَ الْقَدْرِ عَنْ أَنَامِهِ) چونکه خوی‌ا گه‌وره زانستی قه‌زاد قه‌دهری پیچاوه‌ته‌وه له بنده‌کانی خوی (وَنَهَاہُمْ عَنْ مَرَامِهِ) قه‌ده‌غی کربون له داواکړنی شه زانسته (کَمَا قَالَ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ) هه‌روه‌کو خوا له قورباندا نه‌فرموی: ﴿لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ﴾ الانبیاء: ۲۳، پرسیار له خوا ناکړی هه‌رجی بکا، بنده‌کانی پرسیاران لی نه‌کړی.

(فَمَنْ سَأَلَ لَمْ يَفْعَلْ؟) هه‌رکس‌یک په‌خنه بگړیو بلی: خوا بق وای‌کړد؟ (فَقَدْ رَدَّ حُكْمَ الْكِتَابِ) به راستی نه‌وه بریاری قوربانی په‌د کړوت‌ه‌وه (وَمَنْ رَدَّ حُكْمَ الْكِتَابِ كَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ) هه‌رکس‌یک بریاری قوربان په‌د بکاته‌وه کافر شه‌بن. که‌وابوو: موسولمان‌بوون و کافر‌بوون، مردن و ژین، جولان و ده‌ستان، ساغی و نه‌خوشی، بوونی و هه‌ژاری، تاوان و خواپه‌رستی... هتد، گشتی به ویست و زانستی خوی‌وه له (أَزَلَّ) دا بریاری داوه و نه‌ندازه‌ی بق داناه، خوی‌ا گه‌وره نه‌فرموی: ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقْدَرَهُ تَقْدِيرًا﴾ الفرقان: ۲، خوا هه‌مو شتیکی سوست کړد‌وه و نه‌ندازه‌شی داناه. به‌وانه باسی (سه‌پشکی به‌نده له کړده‌وه‌کانی‌دا)، له‌م کتبی‌دا.

(فَهَذَا) شه بیرو باوه‌په‌ی باسما‌ن کړد (جُمْلَةٌ مَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ) کومه‌له زانستیک بوو که پتویستی پې ه‌یه (مَنْ هُوَ مُنَوَّرٌ قَلْبُهُ مِنَ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ تَعَالَى) شه که‌سه‌ی دلی به‌واناک کړاوه‌ته‌وه له دوسته‌کانی خوی‌ا گه‌وره (وَهِيَ دَرَجَةُ الرَّاسِخِينَ فِي الْعِلْمِ) شه کومه‌له زانسته - که پیغه‌مبری ﷺ له لای خواوه بق نیمه‌ی هیتاوه - پله‌ی زانایانی پوو‌چوه له زانستدا (لَأَنَّ الْعِلْمَ عِلْمَانِ) چونکه زانست به‌و جوړه زانسته:

عَلَّمَ فِي الْخَلْقِ مَوْجُودٌ وَعَلَّمَ فِي الْخَلْقِ مَفْقُودٌ، فَإِنْكَارُ الْعِلْمِ الْمَوْجُودِ كُفْرٌ وَإِدْعَاءُ الْعِلْمِ الْمَفْقُودِ كُفْرٌ، وَلَا يَثْبُتُ الْإِيمَانُ إِلَّا بِقَبُولِ الْعِلْمِ الْمَوْجُودِ وَتَرْكِ طَلَبِ الْعِلْمِ الْمَفْقُودِ.

(عَلَّمَ فِي الْخَلْقِ مَوْجُودٌ) به کلام: نهو زانسته به که له ناو خه لکدا هه به (وَعَلَّمَ فِي الْخَلْقِ مَفْقُودٌ) نهو: نهو زانسته به که له ناو خه لکدا نه به وه کو قه زاو قه ده رو پینج نادیاره کان، واته: دونیا ویرانبوون، کاتی بارانی سووبه خش، دواروئی کوربه ی ناو زگه سبه یینی چی نه کا، له کوئی نه مرئ؟ بهوانه نایه تی (۲۴ لقمان).

(إِنْكَارُ الْعِلْمِ الْمَوْجُودِ كُفْرٌ) داننه هینان بهو زانسته ی له ناو خه لکدا هه به کافریوونه، وه کو زانستی قوربان و ه دیس (وَادْعَاءُ الْعِلْمِ الْمَفْقُودِ كُفْرٌ) هه روه ها نه گه ر بلن: زانستی نه بوو له ناو خه لک نه زانم، کافر نه بین (وَلَا يَثْبُتُ الْإِيمَانُ إِلَّا بِقَبُولِ الْعِلْمِ الْمَوْجُودِ) نیمان پاناره ستی نه نه به وه رگرتی زانستی هه بووی نه بین (وَتَرْكِ طَلَبِ الْعِلْمِ الْمَفْقُودِ) وه به ولز هینان له داوا کرنی زانستی نه بوو له ناو خه لکدا: که یاسمان کرد.

﴿بَاسِی (لُوح) وَ (قَلَم)﴾

(اللُّوحُ) = (اللُّوحُ الْمَحْفُوظُ) = (أُمُّ الْكِتَابِ) نهو تخته به: که خوی گه وره نه ندازه ی هه موو بوونه وهریکی قیدا نووسیوه، پیش نه وه ی ناسمان و زمین دروست بکا. خوی گه وره نه وه رموی: ﴿بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ﴾ البروج: ۲۹ و ۲۸، به لکو نه م قوربان به رزو به ریزه له له وحیکی پاریزد ولدایه. هه روه ها نه وه رموی: ﴿يُمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُنْثَبُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ﴾ الرعد: ۲۹. خوی گه وره هه رچی به خوی حه ز بکا نه یسریتت و هه رچی به خوی حه ز بکا نه یسریتت و هه، (أُمُّ الْكِتَابِ) = (اللُّوحُ الْمَحْفُوظُ) له لای خویه تی.

(الْقَلَمُ) نهو پینووسه به: که خوی گه وره هه موو شتیکی له (اللُّوحُ الْمَحْفُوظُ) دا پن نووسیوه ﴿عَنْ عِبَادَةِ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: أَوَّلُ مَا خَلَقَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى الْقَلَمُ، فَقَالَ لَهُ أَكْتُبْ. قَالَ: يَا رَبِّ وَمَا أَكْتُبُ؟ قَالَ: أَكْتُبُ مَقَادِيرَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ﴾ حدیث صحیح رواه ابو بلود، به که م شت که خوا دروستی کرد، (قَلَمُ) = پینووس بوو، ئینجا پئی فهرموو: بنووسه. (قَلَمُ) گوئی: خوی به چی بنووسم؟ فهرمووی: نه ندازه ی هه موو شتیکی بنووسه تا دونیا ویران نه بین ﴿عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: كَتَبَ اللَّهُ مَقَادِيرَ الْخَلَائِقِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِخَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ رواه مُسْلِم، خوی گه وره نه ندازه ی هه موو بوونه وهریکی له (لُوح) دا نووسیوه، پیش نه وه ی ناسمان و زمین دروست بکا به په نجا هه زار سال.

ئینجا بزانه: (قَلَمُ) دوو جوره، به که م: (قَلَمُ الْوَحْيِ) پینووسی نهو فریشتانه ی خوا فهرانیان پئی نه کا: کاروباری خه لک هه لسوریتن، واته: به م پینووسه نهو کاروبارانه نه نووسری، پیغه مبه ر ﷺ له شهوی (مِعْرَاج) گوئی له دهنگی نه م پینووسانه بوو.

وَنُؤْمِنُ بِاللُّوْحِ وَالْقَلَمِ وَبِجَمِيعِ مَا فِيهِ قَدْ رَقِمَ، فَلَوْ اجْتَمَعَ الْخَلْقُ كُلُّهُمْ عَلَى شَيْءٍ كَتَبَهُ اللَّهُ تَعَالَى فِيهِ: إِنَّهُ كَانَ، لِيَجْعَلُوهُ غَيْرَ كَانٍ لَمْ يَقْدِرُوا عَلَيْهِ، وَلَوْ اجْتَمَعُوا كُلُّهُمْ عَلَى شَيْءٍ لَمْ يَكْتَبْهُ اللَّهُ تَعَالَى فِيهِ لِيَجْعَلُوهُ كَانًا لَمْ يَقْدِرُوا عَلَيْهِ، جَفَّ الْقَلَمُ بِمَا هُوَ كَانٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَمَا أَخْطَأَ الْعَبْدَ لَمْ يَكُنْ لِحُصْبَةٍ وَمَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَهُ.

دوهم: (قَلَمُ الْمُقَادِيرِ) پیتنوسی نه دلازه کان، نه مه یان چوار به شه: ۱- (قَلَمُ اللُّوحِ) شو پیتنوسی له (اللُّوحُ الْمُحْفُوظُ) دا هم موو شتیکی پیتنوسراوه، وهک باسماں کرد.

۲- (قَلَمُ اَنَامِ) شو پیتنوسی له لوی لوستگرنی باب نادم- له پوږی (قَالُوا بَلَى) - گشت به سرهاتی نادمیزلانی پیتنوسراوه.

۳- (قَلَمُ الْجَنِّينَ) شو پیتنوسی به سرهاتی کوریی ناوړگ، له ناوړگی دلیکی دا نه نووسن. ۴- (قَلَمُ الْكِرَامِ الْكَاتِبِينَ) شو پیتنوسی درلوه ته دهست فریشته کانی راسته و چه پی نادمیزادو، کرده وه کانی نه نووسن. بېرلونه (شرح الطحاوی) ل ۲۴۸ ب ۲.

نیما می (الطحاوی) نه فرموی: (وَنُؤْمِنُ بِاللُّوْحِ وَالْقَلَمِ) باوه پیمان هیه به (لُّوحِ) و (قَلَمِ) (وَبِجَمِيعِ مَا فِيهِ قَدْ رَقِمَ) باوه پیمان هیه به گشت نه و شته ی له (لُّوحِ) دا نووسراوه (فَلَوْ اجْتَمَعَ الْخَلْقُ كُلُّهُمْ) نه گهر هم موو خه ک کویونه وه بکن (عَلَى شَيْءٍ كَتَبَهُ اللَّهُ تَعَالَى فِيهِ إِنَّهُ كَانٍ) له سر شتیک که خوا له (لُّوحِ) دا نووسیوی ته بی (لِيَجْعَلُوهُ غَيْرَ كَانٍ) تا کو وای لیکن نه بی (لَمْ يَقْدِرُوا عَلَيْهِ) ناتواننن وایکن (وَلَوْ اجْتَمَعُوا كُلُّهُمْ) نه گهر هم مووشیان کویونه وه بکن (عَلَى شَيْءٍ كَتَبَهُ اللَّهُ تَعَالَى فِيهِ إِنَّهُ غَيْرَ كَانٍ) له سر شتیک که خوا له (لُّوحِ) دا نووسیوی ته بی (لِيَجْعَلُوهُ كَانًا) تا کو وای لیکن بی (لَمْ يَقْدِرُوا عَلَيْهِ) ناتواننن وایکن (جَفَّ الْقَلَمُ بِمَا هُوَ كَانٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ) هرچی پوونه دا تا پوږی قیامت نووسراوه و ووشک پوته وه، واته: کو نایی پی هاتووه و دهستکاری ناکړی.

(وَمَا أَخْطَأَ الْعَبْدَ) نه و شته ی ناگاته به نده و تووشی نایی (لَمْ يَكُنْ لِحُصْبَةٍ) هر له (أَزَلْ) دا نه نووسراوه بوی بی (وَمَا أَصَابَهُ) نه و شته ی پو نه بی و نه یگانی (لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَهُ) هر له (أَزَلْ) دا نه نووسراوه بوی نه بی (رَوَى ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَلْقَى ﷺ: اعْلَمُ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوْ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَضْرُوكَ شَيْءٌ لَمْ يَضْرُوكْ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَسْكَ، وَإِنْ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضْرُوكَ شَيْءٌ لَمْ يَضْرُوكْ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ، رُفِعَتْ الْأَقْلَامُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ) رواه الترمذی وقال: حسن صحيح، بزانه: نه گهر هم موو خه ک کو بیته وه تا کو سویتیک پی بگیه نن، ناتوانن سودت پی بگیه نن، ته نه نه و نده نه بی: که خوا بوی نووسیوی، وه نه گهر هم موویان کو بیته وه تا کو زیانیکت لی بدهن،

وَعَلَى الْعَبْدِ أَنْ يَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ قَدْ سَبَقَ عِلْمُهُ فِي كُلِّ كَائِنْ مِنْ خَلْقِهِ، فَقَدَّرَ ذَلِكَ تَقْدِيرًا مُحْكَمًا مُبْرَمًا، لَيْسَ فِيهِ نَاقِصٌ وَلَا مُعَقَّبٌ وَلَا مُزِيلٌ وَلَا مُغَيَّرٌ وَلَا نَاقِصٌ وَلَا زَائِدٌ مِنْ خَلْقِهِ لِسِي سَمَواتِهِ وَأَرْضِهِ، وَذَلِكَ مِنْ عَقْدِ الْإِيمَانِ وَأَصُولِ الْمَعْرِفَةِ وَالْإِعْتِرَافِ بِتَوْحِيدِ اللَّهِ تَعَالَى وَبِرُبُوبِيَّتِهِ، كَمَا قَالَ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ: [وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقْدَرَهُ تَقْدِيرًا]. وَقَالَ تَعَالَى: [وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا].

ناتوان زیادت یافتن، تنها نهوده نه بین: که خوا له سرری نویسی، پیتوسه کان
هه لکیراونه وه نویسراوه کانیش روشک بونه وه. واته: کاره کان کوتایی هاتوه و بریاره که
برلوه ته وه هیچ گزینتیک پووندا.

(وَعَلَى الْعَبْدِ أَنْ يَعْلَمَ) له سر بهنده واجبه: بزانی (أَنَّ اللَّهَ قَدْ سَبَقَ عِلْمُهُ فِي كُلِّ كَائِنْ مِنْ خَلْقِهِ) خوی گه وه له پابردوی (أَزَلَّ) زانستی هه بوه: دهریاره ی هه موو پووداوتیکی دروستکرای خوی (فَقَدَّرَ ذَلِكَ تَقْدِيرًا مُحْكَمًا مُبْرَمًا) نه ندازه ی هه موو شتیکی داناه، به نه ندازه ی یکی پتوو بریاره ی (لَيْسَ فِيهِ نَاقِصٌ) کس نیه (قَدَرٌ) واته: نه ندازه ی خوا هه لبوه شتیته وه (وَلَا مُعَقَّبٌ) کس نیه دای بجا (وَلَا مُزِيلٌ) کس نیه لای بیا (وَلَا مُغَيَّرٌ) کس نیه بیگوئی (وَلَا مُحَوَّلٌ) کس نیه بیبایه لایه کی تر (وَلَا نَاقِصٌ وَلَا زَائِدٌ) کس نیه که می بکار زیادی بکا (مِنْ خَلْقِهِ فِي سَمَواتِهِ وَأَرْضِهِ) له دروستکرای خوی، جا له ناسمانه کان بن، یان له زهوی.

(وَذَلِكَ) باوه به قه زاو قه دهو زانستی (أَزَلَّ) ی خوا (مِنْ عَقْدِ الْإِيمَانِ) به شتی که له پته و کردن به ستنی ایمان (وَأَصُولِ الْمَعْرِفَةِ) به شتی که له بنجیه ی ناسینی خوا (وَالْإِعْتِرَافِ بِتَوْحِيدِ اللَّهِ تَعَالَى وَبِرُبُوبِيَّتِهِ) به شتی که له دانپنن: به تانوته نیایی خواو په روه ردگاریته ی خوا (كَمَا قَالَ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ) هه روه کو خوی گه وه له قوینانی پیرزدان هه رموی: ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقْدَرَهُ تَقْدِيرًا﴾ الفرقان: ۲، خوی گه وه هه موو شتیکی دروست کروه و نه ندازه می بق داناه. (وَقَالَ تَعَالَى) هه روه ها خوی گه وه نه هه رموی: ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا﴾ الأحزاب: ۴۸، کارویاری خوا نه ندازه ی بق داندراره و بریاره که برلوه ته وه. هه روه ها پیقه مبرر ﴿الْإِيمَانُ: أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ﴾ رواه البخاری ومسلم واللفظ له، ایمان نه وه به: باوه ت هه بین: به خولو مه لاتیکی خواو کتیبه کانی خواو پیقه مبرانی خولو پدئی دواوی قه زاو قه دهو: چاکو خرابه کی.

نینجا بزانه: (قَدَرِيَّةٌ) که گریمیکی (أَهْلُ الْبِدْعَةِ وَالضَّلَالَةِ)، باوه پریان به قه زاو قه دهو نیه و نه لاین: خوی گه وه له (أَزَلَّ) دا نه ندازه ی دانته ناوه و بریاره نه داوه و نه یزانیوه: نه م بونه وه ره چی به سر دتو چی پوو نه دا، واته: تاشت پوونه دا، خوا نایزانی، له دای

فَوَيْلٌ لِّمَنِ صَارَ لَهُ تَعَالَى فِي الْقَدْرِ خَصِيماً، وَأَخْضَرَ لِلنَّظَرِ فِيهِ قَلْباً سَقِيماً، لَقَدْ اِئْتَمَسَ بَوْفِهِ
فِي فَحْصِ الْغَيْبِ سِرّاً كَتِيباً، وَعَادَ بِمَا قَالَ فِيهِ أَفَاكاً أَثِيماً.

پروان نه یزانی. ههروهه نه یزانی: چاکه له لای خواوهیه و خرابه له لای بندهوهیه. به لام
(أهل السنة) نه یزانی: چاکه و خرابه هه روهکی دروستکراوی خوایه و کردهوهی بندهوهیه،
پروانه (شرح صحیح مسلم) ل ۱۹۸ و ۱۹۹ ب ۱.

(فَوَيْلٌ لِّمَنِ صَارَ لَهُ فِي الْقَدْرِ قَلْباً سَقِيماً) به دبه ختی بۆ ئه و که سهی له دهستی چووه له
باسی قهزاو قهدهر، بلیکی نه خوش و که م باوه (وَيْلٌ لِّمَنِ صَارَ لَهُ تَعَالَى فِي الْقَدْرِ
خَصِيماً) قو به سهر ئه و که سهی مملاتی له گه له خوا نهکا: ده ربارهی قهزاو قهدهر (لَقَدْ
اِئْتَمَسَ بَوْفِهِ فِي فَحْصِ الْغَيْبِ سِرّاً كَتِيباً) به خه یالی خۆی له لیکولینهوهی زانستی
نادیار- داوای نه پنهی به کی شارواوه نهکا، که بیزانی (وَعَادَ بِمَا قَالَ فِيهِ أَفَاكاً أَثِيماً)
ناچار له و سهر نه گه رپتهوه: هه رچی ده ربارهی (قَدْرٌ) گوتهیتی به درلین و تاوانبار
دانهدری، چونکه خوای گه و ده نهفه رموی: ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهَرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا، إِلَّا
مَنْ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ﴾ الجن: ۲۶-۲۷، خوای گه و ده زانی زانستی نادیار و ههچ که سیک
شاره زای نادیار خۆی ناکا، ته نهئا ئه و پیقه مبه ره نهی: که خۆی مه لینه بژیری و پسی
پازی به زانستی نادیار بداتی، که وابوو: له نادیار و قهزاو قهدهر مه کوله وه.

﴿بَاسِی (عَرْشُ) وَ (كُرْسِی)﴾

۱- (العَرْشُ) دروستکراوی خوایه پیچکهی هیه و له تیکرایی کورسی و ناسمانه کان و
زه مین گه و ده تروه خوای گه و ده له سه ره وهی ناسمانه کان له سهر ئاو دایناوه و ههشت
(ملائكة) مه لینه گرن. نیت هر هر خوا نه زانی: شیوهی (عَرْشُ) چونه، خوای گه و ده
نهفه رموی: ﴿وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ﴾ هود: ۷، پیقه مبه رﷺ له تهفسیری ئه م ئایه ته
نهفه رموی: ﴿ثُمَّ خَلَقَ عَرْشَهُ عَلَى الْمَاءِ﴾ رواه أحمد والترمذی بسند حسن، خوا
(عَرْشُ) خۆی له سهر ئاو دروست کرد. که واته: نیتاش هر له سهر ئاو (فتح الباری)
ل ۴۹۹ و ۵۰۰ ب ۱۲ و (إرشاد الساری) ل ۲۸۹ ب ۵.

ههروهه خوای گه و ده نهفه رموی: ﴿وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ﴾
الحاقة: ۱۷، له سه ره وهی فريشته كان له و پژه ده- ههشت فريشته (عَرْشُ) خوا
مه لینه گرن. که واته: به م فريشته كان نه گوتهی (حَمَلَةُ الْعَرْشِ). ههروهه پیقه مبه رﷺ
نهفه رموی: ﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ يَصْفَقُونَ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُفْقَى، فَإِذَا أَنَا بِمُوسَى أَخَذَ بِقَائِمَةٍ مِنْ
قَوَائِمِ الْعَرْشِ﴾ رواه البخاري ومسلم، خه لك به هوی (تَلْعُ الصُّوْدِ) له هوش خۆی نه چی،
ئینجا من پيش هه موو که س به هوش دیمه وه، که ته ماشا نه که م (مُوسَى) پیقه مبه رﷺ
خۆی به پیچکه یه کی (عَرْشُ) گرتوه.

وَالْعَرْشُ وَالْكُرْسِيُّ حَقٌّ وَهُوَ مُسْتَعْنٍ عَنِ الْعَرْشِ وَمَا دُونُهُ مُحِيطٌ بِكُلِّ شَيْءٍ وَفَوْقَهُ، وَقَدْ أُعْجِزَ عَنِ الْإِحَاطَةِ خَلْقُهُ.

همروه‌ها خدای گهره نه‌فرموی: ﴿وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾ التوبة: ۱۲۹، خوا خاوه‌نی (عرش) ی گهره‌یه. قازی (بیضاوی) له تفصیری نه‌م نایه‌تو نایه‌تی ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ الاعراف: ۵۴، نه‌فرموی: بربارو فرمائی خوا له (عرش) دینه خواره‌وه. (انوار التنزیل) ل ۲۰۸ و ۲۷۲ بهامش المصحف. واته: (عرش) مه‌لیه‌ندی دهرچوونی بریاردانی کاروباری بوونه‌وره، چونک خدای گهره مه‌له دوی ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ نه‌فرموی: ﴿يَدْبُرُ الْأُمُورَ﴾ یونس: ۳، خوا کاروباری بوونه‌ور پتک نه‌خا. بهوانه به‌لگی (۵) ی (مُجَسَّمَةً) و (جَهْمِيَّةً) له‌م کتیبه‌دا، که‌واته: (عرش) باره‌گای زاتی خوا نیه، همروه‌کو (مُجَسَّمَةً) و (جَهْمِيَّةً) واه‌لینو له‌مو دوا یاسی نه‌که‌ین، اِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى.

۲- الْكُرْسِيُّ (دوستکروئکی خویه، نه‌که‌وتنه بن (عرش) ی خولو له تیکرای ناسمانه‌کانو زه‌مین گهره‌تره. خدای گهره نه‌فرموی: ﴿وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ البقرة: ۲۵۵. کورسی خوا به‌فرلوانی بۆ ناسمانه‌کانو زه‌مین یوو. بهوانه (فتح الباری) ل ۵۰۶ ب ۱۳.

نیجامی (الطحاوی) نه‌فرموی:

(وَالْعَرْشُ وَالْكُرْسِيُّ حَقٌّ) هم‌بوونی عرشو کورسی راستو باوه‌رمان پتیا نیه‌یه (وَقَوْ) خدای گهره (مُسْتَعْنٍ عَنِ الْعَرْشِ) پتویستی به (عرش) نیه له سهری جیگ‌یرین، همروه‌کو (مُجَسَّمَةً) واه‌لین (وَمَا دُونَهُ) همروه‌ها پتویستی به‌و شوینه‌ش نیه‌که له (عرش) به‌ره‌و خوارتره - تریدا نیشته‌جی بن، همروه‌کو (جَهْمِيَّةً) واه‌لین، چونک خدای گهره نه‌فرموی: ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ آل عمران: ۹۷، خدای گهره ده‌وله‌م‌نده پتویستی به‌هیچ بوونه‌وره‌رتک نیه. (مُحِيطٌ بِكُلِّ شَيْءٍ) خدای گهره ده‌وره‌ی له هم‌مو شتیک دلوو به (علم) زانستی خوی، همروه‌کو نه‌فرموی: ﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَذُو أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ الطلاق: ۱۲، خدای گهره ده‌وره‌ی له هم‌مو شتیک دلوو له پروی زانسته‌وه، واته: نه‌ک به زاتی خوی.

(وَفَوْقَهُ) خدای گهره له سهره‌وه‌ی هم‌مو شتیکه: به (قُدْرَةً) ده‌سته‌لاتی خوی، نه‌ک به زاتی خوی، خدای گهره نه‌فرموی: ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾ الأنعام: ۱۸، خدای گهره زالو به ده‌سته‌لاته له‌سهره‌وه‌ی ده‌سته‌لاتی به‌نده‌کائی (وَقَدْ أُعْجِزَ عَنِ الْإِحَاطَةِ خَلْقُهُ) خدای گهره خه‌لکی بی‌توانا کریوه: له ناسینی ته‌ولوی خوا، همروه‌ک خدای گهره نه‌فرموی: ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا﴾ طه: ۱۱۰، به‌هیچ زانستیک ده‌وره له خوا ناده‌ن. که‌واته: که‌س نازانی خوا چونه‌و چی نه‌کا، هر به‌خوی نه‌زانی زاتی خوی چونه.

﴿ خَوای گهوره له هیج شوئینیک جیگیر نیه ﴾

بزانه: که نیمامی (الطحاوی) نهفرموی: (وَهُوَ مُسْتَفْنٍ عَنِ الْعَرْشِ) خوا پیویستی به (عَرْش) نیه. مه بهستی نهویه (أَهْلُ السَّنَةِ وَالْجَمَاعَةِ) چینی (سَلَف) و (خَلَف) یه کده نكن: که خَوای گهوره نه له سەر (عَرْش) و نه له هیج شوئینیک تر جیگیرو نیشته جی نیه.

نیمامی (علی علیه السلام) نهفرموی: ﴿إِنَّ الَّذِي آتَى الْأَيْنَ، لَا يُقَالُ لَهُ: أَيْنَسٌ؟﴾ نهو خَوایه ی شوئینی کردوته شوئین، پرسباری شوئین (له کوئیه) ی بۆ ناگوتری. واته: چونکه خَوای گهوره له (أَزَل) دا تهنها به خوی هه بو، شوئینی نه بو، که واته: له نوای دروستکرنی شوئینیش پیویستی به شوئین نیه و نابنی له سیفته (أَزَلِيَّة) که ی خوی بگوتری. بپوانه (الْكُتُبُ الْأَهْرُ شَرَحَ الْفَقْهُ الْأَكْبَرُ، لِلإمام الشافعي) ل ۶۷، ۶۹.

(إِبْنُ حَجَرٍ الْعَسْقَلَانِي) له (إِبْنُ بَطَال) نهگوتیه وه: خَوای گهوره (جَسَم) لاشه نیه، که وابوو: پیویستی به شوئین نیه: تئیدا جیگیر بی، بیگومان خوا له (أَزَل) دا هه بو، شوئینیشی نه بو، (فتح الباري) ل ۵۱۲ ب ۱۲.

نیمامی (الطحاوی) نهفرموی: (لَا تُخَوِّبُهُ الْجِهَاتُ السَّتُّ كَسَائِرِ الْمُتَبَدِّعَاتِ) شهش لایه کان خَوای گهوره وه ناوه خۆ ناگرن وه کو شته دروستکراوه کان، بگه زیوه باسی (خوا پیویستی به شوئین نیه).

ئینجا بزانه: (مُشَبَّهٌ) و (مُشَبَّهٌ لِي) - که دوو کومه لی (أَهْلُ الْبِدْعَةِ) - نهئین: خوا له سەر (عَرْش) جیگیره، ههروه ها (جَمْعِيَّةٌ) - که کومه ئیکتری (أَهْلُ الْبِدْعَةِ) - نهئین: خوا به زاتی خۆی له هه موو شوئینیکه، واته: له سەر (عَرْش) و له ناسمان و له زه مینه. بپوانه (الإِعْتِقَاد) ل ۱۱۴ و (شَرَحَ الْمَوَاقِف) ل ۴۹۲ ب ۲.

نیسان بزانه: نهو باوه ره: که دهئین: خوا له سەر (عَرْش) جیگیره. له جوله که وه رگراوه، ههروه ک (إِبْنُ حَجَرٍ الْعَسْقَلَانِي) نهفرموی: جوله که (مُشَبَّهٌ) نهو باوه ریان به (تَجْسِيم) هه یو باوه ریان وایه: خوا لاشه یو نه ندله ی هه، (مُشَبَّهٌ) تونده ره وه کانی نه م نومه تهش نهو باوه ریان هه یه، بپوانه (فتح الباري شرح البخاري) ل ۴۹۰ و ۴۹۱ ب ۱۲.

ههروه ها زلانیانی (تفسیر) دهفرموی: (جوله که دهئین: خوا له پۆژی یه که شه ممه دهستی به دروستکرنی ناسمان و زه مین کردو له پۆژی هه یینی دا ته وای کردن، ئینجا له پۆژی شه ممه دا حساوه و له سەر (عَرْش) پالی لوه). ئینجا خَوای گهوره ره دی جوله که کانی لوه ته وه و نه م نایه ته ی ناریدوته خوارم وه: ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَا مِنْ لُحُبٍ﴾ ق: ۲۸، واته: ناسمانه کان و زه مین و نهوه ی نیوانیان ئیمه له شهش پۆژدا دروستمان کردن و هیج مانده و یوو نیشمان نه گه یشتی. بپوانه (تفسیر روح المعانی) ل ۱۹۲ ب ۲۶ و (التفسیر الکبیر) ل ۱۸۴ ب ۲۸.

ئىنجا (أَمَلِ السَّنَةَ) كه ئەلەين: خوا له هېچ شويىڭ جېگير نيه، بۇ دەمكوتكرىنى نەم سى كۆمەلەن، نەم بەلگەنە ئەمىننەوه:

يەككەم: خۆى گەورە ئەفرەمۆي: ﴿قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ الرعد: ۱۶، خوا دروستكرى مەموشىتىكە. ﴿خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ الأنعام: ۱، خوا ئاسمانەكانو زەمىنى دروست كرده. پېتەمبەر ﷺ ئەفرەمۆي: ﴿كَانَ اللَّهُ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ غَيْرُهُ﴾ رواه البخاري في بدأ الخلق، خوا له (أَزَل) دا هەبو، جگە له خۆى هېچ شىتىكى تر نەبو. مەروەها ئەفرەمۆي: ﴿لَمْ يَخْلُقْ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ﴾ رواه أحمد والترمذي بسند حسن، ئىنجا خوا (عَرْش) ى خۆى له سەر ئاو دروست كرد. لەم ئايەتو حەيسانەدا بۆمان ئاشكرا بوو: له (أَزَل) دا تەنها مەر خوا هەبو، واتە: نە (عَرْش) و نە ئاسمان و نە زەمىن و نە هېچ شىتىكى تر نەبو، ئا بلىين: خوا له سەرى جېگير بوو، يان تىپدا نىشتەجى بوو، شىتىكى ئاشكراشە: واجبه خوا بە زاتو سيفەتەوه (أَزَل) بو (أَبَدِي) بى، جا ئەگەر له دواى دروستكرىنى ئەم شويتانە له شويىڭ جېگير بى، سيفەتتىكى (أَزَل) ى نامىتى: كه (غنى) يە، واتە: پىئويست نەبوونە. خۆى گەورە ئەفرەمۆي: ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ آل عمران: ۹۷، خوا پىئويستى بە هېچ بوونەمرك نيه.

ئىمامى (علی) ﷺ ئەفرەمۆي: ﴿كَانَ اللَّهُ وَلَا مَكَانَ، فَهُوَ عَلَى مَا كَانَ قَبْلَ خَلْقِ الْمَكَانِ لَمْ يَتَغَيَّرْ عَمَّا كَانَ﴾ نقله النسفى فى تفسير سورة (طه) الآية: ۵، واتە: خۆى گەورە له (أَزَل) دا هەبو، هېچ شويىنى نەبو، ئىستاش مەر له سەر سيفەتەكەى خۆيتى-كه له پيش دروستكرىنى شويتندا هەببو- خۆى گەورە له سيفەتتى (أَزَلِيَّة) ى خۆى نەگوراپوه، ئا بلىين: ئىستا شويىنى هەيه! بېوانە (مَدَارُكَ التَّنْزِيل) ل ۴۸ ب ۲.

(عبد الرحيم) ى مەولەوى، دەريارەى (أَزَلِيَّة) ى خۆى گەورە ئەفرەمۆي:

(وَكَانَ أَنْ كَانَ كَانَ لَيْسَ نَوَى بِحَيْثُ لَيْسَ حَيْثُ أَيْسَا).

خوا له (أَزَل) دا هەبو، كاتى (بوو) نەبو- چونكه هېچ شىتىك نەبو- مەبوونى خوا بە زاتى خۆيهوه پراوەستناوه، بە شىئەيهكى وەها: چۆنەتى نيه (شرح الفضيلة) ل ۱۵.

دووم: پېتەمبەر ﷺ ئەفرەمۆي: ﴿إِهْتَرَّ عَرْشُ الرَّحْمَنِ لِمَوْتِ سَفْدٍ بِنِ مُعَاذٍ﴾ رواه البخاري ومسلم، (عَرْش) ى خوا هاتە مەژان لەبەر مەرتى سەعدى گورپى موعاز. جا ئەگەر خۆى گەورە له سەر (عَرْش) بى، ئەويش لەگەل مەژانى (عَرْش) ئەمەژتەوه، ئاشكراشە: مەژان بۆ خوا، كەمى و ناتەواو، خۆى گەورەش پاكە: له هەموو كەمى و ناتەواو، يەك، كەوابوو: ئەم سيفەتە ناتەواوه بۆ خوا بەكار نايەو ئەلەين: خوا له سەر (عَرْش) جېگير نيه، مەروەكو پيش دروستكرىنى (عَرْش) له هېچ شويىڭ جېگير نەبو، چونكه شويىن نەبو.

سَنِيهِمْ؛ به نایب تو حابیس سه لماندمان: که (عَرْش) له سەر ئاوه و ههشت (ملائكة) هه لینه گرن، جا نه گهر بیت و بلتین: خوا له سەر (عَرْش) جیگیره. ئه بێ بۆمان دروست بێ بلتین: خوا له سەر ئاوه و خوا له سەر شانی ههشت (ملائكة) یه. ئه وهش زۆر دزایه تی له گه له گه وره یی خوا هه یه: که (هه لگه براوی هه لگه براویکی تر بێ) چونکه هه موو هه لگه براونیک پێویستی به هه لگه یه، به لایم خۆی گه وره پێویستی به هه یج دروستکراونیک خۆی نیه، چونکه خودا له (أَزَل) دا هه بو، نه (عَرْش) هه بو، نه ئاوه بو، نه (ملائكة) هه بو... هتد: که وابوو: هه ره کو له (أَزَل) دا- پێش دروستکرنی (عَرْش)- له هه یج شویتنیک نه بو، ئه ستاش له نوای دروستکرنی (عَرْش) له (أَزَل) ی خۆی نه گه راوه و نه له سەر (عَرْش) و نه له شویتنیک تر نیشه جێ نیه.

﴿وَهَلَامِي بِهَلَكَةِ كَانِي (مُجَسَّمَةٍ) وَ (جَهَنَّمِيَّةٍ)﴾

برانه: (مُجَسَّمَةٍ) و (مُشَبَّهَةٍ) که ئه لێن: خوا له سەر (عَرْش) و، (جَهَنَّمِيَّةٍ) که ئه لێن: خوا له هه موو شویتنیکه، له چه ند نایب تو حابیسدا به هه لدا چونه وه و کردوینانه به لگه ی خۆیان، بۆ نمونه:

١- ﴿الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى﴾ طه: ٥، هه رسیک گره هه کان ئه لێن: خوا له سەر (عَرْش) جیگیر بوو. چونکه (إِسْتَوَى) واته: جیگیر بوو.

وه لایم: (أَمَلُ السَّنَةِ) ئه لێن: دروست نیه ئه م واتیه بۆ خوا به کار بێ، چونکه وشه ی (إِسْتَوَى) به (فَعْلُ الْمَاضِي) پانزه جار له قورئاندا هاتوه، به واتهی جێر و جێر:

﴿ به واتهی ویستنه و پووتنی کردن: وه کو ﴿اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ﴾ البقرة: ٢٩ و فصلت: ١١ خوا پووی کرده ئاسمان و ویستی دروستی بکا.

﴿ به واتهی ته ولوو بوون و کامل بوون: وه کو ﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَى﴾ القصص: ١٤ له و کاته ی موسی پێغه مبه ر ﷺ کامل بوو و چل سالی ته واو کرد.

﴿ به واتهی پاست پاره ستان: وه کو ﴿ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَى﴾ النجم: ٦، هه زده تی جو برائیل شیوه ی جوانه و پاست پاره ستا ﴿فَاسْتَظَلَّ فَاسْتَوَى عَلَى سُرْقَةٍ﴾ الفتح: ٢٩، کشتو کاله که نه ستوور بوو، له سەر قامیشه که ی خۆی پاره ستا.

﴿ به واتهی جیگیر بوون: وه کو ﴿وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ﴾ هود: ٤٤، که شتی نوح پێغه مبه ر ﷺ له سەر کتوی جودی جیگیر بوو ﴿إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ﴾ زخرف: ١٢، کانی له سەر پشتی ولاغ جیگیر بوون. ﴿فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلِّ﴾ المؤمنون: ٢٨، کانی خۆتو ئه وانه ی له گه لتان له سەر که شتی جیگیر بوون.

﴿ حَهْلَت جَارِيَتْرِش بِقُ خَوای گه وده به کار هاتوه ﴾ (الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى) طه: ۵۰ و ﴿اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ﴾ الأعراف: ۵۴ و یونس: ۳ و الرعد: ۲ و الفرقان: ۵۹ و السجده: ۴ و الحديد: ۴. نینجا له بهر نه وده و شهی (استوی) بهم چوار و اتایه هاتوه، نایبته به لکه، چونکه ناگردین: نه چوار و اتایه له م حهوت نایبته دا بق خوا به کار بین، که وایوو: رای (أهل السَّنة) بهم چوره یه:

﴿عَنْ مُجَاهِدٍ: اسْتَوَى: عَلَا عَلَى الْعَرْشِ﴾ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ، وَاتَه: خَوَا بهر ز بوو له سهر (عَرْش). جَا بَزَانَه: مه بهست: بهر زی پله و پاییه، نه ک بهر زی لاشه، چونکه (ابن خَظَر الْعَسْقَلَانِي) له شهر حى نه م حه نيسه دا نه فرموى (ابن بطال) فرموى ته: گوته ی (مُجَسِّمَةً) که نه لاین: جیگیر بوو- پووجه له، چونکه جیگیر بوون بق (جَسْم) لاشه به کار دئ. نینجا نه فرموى: به لام (استوی) به واته ی بهر ز بوو: راسته و فرموده ی (أهل السَّنة) یه، چونکه خَوای گه وده مه حى خَوای به بهر زی کردوه نه فرموى: ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ یونس: ۱۸، خوا پاکو بهر زه له وایو به شهی بقی دانه نین. که وایوو: (استوی) سیفه تیکی زاتی خویه. (فتح الباری شرح البخاری) ل ۵۰۰ ب ۱۲.

مه وده ها (ابن کثیر) له ته فسر ی ﴿الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى﴾ نه فرموى: لیتره دا نيمه پارو ی (السَّلف الصَّالح) نه گرینه بهر: وه کو نیمام (مالك) و (الأوزاعي) و (الثوري) و (الشافعی) و (أحمد) و (إسحق بن راهويه) و چندان تریش له پیشه وایانی موسولمانان له کون تازه، که نه لاین: بهو چوره ی هاتوه نه یخوینینه وه، به بین چو نیه تی و وینچاندن و له کار خستن، مه وده ها واته ی ناشرکای بق خوا به کار نایب، چونکه هیچ شتیک وه کو خوا نیه. (تفسیر ابن کثیر) ل ۲۲۰ ب ۲.

مه وده ها قازی (البیضاوی) نه فرموى: (استواء) له لای ها وریانی نيمه- (أهل السَّنة)- سیفه تیکی خوابه به بین چو نیه تی. (أنوار التَّنْزِيل) ل ۲۰۸ بهامش المصنف.

به لکه له سهر فرموده کانی (ابن خَظَر) و (ابن کثیر) و (البیضاوی) نه مه یه: نیمامی (علی) و (أُم سَلَمَة) و (رَبِيعَة) و (مالك) فرمویانه: ﴿الْإِسْتِواءُ مَقْلُومٌ وَالْكَيفُ مَجْهُولٌ وَالْإِيمَانُ بِهِ وَاجِبٌ وَالسَّؤَالُ عَنْهُ بِذَعْفٍ﴾ أَخْرَجَهُ اللَّكَاثِيُّ وَالنَّسْفِيُّ، وَاتَه: زاندراره: (استواء) سیفه تیکی خوابه، به لام چو نیه تی نه زاندراره و واجب نیمامان پی ی مه بین، پرسپار کردن له چو نیه تی (استواء) بیدعه یه، پروانه (فتح الباری) ل ۵۰۱ ب ۱۲ و (الإتقان) ل ۶ ب ۲ و (مدارك التَّنْزِيل) ل ۴۸ ب ۳.

که واته: (استوی علی العرش) به (مُتَشَابِهَاتُ الْقُرْآن) داندراره، مه وده ک نیمامی (شافعی) فرموى ته، که وایوو: هر خوا نه زاتی: مه بهستی چیه، لیگولینه وه به به لکه

هَيَّانَهُوَي (إِسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ)، بيشه‌ی (أَهْلُ الْبِدْعَةِ)یه، بَو دَلَنیایی مېوانه (الكوكب الأزهر شرح الفقه الأكبر للإمام الشافعی) ل ۶۸.

۲- خَوای گه‌وره نه‌فرموی: ﴿أَأَمْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ﴾ الملك: ۱۶، نایا نِیوه نه‌مین بون له‌و که‌سه‌ی له‌ ناسمانه. ﴿عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ الْحَكَمِ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ سَأَلَ الْجَارِيَةَ: أَيْنَ اللَّهُ؟ قَالَتْ: فِي السَّمَاءِ. قَالَ: مَنْ أَنَا؟ قَالَتْ: أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ. قَالَ: أَعْطَيْهَا فَإِنَّهَا مُؤْمِنَةٌ﴾ رواه مُسْلِم، پیته‌مبه‌ری ﷺ نه‌فرموی: نه‌ی که‌نیزه، خوا له‌ کوئی‌یه؟ گوئی له‌ ناسمانه. نه‌فرموی من کیم؟ گوئی: تو پیته‌مبه‌ری خَوای ﷺ. نه‌فرموی: نازادی بکه چونکه نیماندره.

(جَهْمِيَّة) نه‌لین: (فِي السَّمَاء) واته، خوا له‌ ناو ناسمانه، چونکه پیچی (فِي) بَو (ظَرْفِيَّة) -واته: جَن‌بوونه‌وی شتیک له‌ ناو شتیکدا- به‌ کار دئی.

(مُشَبَّهَة) او (مُجَسَّمَة) نه‌لین: نه‌م جَوړه نایه‌تو حه‌بیسانه نه‌بی (تَأْوِيل) بکرین، واته: پیچی (فِي) به‌ واته‌ی (عَلَى) چوونه‌ سه‌ر، به‌ کار دئی. که‌وابوو: خوا له‌ سه‌ر ناسمانه‌و مه‌به‌ستیش به‌ ناسمان: لای سه‌ره‌وه‌یه. به‌لام (جَهْمِيَّة) بَویان ه‌یه‌ بلین: نه‌ی کاکي (مُجَسَّمَة)، خَو نِیوه دئی (تَأْوِيل)کردن، نه‌ی بَوچی نه‌م نایه‌تو حه‌بیسه (تَأْوِيل) نه‌کن؟ به‌لکه‌تان چی‌یه؟ یان به‌ چ به‌لکه‌یه‌ک نه‌لین: مه‌به‌ست به‌ ناسمان (لای سه‌ره‌وه‌یه)؟ خَو به‌ نایه‌تو حه‌بیس سه‌لماندره‌و: که‌ حه‌وت ناسمان ه‌نه‌و له‌ نِیوان (عَرْش)و ناسمانی حه‌وته‌مدا ناو ه‌یه‌و (عَرْش)ی له‌ سه‌ر داندره‌و ه‌ر خوا نه‌زانن قوولایی نه‌م ناوه‌ش چه‌نده؟ که‌وابوو: (عَرْش)و ناسمان زَوړ له‌ یه‌کتری دوون، به‌لام نِیوه لیتان نیک‌ل بووه، که‌واته: خوا له‌ ناسمان و له‌ ه‌موو شوینکی‌تره.

(أَهْلُ السَّنَةِ) له‌ وه‌لامی ه‌رستیک گری‌ه‌که‌دا نه‌لین: به‌ نایه‌تو حه‌بیس سه‌لماندره‌و: خوا له‌ (أَزَل)دا شوینی نه‌بو، که‌وابوو: نِیستاش پیویستی به‌ دروستکروای خَوی نیه، تا له‌ سه‌ری جیگیر بِن، یان تَم‌یدا نیشته‌جَن بِن، ه‌روه‌ک له‌ به‌لگه‌ی یه‌که‌می (أَهْلُ السَّنَةِ)دا پوونمان کرده‌وه، که‌وابوو: وه‌لامی به‌لکه‌که‌تان نه‌مه‌یه:

نِیمامی (النواری) له‌ شه‌رحی حه‌بیسه‌که‌دا نه‌فرموی: رَای یه‌که‌م نه‌وه‌یه: باوه‌رمان به‌م حه‌بیسه ه‌مین و له‌ واته‌ی نه‌کولینه‌وه‌و باوه‌ریشمان واین: که‌ خَوای گه‌وره پاکه‌و نیشانه‌ی دروستکروای لَ نایه‌تو جَن. رَای دووم نه‌وه‌یه: (تَأْوِيل) بکرئ: به‌ واته‌یه‌کی وا: له‌ خوا بوه‌شیتته‌وه، که‌واته: مه‌به‌ست تاقیکرینه‌وی (جَارِيَة)-که‌نیزه‌که‌ بوو: نایا یه‌کخواپه‌رسته‌و، باوه‌ری به‌و خولیه ه‌یه: که‌ نه‌گه‌ر بوعاکه‌ر لَی بیارتته‌وه، په‌و نه‌کاته ناسمان و نه‌گه‌ر نوپَز که‌ر نوپَزی بَو بکا، په‌و نه‌کاته (کُفَيَّة)؟ واته: نه‌وه‌ش له‌به‌ر نه‌وه نیه، که‌ خوا له‌ ناو ناسماندلین، ه‌روه‌که‌و خوا له‌ لای (کُفَيَّة)ش نیه، به‌لکه‌و له‌به‌ر نه‌وه‌یه: ناسمان قیبله‌ی

نوعایه و (کُتَبَة)ش قبیلہی نوپڑہ، نینجا نہ فرموی: قازی (عیاض) نہ فرموی: سرچہ می زانایانی نیسلام جیاو زیان له ودا نیه: که شم جوره نایه تو چه بیسانه ی (فی السماء) وا نه گه یه نن: خوا له ناسمانه له سر واته ی ناشکرای خویان نینو (تاویل) کرلین له لای هه موویان. بروانه (شرح صحیح مسلم) ل ۱۹۰ و ۱۹۱ ب ۲.

واته: که نئمه له نوپڑیا پور له (کُتَبَة) قبیلہ نه که یزوله دوی نوپڑیا به ستن نه لئین: ﴿وَجْهَتْ وَجْهِي لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾... هتد، پوی خۆم له و خوابه کرد، که ناسمانه کان و زمینی بروست کرپوه. نه نایه تو نه و پوتیکرینه، و ناگه یه نن: که خوا له (کُتَبَة) دایه، هه روه هاش: دهست به رزکردن پوه به ره و ناسمان له دوعادلو ناماژه کرنی خه ک بق ناسمان، و ناگه یه نن: که خوا له لای سره وهیه، هه روه ها که خوی گه وره نه فرموی: ﴿وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ﴾ سوجهه بیهو له خوا نزیک بیهوه. نه وهش و ناگه یه نن: خوا له شوینی سوجهه که دایه، به لکو مه بهست نزیک ی پله و پیزداری یه.

﴿ناگاداری﴾: (إِبْنُ حَبْرٍ الْعَسْقَلَانِي) نه فرموی: نه گه ر جوله که یک-که باوه ری به (تَجَسُّم) هه یه- بلئ: (إِلَّا الَّذِي فِي السَّمَاءِ) شایه دی نه دم: هیچ خودایه که نیه جگ له و خودایه ی له ناسمانه، نه وه نایته تیماندار، به لام نه گه ر که سیکی ساده و نه خوینده وار-که واته ی (تَجَسُّم) تن-ناگا- و بلئ: نه وه بق وی به سهو به تیماندار دانه ندی، هه روه که له چه دیسی (جاریه) که دا هاتوه: پیغمبر ﷺ پرسپاری لئکرد: خوا له کوئی یه؟ گوتی: له ناسمانه... نینجا نه فرموی: پیغمبر ﷺ پریاری تیمانی بق (جاریه) که دا، نه وه کو وا تنیگا: خوا سیفته ی نینه، چونکه تنیگه یشتنی کم بوو ده رپاره ی به پاکناسینی خوا، له وچواندن. بروانه (فتح الباری) ل ۴۴۵ و ۴۹۵ ب ۱۳.

(إِبْنُ حَبْرٍ الْهَيْثَمِي) نه فرموی: له چه دیسی (جاریه) که وه رگپروه: که چاوپوشی له خه لکی ساده و نه خوینده وار نه کری: نه گه ر لاشه و لایه بق خوا دلبنین، چونکه له گه ل نه وه شدا باوه ینکی پتوویان به پاک و تهوای خوا هه یه. بروانه (تحفة المحتاج) ل ۸۶ ب ۹.

۳- پیغمبر ﷺ نه فرموی: ﴿يُنَزِّلُ اللَّهُ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا كُلَّ لَيْلَةٍ﴾... الحديث رواه البخاري ومسلم، (مُجَسِّمَة) نه لئین: (يُنَزِّلُ اللَّهُ) خوا دیتته خواره وه، که واته: دیاره خوا له سره وه یه. (جَهْمِيَة) نه لئین: شم چه دیسه به لگه ی نئمه یه که نه لئین: خوا له هه موو شویننیک، چونکه له چه دیسه که دا نه فرموی: ﴿إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا﴾ واته: خوا دیتته خواره وه بق ناسمانی دونیا، که واته: خوا: له سر (عَرَش) جیگیر نیه، به لکو له هه موو شویننیک. به م جوره (جَهْمِيَة) به لگه ی (مُجَسِّمَة) پووچه ل نه که نه وه.

وه لامي (اهل السنة)؛ نيمامی (النولوی) نه فرموي: زانايان له م حه ديسه دا نوو پاروپيان هه به، يه كه ۴م؛ باوه رمان هه به: كه (نزل) هاتنه خواره وه سيفه تيكي خوايه واته ي ناشكراي (ينزل) ديت خواره وه مبه ست نيه و باوه رمان وايه خوا پاكه: له جموجول و گواسته وه. ۵م؛ له نيمام (مالك) و (الوزاعي) گنيدرلوه ته وه: نه بي (تاويل) بكرئ، جا نيمامي (مالك) نه فرموي: واته: په حمه تو فرماني خوا، يان (ملائكة) ي خوا ديت خواره وه بؤ ناسماني دونيا. (شرح صحيح مسلم) ل ۲۶ ب ۴.

(ابن حجر العسقلاني) له نيمامي (الدارقطني) نه گيړي ته وه: هاتنه خواره وه بؤ خوا مه حاله، چونكه هاتنه خواره وه جموجوليكه له سره وه بؤ خواره وه، خواي گوره ش پاكه: له جموجول كردن، كه وايو: يان نه بي (تاويل) بكرئ به هاتنه خواره وه ي په حمه تي خوا، يان -ملائيكه ي خوا- يان نه بي (تفويض) بكرئ و باوه پيشمان هه به: خوا پاكه (فتح الباري) ل ۱۵۶ ب ۱۱.

واته ي (تفويض): (نزل) سيفه تيكي خوايه و هر خوا نه زاني چونه و مبه ستي چي به، واته: هاتنه خواره وه ي راسته قينه مبه ست نيه.

۴- خواي گوره نه فرموي: ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾ الانعام: ۱۸ ﴿يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ﴾ النحل: ۵۰، ﴿مُجَسَّاتٌ﴾ ثلثين: وشه ي (فوق) به واته ي لاي سره وه هاتوه، كه وايو: خوا له سر (عرش) جتيگيره، چونكه (عرش) له لاي سره وه به. (جهنمية) ثلثين: وشه ي (فوق) به واته ي لاي سره وه هاتوه، جا هر شوي نيك بن، واته: سريان لاي سره وه به، نيوان ناسمان و زمين لاي سره وه به، ناسمان لاي سره وه به... هتد، كه وايو: خوا له هه موو شوي نيكه.

وه لامي (اهل السنة) نه مهي ۱؛ (ابن حجر العسقلاني) له (الراغب) نه گيړي ته وه: وشه ي (فوق) به كار دئ بؤ شوي ن، بؤ كات، بؤ لاشه، بؤ ژماره، بؤ پله و پايه، بؤ زالبيون، جا له م نوو نايه ته دا به واته ي شه شهم به كار دئ، واته: خوا زاله به سر ده سلا تي به بنده كاني دا (فتح الباري) ل ۵۰۸ ب ۱۲.

(جلال الدين السيوطي) نه فرموي: (فوق) سيفه تيكي خوايه و مبه ست به رزي پله و پايه به، نه ك لاي سره وه، هه روه ك خواي گوره له زماني (فرعون) نه گيړي ته وه نه فرموي: ﴿وَأَنَا لَوْ فُفُّهُمْ قَاهِرُونَ﴾ الاعراف: ۱۲۷، نيمه به سر ده سلا تي نه واند زالين. گومان نيه: (فرعون) به وشه ي (فوق) مبه ستي لاي سره وه نه بو. (الاتقان) ل ۸ ب ۲. واته: خو (فرعون) له زميني (مصر) بوو، نه ك له ناسمان، له ك ل نه وه شدا وشه ي (فوق) ي بؤ به كار هات به واته ي ده سلا تو زالبيون.

ه- پیغمبر ﷺ نه فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَمَّا قَضَى الْخَلْقَ كَتَبَ فِي كِتَابٍ-فَهُوَ عِنْدَهُ فَوْقَ الْعَرْشِ-: إِنَّ رَحْمَتِي سَبَقَتْ غَضَبِي﴾ رواه البخاري ومسلم، (مُصَنَّفَةٌ) و (جَهَنَّمِيَّة) نه لَئِنْ: پستی (عِنْدَهُ فَوْقَ الْعَرْشِ) واته: له لای خویته لی له سه روه لی (عَرْش)، که و ابو: خوا له سه ر (عَرْش) جیگیره.

وه لاهی (اهل الصفة): له شهر لی ثم حدیسه دا (ابن خیر العسقلانی) له (ابن التین) نه گیتته وه: واته (عِنْدَهُ): زانستی نووسراوه که له لای خوابه، چونکه خوی گه وه، که له رمانی به نووسین کردوه، بۆ نه وه نه بو: تا کو له بیر لی نه چیتته وه، به لکو له بهر نه و فریشتانه نووسیویته لی که کاروباری خه لکیان له دهسته، نینجا نه فرموی: (فَوْقَ عَرْشِهِ) سیفته لی نووسراوه که یه. (فتح الباری) له ۷۵ و ۵۸ و ۱۳.

واته: (فَوْقَ الْعَرْشِ) له م حدیسه دا سیفته لی خوا نه، خودی نووسراوه که ش له لای خوا دانه ندراوه، چونکه خوی گه وه پتیوستی پی نیه و پیش نووسی لی نه یزانی: چی له نووسراوه که دا تومار نه کړی، نینجا که نووسراوه که ته ولو بوو: له سه ر (عَرْش) داینا، تا کو فریشته کان له م برپاره تا گدار بنو په فتاری پی بکن، چونکه (عَرْش) مه لیه ندی کاروباری خوی گه وه یه و برپاره کانی خوا له و یوه دینه خواره وه، مه روه کو (زَئِب) سه راته عنها نه فرموی: ﴿وَرَوَّحْنِي اللَّهُ تَعَالَى مِنْ فَوْقِ سَبْعِ سَمَاوَاتٍ﴾ رواه البخاري، خوا له سه روه لی حه و ت ناسمانه کان منی له پیغمبر ﷺ ماره کرد. واته: خوا برپاری ماره برپی بۆ پیغمبر ﷺ ناره خواره وه. بگ پته و باسی (عَرْش).

۶- خوی گه وه نه فرموی: ﴿وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْمًا كُتِّمَ﴾ الحديد: ۴، ﴿لَا تُخْزَنُ إِنَّ اللَّهَ مَعَائِ﴾ التوبة: ۴۰، ﴿إِنِّي مَعَكُمْ أَسْمَعُ وَأَرَى﴾ طه: ۴۶، ﴿إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَلِي مَعَكُمْ﴾ الانفال: ۱۲، ﴿إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِي﴾ الشعراء: ۶۲، مه روه ها پیغمبر ﷺ نه یه رموو: ﴿اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ، وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ﴾ رواه مسلم، مه روه ها له حدیسیکی (قُدْس) دا نه فرموی: ﴿أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي وَأَنَا مَعَهُ حِينَ يَسْأَلُنِي﴾ رواه البخاري ومسلم.

(جَهَنَّمِيَّة) نه لَئِنْ: ثم نایه و حدیسانه به لگه ی نایمه نه: که خوا به زاتی خوی له هه مو شوینیکه، چونکه نایمه له هه شوینیک بین خوا له گه لمانه، مه روه ها له نه شک و ته که له گه ل پیغمبر ﷺ و (أَبُو بَكْرٍ دَابُو)، له (مُصَنَّفٌ) له گه ل هه زده لی (مُوسَى) و (هَارُون) دابوو، عنهم السلام، له جهنگی (بَنَدَر) له گه ل (مَلَائِكَةُ دَابُو)، حدیسه که ش به لگه یه: له هه شوینیک به نده زیکری خوا بکا، خوا له گه لی دایه، که و ابو: له گه ل (يُونُس) پیغمبر ﷺ له ناو

وَنَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ إِتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا، وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا، إِيْمَانًا وَتَصَدِيقًا وَتَسْلِيمًا.

زکی ماسی دایو، ههروهه: نهگه ره بنده له ناسمان، یان له زهمین، یان له دهو، یان له بههشت، یان له دۆزهخ، زیگری خوا بکا، خوا لهگه لی دایه، نهگه ره بنده بهوته ناو شتیك: خوا لهگه لی دایه.

وهلام: (اهل السنة) ههروهه: نهه نایه تو چه بیسانه گشتی (تأویل) کرلون به (مفکُم بعلیه) خوا لهگه لئانه به زانستی خوی، یان (برخمتی) لهگه لئانه به پهحهته خوی، واته: نهک به زانی خوی (۱۲). (الإعتقاد) ل ۱۱۵ و (فتح الباری) ل ۶۱۱ ب ۱۲ و (الإتقان) ل ۸ ب ۲.

﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ﴾ بهم (تأویل) کرینه بۆمان بهوه: که (جهنمی) لهگه له بویونی خوا سیفه تیکی زانی خولیه، کهاوو: مهج نیه تنها به (بعلیه) زانستی خوا (تأویل) بگری، چونکه جاری وایه پیویسته له جیانی (علم) سیفه تیکی تری خوا به کار بی، وهکو (حفظ) پاراستن، (قدره) توانین... هتد، ههروهه نهلی بی بۆ خوا لهگه له واته: به (حفظ) پاراستنی خوی، وَاَللهُ اعْلَمُ.

﴿بِاسْمِ (إِبْرَاهِيمَ) يَتَفَقَّهُمُ، (مُوسَى) يَتَفَقَّهُمُ، عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ﴾

نیما می (الطحاوی) نههه رموی:

(وَنَقُولُ) به بیرو باوههوه نهلین: (إِنَّ اللَّهَ إِتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا) خوی گه وهه چه زهه ته (إبراهیم) پیتهه میری کردۆته دۆستی خوی و خۆشهه وستی خوی، ههروهه خوی گه وهه نههه رموی: ﴿وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا﴾ النساء: ۱۲۵، خوا (إبراهیم) ی کردۆته دۆستی خوی، بهگه پتوه باسی (پیتهه میری نیسلام). (وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا) خوا گفتوگری لهگه له موسی پیتهه میری کرد، ههروهه خوی گه وهه نههه رموی: ﴿وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا﴾ النساء: ۱۶۴، خوا گفتوگری لهگه له موسی پیتهه میری کرد. (إِيْمَانًا وَتَصَدِيقًا وَتَسْلِيمًا) به دلو بیرو باوههوه و نهلین: نینجا بزانه: (جهنمی) نهلین: خوا (إبراهیم) ی نه کردۆته دۆستی خوی و گفتوگری لهگه له موسی نه کرینه.

۱۳ نهی موسولمانی به پێزی، بیگومان بۆت ناکهرا بۆ: که ههه نایه تیکو ههه چه بیسیك واتهی لافوه نه ندلامو شویتی بۆ خوا ل بلامیتوه، (اهل السنة): یان (تفویضی) نهک نه نهلین: باوهههه پێزی ههیه ههه خوا نه زانی بههستی چهیه؟ یان (تأویل) نهک نه: به سیفه تیک له سیفه تهکانی خودا ههروهه بۆمان بهوهه کرهیهوه. بهلام (مُتَّفَعًا) و (مُتَّفَعًا) له جۆره نایه تو چه بیسانه دا دئی (تأویل) کردن، جا له کانتیکا لهگه له (جهنمی) روهیه بهوه نه بنهوه: دههکوت نه بنو ناوئین بهلگی (جهنمی) بهوهه له بگه نهوه، ناچار هاوار دیننه بهر (اهل السنة) له ههلوپستی خویان بهشیمان نه بنهوه بهلگی (جهنمی) (تأویل) نهک نه، بهلام (جهنمی) بۆیان ههیه بلین: نهگه (تأویل) کرین پهلوین، نهوه نهی بههه لایهک مافی (تأویل) کرینی ههیه، چونکه فوئان ههه پهک فوئانه، کهاوو: نهگه نایهتی ﴿وَفَوْزٌ مِّنْكُمْ﴾ به (بعلیه) زانستی خوا (تأویل) بگری نه بن رماو بین ﴿إِسْتَوَى عَلَى الْفَرْشِ﴾ (تأویل) بگری، یان به (إِسْتَوَى حُكْمًا وَآمَرَ) بهیرو بهههههه خوا له سهه (عُزْش) جیگیر بهوه، ههروهه که جینی (خلفی) (اهل السنة) و نهلین: یان به (إِسْتَوَى بعلیه) به زانستی خوی له سهه (عُزْش) جیگیر بهوه، چونکه (عُزْش) و ناسمان و زهمین گشتی دۆستگروی خولیه، جیاوێزی نیه له فێوان نههه سهه بهدا، بۆچی خوا له سهه (عُزْش) بی، بهلام له ناسمان و زهمین نهیه؟! پوهنکههوه.

وَتُؤْمِنُ بِالْمَلَائِكَةِ وَالنَّبِيِّنَ وَالْكِتَابِ الْمُنَزَّلِ عَلَى الْمُرْسَلِينَ، وَتَشْهَدُ أَنَّهُمْ كَانُوا عَلَى الْخَلْقِ نَاصِينَ.

﴿بِأَوَّلِهِ بِه (مَلَائِكَةُ) وَبِثَبَتِهِ مَبْرَانِ وَ (كُتُبِ) خَوَا﴾

بزانه: نیمان له شەش پوکن پێک هاتوو، هەروەکو پیتەمبەر ﷺ هەرموویەتی: ﴿إِلْمَانُ: أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدْرِ خَيْرُهُ وَشَرُّهُ﴾ متفق علیه، واتە: نیمان ئەوەیە باوەڕت هەبێ: بە خوارو مەلایکیکی خوارو کتیبەکانی خوارو پیتەمبەرانێ خوارو پۆڵی دواوە قەزاقە دەدر.

ئینجا نیمانێ (الطحاوی) باسی سێ پوکن ئەکاوە هەرمووی: (وَتُؤْمِنُ) باوەڕمان هەبە (بِالْمَلَائِكَةِ) بە فریشتەکانی خوارو (وَالنَّبِيِّينَ) باوەڕمان هەبە بە هەموو پیتەمبەران عێسەم الصلاة والسلام (وَالْكِتَابِ الْمُنَزَّلِ عَلَى الْمُرْسَلِينَ) باوەڕمان هەبە بەو کتیبانەکانی ناردراوە خوارو بە پیتەمبەرەکانی (مُرْسَلِ) عێسەم الصلاة والسلام (وَتَشْهَدُ) شاهیدی بۆ هەموو پیتەمبەران ئەدەین (أَنَّهُمْ كَانُوا عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ) کە هەموویان لە سەر ڕێگەی راستن، خوارو گەورە هەرمووی: ﴿كُلُّ أَمْرٍ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا تَفْرُقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ﴾ البقرة: ۲۸۵، هەموو نیماندارێک باوەڕی هێناوە: بە خوارو بە مەلایکیکی خوارو بە کتیبەکانی خوارو بە پیتەمبەرانێ خوارو جیاوازی لە نێوان هیچ پیتەمبەرێکی خوارو ناکەین و باوەڕمان بە پیتەمبەراییەتی گشتیان هەبە.

۱- (المَلَائِكَةُ) فریشتەکانی خوارو: چینه خەلکیکی لە چاو دایقشراو و پیرلن، خوارو لە پووناکی دروستی کردون ﴿عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ عَنْهَا: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: خُلِقَتِ الْمَلَائِكَةُ مِنْ نُورٍ، وَخُلِقَ الْجَانُ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ، وَخُلِقَ آدَمُ مِمَّا وُصِفَ لَكُمْ﴾ رواه مسلم، فریشتەکانی خوارو لە پووناکی دروست کردون، جێتۆکە لە بلیتەکانی ناگر دروست کردون، ئادەم لە قور دروست کردو: کە لە قورئاندا باسی کردو.

ئینجا بزانە: (المَلَائِكَةُ) ئە تێن ئە مێن، خوارو خوارنیاکانی، ئەتوانن خوارو پێتێنە سەر هەموو وێنەکی جوان، تولاکی هەموو کارنیاکانی هەبە، کاروباری پوونەر هەلەسوسپێن، لە ئاسمان و زەمیندا نیشە جێن، لە هەموو شوێنێکدا جێیان ئەبێتو، هەردەم لە خواپەرستی دان و لە فەرمانی خوارو دەرنانچن. خوارو گەورە هەرمووی: ﴿فَالْمُتَّبِرَاتِ أَسْرَأُ﴾ التازعات: ۵، سوپێد بەر فریشتانەکانی کاروباری پوونەر بەرپوێ ئەبن. هەروەها هەرمووی: ﴿لَا يَفْضُونُ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ التحريم: ۶، فریشتەکان لاملی لە فەرمانی خوارو ناکەن و هەر فەرمانێکی پێیان بکۆی، جێبەجێی ئەکەن.

ئینجا بزانە: سێ فریشتە گەورە هەموو فریشتەکانن، چونکە کاروباری ژیاکان لە دەستە: یەكەم: (جِبْرَائِيل) فریشتەکانی (وَحْي) هێنانه بۆ پیتەمبەران عێسەم الصلاة والسلام، کە دلی خەلکی

پن زیندو نه بیته وه. نوووم: (میکائیل) فریشته ی بارانه، که نه بیته هوی زیندو ویونی زه مینو گیاو گشت گیانه بربک. هییهام: (سرافیل) فریشته ی (نفخ الصُور)، که هه موو که سیتی له نوای مردن پن زیندو نه بیته وه، (شرح الطحاوی) ل ۴۰۸ ب ۲.

﴿عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ الْيَهُودَ سَأَلُوا النَّبِيَّ ﷺ: مَنْ صَاحِبُكَ؟ قَالَ: جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ. قَالُوا: جِبْرِيلُ؟ ذَلِكَ يَنْزِلُ بِالْحَرْبِ وَالْعَذَابِ عَلَيْنَا، لَوْ قُلْتَ: مِيكَائِيلُ الَّذِي يَنْزِلُ بِالرَّحْمَةِ وَالنَّاتِ وَالْقَطْرِ لَكَانَ خَيْرًا، فَتَرَلْتَ (قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ)﴾ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ، جَوَاهِرُكَانِ پرسیاریان له پیغمبر ﷺ کرد: نایا کن (وَحَى) بَو تَو بِنْتِنِ؟ فرموی: (جوبرائیل). گوئیان: (جوبرائیل) دوزمنی نیتمه، چونکه جهنگو نازاردن دینیتته خواره وه، نه گهر گوئبات: میکائیل بزم دینن، نه وه باش بو، چونکه نه میان په حمتو باران دینیتته خواره وه. نیجا نایه تی ﴿قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ﴾ هاته خواره وه، ولته: هه رکه سیک دوزمنی (جوبرائیل) ی، بیگومان نه و قورنانی بَو تَو هیناوه به نیرنی خوا. (فتح الباری) ل ۲۲۰ ب ۸.

هه روهما (مَلِكُ الْمَوْتِ) فریشته ی مردن - روح کشان - که گیانی خهک دهر دینن، پئی نه لنین: (عزرائیل). خوی گوره نه فرموی: ﴿قُلْ يَتَوَفَّاكُم مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ﴾ السجدة: ۱۱، بلن: فریشته ی مردن گیانی تیره ورنه گری. هه روهما دو فریشته ی تر پئیان نه گوئی: (الْكَوَامُ الْكَاتِبِينَ) چاکو خرابی شاده میزاد نه نووسن، خوی گوره نه فرموی: ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشَّمَالِ قَعِيدٌ﴾ ق: ۱۷، په کیان له راسته دینیشقوه و په کیان له چه.

هه روهما نوزده فریشته ی تر کارگری نوزده خن، پئیان نه گوئی: (زَبَانِيَّةٌ). که وده که یان پئی نه گوئی: (مَالِكٌ). خوی گوره نه فرموی: ﴿عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ﴾ المدثر: ۳۰، نوزده فریشته له سه نوزده خن. هه روهما فریشته په کی تریش کاروباری گریه ی ناو زگی له دهسته، پیغمبر ﷺ نه فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ وُكِّلَ بِالرَّحِمِ مَلَكًا...﴾ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ، خوی گوره فریشته په کی کردوته چاودیزی مندالان.

جگه له مانه ش: هشت فریشته ی تر هه لگری (عَرْشِي) خودان، هندیکی تر به پیوه به ری که ژو چیاکانن، هندیکی تر به پیوه به ری به هشتن، هندیکی تر له ناسمان خه ریکی خوا پرستن، دووانی تر له ناو قه بردا پرسیار له مریو نه کهن پئیان نه گوئی: (مُنْكَرٌ وَنَكِيرٌ). هر گیانه بربیکش دو فریشته ی له گه لایه پئیان نه گوئی: (سَائِقٌ وَشَهِيدٌ) نه بیته مهیدانی (مُحْضَرٌ). نه وانه گشتی: یان له قورنات، یان له حدیس به لگه یان هه، له بهر دریزی نه ماننووسن، نیت هر خوا نه زانی: ژماره ی فریشته کانو کاروباریان

چهندو چونه، خوی گوره نه فرموی: ﴿وَمَا يَقْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ﴾ المدثر: ۳۱، تنها خوا نه زانی له شکری خوی چنده، وات: ژماره ی فرشته چنده.

﴿ناگاداری﴾ نه گونجی (ملائکة) له سر وینهی (خوگړیو) دا بدیترین، هره وکو (صحابه) چه زده تی (جبرائیل) یان له شتووی پیاوونکی بهرگ سپرو موو په شدا بیت، بېوانه چه بیسی ثیمان و نیسلام له (بخاری و مسلم) دا، به لام له سر وینه ی راسته قینه ی خویان جگه له پیغه مبه ران غنهم الصلاة والسلام که ستر نایان بینن، پیغه مبه ری خوشه و یستمان ﷺ دوو جار (جبرائیل) ی له وینه ی راسته قینه دا دیتوه. بېوانه ثایه تی (۱۲) النجم (۲۲) التکویر، و(شرح صحیح مسلم) ل ۹۶ ب ۲.

﴿باسی جنوکه - الجن﴾

(الجن) جنوکه: چینه خه لکیتی له چاو د لېو شران، خوی گوره له ناگر نروستی کړبون، خوی گوره نه فرموی: ﴿وَخَلَقَ الْجَانِ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ﴾ الرحمن: ۱۵، خوی گوره (جان) ی باوکی جنوکه ی له بلیسه ی ناگر نروست کړوه. جنوکه نیتو مترو زاور تیان هیه، کافرو موسولمانیان هیه، بېوانه تفسیری (سورة الجن)، (ایلیس) وات: شهیتان، له جنوکه کافره کاننر نه ته وده هیه، خوی گوره نه فرموی: ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِىَ وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ﴾ الکهف: ۵۰، نهو کاته ی به فریشته کانمان گوت: سوجه بى ناده م بیهن، گشتیان سوجه میان برد، به لام (ایلیس) شهیتانی گوره له نه ته وده ی جنوکه بوو و له فرمانی خوا د مرجو و سوجه ی نه برد، چو ن نیتوه (ایلیس) و نه ته وده کى نه که نه نروستی خوتان-جگه له خوا-؟ خو نه وان دوژمنی نیتوه ن!

ثینجا بزانه: جنوکه توانایان هیه: خویان بگړنه سر هه موو وینه یه ک جا نه گونجی له وینه ی (خوگړیو) دا بدیترین، به لام له وینه ی راسته قینه دا-جگه له پیغه مبه ران غنهم الصلاة والسلام- هیچ که سیک ناتوانن بیان بینن، به لام ثیمامی (النواوی) نه م گوتیه ی به گوتیه کى بى به لکه دلناوه، بېوانه (شرح صحیح مسلم) ل ۱۹۶ ب ۲.

﴿پاومر په پیغه مبه رانی خوا غنهم الصلاة والسلام﴾

پیغه مبه ر: ناده میزانیکی نیتونه یه، له لای خوا به رانامو یاسایه کى به (وخی) له بق دئ، تاگر په فتاری پى بگاوه خه لکى رابگه یه نن، جیاوازی نیه: له لای خوا کتیبیکی ناییه تی بق هاننن، یان بق پیغه مبه رنکی پیغه مبه رنکی هاننن و فرمانی پى کړاین: به خه لکى رابگه یه نن، یان هیچ جوره کتیبیکی نه بىو ته نه فرمانی رابگه یانندن (وخی) ی پى کړاین. نه م جوره پیغه مبه ر پى نه گوتی: (رسول) و (نبی). چونکه نه گره فرمانی رابگه یانندن

پننه کرابن: تهنه پتی شه گوتری: (نبی). بیوانه (فتح المبین بشرح الأرمین) ل ۱۰.
خوای گوره بق دانیشخوانی سه زه مین چندها پیغه مبری ناربون، ناگو بهرنامه و
یاسای خویان پتی رابگه ننو شه وانیش په فتاری پتی بگن: له بولری شایینی و
خوابه رستی و کومه لایه تی و نابوری و پامیاری و... هتد.

(ابن حجر الهیثمی) نه فرموی: حدیسی ژماره ی سه رجه می پیغه مبران: که (۱۷۴۰۰۰)
سهو بیست و چوار هزار پیغه مبران، حدیسیکی (صحیح) - راسته، هه روه ها حدیسی
ژماره ی (رسل): که (۳۱۵) سن سهو پانزه (رسل)ن، حدیسیکی (صحیح) - راسته، به لام
نو حدیسه ی ژماره ی (انبیاء) و (رسل)ی تیدا گوتروه بین میزه، جا چونکه له زرد پنگه وه
هاتوه، بووه نه (حسن لقیه) و نه بیته بهلکه، هم به وهش به میزه بووه: که نیمامی (احمد)
له (مسند)ی خویدا زرد دوباره ی کړوته وه، وه هاش بریار درلود: حدیسه بین میزه کانی
(مسند)ی نیمام (احمد) له پله ی (حسن)ن، بیوانه (تحفة المحتاج) ل ۲۶ ب ۱.

نهمش حدیسه که یه: ﴿عَنْ أَبِي أَمَامَةَ وَأَبِي ذَرٍّ رَضِيَ عَنْهُمَا: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَمْ
الْأَنْبِيَاءُ؟ قَالَ: مِائَةُ أَلْفٍ وَأَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ أَلْفًا، قُلْتُ: كَمْ الرُّسُلُ مِنْهُمْ؟ قَالَ: ثَلَاثُمِائَةٌ
وْخَمْسَةٌ عَشْرًا، وَفِي رِوَايَةٍ: وَثَلَاثَةٌ عَشْرًا﴾ رواه الإمام أحمد وابن حبان والحاكم.

نیجا بزانه: له و هه مو پیغه مبران، تهنه ناوی (۲۵) بیست و پینج پیغه مبران له
قورباندا هاتوه، که نهمانن: (آدم، ادریس، نوح، هود، صالح، ابراهیم، لوط،
اسماعیل، اسحاق، یعقوب، یوسف، شعیب، ایوب، ذوالکفل، موسی، هارون، داود،
سلیمان، ایلیاس، الیسع، یونس، زکریا، یحیی، عیسی، محمد علیه وعلیهم الصلاه والسلام).

﴿ پیغه مبرمکانی (اولو العزم) و، به لئین وهرگرتن ﴾

نیجا بزانه: له و پیغه مبران، پینجیان زرد گوره و به پرتن، به (اولو العزم) ناو شه برتن، که
له م نایمه دا ناویان گوتروه: ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ يَا نُوحُ وَإِبْرَاهِيمُ
وَمُوسَى وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ الاحزاب: ۷، باس بکه: شو کاته ی به لئیمان له هه مو
پیغه مبران وهرگرت که شایینی خوا به خه لکی رابگه پتین و هه مان به لئینشمان له تو وهرگرت
نه ی (محمد) ﷺ، له (نوح) و (ابراهیم) و (موسی) و (عیسی) شمان وهرگرت.

نیجا بزانه: یه که م پیغه مبر باب (آدم) بوو، ناخیر پیغه مبر هه زده تی (محمد) ﷺ بوو،
که گوره ی هه مو پیغه مبران، علیه الصلاه والسلام، هه روه ک باسمان کرد، بگه پتوه باسی
پیغه مبری نیسلام ﷺ. بیسان بزانه: - جگ له م به لئنه - خوای گوره به لئینکی تری بق
پیغه مبر ﷺ له هه مو پیغه مبران وهرگرتوه و نه فرموی: ﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ

لَمَّا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَقُومْتُمْ بِهِ
وَأَنْصَرْتُمْ إِيَّاهُ ﴿الآية، باس بکه: که خوای گوره به لئنی له پیغمبران وهرگرتوه به هوی
شهو کیتابو زانستهی داومه ته نیوه، نه گهر هاتو گیشته سهرده می حهره ته
(مُحَمَّدٌ) پیغمبر ﷺ نه بی شیمانی پی بینو نه بی یارمه تیشی بدهن. بپوانه نایه تی
(۸۱) ی (سُورَةُ آلِ عِمْرَانَ) له (تَفْسِيرُ الْقُرْطُبِيِّ) ل ۱۲۵ ب ۴.

﴿بَاسِی (مُحْجَرَةٌ) وَ سِیْفَاتِی یَنُوبِست بُو پیغمبران عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَالسَّلَامُ﴾

بزانه: ههر پیغمبر ورتک داوای پیغمبرایه تی بکا، نه بی له لای خوا به لگه به کی به
دهسته وه بی: که راست نه کا. جا نه م به لگه به پی نه گوتری: (مُحْجَرَةٌ).

پیناسه: (مُحْجَرَةٌ) بی تواناکردن، کارنگه له سنووری توانای ناده میزاندانیه، خوای گوره
له کاتی مهیدان خواستنه وه دا، له سهر دهستی پیغمبرانی خوی نه بهیئتیه جی، تاکو
باوه پریان پی بکری، که نه لی: (من پیغمبری خوامه). وه کو نه سوسوتانی (إِبْرَاهِيمَ)
پیغمبر ﷺ، دارعه سایی (موسی) پیغمبر، مردوو زیندوو کردنه وهی (عیسی) پیغمبر
عنه السَّلَام، ههروه ها: له تکرینی مانگ به نامازهی پیغمبران ﷺ وه هلقولانی ناو له نیوان
به نه جگانی پیروزی... هتد، جا گوره ترین (مُحْجَرَةٌ) پیغمبران ﷺ قورپانی پیرزده.

نینجا بزانه: (مُحْجَرَةٌ) له به هیزی به لگه بی دا، نه گاته شو پله یه، که خوای گوره
بفرموی: ﴿بِعَنْدِی مِنْ رَاسِتْ نَمَکَا: له هه موو راگه یاندنیکی له لای منه وه﴾.

دیشان بزانه: واجبه پیغمبران عَلَيْهِمُ السَّلَامُ نهم چوار سیفته به رزه و گورانه یان لی
بینه جی: یه کهم: پاریزلو بی له گشت گونا میکی گوره و بچوک. دووم: راستگو بی له
گشت راگه یاندنیکیاندا. سینیهم: ژیرو هه شیارو زیره ک بی بزو ده مکتورنی کیشه چی.
چوارهم: راگه یه نه ر بی بزو گشت راگه یاندنیکی فرمانکرو له لای خوا. که وایوو: دزی نهم
چوار سیفته تانه بزو پیغمبران مه حاله و ناگو جی: وه کو خیانه تکرین: به تاوان کردن،
درو کردن، گبله که بی و، ناتیکه یشترو، رانه گه یاندن؟ چونکه نیمه فرمان پیکراوین
شوین پیغمبر ﷺ بکوبین: له گوشتارو له کردارو له گشت ره ووشتیکی تر، خوای
گوره دش فرمان به خراپه ناکا، (تحفة المرید) ل ۶۵ و ۶۶ و ۷۱ و ۷۲.

﴿نَایینی هه موو پیغمبران یه ک نایینه، به لَام به رنامه یان جیایه﴾

بزانه: به کهم بانگ وازی هه موو پیغمبران عَلَيْهِمُ السَّلَامُ به گشتی بزو یه خوا پرستی
بوو، واته: باوه به تالوته نیایی خواو موورکه و تنه وه له ریتبازی شه یتان، خوای گوره
نه فرموی: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾

النحل: ۳۶، واته: بئ هه موو گه لێك پێغه مبه رێكمان ناروه تاكو پێیان بلێن: خوا بیه رستن و خۆتان له (طاغوت)^(۱) بپارێزن و شۆتێكه و توی مه بن.

به لām پێغه مبه ران عه ئه الصلاه والسلام له لقه كانی ناییندا به رنامه یان حیا بو، هه روه ك خوای گه و ره ئه فرموی: ﴿لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَا جَا﴾ المائدة: ۴۸، هه ر به كێك له ئیوه - پێغه مبه ران - جو ره یاسا و به رنامه یه كمان دلوه تی. بگه رێوه باسی (تاكو ته نیایی خوا).

ئینجا خوای گه و ره به نارنی حه زمه تی (محمّد ﷺ) كۆتایی به نارنی پێغه مبه ران هینا و كرده پێغه مبه ری ئیسلام، به شه روه ته و یاسای ئیسلام، شه ره و یاسای گشت پێغه مبه ران له كار كه و تو (نسخ) بۆوه. به لām یه كخو له رستی گۆرانی كاری نهاته سه ر، خوای گه و ره ئه فرموی: ﴿وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ آل عمران: ۸۵، هه ركه سێك جگه له ئیسلام نایینكی تری بوی - واته: به به رنامه ی خوا په رستی و ژیا نی دابن - ئه وه لێ و ه نا گه رێوه له پۆزی ناییشدا له زه ره رهنده كانه.

ئینجا بزانه: هه روه كو خوای گه و ره له م نایه ته دا ناوی له نایینی ئیتمه ناوه: (إسلام)، ناویشی له ئیتمه ی ئوممه تی (محمّد ﷺ) ناوه: موسولمان، هه روه ك ئه فرموی: ﴿هُوَ سَمَّاكُمْ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلِ وَلِي هَذَا﴾ الحج: ۷۸، خوا ناوی له ئیوه ناوه موسولمان له پێش هاتنی قورئان، وه له قورئانیشدا ناوی ناون موسولمان. به وانه باسی (نایینی ئیسلام نایینی خوايه).

﴿ باوه ر به كتیبه كانی خوا ﴾

باوه رمان هه یه: كه خوای گه و ره چهن كتیبه یی بئ چهن پێغه مبه رێك ناروه تاكو به ئوممه تی خۆیان رابگه یێن و په فتاری پێ بكن، زانا یان ئه لێن: ژماره ی ئه و كتیبه (۱۰۴) سه و چوار كتیبه. - به وانه (فتح المبين) ل ۶۲ - به لām ته نها ناوی چوار كتیبه له قورئاندا گوتراوه: (تَوْرَة) بئ (مُوسَى)، (إِنْجِيل) بئ (عِيسَى)، (زُبور) بئ (دَاوُد)، (قُرْآن) بئ (مُحَمَّدٌ ﷺ) و عه ئه الصلاه والسلام.

ئینجا بزانه: جو وه كان - كه ئوممه تی (مُوسَى) پێغه مبه ر بوون - ده ستكاری (تَوْرَة) یان كرده گه ریا ن، وه دیا نه كان - كه ئوممه تی (عِيسَى) پێغه مبه ر بوون - ده ستكاری (إِنْجِيل) یان كرده گه ریا ن. جگه له مه ش: جو له كه و دیا ن - چونكه باوه ریا ن به (قُرْآن) و، به پێغه مبه ری ئیسلام ﷺ نه - هه روه و كیا ن كا فرن.

(۱) - (طاغوت): گشت خۆ سه پنه رێكه كه په یازی شه یانی گه رته به ر. واته: له خوای گه و ره پاخی بیه ر، سنووری خوا به شكێتی و، یاسای ده ستكرد به سه ر خه لكی دا به سه پێتی: به رگوردری، یا ن به فێلبازی، یا ن به خۆ نینكی نا ره و.

نیجا بزانه: خوی گوره نه فرموی: ﴿إِنَّا نَحْنُ الذَّكْرُ وَإِلَّا لَهٗ لِحَافُونَ﴾
 الحجر: ۹، نیمه قورئانمان ناریدته خورده و نیمه پاریزه ری قورئانین. واته: هیچ کس
 ناتوانی ده ستکاری بکاو بیگری، به هوی پاراستنی خوا هروه خوی نه مینیته وه،
 که وایو: قورئان (مُعْجِزَة)ی به رده وای پیغه مبه ره ﷺ.

﴿قورئان به رنامه ی زیانه﴾

گومانمان نیه: نهو خوی به نهها نه خه لکسی دروست کردوه به نهها نه یزینی و
 نه یزینی، که وایو: نهها هر نهو خوییش مال هیه یاسایه بق دروستکاری خوی دابنی،
 چونکه هر نهو نه زاتی: دروستکاری خوی به ریه بیا، ﴿وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾
 النور: ۱۹، خوا نه زاتی و نیو نازانن: جا له بر نهوه بوو، خوی گوره هر پیغه مبه ریکی
 نارینی، (شریفة)، واته: یاسای زیانو خوا پرستی بق ناریده، تا له کوتایی دا (قرآن)ی بق
 حه زده تی (محض) ﷺ نارو فرمانی پی کرد: خوی و نوممته بی یاسای قورئان ره فتار
 بکن و بیکنه به رنامه ی زیانو فرموی: ﴿وَأَنِ احْكُم بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ
 أَهْوَاءَهُمْ﴾ المائدة: ۴۹، دله له نیوان نه خه لکدا بکه: به گویزه یاسای نهو قورئانی خوا
 نارویه تیه خورده وه، شوق هولو هوه سی نهوان مه کوه.

به لن: (أَهْوَاءُهُمْ) نهو یاسا ده ستکرانه یه: که ناده میراد دایانه ریژی، که وایو: هر که سیك
 به یاسای ده ستکرد ره فتار بکاو واز له قورئان بی: نهوه یان کافره، یان زالم و فاسقه،
 خوی گوره نه فرموی: ﴿وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ﴾، عن ابن
 عباس رضي الله عنهما فی تفسیر هذه الآية: ﴿مَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ جَاحِدًا بِهِ فَقَدْ
 كَفَرَ، وَمَنْ أَقْرَبَ وَلَمْ يَحْكَمْ فَهُوَ ظَالِمٌ فَاسِقٌ﴾ رواه ابن جریر، (تفسیر ابن کثیر) ۶۱ ل
 ب ۲. واته: (ابن عباس) له تفسیری نه نایه تده نه فرموی: هر که سیك به م قورئانه
 ره فتار نه کاو باوه ریشی پی نهی نهوه کافره، به لام نه گه باوه پی پی پی هیه و
 ره فتاری پی نهکا نهوه (ظالم) و (فاسق) ه. هروه کر له دوو نایه ته کی تر دا وای فرموه،
 المائدة: الآيات ۴۴ و ۴۵ و ۴۷.

که وایو: نهو که سه موسولمانه: باوه پی به قورئان هیه و گشت کاروباریکیشی به گویزه ی
 یاسای قورئان بی: جا خوابه رستی بی، یان شاپوری، پامیاری، کره لایه تی، خیزان،
 جه نگ، سزای تاوانه کان، گشت حه رام و حه لال... هتد، که وایو: هر که سیك جوره
 کاروباریکی به یاسای قورئان نه حجام بدو هندیکی تریش به یاسای ده ستکرد، نهو به
 (مُشْرِك) ناو نه بری، چونکه هاویه شی بق خوا داناه، خوی گوره نه فرموی:

وَتُسَمَّى أَهْلُ قِبَلَتِنَا مُسْلِمِينَ مُؤْمِنِينَ مَا دَامُوا بِمَا جَاءَ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ مُعْتَرِفِينَ، وَلَهُ بِكُلِّ مَا قَالَهُ
وَأَخْبَرَ مُصَدِّقِينَ،

﴿وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ﴾ الانعام: ۱۶۱، نه‌گه گوئی‌های لی‌شوان بن له‌حه‌پامو
حه‌لال، بی‌گومان نیوه (مُشْرِكَن)، ولته: ه‌اویه‌شتان بۆ خوا دان‌اوه.

جا ه‌ه‌ر له‌به‌ر نه‌م په‌فتاره‌ گوم‌پایه‌ بوو، خ‌وای‌ گه‌وره‌ په‌خنه‌ی له‌ جووه‌کان گرتو
فه‌رمووی: ﴿أَقْرَبُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ مِنْكُمْ
إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ﴾ البقرة: ۸۵، نایا
باوه‌پتان به‌ به‌شیک‌ی کتیب‌ی خوا ه‌ه‌یه‌ر په‌فتاری پی‌نه‌که‌ن، وه‌ باوه‌پتان به‌ به‌شیک‌ی‌تری
نیوه‌ په‌فتاری پی‌ناکه‌ن؟ نایا سزای نه‌م جو‌رده‌ که‌سانه‌ چی‌یه؟ ته‌نها سه‌ر شو‌پ‌ی‌یه‌ له‌
دونیاو له‌ پ‌و‌زی د‌وای‌شدا نه‌گه‌پ‌ند‌ریتنه‌وه‌ بۆ ناو توند‌ترین سزا-که‌ د‌و‌زده‌-ه‌.

﴿عه‌دیس‌ روون‌که‌رم‌وی‌ ق‌و‌ر‌ن‌انه‌﴾

خ‌وای‌ گه‌وره‌ نه‌فه‌رمووی: ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾
الحشر: ۷، پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ ه‌ه‌ر فه‌رمان‌یک‌ی پی‌کردن وه‌ری‌بگرن، ه‌ه‌ر ش‌ت‌یک‌ی ل‌ی‌قه‌ده‌غه‌
کردن مه‌یک‌ن. که‌وابوو: ه‌ه‌یسه‌کان‌ی پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ وه‌کو ق‌و‌ر‌ن‌ان-به‌ یاسای نی‌سلام-
دانه‌ند‌رین ﴿عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: تَرَكْتُ فِيكُمْ أَمْرَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا مَا
تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا: كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّةَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ رواه الإمام مالك والحاكم، پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ
نه‌فه‌رمووی: له‌ د‌و‌ای‌ خ‌و‌م د‌و‌و‌شت له‌ ناو نی‌وه‌دا نه‌ه‌یل‌مه‌وه‌، تا ده‌ستیان پی‌ت‌وه‌ بگرن
گوم‌ا نابن، به‌یکه‌میان: ق‌و‌ر‌ن‌ان. د‌و‌وه‌میان: ه‌ه‌یسی پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ.

﴿(أَهْلُ الْبَيْتَةِ) به‌ موسولمان ناو نه‌برین﴾

نیعامی (الطحاوی) نه‌فه‌رمووی:

(وَتُسَمَّى أَهْلُ قِبَلَتِنَا مُسْلِمِينَ مُؤْمِنِينَ) ه‌ه‌ر موسولمان‌یک‌ روو له‌ ق‌یبه‌ی نی‌مه‌ نو‌ی‌ژ بکا، پی‌ی
نه‌ل‌ین: موسولمان‌و نی‌مان‌د‌ار (مَا دَامُوا بِمَا جَاءَ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ مُعْتَرِفِينَ) به‌و مه‌رجه‌ی به‌رده‌وام
دان به‌و شه‌ریعه‌ته‌دا به‌یتن: که‌ پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ له‌ لای خ‌ول‌وه‌ ه‌یتاویه‌تی (وَلَهُ بِكُلِّ مَا قَالَهُ
وَأَخْبَرَ مُصَدِّقِينَ) به‌و مه‌رجه‌ی ه‌ه‌رجی پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رمووی‌ته‌ی باوه‌ری پی‌ بگن.

که‌وابوو: ه‌ه‌ر به‌و مه‌رجانه‌ش ه‌ه‌فتاو د‌و‌و‌ گ‌ر‌قه‌که‌ی گوم‌پ‌ای‌وی (أَهْلُ الْبَيْتَةِ) گ‌شت‌ی به‌
نی‌مان‌د‌ارو موسولمان‌ی سه‌ر‌لی‌شت‌ی‌ولو ناو شه‌ر‌یت‌و د‌روست نی‌ه‌ پی‌یان بگو‌ئ‌ی: کافر، چون‌که
پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ نه‌فه‌رمووی: ﴿مَنْ صَلَّى صَلَاتَنَا وَاسْتَقْبَلَ قِبَلَتَنَا وَآكَلَ ذَيْحَنًا، فَذَاكَ الْمُسْلِمُ
الَّذِي لَهُ ذِمَّةُ اللَّهِ وَرَسُولِهِ، فَلَا تُخْفَرُوا اللَّهَ فِي ذِمَّتِهِ﴾ رواه البخاری، ه‌ه‌رکه‌سیک‌ شو‌ پ‌ینج
نو‌ی‌ژانه‌ی نی‌مه‌ بکا روو له‌ ق‌یبه‌ی نی‌مه‌-ک‌عبه‌- بکاو نازمه‌لی سه‌ر‌پ‌ل‌وی نی‌مه‌ بخ‌وا، نه‌وه‌ نه‌و

وَلَا تُخَوِّضُ فِي اللَّهِ، وَلَا تُنَازِعِي فِي دِينِ اللَّهِ،

موسولمانانیه: که په یمانی خواو پیغمبره درلوده تی، که وایو: خیانت له گه ل خوا
مه که نه له په یمانه که ی. بقی لندیایی برونه (شرح صحیح مسلم) ل ۱۹ ب ۵.

﴿بیر له (ذات ی خوا ناکه ینمونه)﴾

نیمای (الطحاوی) نه فرموی:

(وَلَا تُخَوِّضُ فِي اللَّهِ) خَوِّمَان تَنَکَلِي بَاسِي (ذات ی خوا ناکه ین (وَلَا تُنَازِعِي فِي دِينِ اللَّهِ)
مملانه و ده مه قالی له نایینی خوادا ناکه ین، چونکه بیرکړنده وه له (ذات ی خواو په لکه
هینانه وه ده رباره ی چونیته تی (ذات ی خوا، پیشه ی (أَهْلُ الْبِدْعَةِ) یه، پیغمبر ﷺ
نه فرموی: ﴿تَفَكَّرُوا فِي آلَاءِ اللَّهِ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي اللَّهِ﴾ رواه الطبرانی وابن عدي
والبيهقي، قال السخاوي: هذه الأحاديث أسانيدھا كلها ضعيفة لكن اجتماعها یکسب قوة.
(فیض القدیر) ل ۲۴۷ ب ۳، بیر له نیعمه ته کانی خوا بکه نه وه، به لام بیر له زاتی خوا
مه که نه وه. چونکه زاتی خوا وه کو هیچ شتیک نه ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ﴾ که وایو: به هر
شیوه که تی برونای، وانی، (شیخ معروف النودمی) نه فرموی:

﴿بما، وكيف، ومتى، السؤال * عنه وأین، ما له مجال﴾

پنګه ی نه م پرسیارته نه: خوا چی یه؟ خوا چونه؟ که ینی یووته خوا؟ خوا له کوئی یه؟
بروانه (أَهْلُ الْقِلَادَةِ) ل ۲۴.

که وایو: هر که سیکو هر کومه لیک له زاتی خوا بکوئیته وه و مملانه و ده مه قالی بکا،
نیشانه ی گومرا یوونیه تی، پیغمبر ﷺ نه فرموی: ﴿مَا ضَلَّ قَوْمٌ يَفْقَهُ هَذَا كَانُوا عَلَيْهِ
إِلَّا أَوْثَرُ الْجَدَلِ﴾ رواه الترمذی وحسنه، هیچ کومه لیک گومرا نابین پاش نه وه ی چوبنه
سره پئی هیدایه، مه گره تووشی مملانه و ده مه قالی ین.

﴿بَاسِي (مُتَشَابِهَاتُ الْقُرْآنِ وَالْعَدِثِ)﴾

بزانه: له قورنای پیغرو له حدیسه کانی پیغمبر ﷺ چه ند ووشه یه که هیه پتیا
نه گوئری: (مُتَشَابِهَاتُ)، واته: ویکچووی، واته ی نه م (مُتَشَابِهَاتُ) ه ناشکرا نه: وه کو
ووشه ی سره سوپه ته کان: قی، ص، حم، طسم... هتد، و(آیات الصفات): وه کو (يُذِ اللَّهُ) و
(وَجْهٌ رَبِّكَ) و(مَنْ فِي السَّمَاءِ) و(الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى) و... هتد، واته: نه ووشانه ی
واته ی لاشه و نه دماو شوینی خویان لی ته فامیته وه.

ده رباره ی نه م جوړه نایه تانه (أَهْلُ السُّنَّةِ) چینی (سَلَفِ) و زانایانی (حَدِيثِ) نه فرموی:
نیمانمان بو نایه تانه هیه و نه وواته یه یه به سستی خویه (تَفْوِيزِ) ی نه که ین و نه یدینه
پال زانستی خوا، نایمه و لته یان نالین، باوه ریشمان وایه: واته ی راسته قینه ی نه م ووشانه
بق خوا ناگوئری. (الْإِثْقَانُ فِي عُلُومِ الْقُرْآنِ) ل ۶ ب ۲.

نیعام (مالک و الشافعی و أحمد) و زانیانی تری (السلف الصالح) فہرموویانہ: نیمیہ بہو
 نایہ تانہ دا نہ پوین و چوں ہاتون نہ یاندوختینہ و و لئیان نا کو لینہ و و باوہ پشیمان وایہ:
 واتہی نا شکرای نہم ووشانہ مہ بست نیہ و بق خوا بہ کار ناین: بپوانہ (الکوکب الارض
 شرح الفقه الاکبر للإمام الشافعی) ل ۶۸، و (تفسیر ابن کثیر) ل ۲۲۰ ب ۲.

خوای گوردہ دہریارہی (مُتَشَابِهَاتُ الْقُرْآن) نہ فہرموی: ﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ
 مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ
 فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ
 فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدَ رَبِّنَا وَمَا يَذْكُرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ آل عمران: ۷،
 خوای گوردہ قوپٹانی بق تو ناردوختہ خوارہ و: ہہندیک لہ نایہ تہ کانی نہم قوپٹانہ واتہ یان
 نا شکرایہ و نہوان مہ بستنی بنہرہتی قوپٹانن - چونکہ بق حہرام و حہ لالو کاروباری تری
 زیان ہاتون - ہہندیک نایہ تی تریش (مُتَشَابِهَاتُ ن)، چونکہ ووشہ کہ بہ ووشہ یہ کی تر
 نہ چہ و واتہ کہ شی جیایہ و نا شکرا نیہ، جا نہ و کہ سانہی لہ راستی لایاندلوہ - وہ کو (أهل
 البدعة) - بہ شوین نایہ تی (مُتَشَابِهَاتُ) دا نہ گہرین و خویمان پیٹوہ خہریک نہ ک نہ و
 نہ یانک نہ بہ لگہی خویمان: تا کو خہ لکی گومرا بکن، بہ ہہ و ہہ سی خویمان مانای لی
 نہدہ نہ و، لہ کاتیکدا ہیج کہس مہ بستنی نہم ویکچوانہ نازانی تنہا خوا نہ یزانن، جا
 نہوانہی لہ زانستدا پوچوون نہ لین: باوہرمان بہم ویکچوانہ ہہیہ: گشتی فہرموودہی
 خویاہ، کہس نہ و ناموزگاری بہ و ہرناگرئی، تنہا خاوہن عقلہ کان نہین.

﴿عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: تَلَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هَذِهِ الْآيَةَ، فَقَالَ: إِذَا رَأَيْتُمُ الَّذِينَ
 يَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ سَمَّى اللَّهُ، فَأَحْذَرُواهُمْ﴾ رواه البخاري ومسلم،
 (عائشة) نہ فہرموی: پیٹہ مہر ﷺ نہ و نایہ تی خویندہ و - آل عمران: ۷ - نینجا
 فہرموی: ہہر کاتیک نہ و کہ سانہ تان بیت کہ بہ ہوا ی نایہ تی (مُتَشَابِهَاتُ) دا نہ گہرین،
 نہوانہ نہ و کہ سانہن کہ خوا لہم نایہ تہ دا بہ خرابہ ناوی ہیناون، نیٹوہ خوتان لہم جوردہ
 کہ سانہ بپارین و لئیان دور کہ ونہ و.

(ابن حجر العسقلانی) نہ فہرموی: نہم نایہ تہ باسی نہ و کہ سانہی بہ خرابہ کردہ: کہ بہ
 شوین (مُتَشَابِهَاتُ) دا نہ گہرین، باسی نہ و کہ سانہ شی بہ چاکہ کردہ: کہ زانستہ کہ
 (تفویض) نہ ک نہ و نہیدہ نہ پال زانستی خوا، نینجا نہ فہرموی: یہ کہ مجار شوینک و تنی
 (مُتَشَابِه) لہ جوہر کانہ و نا شکرا بو، نینجا یہ کہ مجاریش لہ نیسلما لہ ناو (خوارج) دا
 نا شکرا بو. بپوانہ (فتح الباری) ل ۲۶۵ و ۲۶۷ ب ۸. بگہریتوہ بق باسی (سنوور و لاشہ و
 نہندام و عیش و کورسی) لہم کتیبہ دا.

وَلَا تُجَادِلْ فِي الْقُرْآنِ، وَتَشْهَدُ أَنَّهُ كَلَامُ رَبِّ الْعَالَمِينَ، نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ، فَعَلَّمَهُ سَيِّدُ الْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدًا ﷺ وَهُوَ كَلَامُ اللَّهِ تَعَالَى لَا يُسَاوِيهِ شَيْءٌ مِنْ كَلَامِ الْمَخْلُوقِينَ، وَلَا نَقُولُ بِخَلْقِهِ، وَلَا نُخَالِفُ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ، وَلَا نَكْفُرُ أَحَدًا مِنْ أَهْلِ الْقِبْلَةِ بِذَنْبٍ مَا لَمْ يَسْتَحِلَّهُ، وَلَا نَقُولُ لَا يَضُرُّ مَعَ الْإِيمَانِ ذَنْبٌ لِمَنْ عَمِلَهُ،

ثِيَمَامِي (الطحاوي) له لم يابته دا نه فرموي:

(وَلَا تُجَادِلْ فِي الْقُرْآنِ) مملاندو دهمه قالی له واتهی قورئاندا ناکهین، وهکو (أهل البدعة) وانهکان ویکجوره کان) به بهلکه نیتنه وه (وَتَشْهَدُ أَنَّهُ كَلَامُ رَبِّ الْعَالَمِينَ) شامیدی نه دهین (قورئان) فرمودهی پیره ورنگاری بوونه وه ره (نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ) حه زده تی (جُبْرَائِيل) میناویه خواره وه (فَعَلَّمَهُ سَيِّدُ الْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدًا ﷺ) به فرمانی خوا (جُبْرَائِيل) قورئانی فیزی پیغه مبر ﷺ کردوه (وَهُوَ كَلَامُ اللَّهِ تَعَالَى) قورئان فرمودهی خویله، گوتهی (جُبْرَائِيل) نیه (لَا يُسَاوِيهِ شَيْءٌ مِنْ كَلَامِ الْمَخْلُوقِينَ) گوتهی خه ک نایته پیزی قورئان و به کسان نابین (وَلَا نَقُولُ بِخَلْقِهِ) نیتمه نالیتین: قورئان دروست کردوه، وهکو (مُتَقَرِّضَةً) وانه لیتین: (وَلَا نُخَالِفُ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ) نیتمه له کومه لی موسولمانان جیا نابین وه و ناچینه سه ر پاره وی (أهل البدعة) و خومان به (مُتَشَابِهَاتُ الْقُرْآنِ وَالْحَدِيثِ) خه ریک ناکهین.

﴿موسولمان به گونا هکردن کافر نابین﴾

ثِيَمَامِي (الطحاوي) نه فرموي:

(وَلَا تَكْفُرُ أَحَدًا مِنْ أَهْلِ الْقِبْلَةِ) نیتمه ی (أهل السنة) هیچ موسولمانیک-که هوو له قبیله بکا- به کافری دانانیتین (بِذَنْبٍ) به موی گونا ه کردن: جا گونا ه که بچوک بین، یان گه وه بین (مَا لَمْ يَسْتَحِلَّهُ) به و مرجه ی نه و گونا ه به حالان تنیگا، واته: نه گه گونا ه که به حالان نیتکه یشت، نه وه کافر نه بین.

(إِبْنُ حِبْرَالْهَيْثَمِيِّ) له شهرهی (مِنْهَاجُ النُّوْلِيِّ) دا نه فرموي: هه ر که سیگ حه پامیک حه لال بکا، که به بهلکه هنگی حه پام بین: وهکو زینا و نیریا زی و شاپاب خوارینه وه و گورگ وه رگرتن، نه وه کافر نه بین، چونکه نه بیته به دروخته نه وه ی پیغه مبر ﷺ، واته: باوه پ بین نه کردنی، هه وه ها: حه پام کردنی حه لالیش وه هایه. بیرونه (تحفة المحتاج) ل ۸۷ ب ۹.

(وَلَا نَقُولُ لَا يَضُرُّ مَعَ الْإِيمَانِ ذَنْبٌ لِمَنْ عَمِلَهُ) نیتمه ی (أهل السنة) نالیتین: نه گه مرؤذ نیعانداری بین، گونا ه کردن زینا لی نادا، به لکو نه لیتین: گونا ه کردن زینا هیه و باوه پ که م نه کاته وه مرؤذ به گونا ه کردن (فاسق) نه بین، به لام (کافر) نابین.

ثِيَمَامِي (النولوی) نه فرموي: (أهل الحق) - واته: (أهل السنة) - بهلکه هنگن: که زینا که رو درو مرؤف کوژو خاوه ن تاوانه گه وه کانی تر-چکه له کافری یون- هیچیان به م گونا هانه کافر نابین، به لکو شیعانداری و نیعانیان ناته ولوه. بیرونه (شرح صحيح مسلم) ل ۳۶۲ ب ۱.

تَرْجُوَ لِلْمُحْسِنِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْ يَغْفِرَ عَنْهُمْ وَيُدْخِلَهُمُ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِهِ، وَلَا نَأْمَنُ عَلَيْهِمْ وَلَا نَشْهَدُ لَهُمْ بِالْجَنَّةِ وَنَسْتَغْفِرُ لِمُسِيئِهِمْ وَنَخَافُ عَلَيْهِمْ وَلَا نَقْنُطُهُمْ.

نیجا بزانه: رای (أهل البدعة) دهر یاره ی خاوهن گونا می گوره به م شیوه یه:

﴿ (مَرْجئة) ثلثین: نه گهر مرقو نیماندار بن، هیچ گونا هیک زیانی نیه، واته: له سر هیچ گونا هیک خوا سزای نادا، هره کو هیچ کرده یه کی چاک له گال (کفر) دا سودی نیه.

﴿ (خوارج) ثلثین: مرقو نیماندار به گونا می گوره له نیمان دهر نه چی و کافر نه یو به یه کجاری له نوره خدا نه مینیتته وه.

﴿ (مُعزلة) ثلثین: مرقو نیماندار به گونا می گوره له نیمان دهر نه چی، به لام کافر نابی، به لکو له نوان (کفر) و (ایمان) دا نه مینیتته وه به یه کجاری نه چیته نوره خ، جا نه م پی نه گوئری: (الْمُزَلَّةُ بَيْنَ الْمُزَلَّتَيْنِ). بروهانه (شرح الطحاوی) ل ۴۲۶ ب ۲.

﴿ باسی قرسان له خواو لکا کردنی ره حمه تی خوا (الغوف والرجماء) ﴾

نیما می (الطحاوی) نه فرموی:

(تَرْجُوَ لِلْمُحْسِنِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) تکا نه که یه: بق نیماندارانی باش و چاکه کار (أَنْ يَغْفِرَ عَنْهُمْ) خوی گوره لیمان بیوری و (وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِهِ) بیاناته به هشت به ره حمه تی خوی، چونکه پیغمبر ﷺ نه فرموی: ﴿لَا يُدْخِلُ أَحَدًا مِنْكُمْ عَمَلُهُ الْجَنَّةَ وَلَا يُجِيرُهُ مِنَ النَّارِ، وَلَا أَنَا إِلَّا بِرَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ﴾ رواه البخاری ومسلم، کرده وهی هیچ که سیکتان: نه نیباته به هشت وه له ناگر نه یار زنی، منیش کرده وه کام نامباته به هشت وه له ناگر نامپار زنی، نه نها به ره حمه تی خوا نه یی.

(وَلَا نَأْمَنُ عَلَيْهِمْ) لیمان دلنیا نابی: که خوا عزیبان نه دا (وَلَا نَشْهَدُ لَهُمْ بِالْجَنَّةِ) شاهیدی ناده یه: به چوونه به هشت بق هیچ نیماندار نیکی دیار کلو، مه گهر خولو پیغمبر ﷺ شاهیدی یان بق دابی: وه کو پیاره که ی (یس) و (العشرة المبشرة)... هتد، به لام به گشتی، شاهیدی نه دهن: که نیمانداران نه چنه به هشت، چونکه خوی گوره نه فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ مُحَمَّد ﷺ: ۱۲، بیگومان خوی گوره به ره حمه تی خوی شو که سانه ی نیمانیان هینا و کرده وهی چاکیان کروه، نه یاناته شو به هشتانه ی پرویار له ژیر دره خسته کانیا ندا نه روا.

(وَنَسْتَغْفِرُ لِمُسِيئِهِمْ) داوی لیخو شجیونی گونا هه کان له خوی گوره نه که یه بق نیماندارانی خراب و تاوانبار (وَنَخَافُ عَلَيْهِمْ) نه ترسین خوا له سر تاوانه کانیا سزایان بدا (وَلَا نَقْنُطُهُمْ) به لام بی نومیدیا ناکه یه له ره حمه تی خوا، چونکه -جگه له کافریون- خوا له مه مو گونا هیک خوش نه یی، نه گهر حه ز بکا.

وَالْأَمْنُ وَالْإِنْسَانُ يَنْقَلَبَانِ عَنْ مِلَّةِ الْإِسْلَامِ، وَسَبِيلُ الْحَقِّ يَتَّهَمُهُمَا لِأَهْلِ الْقَبِيلَةِ.

﴿بِاسْمِ دَلْنِيَابُورُون وَبِنُومِيدَنِي (الْأَمْنُ وَالْإِنْسَانُ)﴾

بزانه: واجبه مرقو له نتيوان (خوف) و (رجاء) - واته: ترسو تكداد - بِن: به شينوهيه كر وهما: له عزابی خوا بترسن، به لام بِن نوميده نه بِن له په حمه تي خوا. تڪاي په حمه تي خوا بكا، به لام دلنيا نه بِن له عزابی خوا.

ثيمامي (الطحاوي) نه فهرموي:

(وَالْأَمْنُ) دَلْنِيَابُورُون له عزابی خوا، كه باوه پي واپن خواي گوره هيچ كه سيك سزا نادا (وَالْإِنْسَانُ) بِن نوميديون له په حمه تي خوا، كه باوه پي واپن خوا په حم به هيچ كه سيك ناك (يَنْقَلَبَانِ) هره دووكيان مرقو لانه دن (عَنْ مِلَّةِ الْإِسْلَامِ) له نومه تي نيسلام، واته: نه م جوره دلنيا كرنه و بِن نوميدي كرنه: مرقو كافر نه كهن، چونكه خواي گوره نه فهرموي: ﴿إِنَّهُ لَا يَنْسُ مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمَ الْكَافِرُونَ﴾ يوسف: ۸۷، هيچ كه سيك بِن نوميده نايي له په حمه تي خوا، ته نها كافره كان بِن نوميده نه بِن. ﴿فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ﴾ الأعراف: ۹۹، هيچ كه سيك دلنيا نايي له عزابی خوا، ته نها كافره زه رهمه نده كان دلنيا نه بِن.

واته: مرقو (كافر) له به نه وه بِن نوميده له په حمه تي خوا و دلنيا به له عزابی خوا، چونكه هر باوه پي به خوا به په حمه تي خوا به عزابی خوا نيه، به لام مرقو موسولمان باوه پي به خوا به په حمه تي خوا به عزابی خوا هيه، كه واپو: دروست نيه: نه بِن نوميده بكري، نه دلنيا بكري، چونكه خواي گوره نه فهرموي: ﴿يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ﴾ العنكبوت: ۲۱، خواي گوره نه كهر حه ز بكا: عزابی نه دا، نه كهر حه ز بكا: په حمي بِن نه كا. ثيتر ثيمه نازانين: په حم به كتن نه كاو كتن سزا نه دا، چونكه حه ز كرنه خوا له ثيمه ديار نيه (وَسَبِيلُ الْحَقِّ) ريگه ي پاستي (أَهْلُ السَّنَةِ)، (بَيْنَهُمَا) له نتيوان دلنيايي و بِن نوميدي دايه (لَأَهْلِ الْقَبِيلَةِ) دهر ياره ي موسولماني پو له قبيله.

(ابن خنجر السقلائي) له (كرمانی) نه گيړي ته وه و نه فهرموي: پيويسته مرقو له نتيوان (خوف) - ترسو (رجاء) - تكداد بِن، نه وه كو له (رجاء) - تكداد له سنوور دهر بچي و وه كو (مَرْجئة) بلن: هيچ گونا مته كه ل گل ثيماندا زيان نيه، هره وهما له (خوف) - ترسيشدا له سنوور دهر نه چي، وه كو (خولج) و (مُعْتَرلة) بلن: به په كجاري له لوزه خدا نه ميني ته وه، به لكو مامناوه نجی بِن، له نتيوان هره دووكياندا، هره وه كو خواي گوره نه فهرموي: ﴿يَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ﴾ الإسراء: ۵۷، تڪاي په حمه تي خوا نه كهن و له عزابی خوا نه ترسن. جا هره كه سيك ته ماشاي بنچينه و لقه كانی نيسلام بكا، نه بيني گشتي مامناوه نجی به. بروانه (فتح الباري) ل ۳۶۵ ب ۱۱.

وَلَا يَخْرُجُ الْعَبْدُ مِنَ الْإِيمَانِ إِلَّا بِجُحُودٍ مَا أَدْخَلَهُ فِيهِ.

نیمامی (النواری) نه فرموی: زانیان هاودهنگن: که له عنته لیکردن هه پامه، چونکه (لَعْنَةُ) له شهردا به واتای دورخستنه وه له په حمهتی خوا هاتوه، که وایوو: دروست نیه: که سیک له په حمهتی خوا دور بخهینه وه: که نه زانین واکړده وهی چسپه به زانستیکی بیگومان، بۆین زانیان فرموویانه: دروست نیه له عنته له که سیک د یارکراو بکړی، جا موسولمان بڼ، یان کافر بڼ، یان نازهل بڼ، مه گهر له ړنگه ی شهرد وه بزانی: نه د یارکراوه به کافری مریوه، یان نه مری: وه کو (أَبُو جَهْلٍ) و (شَیْطَانٍ)، به لام له عنته تکرر به سیله تیک گشتی دروسته: وه کو له عنته له پیاخوړان و کافران و زالمان و... همد. بېروانه (شرح صحیح مسلم) ل ۳۹۲ ب ۱.

پتفه مبه ږکي نه فرموی: ﴿مَنْ لَعَنَ شَيْئًا لَيْسَ لَهُ بِأَهْلٍ رَجَعَتِ اللَّعْنَةُ عَلَيْهِ﴾ رواه أبو داود والترمذی بسند حسن، هه رکه سیک له عنته له شتی بکا، نه و شته ش بهر له عنته نه بڼ، نه وه له عنته که نه گه پتفه وه سر خوی.

﴿ناگاداری﴾ کافریون به هوی (أَمَنَ) د لنیابوون و به هوی (يَأْسَ) بڼ نومیدی، پاره وی زانیانی (عَقِيدَةُ) به، (هروکو لیره دا نه بیینی)، هروها بشپړونه (شرح العقائد النسبية) ل ۱۹۱. به لام له لای زانیانی (تَفْسِيرُ) و (حَدِيثُ) بڼ نومیدی به گوناهي گوره داندراوه، بېروانه (تَفْسِيرُ الْقُرْطُبِيِّ) ل ۲۵۲ ب ۱ و (فتح الباری) ل ۴۷۶ ب ۱۲.

هروها له لای زانیانی (فَقَهَ) د لنیابی و بڼ نومیدی هروکو به گوناهي گوره داندراون، بېروانه (مُعْنَى الْمُحْتَاج بِشَرْحِ الْمُتَهَاج) ل ۴۲۷ ب ۴. جا نه گونجی - رَاَهُ أَغْلَمُ - نه م زانا به یرزانه مه بستیان نه جوړه (أَمَنَ) و (يَأْسَ) نه بڼ: که زانیانی (عَقِيدَةُ) مه بستیانه و له پتناسه دا نه لښ: بڼ نومید کړن و د لنیاکړن خه لک، به لکو مه بستیان نه جوړه (أَمَنَ) و (يَأْسَ) به بڼ: که مړه هه به رانه ی به خوی د لنیابی و بڼ نومید بڼ.

﴿باسی (کافر) بوون و، جوړمکانی (کُفْرَ)﴾

بزانه: (کافر) دوو به شه: په که م (الْكَافِرُ الْأَصْلِيُّ) واته: کافری بڼه پرتی: که هه به نه ژاده وه کافر بڼ. دوو م: (مُرْتَدٌ) واته: موسولمانی کافریووه وه: که به خوی، یان به نه ژاده وه موسولمان بڼ، نیجا بگه پتفه وه بڼ کافریوون.

نیمامی (الطحاوی) دهریاره ی به شی دوو م نه فرموی: ﴿وَلَا يَخْرُجُ الْعَبْدُ مِنَ الْإِيمَانِ﴾ بهنده له ایمان دهرناچو نایته کافر (إِلَّا بِجُحُودٍ مَا أَدْخَلَهُ فِيهِ) مه گه رپاوه ی به و شته نه بڼ، که پتی هاتوه ناو ایمان، واته: باوه ی به شتی ل و نایینه نه بڼ: که پتفه مبه ږکي له لای خواوه هیناویه تی، نیجا بزانه: نه م فرموده یه هه موو جوړه کافریوونیک ناگرتنه وه، چونکه نیمامی (النواری) نه فرموی: کافریوونه وه:

پچراندنی ئیسلامه‌تی‌یه، جا به دل نیازی وایێ: خۆی کافر بکا، یان به زویان (کُفُوتیک بکا، یان به کردار (کُفُوتیک بکا، جیاوازی نیه ئهم (کُفُوتکردنه: به گالته بێ، یان به رقه‌کاری بێ، یان به باوه‌پوه بێ، که‌وابوو: هه‌رکە‌سیک بێ: خوا نیه، یان پیتغه‌مبه‌ر نیه، یان بێ: فلان پیتغه‌مبه‌ر لێ ده‌کا، یان هه‌رپامیک هه‌ل‌لان بکا، یان هه‌ل‌لایک هه‌رام بکا -که به یه‌کده‌نگی هه‌رام، یان هه‌ل‌لان بێ- یان واجیبیک ئیسلام به واجب داننه‌ن، یان شتیک واجب نه‌بێ و به واجبی دایه‌ن- که به یه‌کده‌نگی واجب، یان ناواجب بێ- ئه‌وه کافر نه‌بێ. بڕوانه (تحفة المحتاج) ل ٧٩ تا ٩١ ب ٩.

به کورتی هه‌رکە‌سیک باوه‌پێ به هه‌ر شەش پوکنه‌کانی ئیمان نه‌بێ، یان له هه‌موو بوارێکه‌وه باوه‌پێ به شه‌ریعه‌تی ئیسلام نه‌بێ، ئه‌وه کافره، هه‌روه‌ک پووێ ئه‌که‌ینه‌وه.

﴿جۆرمه‌کانی (کُفُوت)﴾

بزانه: ده‌ریاره‌ی باوه‌پ به خۆاو به پیتغه‌مبه‌رو ^ﷺ باوه‌پ به خوا به‌تی خۆاو به تالو نه‌نایێ خوا، چوار چۆره (کُفُوت) هه‌نه‌و، کافره‌کان چوار چۆرن:

یه‌که‌م: کوفری (إنکاس) = (جُعود)، واته: دلنه‌هه‌تان به هه‌بوونی خوا، جیاوازی نیه: به دلێش باوه‌پ به هه‌بوونی خوا نه‌بێ، یان به دل باوه‌پ هه‌بێ، به‌لام به زویان بێ: خوا نیه. وه‌کو کوفری (فرعون)، خۆای که‌وره ئه‌فه‌رموی: ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي﴾ (القصص: ٢٨)، (فرعون) گوته: ئه‌ی خه‌لکینه نه‌مزانیوه ئیوه هیچ خوا به‌کتان هه‌بێ جگه له من. (ابن ابی العز) ئه‌فه‌رموی: (فرعون) زیاتر له هه‌موو کەس به‌وه ناسرا بوو: که دانی به هه‌بوونی خوا نه‌هه‌تیا، به دلێش ئه‌یزانی خوا هه‌یه. بڕوانه (شرح الطحاوی) ل ٢٦ ب ١. ئینجا بزانه: کوفری (مارکسیه) که له سه‌رده‌می ئیستاماندا ب‌لاو بوته‌وه، وه‌کو کوفری (فرعون) ویه، چونکه دان به هه‌بوونی خوادا ناهه‌تین !!!.

دووه‌م: کوفری (إباء) = (عناد) واته: رقه‌کاری دلنه‌هه‌تان به (ألوهیة) = خوا به‌تی خوا، هه‌رچه‌ند باوه‌پیشی به هه‌بوونی خوا به (رئوبیة) = په‌روه‌ریگاری به‌تی خوا هه‌بێ، وه‌کو کوفری (إبلیس) = شه‌یتان، واته: شه‌یتان باوه‌پ به هه‌بوونی خوا به (رئوبیة) = په‌روه‌ریگاری به‌تی خوا هه‌بوو، چونکه دانی پێدا هه‌تیا گوته: ﴿خَلَقْتِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَ مِنْ طِينٍ﴾ (الاعراف: ١٢)، خوا به‌منت له ئاگر دروست کردوهو (آدم) شت له قوپ دروست کردوه. به‌لام له‌به‌ر ئه‌وه شه‌یتان کافره، چونکه دانی به (ألوهیة) = خوا به‌تی خوا نه‌هه‌تیا و په‌خه‌ی له یاسای خوا گرتو گوته: ﴿أَسْجُدْ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا﴾ (الإسراء: ٦١)، چۆن په‌مویه من سوچه‌ بو (آدم) تیک به‌م که له قوپ دروست کردوه؟. به‌لێ: -له‌م یاسا دانانه‌دا- شه‌یتان خۆای که‌وره‌ی به لێنه‌زان و به‌هه‌ل‌داجو دلتاو گوته: ﴿أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ﴾ (الاعراف: ١٢)، من له (آدم) چاکترم !!!.

نیجا بزانه: کوفری (بیمقرابطه) و (إشتراکیه) و (ماسونیه) گشتیان و هکو کوفری شه پتانه؟ چونکه نه سیستمه مانه - هرچند باوهریان به هه بیونی خوا هه بن - به لام باوهریان به (الوهمیه) - خویه تی خوا نیو دانی پیدنا هه نین، چونکه خوی گه وره، به (حاکم) دانور ناناسنو - و هکو شه پتان - رهخنه له یاسای خوا نه گرن و نه لنین: یاسای دهستکرد له یاسای خوا باشره، بق دلتیایی بیوانه (شرح الطحاویه) ل ۴۶۶ ب ۲.

سئیه: کوفری (إشتراک) هاویش دنان بق خوا: له (الوهمیه) - خویه تی دا، واته: له (حاکمیه) - دانره ولی دا، یان له (عباده) - پرستندا، و هکو کوفری (قریشی) یه کانی (مکه)، واته: (قریشی) یه کان باوهریان به (دیوبندی) - په روه رنگاریه تی خوا هه بیو چونکه خوی گه وره نه هه رموی: ﴿وَلَنَسْأَلَنَّهُمْ مِّنْ خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَيَقُولُنَّ إِنَّ اللَّهَ لَقَدَسُ: ۲۵﴾ نه گه ر لیتیان بیرسی کن تاسمان و زه مینی دروست کردوه؟ له وه لاما نه لنین: خوا دروستی کردون. هه روه ها باوهریشیان به (الوهمیه) - خویه تی خوا هه بیو، به لام هاوهریشیان بق دانناو نه یانگوت: ﴿مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى﴾ الزمر: ۳، نیمه هه ر بق نه وه نه م پتانه نه پرستین: تاکو له خوا مان نزدیک بکه نه وه.

(۱۵) - (بیمقرابطه) سیستمه که کافره کان و مرگرمو باومری به یاسای نیسلام نیو نه لنین: پنیوسته گل به خوی نویته تی خوی هه لیتین، تاکو له (برلمان) یاسای دهستکردیان بق دلتین و خه لکیش رهفتاری بنیکا، هرچند نه م یاسایش به پیچه وانه تی شه ریمه تی نیسلام بن، نیجا نه م سیستمه تی (بیمقرابطه) به روشی سه رفلزو بن نالوز خه لکیان بهنج کردوه له ژید دروشمی مانی مرقو مال تاهرتو... هتد، پیتیان نه لنین: نیسلام له گل سه رده می نیستادا ناگوچین، چونکه یاسای نیسلام ناتو و لوه چاره تی کیشه کانی خه ک ناکو سته مکارو مافی مرقو تاهرتو گل نادا. کوا بیو: نیمه تی پلشنیر - تهنده مانی به رله مان - یاسایه کی باشر له یاسای نیسلام بق نیوه دله نین.

نیجا نیمه موسولمان لیتیان نه پرسین: ﴿أَلَمْ نَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ﴾ البقرة: ۱۴۰، نایا نیوه زلناتین، یان خوی گه وره؟. نیجا هرچند ده مکتون له به رله به نه م پرسیاره، نیمه هه ر به ره رموده تی خوا وه لیمان نه ده پنه وه: ﴿فَلَا تَعْرَبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ إِنَّ اللَّهَ يَقْظُمُ أَتَمَّ لَا تَقْظُون﴾ النحل: ۷۴، هاوینه بق خوی گه وره دله نین، خوی گه وره نه زلنو نیوه نازان. کوا بیو: نیوه خوتان مه کنه هاوینه تی خوا، چونکه هه رشی خوی به نه نه نه م خه لکی دروست کردوه هه رشی خوی به نه نه مافی هه یه: یاسایه بق دروستکروی خوی دلبنی، نیمه به بنده تی خوی گه وره مین، نه ک به بنده تی نیوه ی بهند کروی به دلی شه پتان.

نیجا به دله وه: زکو له موسولمانان - به تاییه تی نه وانه تی خویان به زلانو پلشنیر دانه نین - بانگ وازی بق (بیمقرابطه) نه گه نو نه لنین: (بیمقرابطه) دژ به نیسلام نیو نیسلام هه ر به خوی تاییه کی (بیمقرابطه) یه، نایا نازان: شه پتان بۆین له عه نه تی لکرا، چونکه رهخنه تی له یاسای خوا گرتو پیری رازی نه بو و گوتی: ﴿أَلَسْأَلُ لِنُ خَلَقْتُ طِبًا﴾ الإسراء: ۶۱، چون سوچه بق (ادم) یه که له قهر دروستت کردوه؟. چکه له هه ش: یاسای خوی بن باشر بو له به یاری خوی گه وره، خوی گه وره به لینه زان دناو گوتی: ﴿أَنَا خَيْرُ مَسْئَلُ الْأَعْرَافِ: ۱۲﴾، من له ناده م چاکترم. نیجا به ویزدلتان جیوازی چیه؟! رهونگه روه.

به بلن: (قُریشی) به کان بلن هاویه شیان بق خوا داننا، چونکه باوه پریان واپو: به ك خودا به تهنه به روه سستی هوکمرانی ثم خه لکه ناکاو نه یانگوت: ﴿أَجْعَلِ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجَابٌ﴾ ص: ۵۰، نایا (مُحَمَّدٌ ﷺ) خوابه تی کردوته مای به ك خودا به تهنه؟ نه وه شتیکی سهیره!!!.

نینجا بزانه: کوفری (علمانیة) وه کو کوفری (قُریشی) به کانه، چونکه باوه پریان به خولو پیغه مبر ﷺ هیه، به لام نه لئن: یاسای نیسلام به تهنه چاره سهری ثم خه لکه ناکاو هه مه لاپن نه وه پیویسته یاسای ده سترکیشتی له گه ل دابن، که واپو: نابن نایین خوی تیکه لی کارویاری ده ولت بکا. جا نه مهش به پیچه وانهی به کخواناسینه، خوی گه وره نه فرموی: ﴿إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ﴾ یوسف: ۴۰، داپره واپی (حاکمیه) تهنه مافی خودایه، فرمانی داوه: جگه له خوا که ستر نه پرستو به (حاکم) داپره دانه نین، نه وه نایینی راسته قینه یه.

که واپو: جگه له خوا که ستر مافی حه رامکردن و حه لاکردنی نه، چونکه خوی گه وره نه فرموی: ﴿وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ﴾ الانعام: ۱۶۱، نه گه ر نیه کو تیریه لی نه وان بن له حه پام و حه لال: بیگومان نیه (مُشْرِكِینَ)، واته: هاویه شتان بق خوا داننا وه. بگه پیره بق (باومر به کتیه کانی خوا).

چوارم: کوفری (نفاق) - سو پوی، واته: مرقای (مُنافِق) به زویان شاده بیتن و بلن: من موسولمانم و باومر هیه، به لام له راستی دا به دق و بلن و به دل باوه پری به نیسلام نه بن. جا نه کو فره به زوی له و که سانه پوه نه دا: که له (دارُ الإسلام) - خانه ی نیسلامدا نیشته جین، تا کو بتوانن له گه ل موسولماناندا ژیان به رنه سهر، خوی گه وره نه فرموی: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ البقرة: ۸-۹، همدی کس هه نه لئن: باومرمان به خولو به پدی بوابی هیه. به لام له راستی دا باوه پریان، فیل له خولو له موسولمانان نه که ن. هره ها نه فرموی: ﴿وَإِذَا قَالُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنُوا وَإِذَا خَلَوْا إِلَى شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ﴾ البقرة: ۱۴، کاتن نه گه نه نیمانداران، نه لئن: باومرمان به نیسلام هیه، کاتن نه چنه وه لای دوسه شه بیتانه کانی خویان، نه لئن: نیمه له گه ل نیه دابن، نیمه تهنه گالته چیر و گالته به موسولمانان نه که ن.

﴿بَاسِيَ (إِيمَان) - باومر﴾

ثِيَمَامِي (الطَّحَاوِي) نَهْ فَرَمَوِي:

(الْإِيمَانُ) پَتِنَاسِي باومر: (هُوَ الْإِقْرَارُ بِاللَّسَانِ) نَهْ وِيه: بَه زَوِيَان شَادَه بِنِنِي وَ بَلَنِي: ﴿أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ﴾. (وَالْتَّصَدِيقُ بِالْجَنَانِ) هَرَوَهَا بَه دَلِيش باومرِي هَمِيْن: بَه هَمُو نَه وَ تَائِيْنَهِي پَتِفَه مَبَرَّيْ لَه لَای خَوَا هِتَاوِيَهِي، وَات: ثِيَمَان كَرْدَه وَهِي دَلُو زَوِيَانَه بَه يَه كَه وَه.

ثِيْنَجَا بَزَانَه: نَه وَ فَرَمُوْدَهِي (طَّحَاوِي) پَارَه وَهِي ثِيَمَامِي (حَنْفِي) وَ چَه نَد زَانَا يَه كِي تَرَه ﷺ. بَه لَام چَه نَد زَانَا يَه كِي تَر فَرَمُوِيَانَه: (إِيمَان) تَه نَهَا باومرِي دَلَه: بَه هَمُو نَه وَ تَائِيْنَهِي پَتِفَه مَبَرَّيْ لَه لَای خَوَا هِتَاوِيَهِي، شَادَه هِتَان بَه شَيْك نِيَه لَه ثِيَمَان، بَه لَكُو مَرَجَه لَه ثِيَمَانْدَا: بَقُ چَه سِيْپَانْدَنِي بَرِيَارَه كَانِي ثِيَمَانْدَارَان لَه دُونِيَا دَا بَه سَر نَه وَ كَه سَانَدَا: كَه شَادَه يَان هِتَاوَه. مَه بَسْت لَه وَ بَرِيَارَانَه: صِرَات كَرْتَنُو مَارَه بَرِيْنُو نَوِيْزُ لَه سَه رَكْرَكْنُو نَاشْتَن لَه كُورِيسْتَانِي مَوْسُولْمَانَان وَ دَاوَالِيْ كَرْدَنِي نَوِيْزُو زَه كَات وَ پَرُوْوُو. هَمْد: بَرِيَارَه كَانِي تَرِي ثِيَسْلَام.

كَه وَابُو: هَرَكَه سِيْكَ بَه دَل نَهْم باومرِي هَمِيْن، بَه لَام بَه زَوِيَان شَادَه نَه هِتَنِي وَ هِيْچ بِيَانَتُو رَقَه كَارِيْشِي نَهْبَن، نَه وَه لَه لَای خَوَا ثِيَمَانْدَارَه وَ لَه بَرِيَارَه كَانِي دُونِيَا دَا بَه كَافِر دَانَه نَدَرِي. هَرَوَهَا نَه كَر دَاوَلِي شَادَه هِتَانِي لِيْكَرَا، بَه لَام لَه بَه رَقَه كَارِي شَادَهِي نَه هِتِنَا، نَه وَه لَه دُونِيَا وَ قِيَامَه تَدَا كَافِرَه، وَاتَه: هَر چَه نَد بَه دَلِيش باومرِي هَمِيْن، نَهْم باومرِي سَوُوْدِي نِيَه. هَرَوَهَا نَه كَر بَه زَمَان شَادَهِي هِتَاوَه بَه دَل نَهْم باومرِي نَهْبُو، نَه وَه لَه بَرِيَارَه كَانِي دُونِيَا دَا ثِيَمَانْدَارَه وَ لَه لَای خَوَا كَافِرَه وَ پَتِي نَه كُوتَرِي: (مُنَافِق).

بَه لَام هَرَكَه سِيْكَ بَه دَل نَهْم باومرِي هَمِيْن وَ لَه بَه رَقَه لَای نَه تَوَانِي شَادَه بِنِنِي، نَه وَهش لَه دُونِيَا وَ قِيَامَه تَدَا ثِيَمَانْدَارَه، بَه وَ مَرَجَهِي بَه نَامَاژَه باومرِي كَه يَاشْكُرَا بَكَا. بَكَه پَرُوَه بَقُ بَاسِي (وُوشَهِي يَه كَفُوَا نَاسِيْن).

ثِيْنَجَا بَزَانَه: نَهْم پَرُوْنَكِرْمَه وَهِي دَه رِيَارَهِي كَافِرِي (أَصْلِي) بَنَه رَهْتِي بُوُو، كَه بِيَه وَئِي بِيْتَه مَوْسُولْمَان، چُونَكَه نَه تَه وَهِي مَوْسُولْمَانَان بَه ثِيَمَانْدَار دَانَه نَدَرِيْنُو بَرِيَارَه كَانِي ثِيَمَانْدَارَانِيَان بَه سَه رَدَا نَه سَه پَتِنَدَرِي لَه دُونِيَا دَا، هَر چَه نَد بَه دَرِيْزَالِي تَه مَه نِيْشِيَان شَادَه نَه هِتِنَن. بَقُ نَهْم بَاسِي بَرَوَانَه (فَتْح الْمَبِين) ۵۸ و ۵۹، (تَحْفَةُ الْمُرِيد) ۲۵ و ۲۶.

كَه وَابُو: هَر دَمُو لَا يَه كَدَه نَكْن: كَه نَهْيِي شَادَه هِتَان هَر هَمِيْن، بَه لَام لَه وَه دَا جِيَاوَاژَن: نَايَا شَادَه هِتَان بَه شَيْكَه لَه ثِيَمَان، يَان مَرَجَه لَه ثِيَمَانْدَا؟ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَه بَاسِي پَرُوكْنَه كَانِي ثِيَسْلَام زِيَاتَر پَرُوْنِي نَه كَه يَنَه وَه.

وَجَمِيعُ مَا صَحَّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنَ الشَّرْعِ وَالْبَيَانِ كُلُّهُ حَقٌّ، وَالْإِيمَانُ وَاحِدٌ، وَأَهْلُهُ لِسِي أَصْلُهُ سَوَاءٌ، وَالْفَاضِلُ بَيْنَهُم بِالْخُشْيَةِ وَالْتَقَى وَمُخَالَفَةُ الْهَوَى وَمُلازِمَةُ الْأَوَّلَى. وَالْمُؤْمِنُونَ كُلُّهُمْ أَوْلِيَاءُ الرَّحْمَنِ وَأَكْرَمُهُمْ عِنْدَهُ أَطْوَعُهُمْ وَأَتَقَهُمُ لِلْقُرْآنِ. وَالْإِيمَانُ هُوَ الْإِيمَانُ سَالِهُ وَمَلَائِكَتُهُ وَكُتُبُهُ وَرُسُلُهُ وَالْيَوْمُ الْآخِرُ وَالْقَدَرُ خَيْرُهُ وَشَرُّهُ وَخُلُوهُ وَمَرْءُهُ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى.

(وَجَمِيعُ مَا صَحَّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ) هر چه رسیده به ک له پیغمبره و ده ﷺ له ریگه یه کی راست به نیمه گه یشتین (مِنَ الشَّرْعِ وَالْبَيَانِ كُلُّهُ حَقٌّ) دهر یاره ی شریعت و یوونکر نه وه ی شتی تر، هه مووی راست و ره وایه (وَالْإِيمَانُ وَاحِدٌ) باوهر هر یه ک باوهره - که باوهری ناو دلو شاده هینانه - (وَأَهْلُهُ) نیمانداران (فِي أَصْلِهِ سَوَاءٌ) له بنجینه ی نیماندا یه کسان - که پیویسته گشت که سیک به دل باوهری هه یو به زیبان شاده بینن - به لام له پله ی نیماندا یه کسان نینو جیاوانن، چونکه باوهری پیغمبره ان به هیزتره له باوهری خه لکی تر.

(وَالْتَفَاضُلُ بَيْنَهُمْ) گه وره یی و به ریژی له نیوان نیمانداراندا (بِالْخُشْيَةِ وَالْتَقَى) به هزی ترسان له خواو خو پاراستنه له تاوان (وَمُخَالَفَةُ الْهَوَى) وه به هزی دژیته تی هه لو هه وه سی خزیته تی (وَمُلازِمَةُ الْأَوَّلَى) وه به هزی کرتنه به ری ریگه ی باشته له هه مو خوا به رستیه کدا (وَالْمُؤْمِنُونَ) نیمانداران (كُلُّهُمْ أَوْلِيَاءُ الرَّحْمَنِ) گشتیان دوستی خودن، خوی گه وره نه فرموی: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ، الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ یونس: ۶۲، ۶۳، ناگدار بن: دوستانی خوا ترسیان له سه ر نیو دلتنگ نابن، نهو دوستانه ی باوهریان هیناوه له خوا نه ترسن. (بِیْوَائِهِ بَاسِی) (ولی) له م کتیه دا. (وَأَكْرَمُهُمْ عِنْدَهُ) به یزترین نیماندار له لای خوا (أَطْوَعُهُمْ وَأَتَقَهُمُ لِلْقُرْآنِ) نه وه یه: که گوئیایه لرو شوین که و تو تر بن بق قوربان، خوی گه وره نه فرموی: ﴿إِنْ أَكْرَمَكُمُ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقَاكُمْ﴾ الحجرات: ۱۲، به یزترتان له لای خوا: نهو که سه یه له خوا ترستر بن.

﴿بَاسِی رُكْنَهُ كَانِی (إِيمَانُ)﴾

(وَالْإِيمَانُ) باوهر له شهش بوکنانه پیک ماتووه: (هُوَ الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرُّهُ) کها رواه البخاری و مسلم، نیمان نه وه یه: باوهرت هه بن به خواو مه لاییکه ی خواو کتیه کانی خواو پیغمبره رانی خواو رژی قیامت و قه زاقه دهر: چاکه ی و خراپه ی (وَحُلُوهُ وَمَرْءُهُ) شیرنی و تالی ی (مِنَ اللَّهِ تَعَالَى) له لای خواو یه.

نیجنا بزانه: نه م شهش بوکنانه بینجیان له م نایه نه دا باس کراون: ﴿وَلَكِنْ أَلْبِرُ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ﴾ البقرة: ۱۷۷. وه بوکنی شه شهم له م نایه نه دا باس کراوه: ﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ القمر: ۴۹.

وَنَحْنُ مُؤْمِنُونَ بِذَلِكَ كُلِّهِ، لَا تَفْرُقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ، وَتُصَدِّقُهُمْ كُلَّهُمْ عَلَى مَا جَاءُوا بِهِ.

که وایو: هر که سیك باوه‌ی به به کیک له‌م شه‌ش بوکنا نه‌ی، نه‌وه کافره، هه‌روه ک خوی گه‌وره نه‌فرموی: ﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ النساء: ۱۳۶، هر که سیك کافر بی‌و باوه‌ی به خوا مه‌لائیکه و کتیبه‌کانی خوا پیغه‌مبه‌رانی خواو پوزی قیامت نه‌ی، بیگومان کافره به کافر بیونگی بوور له راستی. هه‌روه له باره‌ی بی‌باوه‌پان به قه‌زو قه‌در، ده‌فرموی: ﴿يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ ذُقُوا مَسَّ سَقَرٍ إِنَّ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ القمر: ۴۸-۴۹، له پوزی قیامت له سه‌ر پوهه‌کانیان پاده‌کیشری‌نو پتیا ده‌گوئی: سزای دوزخ تام بکن، نیمه هه‌موو شتی‌کمان به قه‌در بوست کردوه.

(وَنَحْنُ مُؤْمِنُونَ بِذَلِكَ كُلِّهِ) نیمه باوه‌پمان به هه‌موو بوکنا نه‌یه (لَا تَفْرُقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ) جیاو‌زی نا‌کین له نیوان هیچ پیغه‌مبه‌ری‌کلو باوه‌پمان به گشتیان هه‌یه (وَتُصَدِّقُهُمْ كُلَّهُمْ) باوه‌ی به گشتیان نه‌که‌ین (عَلَى مَا جَاءُوا بِهِ) له و تایی‌نه‌ی له‌ای خوا هیتاویانه.

﴿نیمان زیاد نه‌بی‌و که‌م نه‌ی﴾

نیامی (النوای) نه‌فرموی:

پاره‌وی (سلف) و پیتشه‌وایانی (خلف) و زانایانی (حدیث) و کرمه‌لیکی زانایانی (عقیده) له سه‌ر نه‌وه‌یه: که نیمان زیاد نه‌بی‌و که‌م نه‌ی، به‌لام زنده‌ی زانایانی (عقیده) نه‌لین: نیمان زیادو که‌م نابی. (شرح صحیح مسلم) ل ۱۹۰ ب ۱. خوی گه‌وره نه‌فرموی: ﴿وَإِذَا تَلِيتُ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا﴾ الأنفال: ۲، کاتی تاییه‌ته‌کانی خوابان به سه‌ردا نه‌خویند ریخته‌وه نیمانیان زیاد نه‌کا. که وایو: نیمان به هوی کرده‌وی چالو خوا په‌رستی زیاد نه‌ی، به هوی کرده‌وی خراپ که‌م نه‌ی. بروانه (تحفة المريد) ل ۲۷ و ۲۸.

﴿عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: لَيْسَ الْإِيمَانُ بِالْتَّمَنَّى وَلَا بِالْتَّحَلَّى، وَلَكِنْ هُوَ مَا وَفَّرَ فِي الْقَلْبِ وَصَدَّقَهُ الْفَعْلُ﴾ رواه ابن النجار والدبلي، وهذا حديث منكرو، ولكن روی معناه بسند جيد موقوفاً على الحسن البصري رحمه الله، بروانه (فيض القدين) ل ۳۵۶ به‌و (شرح الطحاوية) ل ۴۷۳ ب ۲، نیمان به خوژگه‌ی و دل بوچوونی کاری باش نه‌وه به گفتوگوئی جوانیش نه‌یه، به‌لکو نیمانی‌راسته‌قیته نه‌وه‌یه: له ناو دلدا جیگیر بی‌و کرده‌وی باشیش بیته شاهیدی راستی.

که وایو: نه‌و پیتناسه‌یه‌ی چینیکی زانایانی (سلف) بو نیمان نه‌یکه‌نو نه‌لین: (الْإِيمَانُ: إِفْرَارُ بِاللِّسَانِ وَعَمَلٌ بِالْأَرْكَانِ وَإِعْقَادٌ بِالْجَنَانِ) ولته: نیمان شاده هیتانه‌و کرده‌وه‌یه باوه‌ی ناو ده. مه‌بستیان نه‌وه نه‌یه: کرده‌وه (وَكُنْ) - به‌شینی سهرمه‌کی له نیماندا، به‌لکو

مه‌به‌ستیان شه‌ویه: ته‌واوکه‌ری ئیمانه، چونکه (خَوارِج)ش مه‌مان پیتاسه بۆ ئیمان به‌کار دیتن، به‌لام ته‌وان مه‌به‌ستیان شه‌ویه: کرده‌وه‌کان (رُکُن) به‌شیکی سه‌ره‌کی ئیمان، واته: له‌ لای ته‌وان نه‌گه‌ر کرده‌وه‌کان نه‌کران موقو کافر نه‌بن، به‌وانه (فتح‌المبین) ل ۵۸.

ئینجا بزانه: به‌نده‌کانی خوا ده‌ریاره‌ی زیاد به‌وون که‌م به‌وونی ئیمان سێ به‌شن: **یه‌که‌م:** پیتفه‌مبه‌ران غلهم الصلاه والسلام، به‌رده‌وام ئیمانیاں هه‌ر زیاد نه‌بن، که‌م نابن. **دووهم:** مه‌لاشیکه‌تان ئیمانیاں نه‌ زیاد نه‌بن و نه‌ که‌م نه‌بن.

سێیهم: ناده‌میزادانی‌ترو جنوکه، ئیمانیاں زیاد نه‌بن و که‌م نه‌بن: به‌ گویزه‌ی کرده‌وه‌ی باش و خراپ، به‌وانه (تحفة‌ المرید) ل ۲۸.

﴿بایسی روکنه‌کانی ئیسلام﴾

ئیسلام: ملکه‌چی و دانپتداهیتانی ناشکریه: بۆ ته‌و ئایینه‌ی پیتفه‌مبه‌ر ﷺ له‌ لای خوا هیناویه‌تی. (فتح‌المبین) ل ۵۵ و (تحفة‌ المرید) ل ۲۶.

ئیسلام له‌ پینچ روکن پێک هاتوه: که‌ له‌م هه‌بسه‌دا گوتراون: ﴿عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: الْإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَتَقِيمَ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ، وَتَصُومَ رَمَضَانَ، وَتَحُجَّ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا﴾ رواه البخاري ومسلم، ئیسلام شه‌ویه: شاده‌ بیتتی و بیتی: (أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ) وه هه‌ر پینچ نوێزه‌کان به‌گی، زه‌کات بده‌ی، مانگی په‌مه‌زان به‌ پڤڤو بی، حه‌ج به‌گی نه‌گه‌ر تولا‌ی پێگه‌ت هه‌بن.

ئیمامی (التواوی) له‌ ئیمام (إبراهيم الصلاح) نه‌گێرتنه‌وه: بنچینه‌ی (ایمان) باوه‌ری ناو ده‌، بنچینه‌ی (إسلام) حق ته‌سلیعکردن و ملکه‌چی ناشکریه، جا به‌ ه‌قی شاده‌هیتان بریاری ناشکرا به‌ ئیسلامه‌تی نه‌سێ، نوێزو زه‌کات و پڤڤو و حه‌ج له‌ به‌ر شه‌وه‌ خراونه‌ته‌ پال شاده‌ هیتان: چونکه‌ له‌ هه‌موو دروشمیکێ ئیسلام ناشکرتن و گه‌وره‌ترن و به‌ جێبه‌جێکردنی شه‌م بوکخانه‌ به‌نده‌ به‌ ته‌واوی ته‌سلیمی خوا نه‌بن، نه‌کردنی شه‌م بوکخانه‌ش نیشانه‌ی پچرانی زنجیره‌ی ملکه‌چی‌یه. (شرح صحیح مسلم) ل ۱۸۹ ب ۱.

﴿ئاگاداری﴾: ئیمامی (النواوی) شه‌فرموی: له‌ پرله‌وه‌ی (أَمَلِ الْحَقِّ)دا: باوه‌ری به‌کخواناسین به‌ بێ شاده‌هیتان سوود نادا، شاده‌هیتانی‌ش به‌ بێ شه‌م باوه‌ره‌ سوود نادا، به‌لکه‌ر پتویسته‌ هه‌ردوکیان به‌ یه‌که‌وه‌ کۆبکرتنه‌وه. (شرح صحیح مسلم) ل ۲۰۲ ب ۱.

بۆ وینه: ئیمانی (أبو طالب) و ئیسلامه‌تی (إبراهيم سلول). که‌وابوو: شاده‌هیتان په‌یوه‌ندی به‌ (ایمان) و به‌ (إسلام) وه‌ هه‌یه، هه‌روه‌ک (إبراهيم حَجَرِ الْهَيْتَمِيِّ)ش شه‌فرموی: ئیمان و ئیسلام

له واتهدا- پابهندی يه کترن، واته: له شرعدا ئيمان به بئ ئيسلامهتی به هيج ناچن، ئيسلاميش به بئ ئيمان به هيج ناچن. (فتح المبين) ل ٦٠ و (تحفة المريد) ل ٢٦.

﴿پاسی دۆستایهتی و دۆزمنایهتی (الولاء والبراء)﴾

دۆستایهتی- (الولاء) ئه وهیه: موسولمان له پیتاوی خوادا، خواو پیغه مبهرو ﷺ موسولمانی خوش بوینو پشتگیریان بکاو کومه لگه یان نقد بکاو دزایهتی دۆزمنی نایینیان بکا.

دۆزمنایهتی- (البراء) ئه وهیه: موسولمان له پیتاوی خوادا، دزایهتی دۆزمنانی خواو پیغه مبهرو ﷺ دۆزمنانی موسولمانان بکاو پشتگیریان نهکا، هه رچه ند ئه م دۆزمنانه ش خزم و کسهی خوی بن، کومه لگه یان نقد نهکا. پیغه مبهرو ﷺ ئه فرموی: ﴿أَوْتُقُ غُرَى الْإِيمَانِ: أَلْمَوْلَاةُ فِي اللَّهِ وَالْمُعَادَاةُ فِي اللَّهِ، وَالْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ﴾ رواه الطبرانی وأبو داود بسند صالح، پتهوترین په یوه ندی و دهستی پتوه گرهکانی ئیمان: دۆستایهتی کردنه له پیتاوی خوادا دۆزمنایهتی کردنه له پیتاوی خوادا، خوشیسته له پیتاوی خوادا و بقی لیتا هته له پیتاوی خوادا. (التَّوْبَةُ وَالتَّوْبَةُ) ل ٢٤ ب ٤.

ئیمامی (النسفی) ئه فرموی: خوشیسته له پیتاوی خوادا و بقی لیتا هته له پیتاوی خوادا به شیککی گه وریه له ئیمان. (مَدَارِكُ التَّنْزِيلِ) ل ٢٢٧ ب ١.

ئینجا که زانیت: (الولاء والبراء) دۆستایهتی و دۆزمنایهتی ئه وهنده گرنه و به شیککه له ئیمان، ئه وهش بزانه: دۆستی تو ته نها خواو پیغه مبهرو موسولمان، که وابوو: خوشت بوینو پشتگیریان بکا، خوی گه وریه ئه فرموی: ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾ المائدة: ٥٥، دۆستی ئتوه ته نها خواو پیغه مبهرو ﷺ ئیماندارهکان، ئه و جۆره ئیماندارانهی نوێژ ئه کهن و زهکات ئه ده ن و ملکه چی فرمانی خواو پیغه مبهرو ﷺ. واته: ئه گه موسولمان ئه و سنی مه رجهی لته هاته جئ: هه ر واجبه به هری ئیمانکهی دۆستایهتی بکهی، به لام واجبه به ئه ندازهی تاوانباریهکی پخت لای بوینو دزایهتی بکهی، که واته: موسولمانی تاوانبار و ده کو ئیماندارێکی راسته قینه دۆستایهتی نا کړی و به ئه ندازهی دۆزمنکی نایینیش دزایهتی نا کړی. بۆ دانیایی به واته (الفتاوی الحدیثیه) ل ٥٧ و (شرح الطحاوی) ل ٥٠٧ ب ٢.

هه روه ها بزانه: چوار کسه دۆزمنی تۆنه: کافرهکان، ستمکارهکان، شه پتان، هه ولو نه فس. که وابوو: پخت لیتان بوینو به گوێرهی شرع دزایهتیان بکا و یارمه تیان مه ده.

١- ده باره ی کافرهکان، خوی گه وریه ئه فرموی: ﴿إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا﴾ النساء: ١٠١، به راستی کافرهکان دۆزمنی ئتوه نه به ئاشکرا. که وابوو: جیاوازی نه: ئه و کافرا نه جوله که بن، یان دیان بن، یان جۆره کافرێکی تر بن، هه روه ک خوی

گوره نه فرموي: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ﴾ المائدة: ۵۱، نهی ثیمانداران نژوه جووه کان و دیانه کان مه که نه دوستی خوټان، نه وان دوستی په کتن، هر که سیک له نژوه نه وان بکاته دوستی خوی، نویښ په کیکه له وان.

۲- دهرباره ی ستمکاران (۱۶)، خوی گوره نه فرموي: ﴿وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا

مه پست به (ظالم) ستمکار نو که سپه: کارنکی ناروا به پروا لېږي، نه پېنځلېش به پله ی که م نهو کسانه ش نه گړتېوه: که به شرمه مې نیسلاږه فشار ناکه نو یاسای د ستمگر به پروا لېږي و دفتاری پې نه کښ، خوی گوره نه فرموي: ﴿وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُم الظَّالِمُونَ﴾ هر که سیک د فشار مو غوړنه نه کا که خوا نارمېتیه خورلوه، نه و نه ستمکاران. که وېلو: نه م ثابت پېرېزه ش به شلمکری نهو گړوه و کارېده سته (علماني) نه گړتېوه: که خوږان به سر وواتلې نیسلاږه سهاشو مو به قوړشانی پېرېزه د فشار ناکه. که وېلو: دوستایې و گړلې له یو نه م کارېده سته ستمکارانو یارمې دفتاریو باس گرښان به چاکه نه پېته هلی لادن له پزیزې پېته مېرغ، هر وک پېته مېرغ خوی نه فرموي: ﴿سَتَكُونُ بَعْدِي أُمَرَاءُ مِنْ صَلَافِهِمْ يَكْبَهُمْ وَأَعْيَابُهُمْ عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ فَلَيْسَ مِنِّي وَلَسْتُ مِنْهُمْ عَلَىٰ الْخَوْصِ﴾ روه الترمذی، له دوی من چنده کارېده ستمک نه پ، هر که سیک به دوی نه وېلو یوې بگو یارمېتیا ېدا: له ستمکاری ېدا، نهو که له نومېتی من نهو منېش له کړمې وی نهو دوی قیامت له سره خوی (کوت) ثابت لام.

هر ووه یارمېتی دلو و دگرېنی کړمې ستمکاران نه پېته هلی سزای دوزخ، هر وک پېته مېرغ نه فرموي: ﴿الظُّلْمَةُ وَأَعْيَابُهُمْ فِي النَّارِ﴾ روه الدیلمی، ستمکارانو یارمېتید مرمکانان له ناو شاکری دوزخ سزا نه وېر نهو هر ووه خړوشو ستمکارانو دل به لادلو وېر نهو هلی سره وېر نهو له قیامت، پېته مېرغ نه فرموي: ﴿أَمَرْتُ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتُ﴾ روه الطیخان، مړه له کښ نهو که دا حشری نه کړی: که له لوبیا دا خوشی ووستوه.

هر ووه دوستایې و هلسان و دانیشت له گلیانو زه رده خنه له پرویان نه پېته هلی ژمارنې مړه له چینی ستمکاران، هر وک پېته مېرغ نه فرموي: ﴿أَمَرْتُ عَلَىٰ دِينَ خَلِيلٍ فَلْيَنْظُرْ أَخْذَكُمْ مِنْ بَيْحَالٍ﴾ روه الترمذی، مړه له سر تاینو پروشتی دوستی خوی مې، که وېلو: هر په کیکتان تماشیا بکا: دوستایې کښ نه کا؟ نهی موسولمانی به پزیز: له حمېسلاږه بزمان دهرکوت: که به هیچ جورک دوستایې و یارمېتیدنی ستمکاران دوست نهی، بزمان دهرکوت: بایه پښه دنی (عقیده الولاء والقبراء) دوستایې و دوستانه تی، نیشانه ی که م بلوه وېر نهو، که وېلو: نهو کسانه ی دوستایې ستمکارانو نوږ نهو که و شلمکری... هتد، نهو که نهو نهو دوستایې تی به پېشکوتن دفتارن، نیشانه ی دوکوتنیا نه له عقیده (الولاء والقبراء)، چونکه واجب موسولمان هر دم هوې ېدا: یو پزیز کړنی خوی پېته مېرغ، هر چنده ستمکارو که م تاینه کانېش پې پست ېږي، چونکه خوی گوره نه فرموي: ﴿وَأَنَّ رَسُولَهُ أَهْلُ أَنْ يَرْضَوْهُ إِنَّ كَلَامَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ خوی پېته مېرغی خوا زیاتر مال وړی گرښان همه نهو که نه وېر نهو پست ثیمانداران.

نیجا هر کانیک مړه خوی پېته مېرغی وړی کړنې ووه دوستی دسټلینې خوی پېته مېرغی، خوی گوره ش هر گری له کاکو کاروباری یو ویک نهو خوی وړ دسټی تاگا، هر وک پېته مېرغ نه فرموي: ﴿ثَلَاثٌ مَنْ حَقَّ لَا يَحْضُرَ اللَّهُ عَنْهُ لَمْ يَهْتَمَّ بِالْإِسْلَامِ كَمَنْ لَمْ يَهْتَمَّ بِاللَّهِ، وَلَا يُتَوَلَّى اللَّهُ عَنَّا قَوْلُهُ غُرَّةٌ، وَلَا يُحِبُّ رَجُلٌ قَوْمًا إِلَّا حُشِرَ مِنْهُمْ﴾ روه الطبرانی فی الصغیر والأوسط یاسناد جید، من پزیزې پست هتو گومانیان تیدا نهی: په که م: نهو که سپه مې له نیسلاږه خوی گوره تاینه پېته وړی نهو که سپه مې نهی. نووم: هر که سیک خوا دوستایې بکا خوی گوره نایته ده ست کیکتېر. سټیه: هر که سیک گوملکې خوش بوې له کښ نه واندیا هشر نه کړی. که وېلو: نهی موسولمانی وړ نهو خوت مې به مه که له پزیز کړنې نیسلاږه، دوستایې خوا بکو دوستانه نیسلاعت خوش نه وېر نهو، پروتکرموه.

وَأَهْلُ الْكِبَارِ مِنْ أُمَّةٍ مُحَمَّدٌ ﷺ فِي النَّارِ لَا يُخْلَدُونَ إِذَا مَاتُوا وَهُمْ مُوحَّدُونَ، وَإِنْ لَمْ يَكُونُوا تَائِبِينَ، بَعْدَ أَنْ لَقُوا اللَّهَ عَارِفِينَ وَهُمْ فِي مَشِيَّتِهِ وَحُكْمِهِ: إِنْ شَاءَ غُفِرَ لَهُمْ وَعُفِيَ عَنْهُمْ بِفَضْلِهِ، فَفَسَّكُمُ النَّارُ ﴿هود: ۱۱۲﴾، دلشان به لای ستمکارانه وه نه پوا نه وه کو ناگری نوره خ بتانگریته وه.

۲- دهر باره ی شهیتان، خوی گوره نه فرموی: ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا﴾ الإسراء: ۵۲، بیگومان شهیتان نورمنیکی ناشکرای ناده میزاده.

۳- دهر باره ی هولو نهفس، خوی گوره نه فرموی: ﴿وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ص: ۲۶، شوین هولو نهفس مه کوه، نه وه کو له ږنگی خوا لاتبدلو گومرات بکا.

﴿ناکاداری﴾: ناشکرایه موسولمان ته نها یه ک دلی هیه، نه و دلهش باره گای نیمانه، که وایوو: هر گیز ناگو دجن: خوشویستنې ثم سن ږسته و خوشویستنې نه و چوار ږوژمه به یه کوه له ناو یه ک دلدا جیگی بیته وه، هر وه ک خوی گوره نه فرموی: ﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ﴾ المجادلة: ۲۲، هیچ گ لیکې وه مات دهست ناکوئ- که باوه پریان به خواو ږوژی قیامت ه بی- له ه مان کاتیشدا نه و که سانه یان خوش بوئ: که نرایه تی خواو پیغه مبر ﷺ نه کن، هر چنده نه م نرانهش باوکی خویان بن، یان کورپان بن، یان برلیان بن، یان هوزی خویان بن.

﴿نیمانداری گونا هبار به یه کجاری له نوره خدا نامینیته وه﴾

پیش ه کی: گونا ه دو به شه: گونا می گوره، گونا می بچووک. نیجا بزله: پیتاسه ی گونا می گوره نه مه یه: هر گونا می ک بیته نیشانه ی که م بایه خی به تاین، جا له دونیا دا سزای ږو دلندرابن، یان هر په شه ی قیامته ی له سر هاتبن، یان له عنه ت، یان غزه بی خوا، نه مانه گونا می گوره نه، جگه له مانهش گونا می بچووکن. بروانه (شرح صحیح مسلم) ل ۱۴۱ و ۱۵۰ ب ۱.

نیما می (الطحاوی) نه فرموی:

(وَأَهْلُ الْكِبَارِ) خاوه ن گونا ه گوره کان (مِنْ أُمَّةٍ مُحَمَّدٌ ﷺ) له نومته ی پیغه مبر ﷺ (فِي النَّارِ لَا يُخْلَدُونَ) به یه کجاری له ناگری نوره خدا نامینته وه (إِذَا مَاتُوا وَهُمْ مُوحَّدُونَ) به و هر چه ی به نیمانه وه له سر یه کخو ناسین مرین (وَإِنْ لَمْ يَكُونُوا تَائِبِينَ) هر چنده پیش مردن توبه شیان نه کوربن، هر نامینته وه به یه کجاری (بَعْدَ أَنْ لَقُوا اللَّهَ عَارِفِينَ) پاش نه وه ی به نیمانداری بیته خرمه ت خوا (وَهُمْ فِي مَشِيَّتِهِ وَحُكْمِهِ) نه و گونا هبارانه له زیر برپاری خواو هه زکرنی خوی گوره دانه (إِنْ شَاءَ غُفِرَ لَهُمْ وَعُفِيَ عَنْهُمْ بِفَضْلِهِ) نه که ر

كَمَا ذَكَرَ عَزَّ وَجَلَّ فِي كِتَابِهِ [وَيَقْفَرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ]. وَإِنْ شَاءَ عَذَّبْنَاهُمْ فِي النَّارِ بِعَذَلِهِ، ثُمَّ يُخْرِجُهُمْ مِنْهَا بِرَحْمَتِهِ وَشَفَاعَةِ الشَّافِعِينَ مِنْ أَهْلِ طَاعَتِهِ، ثُمَّ يَبْعَثُهُمْ إِلَى جَنَّتِهِ.

حز بکا لیان خوش نبیند و نیانبردی به گورده می خوی (کما ذکر عز وجل فی کتابه) هرده کو خوی گورده له قورئاندا نه فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْفَرُ أَنْ يُشْرِكَ بِهِ وَيَقْفَرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ النساء: ۴۸، خوی گورده له وه خوش نابین: که هاویه شی بز دابندری له گوناهاه کانی له (کفر) بهره و خوارتر خوش نبین، نه گره به خوی حز بکا: له که سیک خوش ببین.

(وَإِنْ شَاءَ عَذَّبْنَاهُمْ فِي النَّارِ بِعَذَلِهِ) وه نه گره حز بکا: له ناو ناگری دوزخ سزایان نه دا، به دایه رومری خوی (ثم) نینجا دوی نه وی به گویزه هی حز کرنی خوا سزا دران (يُخْرِجُهُمْ مِنْهَا بِرَحْمَتِهِ) خوا نه یانه پیتته دهره وه به ره حمه تی خوی (وَشَفَاعَةِ الشَّافِعِينَ مِنْ أَهْلِ طَاعَتِهِ) هرده ها به هوی پارانده وی تکاکارانی خوا پرستیش خوی گورده تاوانباران له دوزخ بزگار نه کا، هرده که له باسی (شفاعه) دا باسمان کرد (ثم يبعثهم إلى جنته) نینجا له دوی بزگار کرنیان نه یانبانه به بهشت به ره حمه تی خوی، پیته مبرک نه فرموی: ﴿أَمَّا أَهْلُ النَّارِ الَّذِينَ هُمْ أَهْلُهَا: فَإِنَّهُمْ لَا يَمُوتُونَ فِيهَا وَلَا يُحْيَوْنَ، وَلَكِنَّ نَاسًا أَصَابَتْهُمْ النَّارُ بِذُنُوبِهِمْ - أَوْ قَالَ: بِخَطَايَاهُمْ - فَأَمَاتَهُمْ إِمَاتَةً حَتَّى إِذَا كَانُوا فَخَاءً، أُذِنَ بِالشَّفَاعَةِ، فَجِيءَ بِهِمْ ضَبَائِرُ ضَبَائِرٍ، فَبُتُوا عَلَى أَنْهَارِ الْجَنَّةِ، ثُمَّ قِيلَ: يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ أَقْبِصُوا عَلَيْهِمْ، فَيَتَوَنَّبَاتِ الْحَبَّةِ تَكُونُ فِي حَمَلِ السَّيْلِ﴾ رواه مسلم، واته: دوزخ وه کافر مکان له دوزخ خدا نامرنو به زیانیکی خوشیش نازنین، به لام خه لکیکی نیمانداری تاوانبار له دوزخ خدا دوسوتین، نینجا خوا نه یانمریتنی و گیانیان دهره چی و نه بنه خه لووزو شین نه سرن: شفاعه تیان بز بکری، نینجا کومه ل کومه ل نه یانه پیتن له سره روه یاره کانی به بهشت بلاویان نه کن، نینجا نه گوئری: هق به بهشتی به کان تاویان به سره دا برزین، نینجا زیندو نه بنه وه، وه کو دهنکه گیای لافا، بپوانه (شرح صحیح مسلم) ل ۱۲۲ پ. ۲.

ثیمامی (النولوی) نه فرموی: پاره وی (أَهْلُ السَّنَةِ) چین (سلف) و (خلف) نه وه: هرکه سیک به باومری یه کخوا ناسینه وه بری، نه وه بیگومان هر نه چیته به بهشت، نینجا نه گره هیچ گوناهیکی نه بو: وه کو مندالو نه و شیتنه له پیش بلوغ بیونیه وه شیت بووه و نه و که سی توبه یه کی پاستو بیگه بری کربو له هه موو گوناهیکو هیچی تریش گوناها نه کربو، یان هر له زیانیا تووشی هیچ گوناهیک نه بوین، نه وانه گشتیان نه چنه به بهشت و به هیچ جزیرک ناچنه دوزخ، نه نها به سر پردی دوزخ (الصرط) دا پانه بین، به لام نه گره گوناها گورده یه بو و به بن توبه کرن مرد، نه وه نه که ویتته ژیر حز کرنی خوی گورده،

وَذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى تَوَلَّى أَهْلَ مَغْرَفَتِهِ وَلَمْ يَجْعَلْهُمْ فِي الدَّارَيْنِ كَأَهْلِ نَكْرَتِهِ الَّذِينَ خَابُوا مِنْ هِدَايَتِهِ وَلَمْ يَنَالُوا مِنْ وِلَايَتِهِ، اللَّهُمَّ يَا وَلِيَّ الْإِسْلَامِ وَأَهْلَهُ ثَبِّتْنَا عَلَى الْإِسْلَامِ حَتَّى نَلْقَاكَ بِهِ.

نه‌گەر خوا حەزە بکا: ئەبیوریو بە بێ سزادان ئەییاتە بەهەشت، ئەگەر حەزەش بکا: ئەییاتە نۆزەخ بۆ ماوه‌یه‌کی وەها: کە خوا بیەوی، ئینجا بزگاری ئەکاوە ئەییاتە بەهەشت، کەوابوو: هەرکەسێک بە باوەری یەکشولناسینەوه بمرێ، بە یەکجاری لە نۆزەخدا نامینێتەوه، هەرچەند گوناهی زۆریشی هەبێ، هەروەها ئەو کەسێ بە کافری بمرێ ناچێتە بەهەشت، هەرچەند چاکێ زۆریشی هەبێ. (شرح صحیح مسلم) ل ۲۷۷ ب ۱.

(وَذَلِكَ) ئەو پەڕەم پێکردن و سزادانی خوا (بِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى تَوَلَّى أَهْلَ مَغْرَفَتِهِ) بە هۆی ئەوەی: کە خۆی گەرە نۆستی خواناسانی خاوەن باوەرە (وَلَمْ يَجْعَلْهُمْ فِي الدَّارَيْنِ كَأَهْلِ نَكْرَتِهِ) خۆی گەرە نیماندارەکانی وەک خوانەناسەکان دانەناون: ئە لە دونیای و ئە لە قیامەت (الَّذِينَ خَابُوا مِنْ هِدَايَتِهِ) ئەو خوانەناسەکانی بێ‌بەش بویە ئە (هِدَايَتِهِ) خۆی (وَلَمْ يَنَالُوا مِنْ وِلَايَتِهِ) هیچ بەشیان نە لە نۆستایەتی خوا (اللَّهُمَّ يَا وَلِيَّ الْإِسْلَامِ وَأَهْلَهُ ثَبِّتْنَا عَلَى الْإِسْلَامِ حَتَّى نَلْقَاكَ بِهِ) ئە خۆی خۆدای نۆستی ئیسلام و موسولمانان بە موسولمانی بمانهێڵەوه، تا بە موسولمانی دینی خزمەت لە قیامەت، آمین.

﴿ تۆبەو چاکە کردن گوناھ لانه‌بەن ﴾

پێناسە: تۆبە، واتە: پەشیمانبوونەوه لە گوناھ کردن، ئینجا بزاتە: تۆبەکردن دەم و دەست لە هەموو گوناھێک واجب، جا گوناھەکە بچوک بێ، یان گەرە بێ، هەروەها بزاتە: خۆی گەرە لە گەرەیی خۆی تۆبە قبوڵ ئەکا، واتە: گوناھەکە لە سەر تۆبەکار نەسپێتەوه و لە سەر گوناھەکە سزای نادا، پەو مەرجه‌ی تۆبەکە ئەم چوار پوکتانە‌ی ئی بیته‌ جێ:

یەکم: واز بێتن لە گوناھەکە. دووم: پەشیمان بێتەوه لە کردنی ئەو گوناھە. سێیەم: بپاری ناو دڵ بدا: جارێکی‌تر نەگەریتەوه سەر ئەو گوناھە. چوارەم: ئەگەر گوناھەکە مانی ناده‌میزاد بوو، ئەبێ ماھەکە بداتەوه خاوەن ماف، یان گەرەدنی خۆی پێ نازاد بکا، وە ئەگەر مانی خۆی گەرە بوو و لە شەرعدا قەزاکرنەوه، یان کەقارەتی بۆ داندراو: ئەبێ ئەنجامیان بدا. بپوانە (شرح صحیح مسلم) ل ۱۷۰ ب ۱ و (فتح الباری) ل ۱۲۳ و ۱۲۴ ب ۱۱.

﴿ هەروەها بە هۆی (أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ) گۆتن و زیكری خواو نوێژو هەموو چۆرە چاکە‌کردنێک گوناھێ بچوک- ئەک گوناھێ گەرە- لانه‌چن، خۆی گەرە ئەفەرموی: ﴿إِنَّ الْخَسَنَاتِ يُذْهِبُ السَّيِّئَاتِ﴾ هود: ۱۱۴، بە راستی چاکە‌کان خراپە‌کان لانه‌بن.

﴿ هەروەها بە هۆی بە‌لاو موسیبەتی دۆنا گوناھ لانه‌چن- هەرچەند ئەم بە‌لایەش سزای تاوانە‌کە بێ لە دۆنا-دا- پێغه‌مبەر ﷺ ئەفەرموی: ﴿مَا يُصِيبُ الْمُسْلِمَ مِنْ

وَتَرَى الصَّلَاةَ خَلْفَ كُلِّ بَرٍّ وَفَاجِرٍ مِنْ أَهْلِ الْقَبْلَةِ،

نَصَبَ وَلَا وَصَبَ وَلَا هَمَّ وَلَا حَزَنَ وَلَا غَمَّ حَتَّى الشُّوْكَ يُشَاكَهَا: إِلَّا كَفَرَ اللَّهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ ﴿١﴾ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ، هَرَجِي تَوْوَشِي مَوْسُولَمَانِ نَهَبِي: لَهُ مَانِدُووَبُوونَ وَنَخُوشِي وَدَهْدُو غَمَّ وَخَفَهْتُو تَاَزَارُو دَلْتَهَنگي، تَا بَرَكِيكِيش بِجَهَقِيَّتَه لَاشَهِي، بَه هَوِي نَهَوَانَه، خَوَای گَهوَرَه گُونَاهَه كَانِي رَهَش نَه كَانَهوَه.

﴿ هَهوَرَهَا بَه هَوِي بِه خَشِيْنِي خَيْرَكِرِنَ وَقَوْرَتَانِ خَوِيْنَدَنَ وَحَه ج كَرِنَو...هَتَد: كَه زَيْنَدُو بَق مَرِيوَوَان نَهِيكَن، گُونَاهِي مَرِيوَوَه كَانِي بِيْن نَهسَرِيْتَهوَه ﴿عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ﴾: أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ: إِنَّ أَبِي مَاتَ وَتَرَكَ مَالًا وَلَمْ يُوصِ، فَهَلْ يُكَفَّرُ عَنْهُ أَنْ أَتَصَدَّقَ عَنْهُ؟ قَالَ: نَعَمْ ﴿٢﴾ رَوَاهُ مُسْلِمٌ، بِيَاوِيك گُونِيَه بِيْتَهَمَبَهَر ﷺ بِاَوَكَم مَرِيوَوَه مَالِي لَه پَاش بَه جِيْن مَاهَو وَهَسِيْتِي نَه كَرِيوَه، تَا يَا نَه كَه ر خِيْرِي بَق بِكَم نَهَم خِيْرَهِي مِنْ گُونَاهَه كَانِي وَي نَهسَرِيْتَهوَه؟ بِيْتَهَمَبَهَر ﷺ فَهَرَمُوِي: بَه لِيْن.

﴿ هَهوَرَهَا شَه هِيْدِيوونَ لَه رِيكِي خَوَای گُشْت گُونَاهَه كَانِي مَرُوَفَه -جَكَه لَه مَانِ نَادَه مِيْزَادَان- نَهسَرِيْتَهوَه، بِيْتَهَمَبَهَر ﷺ نَه فَهَرَمُوِي: ﴿يُفْقَرُ لِلشَّهِيدِ كُلُّ ذَنْبٍ إِلَّا الدِّينَ﴾ رَوَاهُ مُسْلِمٌ، لَه گُشْت گُونَاهَه كَانِي شَه هِيْدِي نَه بُوَرِي، تَه نَهَا قَه رَز نَه بِيْن. نِيْمَامِي (النَّوَاوِي) نَه فَهَرَمُوِي: نَهَم نَاگَادَار كَرِنَهوَه بِي لَه گُشْت مَاهَه كَانِي نَادَه مِيْزَادَان: كَه (جِهَاد) وَ شَه هِيْدِيوونَ كَرْدَهوَه چَاكَه كَانِي تَر، مَانِ نَادَه مِيْزَادَان لَانَابَه، بَه لَكُو تَه نَهَا مَانِ خَوَای لَاتَه بِيْن. بَق دَلْتَايِي بِيوَانَه (شَرْح صَحِيْح مُسْلِم) ل ٨٩ ب ٧ و ل ٨٢ ب ٨ و (فَتْح الْمَبِين) ل ١٤٧ و ١٤٨ و (شَرْح الطَّحَاوِي) ل ٤٥١ تا ٤٥٥ ب ٢.

﴿ هَهوَرَهَا بَزَانَه: نَه كَه ر (كَافِر) نِيْمَان بِيْنِي وَ مَوْسُولَمَانِ بِيْنِي، خَوَای گَهوَرَه لَه هَمُوو تَاوَانِيكِي دَابُوَرْدُوِي خَوْش نَه بِيْن، خَوَای گَهوَرَه نَه فَهَرَمُوِي: ﴿قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَتَّبِعُوا يُفْقَرُوا لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ﴾ الْاَنْفَال: ٢٨، بَه كَافِرَه كَانِ بِلِي: نَه كَه ر وَ لَز لَه كَوَفَرَه كَيَانِ بِيْنِي وَ مَوْسُولَمَانِ بِيْنِي، لَه دَابُوَرْدُوِيَانِ نَه بُوَرِي.

﴿ بِاسِي نَوِيْز كَرْدَن لَه دَوَای (فَاسِق) وَ، لَه سَهَر مَرْدُوِي تَاوَانِيَا ر ﴿

نِيْمَامِي (الطَّحَاوِي) نَه فَهَرَمُوِي:

(وَتَرَى الصَّلَاةَ) نِيْتَهِي (أَهْلُ السَّنَةِ) بَاوَه پِمَانِ وَايَه: دُرُوْسْتَه نَوِيْزَه جَه مَاعَهْت بَكَرِي (خَلْفَ كُلِّ بَرٍّ وَفَاجِرٍ مِنْ أَهْلِ الْقَبْلَةِ) لَه دَوَای هَهَر پِيَاوَجَاكِيكُو هَهَر پِيَاوَاخِرَايِيكِي مَوْسُولَمَانِ كَه پَوُو لَه قَبِيْلَه نَوِيْز بَكَا، هَه رَجَه نَد تَقْوِيْش زَالَمُو فَاسِق بِيْن ﴿عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ﴾: قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: كَيْفَ أَتَيْتَ إِذَا كَانَتْ عَلَيْكَ أَمْرَاءُ يُؤَخَّرُونَ الصَّلَاةَ عَنْ وَقْتِهَا؟ قُلْتُ: فَمَا تَأْمُرُنِي؟ قَالَ: صَلِّ الصَّلَاةَ لَوَقْتِهَا، فَإِنْ أَدْرَكْتُهَا مَعَهُمْ فَصَلِّ فَإِنَّهَا لَكَ

وَعَلَىٰ مَنْ مَاتَ مِنْهُمْ. وَلَا تُنْزِلُ أَحَدًا مِنْهُمْ جَنَّةً وَلَا نَارًا، وَلَا تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ بِكُفْرٍ وَلَا بِشِرْكَ نَافِلَةٍ ﴿١٠٠﴾ رَوَاهُ مُسْلِمٌ، بِتَفْهِيمِهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ (أَبُو نَضْرَةَ) قَالَا: ثَمَّ بَيْنَ وَهْ زَعَتِ حَقْنُ بَنٍ لَو كَاتِي جَهَنَّمَ كَارِبُهُ دَهْ سَتِيكُ فَرَمَانِزْهَ وَابِيَّتْ تَهْ كَنَ كِهْ نَوِيژْ لَهْ كَاتِي خُزْ دَوَا تَهْ خَه؟ گوتی: فَرَمَانَتْ جِي؟ هَ فَرَمَوِي: تَوْ لَهْ كَاتِي خُزْ دَوَا نَوِيژْ مَكْتِ بَكِهْ، نِيْجَا تَهْ گَر لَهْ گَلْ تَهْ وَانِيْشْدَا گَرْنَجَا بُووِيَارَهْ بِيكُوَهْ بَهْ جِهَامَعَتْ، چُونَكِهْ بَهْ سَوْنَهَتْ بَزُوْتْ تَهْ نُووسَرِي. وَاتَهْ: وَوَشِي (فَصَلَّ) فَرَمَانِي بِتَفْهِيمِهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ. كِهْ تَهْمِي نَوِيژْ بَهْ جِهَامَعَتْ لَهْ دَوَايْ تَهْ نِيْجَا مَهْ بَكْرِي كِهْ نَوِيژْ مَكْتِ دَوَا خُسْتَوَهْ، هَر چَهَنَدْ بَهْمْ دَوَا خُسْتَنَشْ تَا وَانِبَارَهْ.

﴿وَعَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ: أَذْرَكْتُ عَشْرَةَ مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ ﷺ يُصَلُّونَ خَلْفَ أُمِّهِ الْجُورِ﴾ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي التَّارِيخِ، دَهْ سَهْ حَابِي بِتَفْهِيمِهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دِيْتَنِ نَوِيژْ يَانْ لَهْ دَوَايْ نِيْجَا مَهْ زَالَمُو فَاسَقْ تَهْ كَرْد. بَرَوَانَهْ (سُبُلُ السَّلَام) ل ٢٩١ ب ٢. نِيْجَا بَزَانَهْ: (خَوَارِجْ) نَوِيژْ بَهْ جِهَامَعَتْ لَهْ دَوَايْ خَلَكِي تَر نَاكَن، چُونَكِهْ بَهْ كَافِرِيَانِ تَن تَهْ گَن، لَهْ بَهْرْ تَهْ وَهِي خَرَابَهْ قَدَهْ غَهْ نَاكَن (تَحْقِيقُ الْمَحْتَاجِ) ل ٦٧ ب ٩.

(وَعَلَىٰ مَنْ مَاتَ مِنْهُمْ) هَر وَهْ بَا وَهْ پِي (أَهْلُ السُّنَّةِ) تَهْ وَهْ يَه: نَوِيژْ (جَنَازَهْ) لَهْ سَهْرْ هَمُو جَوْرَهْ مَرْدُوْنَكِي مَوْسُولْمَانِ تَهْ كَرِي، هَر چَهَنَدْ زَوْرِيْشْ فَاسَقُو تَا وَانِبَارِ بُوْبِي. نِيْجَا مَهْ (النَّوَايْ) تَهْ فَرَمَوِي: قَاَزِي تَهْ فَرَمَوِي: پَر وَهِي زَانَايَانْ بَهْ گُشْتِي تَهْ مَهِي: كِهْ نَوِيژْ (جَنَازَهْ) لَهْ سَهْرْ هَمُو مَرْدُوْنَكِي مَوْسُولْمَانِ تَهْ كَرِي، جِيَا وَانِي نِيَهْ: دَارِي سَزَايْ لَرِيَابِي، بَهْ رَدْبَارَانِ كَرَابِي، بَهْ خُزْ خُزْ كُوشْتَبِي، يَانْ مَنَدَالِي زِيْنَا بَنِي. لَهْ نِيْجَا مَهْ (مَالِكْ) وَ كِهْ سَانِي تَرِيْشْ گَزِيْزْ دِر لَوَهْ تَهْ وَهْ: كِهْ پِيْشَهْ وَاي مَوْسُولْمَانَانِ تَهْمِي خُزْ پِيَا رِيْزِي: نَوِيژْ (جَنَازَهْ) لَهْ سَهْرْ كُوْزْدَوِي سَزَا تَهْ كَاوْ پِيَاوْ چَاكْ نَوِيژْ (جَنَازَهْ) لَهْ سَهْرْ فَاسَقَهْ كَانْ نَهْ كَا، تَا كُو تَهْمِيْنِ بِيْن... نِيْجَا مَهْ (أَبُو حَنِيفَةَ) تَهْ فَرَمَوِي: نَوِيژْ (جَنَازَهْ) لَهْ سَهْرْ تَهْ مَوْسُولْمَانَهْ نَا كَرِي: كِهْ جَهَنگْ لَهْ دَرِي مَوْسُولْمَانَانِ تَهْ كَا. (شَرْحُ صَحِيحِ مُسْلِمٍ) ل ٣١٦ ب ٤.

نِيْجَا بَزَانَهْ: دِرِوسْتْ نِيَهْ نَوِيژْ (جَنَازَهْ) لَهْ سَهْرْ هِيْجْ جَوْرَهْ كَافِرِيْكَ بَكْرِي، چُونَكِهْ خَوَايْ گَوْرَهْ تَهْ فَرَمَوِي: ﴿وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهٖ﴾ التَّوْبَةُ: ٨٤، نَوِيژْ (جَنَازَهْ) لَهْ سَهْرْ هِيْجْ كِهْ سِيْكَ لَهْ كَافِرَانَهْ مَهْ كَوْ لَهْ سَهْرْ گَوْرَهْ كِهْ يِيْشِي مَهْ وَهْ سَت. بَكِهْ پَرِيُوَهْ بَاسِي كَافِرِيُوْنُو، بَرَوَانَهْ (تَفْسِيْرُ الْقُرْطُبِي) ل ٢٢١ ب ٨.

﴿لَهُ نَادِيٌّ غَدَاكَ نَاكُوْلِيْنَهْ وَهْ﴾

(وَلَا تُنْزِلُ أَحَدًا مِنْهُمْ جَنَّةً وَلَا نَارًا) نِيْجَا مَهْ (أَهْلُ السُّنَّةِ) هِيْجْ مَوْسُولْمَانِيْكَ دِيَا رَكْرَاو: نَهْ بَهْ بَهْ هَشْتِي دَا تَهْ نِيْزِيْنُو نَهْ بَهْ دَوْرَهْ خِي، مَهْ گَر لَهْ قُوْرْتَانِ، يَانْ لَهْ حَدِيْسِدَا پِيْجَانْ گِهْ يِيْشْتَبِي، هَر وَهْ كَوْ لَهْ بَاسِي (تَرَسَانْ لَهْ خَوَا) پَرِوِشْمَانْ كَرْدَهْ وَهْ (وَلَا تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ) شَاهِيْدِيْ لَهْ سَهْرْ هِيْجْ مَوْسُولْمَانِيْكَ نَا دَهِيْنِ (بَكْرِي) نَهْ بَهْ كَافِرِيُوْنُو (وَلَا بِشِرْكَ) نَهْ بَهْ هَاوِيْهْشْ دَانَانْ بَقْ خَوَا

وَلَا يَنْفَاقُ مَا لَمْ يَظْهَرْ مِنْهُمْ شَيْءٌ مِنْ ذَلِكَ، وَتَنْزُرُ سَرَائِرَهُمْ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى. وَلَا تَرَى السَّيْفَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ ﷺ إِلَّا مَنْ وَجِبَ عَلَيْهِ السَّيْفُ.

(وَلَا يَنْفَاقُ) نه به بگوونه مونا فیک (مَا لَمْ يَظْهَرْ مِنْهُمْ شَيْءٌ مِنْ ذَلِكَ) مه گره به زویان یان به کرده وه کافریونین ناشکرا بین، یان له ږنگی قوونان، یان حه دیس پیمان گه یشتنی ﴿عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَا يَرْمِي رَجُلٌ رَجُلًا بِالْفُسُوقِ وَلَا يَرْمِيهِ بِالْكُفْرِ إِلَّا ارْتَدَّتْ عَلَيْهِ إِنْ لَمْ يَكُنْ صَاحِبَهُ كَذَلِكَ﴾ رواه البخاري ومسلم، هر مروفتیک به په کښکی تر بلن: فاسق، یان پیس بلن: کافر، نه وه فاسق بوون کافریونه که نه گه ږتته وه سر خوی نه گره نه وی تر فاسق، یان کافر نه بین.

(وَتَنْزُرُ سَرَائِرَهُمْ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى) نه پتی ناو دلی موسولمانان واز له پښتنو نه ښه دینه پال زانستی خوی گوره، هروک پیغمبر ﷺ نه فرموی: ﴿إِنِّي لَمْ أَوْمَرْ أَنْ أَلْقُبَ عَنْ قُلُوبِ النَّاسِ﴾ رواه البخاري ومسلم، من فرمانم پښنه کراوه: له ناو دلی خهک بکولم وه. بږوانه (فتح المبين) ل ۱۱۲.

(وَلَا تَرَى السَّيْفَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ ﷺ) نيمه (أَهْلُ السَّنَةِ) باوه پمان وایه: که کوشتنی هېچ موسولمانیک نه وست نه (إِلَّا مَنْ وَجِبَ عَلَيْهِ السَّيْفُ) ته نه شو موسولمانه نه بین: که شریعتی نیسلام کوشتنی واجب کرېښ، هروک پیغمبر ﷺ نه فرموی: ﴿لَا يَحِلُّ دَمُ أَمْرِي مُسْلِمٍ إِلَّا بِأَخْذِ ثَلَاثِ خِصَالٍ: الثَّيْبُ الزَّانِي، وَالنَّفْسُ بِالنَّفْسِ، وَالتَّارِكُ لِدِينِهِ الْمُفَارِقُ لِلْجَمَاعَةِ﴾ رواه البخاري ومسلم، خوین پشتنی هېچ موسولمانیک نه وست نه، ته نه به هوی په کښک له سڼ جوړه تاوان نه بین: په کم: زیناک ږتک که جیماعیکي حه لالی کرېښ. نوهم: مروفتیک که له ټوله بکوړتیت. سڼ بهم: نه و که سڼ واز له نایبني خوی به پښتن: به هوی کافریون، یان به هوی جیابونه وه له کومه لی موسولمانان: وه کو (خوارج) و نه و که سانی له دږی فرمانږه وایی موسولمانان جهنگ نه کهن. بږوانه (شرح صحيح مسلم) ل ۱۸۲ ب ۷ و (فتح المبين) ل ۱۲۲ و ۱۲۳.

﴿پاسی پښه وای موسولمانان﴾

پښه گڼي: به پریاری شریعتی نیسلام له لای (أَهْلُ السَّنَةِ) واجبه: موسولمانان پښه وایه کی گشتی بو خویان دابښن، ټاکو به پاسی خودا، له سر زه میني خودا، به نده گانی خودا په پټوه بیاو له به نده پټی به نده ږکاریان بکاو بیانکاته به نده پاسته قیني خوا. به لگش نه مایه: سهابه کان له دوی ده فاتی پیغمبر ﷺ به ټیکړایی نیمای (أبو بکر) یان هه لېږارد به جینیشی پیغمبر ﷺ پښ نه وه ترمی پږوږی پیغمبر ﷺ به خاک بسپړن. بږوانه (الصواعق المحرقة) ل ۷ و (تحفة المرید) ل ۱۰۸.

وَلَا تَرَى الْخُرُوجَ عَلَى أُنْمَتَا وَوَلَاةِ أُمُورِنَا وَإِنْ جَارُوا، وَلَا نَدْعُو عَلَيْهِمْ، وَلَا نَنْزِعُ بِدَا مِنْ طَاعَتِهِمْ، وَتَرَى طَاعَتَهُمْ مِنْ طَاعَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَرِيضَةً مَا لَمْ يَأْمُرُوا بِمَقْصِيَةٍ، وَنَدْعُو لَهُمْ بِالصَّلَاحِ وَالْمُعَافَاةِ.

نیجا بزانه: واجبه موسولمانان گوئیایه لو ملکه چس فرمانه کانی نه م پیتشه وایه و فرمانه وایه کانی له ویش به ره و خوارتر بن، هروه ک خوی گه وده نه فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ النساء: ۵۹، نه نه که سانه نییمانان میناوه گوئیایه لی خولو پیغمبر ﷺ بنو گوئیایه لی نه و کار به ده ستانه بن: که له خوتان، واته: موسولمان.

نیامی (الطحاوی) نه فرموی:

(وَلَا تَرَى الْخُرُوجَ عَلَى أُنْمَتِنَا) له بیرو باوه بی نیعمی (أَهْلُ السَّنَةِ) دا دروست نیه له دژی پیتشه وایه کانی خومان پاپه رین (وَوَلَاةِ أُمُورِنَا) هروه ما دروست نیه له دژی کار به ده سته کانی تریش پاپه رین (وَأَنْ جَارُوا) هه رجه ند تاوانبارو سته مکاریش بن، به و هه رجه ی: کافر نه بن ﴿عَنْ إِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ عَنْهُمَا: عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: مِنْ كَرَةِ مِنْ أَمِيرِهِ شَيْئًا فَلْيَضْرِبْ فَإِنَّهُ مِنْ خَرَجٍ مِنَ السُّلْطَانِ شَيْئًا مَاتَ مِثْلَ جَاهِلِيَّةٍ﴾ رواه البخاري ومسلم، هه رکه سیک په فکاریکی فرمانه وای خوی پی ناخوش بوو نه بی خوی پابگری، چونکه هه رکه سیک بستیک له فرمانی فرمانه و ده رچن، وه مودنی (جاهلیه) ی پیتش نیسلام نه مرئی. که واته: هه رجه ند فرمانه وایه کان سته مکارو تاوانباریش بن، هه دروست نیه له دژیان پاپه ی، مه گر کافر بین، یان گورانکاری به یینه سه ر شه ریه ته نیسلام، به واته (شرح صحیح مسلم) ل ۵۱ ب ۸ و (فتح الباری) ل ۸ ب ۱۲.

(وَلَا نَدْعُو عَلَيْهِمْ وَلَا نَنْزِعُ بِدَا مِنْ طَاعَتِهِمْ) دوعای خرابیان ل نا که یزو ده سته خومان به رنده مین له گوئیایه لی فرمانه واکانمان (وَتَرَى طَاعَتَهُمْ مِنْ طَاعَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَرِيضَةً) باوه رمان وایه: گوئیایه لی نه وان به شیکه له خولپه رستی و اجبی سه رشانی نیعمیه، هه رجه ند فرمانه واکانیش له خویاندا پیای خراب بن (مَا لَمْ يَأْمُرُوا بِمَقْصِيَةٍ) به لام به و هه رجه ی: فرمان به خرابه نه کن، نه گینا: گوئیایه لی دروست نیه، هه رجه ند پیای چاکیش بن، چونکه فرمان به خرابه شتیکه، خرابه ی فرمانه وواش له خوی دا شتیکه تره (وَنَدْعُو لَهُمْ بِالصَّلَاحِ وَالْمُعَافَاةِ) له خوا نه پارتینه وه: بیانکاته پیای چالو بن به لایان بکا.

﴿وَرَوَوْكَ نَرَاهُ﴾: واجبه گوئیایه لی فرمانه واکانمان یینو دروست نیه له دژیان پاپه رین، هه رجه ند له خویاندا فاسقو سته مکاریش بن، به و چوار هه رجه نه ی خوره وه:

یه که م: به و هه رجه ی به قودانی پیلوز خه لکی به رپوه به بنو گورانکاری نه هیننه سه ر یاسای نیسلام، پیغمبر ﷺ نه فرموی: ﴿إِنْ أَمَرَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ مُجَدَّعٌ أَوْ دُفْقٌ يَفْسُدُكُمْ

بِکتابِ اللَّهِ تَعَالَى فَاسْمَعُوا لَهُ وَأَطِيعُوا ﴿۱﴾ رَوَاهُ مُسْلِمٌ، نَگەر قولہ پدہ شیعکی لوتبراو کرابہ (امیر) تان و بہ قورئانی پیرمزد نیوہی بہ پیوہ نہ برد، نیوہش گوئیایلی بن.

دووم: بہ و مرجعی بہ ناشکرای نیوژ بکن و فرمانیشی پی بکن، دہربارہی فرمانہ وایانی خراپ، پرسپاریان لہ پیغمبر ﷺ کرد: ﴿أَفَلَا تُنَادِيَهُمْ بِالسَّيْفِ؟ فَقَالَ: لَا، مَا أَقَامُوا فِيكُمْ الصَّلَاةَ﴾ رَوَاهُ مُسْلِمٌ، نایا بہ ہیزی چہک دزایہ تیبان نہکین؟ فرموی: نا، ہتا نہوان نوژ لہ ناو کومہ لکای نیوہدا بکن دزایہ تیبان مہکن.

سویہم: بہ و مرجعی فرمان بہ خرابہ نہکین و بہ ہرموشتی بلان نہکینوہ، پیغمبر ﷺ نہ فرموی: ﴿...إِذَا أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ فَلَا سَمْعَ وَلَا طَاعَةَ﴾ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ، ہر کاتیک مروژ فرمانی بہ خرابہ پی کرا، گوئیایلی دروست نیہ. نینجا بزائہ: نہم سن حہیسانہ بہلگہیہ: کہ لہم سن مرجانہدا جیاووزی نیہ: فرمانہوا لہ خرقہدا پیوای چاک بی، یان فاسقو ستہ مکار بی، چونکہ گوئیایلی و فرمانکردن شتیکو چاکی و خرابی نہوانیش شتیکی ترہ.

چوارم: بہ و مرجعی موسولمان پی و کافر نہ بی ﴿عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: بَايَعَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فِي مَنْشَطِنَا وَمَكْرَهِنَا وَعُسْرِنَا وَيُسْرِنَا وَأَثَرَةٍ عَلَيْنَا، وَأَنْ لَا نُنَازِعَ الْأَمْرَ أَهْلَهُ... إِلَّا أَنْ تَرَوْا كُفْرًا بَوَاحًا عِنْدَكُمْ مِنَ اللَّهِ فِيهِ بُرْهَانٌ﴾ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ، پیمانمان لہگہل پیغمبر ﷺ بہست: کہ گوئیایلی بین لہ کاتی جوستی و پیناخوشی و سہختی و ناسانی و جیاووزی کردن لہ نیولعاندا، لہ دئی فرمانہواکان رانہ پیرین، مہکەر کافر یونیتی ناشکرا بیینزو لہ لای خوا بہلگہیہ کتان بہ دستوہ بی.

نینجا بزائہ: ہر فرمانہواہک یہکیتی لہم چوار مرجانہ لائہ ماتہ جی، واجبہ لابدری، نیمامی (الغوازی) نہ فرموی: قازی (عیاض) فرمویہتی: زانیان پدکدہنگن: کہ کافر نابیتہ پیشہوا، ہروہا نہگەر پیشہوا بووہ کافر، یان وازی لہ نوژکردن ہیناو بانگہ وازی خہلکی نہ نہکرد بقی نوژکردن... ہروہا فرموی: نہگەر پیشہوا گدرا نکاری ہینا سہر یاسای نیسلام، یان بووہ بیدعہچی، بہم تاوانانہ لہ فرمانہواہی لائہچی و واجبہ موسولمانان لہ دئی پاپہن و لایبہن و یہکیکتری داپہروہ لہ جی وی دابنن نہگەر بقیان بگوچی، نہگەر نا: نہبی موسولمان کوچ بکا بق شوینیکی باشتہر. (شرح صحیح مسلم) ل ۳۵ ب ۸، ہروہا (فتح الباری) ل ۱۵۴ ب ۱۲.

﴿بَاسِ أَهْلِ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ﴾

پیناسہ: (اہل السنۃ والجماعۃ): بہ و کومہلہ موسولمانہ نہگوتی: کہ لہ سہر رینبازی پیغمبر ﷺ و کومہلی سہحابی پیغمبر ﷺ و پیشینہی چاکنو باوہریان بہ (خلافۃ الراشدین) - ابوبکر و عمر و عثمان و علی - ہیہ و گشت سہحابہکانی پیغمبر ﷺ

وَتَشِيعُ السُّنَّةُ وَالْجَمَاعَةُ وَتُجْتَنَّبُ الشُّذُوذُ وَالْخِلَافُ وَالْفِرْقَةُ، وَتُحِبُّ أَهْلُ الْعَدْلِ وَالْأَمَانَةِ.

به دایه روهر شه زانن... هشد: شه بیرویاوه په له لم (عقیده) دا یاس کراوه، پیغمبر ﷺ نه فرموی: «افترقت اليهود والنصارى على ثنتين وسبعين فرقة، واستغفرني أمتي على ثلاث وسبعين فرقة، تثنان وسبعون في النار وواحدة في الجنة وهي الجماعة». وفي رواية قيل: ما هي؟ قال: ما أنا عليه اليوم وأصحابي. رواه أبو داود والترمذي بسند صحيح، جوهره کان و بیان کان هر یه که یان یونه حرفتاو دوو کومه له، نوممه تی منیش نه بیته حرفتاو سن کومه له، حرفتاو دوو کومه له نه چنه دوزخ، نه نه یه کومه له نه چینه به بهشت، که کومه له گه وره کی موسولمانانه، گوئرا: هم کومه له کی به؟ فرموی: شه کومه له ی له سر ریازی نیستای منو سهحابه ی منه. بپوانه (یاسی هر چوار خلیفه کان).

که وایو: هم حرفتاو دوو کومه له گشتی به (اهل البدعة والضلالة) ناو نه برینو واجب مرؤه خوی لیان بیارینو شوینکه و ته بیان نه یرو به گوفتاری سره قزو بن شالوی شه وان نه فره نه درئ، چونکه هم حرفتاو دوو کومه له گشتی به ناوی شایین بانگه وازی نه که ن و په رته وازه نه خه نه ناو موسولمانان، هر وه که له چنه شوینکی هم کتیبه دا ناوی چنه د کومه لیکي (اهل البدعة) مان هیتاوه، تا کو خوت له شه وان بیارینو له سر ریازی (اهل السنة والجماعة) به رده وام بی.

حه زده تی (عبدالله ی کوی) (مسعود) که سهحابه یه کی پیغمبر ﷺ نه فرموی: نا نه وانه سهحابه ی پیغمبر ﷺ له هه موو هم نوممه ته گه وره تین و چاکرتین زانانتین، چینکی ودها باش بون: خوای گه وره بق هاو پسته تی پیغمبر ﷺ خوی ﷺ هه لیبر لاریون و بق دامه زانندنی شایینی نیسلام هه لیبر لاریون، که وایو: ریزان لیبنینو شوین په وشتی شه وان بکه ون، چونکه شه وان له سر یتگی راست بون. بپوانه (شرح الطحاوی) ل ۵۶۶ ب.

ثیمای (الطحاوی) نه فرموی:

(وَتَشِيعُ السُّنَّةُ) نيمه شوین ریازی پیغمبر ﷺ نه که وین (والجماعة) شوین کومه له موسولمانان نه که وین، که له سر ریازی پیغمبر ﷺ سهحابه کانن (وَتُجْتَنَّبُ الشُّذُوذُ وَالْخِلَافُ وَالْفِرْقَةُ) خومان شه بارین له جیابونه وه په رته وازه و تا کره وی، چونکه پیغمبر ﷺ نه فرموی: «عليكم بالجماعة، وإياكم والفرقة، فإن الشيطان مع الواحد وهو من الاثنين أبعد، من أراد بحوكة الجنة فللزم الجماعة». رواه الترمذي بسند صحيح، نپوه هه رده م کومه له بپوه له که له کومه له دین، زده تا گاداری خوتان بن: له جیابونه وه په رته وازه، چونکه شه یان له که له یه که سدلیو له دوو که سان دورتره، هر که س نه یه وی بچینه ناوه ندی به بهشت، یا هر له که له کومه له موسولمانان دین.

(وَتُحِبُّ أَهْلَ الْعَدْلِ وَالْأَمَانَةِ) نيمه ی (اهل السنة) مرؤی دایه روهر و لپالو ده ستپاکمان خووش شه وی، چونکه خوا خووشی شه وین، هه وه که خوای گه وره نه فرموی:

وَيُبْغِضُ أَهْلَ الْجُورِ وَالْخِيَانَةِ، وَقَوْلُ: اللَّهُ أَعْلَمُ لِمَا اسْتَبَهَ عَلَيْنَا عِلْمُهُ. وَنَرَى الْمَسْحَ عَلَى الْخُفَيْنِ فِي السَّفَرِ وَالْحَضَرِ كَمَا جَاءَ فِي الْأَثَرِ.

﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ آل عمران: ۷۶، خَوای گه‌وره مَرْوَف له خواتر سه‌کانی خوش نه‌وین. واته: نه‌و که سانه‌ی شوینکوتنه‌ی پیغمبر ﷺ (وَبُغِضَ أَهْلَ الْجُورِ وَالْخِيَانَةِ) هه‌روه‌ها رقمان له مَرْوَفی ستمکارو دلبیس نه‌بیته‌وه، چونکه خوا خوشی ناوین، هه‌روه‌ک خَوای گه‌وره نه‌فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَاسِقِينَ﴾ الأنفال: ۵۸، خَوای گه‌وره دلبیس سه‌کانی خوش ناوین. پیغمبر ﷺ نه‌فرموی: ﴿مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ وَأَبْغَضَ لِلَّهِ وَأَعْطَى لِلَّهِ وَنَمَعَ لِلَّهِ فَقَدْ اكْتَمَلَ الْإِيمَانُ﴾ رواه أبو یوسف بسند صالح، هه‌ر که سیک له بهر خاتری خوا، که سیک خوش بوئو له بهر خاتری خوا رقی له که سیک بیته‌وه، له بهر خاتری خوا شت بیه‌خشو له بهر خاتری خوا نه‌بیه‌خشو، نه‌وه به راستی نیمانی نه‌ولو. بگه‌ریوه (باسی دقستایه‌تی).

(وَقَوْلُ) نه‌لین: (اللَّهُ أَعْلَمُ) هه‌ر خوا نه‌زانن (فِيمَا اسْتَبَهَ عَلَيْنَا عِلْمُهُ) ده‌رباره‌ی نه‌و جوړه نایه‌تو هه‌دیسانه‌ی لیمان نه‌شوینو واته‌یان نازانن: وه‌کو (مُتَشَابِهَاتُ الْقُرْآنِ وَالْحَدِيثِ) که باسما ن کردن، چونکه پیغمبر ﷺ نه‌فرموی: ﴿مَنْ قَالَ فِي الْقُرْآنِ بغيرِ عِلْمٍ فَلْيَتَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ﴾ رواه الترمذی بسند صحیح، هه‌ر که سیک له خو‌یه‌وه به به‌زانست له واته‌ی قوربان شتیک بلن، یا شوینی خوی له دوزه‌خ ناماده بکا.

(وَنَرَى الْمَسْحَ عَلَى الْخُفَيْنِ) باوه‌رمان وایه: له جیاتی قاچ شوشتن له ده‌ستوژدا، دروسته ده‌ستی ته‌ر به سه‌ر جوته (خَفَّ) داینین-جوته گه‌روه‌ی به‌که ناوی تن‌ناچن- (فِي السَّفَرِ وَالْحَضَرِ كَمَا جَاءَ فِي الْأَثَرِ) جا له ماله‌وه بین، یان ریوار بین، هه‌روه‌ک له هه‌دیسدا هاتوه: ﴿عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَلَيَالِيَهُنَّ لِلْمَسَافِرِ، وَيَوْمًا وَلَيْلَةً لِلْمُقِيمِ، يَعْنِي فِي الْمَسْحِ عَلَى الْخُفَيْنِ﴾ رواه مُسْلِم، پیغمبر ﷺ دایناوه: مَرْوَفی ریوار سن شه‌و و سن پوزان مه‌سعی (خَفَّ) بکاو نه‌وه‌ی له ماله‌وه به شه‌و و پوزیک مه‌سح بکا. نینجا بزانه: (خَوَارِجُ) و (شَيْعَةُ) نه‌لین: مه‌سحرندی (خَفَّ) له ده‌ستوژدا دروست نه‌یه. به‌وانه (شرح صحیح مسلم) ج ۲۸ ل ۲۸۱ ب ۲.

﴿إِجْهَادُ وَابَانُكَ وَازِي نِيْسَلَامُ﴾

پیناسه: (جهاد) واته: تیک‌وشان بق به‌رزگر نه‌وه‌ی نیسلا، به چه‌سپاندنی حوکی خوا، له سه‌ر زه‌مینی خو‌لو پزگار کردنی به‌نده‌کانی خوا له به‌ندایه‌تی به‌نده‌و کورنیان به به‌نده‌ی پاسته‌قینه‌ی خودا. جا نه‌م تیک‌وشانه: به گیانو به ماله‌و به زمان نه‌کری، پیغمبر ﷺ نه‌فرموی: ﴿جَاهِلُوا الْمُشْرِكِينَ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَالْأَسْتِكْمَ﴾ رواه احمد وصححه الحاكم، جیهاد له نه‌ی کافره‌کان بکن: به مالتان، به گیانتان، به زمانتان.

ئىنجىا بىزانە: تىڭكوشانى چەكدارلانە-كە پىنى ئەگۈرتى: (غەزا)- لە ھەردو بەشەكى تىرى (جەھاد) گەوردەترە، چونكە گىيانى خۇى لىرۇشتۇنە خوا.

(ابن خبَر الہَيْثَمِي) ئەفەرمۇى: (ابن ابى غَصْرُون) لە چەند ھەئىسكى (صَحِيح) ى وەرگرتو: كە (جەھاد) لە ھەموو كەردەھەكانى مۇرۇ گەوردەترە لە پاش ئىمان، ئىمامى (أثرعش) ئەم رايەى ھەلپۇاردو: (تحفة المحتاج) ل ۲۱۱ ۹.

﴿عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا يَقْدُلُ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَى؟ قَالَ: لَا تَسْتَطِيعُونَهُ، فَأَعَادُوا عَلَيْهِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا؟ كُلُّ ذَلِكَ يَقُولُ: لَا تَسْتَطِيعُونَهُ، وَقَالَ فِي الثَّلَاثَةِ: مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ الْقَائِمِ بآيَاتِ اللَّهِ، لَا يَفْتُرُ مِنْ صَلَاةٍ وَلَا صِيَامٍ حَتَّى يَرْجِعَ الْمُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ رواه البخاري ومسلم، كوترا: ئەى پىتەمبەرى خواﷺ كام كەردەھە بە قەد (جەھاد) گەوردەيە؟ ەفەرمۇى: ناتولن، تا دو جار، يان سىن جار پىرسىارەكەيان لى كەردەھە؟ ەفەرمۇى: ناتولن، ئىنجىا لە جارى سىن يەمدا ەفەرمۇى: خىرى (مُجَاهِد) ەدەك خىرى ئەو كەسەيە: كە بەردەوام بە لىرۇو بىو شەونوئىز بكار قوبۇنان بىوئىتىو ھىچ كاتىك لە نوئىو لىرۇو ئەو سىنى تا (مُجَاهِد) لە غەزا ئەگەرىتەو.

﴿قۇناغەكانى (جەھاد)﴾

ئىنجىا بىزانە: (جەھاد) بە چوار قۇناغ پىنگەشتو:

يەكەم: بانگەوازى ئەفەتى بە بىن جەنگ، ئەم قۇناغە لە نوای ھاتنى (زخى) بىو پىتەمبەرىﷺ دەستى پىكرد، بە ھاتنى سورەتى ﴿يَا أَيُّهَا الْمُدْثِرُ قُمْ فَأَنذِرْ﴾ ئەى ئەو پىتەمبەرى خۇت بە جەكانى پۇشيو، ھەلسە خەك بىرسىتە لە ەزابى خوا. ئەم قۇناغە تا سىن سال بەردەوام بو.

دووم: بانگەوازى ئاشكرا بە بىن جەنگ، ئەم قۇناغە لە نوای ئەو سىن سالە دەستى پىكرد، بە ھاتنى ئايەتى ﴿فَأَصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ﴾ الحج: ۹۴، ئاشكرا بكە ئەو بانگەوازى ەفەرمانت پىكراو. ئەم قۇناغەش تا كۆچكەرن بەردەوام بو.

سىنەم: بانگەوازى ئاشكرا شان بە شانى جەنگكەرن لەگەل ئەو كەسانەى جەنگ لەگەل مۇسولمانان ئەكەن، ئەم قۇناغە لە نوای كۆچكەرن دەستى پىكرا، بە ھاتنى ئايەتى ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ﴾ البقرة: ۱۹۰، لە پىگەى خوا جەنگ لەگەل ئەوانە بىكەن كە جەنگتان لەگەل ئەكەن. ئەم قۇناغەش تا پىزگاركرىنى (مَكَّة) بەردەوام بو.

چوارەم: بوا قۇناغ، واتە: بانگەوازى ئاشكرا شان بە شانى جەنگكەرن لەگەل ئەو كەسانەى باوہپان بە ئىسلام نى، يان ئەبنە كۆسپ لە پىتى بانگەوازى ئىسلام، ئەم قۇناغە لە نوای پىزگاركرىنى (مَكَّة) دەستى پىكرا، بە ھاتنى (آيَةُ السَّيْفِ) ئايەتى شمشىر،

وَالْحُجَّ وَالْجِهَادَ مَاضِيَانِ مَعَ أُولَى الْأَمْرِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ بِرُحْمٍ وَأَفْجَرِهِمْ إِلَى قِيَامِ السَّاعَةِ لَا يُظْلَهُمَا شَيْءٌ وَلَا يَنْقُضُهُمَا.

که نه می: ﴿وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً﴾ التوبة: ۳۶، جهنگ له گه ل کافره کان بکن به گشتی. یان نه می: ﴿انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ التوبة: ۴۱، راپه ین به سووکیو به گرانی، (جهاد) بکن به مالو به گیان له ینگه ی خوا. بؤ دنیایی پروانه (تحفة المحتاج) ل ۲۱۲ ب ۹ و (السيرة الحليلة) ل ۱۲۹ ب ۲.

ئینجا له م قوناغهی چواره م بریاری خوا ده بریاره ی (جهاد) جیکر بوو، تا دنیا ویران نه بن هیج گورانه کار ی نایه ته سر، هه روه ک ئیمامی (الطحاوی) نه فه رموی: (وَالْحُجَّ) حه ج کردن (وَالْجِهَادُ) تیکوشان له ینگه ی خوا (مَاضِيَانِ) هه ردوکیان به رده وامن و هه ر نه بی بکرتن (مَعَ أُولَى الْأَمْرِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ) له گه ل کار به ده سستی موسولمانان (بِرُحْمٍ وَأَفْجَرِهِمْ) جا پیای چاک بن، یان سته مکار بن (إِلَى قِيَامِ السَّاعَةِ) تا دنیا ویران نه بن، هه ر به رده وامن (لَا يُظْلَهُمَا شَيْءٌ وَلَا يَنْقُضُهُمَا) هیج شتیک بریاری حه ج کردن و جیهان کردن هه لئاوه شیتته وه، پیغه مبه ر ﷺ نه فه رموی: ﴿الْجِهَادُ مَاضٍ مُنْذُ بَعَثَ اللَّهُ إِلَى أَنْ يُقَاتَلَ آخِرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ الدَّجَالِ، لَا يُظِلُّهُ جُورٌ جَائِرٌ وَلَا عَدْلٌ عَادِلٌ﴾ رواه أبو داود بسند صحيح، جیهاد واجبه و به رده وامه له و یقژه وه که خوا معنی ناردوه به پیغه مبه ر، تا دواینی نه م توممه ته م جهنگ له گه ل ده ججال نه کا، بریاری (جهاد) به سته می هیج سته مکار تئو به داپه روه ری هیج داپه روه رتک هه لئاوه شیتته وه.

واته: جیاوژی نه: فه رمانی و لکاتمان پیاوچاک بن، یان پیاوخراب بن: واجبه (جهاد) له ژیر سه ر کردایه تی ئاواندا هه ر بکرتن، چونکه (جهاد) واجبیکی گوره میو نابن به هوی تاوانباری چه ند که سیک نه م واجبه نوابخرن، بق دنیایی پروانه (فتح الباری) ل ۸ پ ۱۲.

ئه ی (موسولمانی خو شه یست)، و به چاوی خۆت نه بیینی: (کفر) - به هه ر چوار جۆره وه - وولاتی ئیسلامی داگیر کردوه و یاسای ئیسلامی قه ده غه کردوه و یاسای (کفر) به سه ر موسولماناندا سه پاندوه، که واپو: واجبی سه رشانی گشت موسولمانیکه: به گیان و به مالو به زمان تیکوشن: بق گه راندنه وه ی (حوکمی) خوداو ده رکردنی (کفر) له په گو ریشه وه، تا کو یاسای ئیسلام به ر قه رار بو و ده سه لات (کفر) به سه ر ئیسلامدا نه مینن، خوی گه رده نه فه رموی: ﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ﴾ الأنفال: ۳۹، جهنگیان له گه ل بکن تا کو ئاژاوه ده سه لات (کفر) نه مینن و گوێرا به لی و په رستن و ده سه لات گشتی بق خوا بن.

شتیکی ناشکرایه: تا موسولمانان نه چنه وه سه ر لوتکه به رزه که ی ئیسلام، سه ر به رز نابنه وه، بزین پیغه مبه ر ﷺ نه فه رموی: ﴿وَفِرَاقُ سَاقَةِ الْجِهَادِ﴾ رواه الترمذی بسند

صحیح، لوتکی هره بهرزی نیسلام جیهادرکنه. که وابوو: ئه موسولمانی راسته قینه، توش له ریگه‌ی خودا پاپه‌ره خوینه به نرخه‌کی خۆت به پاره‌یه‌کی به نرخ بفروشه خوای گه‌وره: که به‌ه‌شتو جینگه‌ی غیره‌تمه‌دانه، برای موسولمان، به قسه‌ی نه‌و که‌سانه نه‌ره نه‌ریی که نه‌لین: (جهاد) سودی نیه، یان نه‌لین: کاتی نه‌هاتوه، چونکه په‌یتا په‌یتا خوینه به نرخه‌کات که‌م نرخ ده‌بیتو له ناو ده‌گه‌کانتدا ووشک نه‌بیته‌وه و ده‌مریو فریای (جهاد) ناکه‌وی، پیتقه‌مبه‌ریش علیه السلام نه‌فه‌رموی: ﴿مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغْزُ وَلَمْ يُحْدِثْ بِهٖ نَفْسَهُ مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ مِّنْ نِّسَاقٍ﴾ رواه مسلم، هرکه‌سیک بمیرئو غه‌زای نه‌کردبئ، به دلش نیازی غه‌زای نه‌بوئ، نه‌وه به به‌شیک نیفاقه‌وه نه‌مرئ.

﴿بِاسْمِ فَهْرَمَانَ بَه چاکه‌و ریگرتن له خراپه (الأمر بالمعروف والنهي عن المنکر)﴾ خوای گه‌وره نه‌فه‌رموی: ﴿وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ آل عمران: ۱۰۴، نه‌بی کومه‌لێک له نیوه بین: بانگ‌واری بۆ چاکه‌ بکهن و فه‌رمان به چاکه‌ بکهن و خراپه‌ قه‌ده‌غه‌ بکهن. هم پیتقه‌مبه‌ریش علیه السلام نه‌فه‌رموی: ﴿مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فِلِسَانَهُ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَذَٰلِكَ أَضْعَافُ الْإِيمَانِ﴾ رواه مسلم، هرکه‌سیک له نیوه خراپه‌یه‌کی دیت، واجبه به ده‌ستی خۆی لایبیا، جا نه‌گه‌ر توانای نه‌بو، واجبه به زبانی خۆی لایبیا، جا نه‌گه‌ر توانای نه‌بو، واجبه به دلی خۆی پی‌ی ناخۆش بی، نه‌مه‌ی سنی‌هم لا‌وازترینی نیمانه. واته: نه‌گه‌ر به دلش پی‌ی ناخۆش نه‌بو، نه‌وه نیشانه‌ی بی‌نیمانی‌به، هه‌روه‌ک له حه‌سیسکی‌تردا هاتوه، که (مسلم) گێراویه‌تیه‌وه.

نیمامی (النولوی) نه‌فه‌رموی: قورئان و حه‌یسرو یه‌که‌ه‌نگی موسولمانان یه‌کتریان گرتۆته‌وه: که فه‌رمان به چاکه‌و قه‌ده‌غه‌کردنی خراپه‌ واجبه‌و به‌شیک له نامۆزگاری. ئینجا نه‌فه‌رموی: فه‌رمان به چاکه‌و قه‌ده‌غه‌کردنی خراپه‌ تاییه‌ت نیه به کاریه‌ده‌سته‌کان، به‌لکو تاکه تاکه‌ی موسولمانیش نه‌م ئه‌رکه‌یان هه‌یه. ئینجا نه‌فه‌رموی: (إِمَامُ الْحَرَمَيْنِ) نه‌فه‌رموی: به‌و مەرجه تاکه تاکه‌ی موسولمانان نه‌م ئه‌رکه‌یان هه‌یه: که نه‌گاته پله‌ی چه‌ک راکێشان و جه‌نگکردن، نه‌گینا: هر کاریه‌ده‌ست نه‌بی نه‌م ئه‌رکه نه‌جام بدا، جا نه‌گه‌ر کاریه‌ده‌ست سته‌مکار بوو: نه‌و کاته واجبه‌ پیا‌وما‌قولان پێک که‌وون یه‌که‌ر بگرن: تا‌کو له سه‌ر کار لاییده‌ن، هه‌رچه‌ند به‌هێزی چه‌کیش بی و جه‌نگیش پوویدا. ئینجا نه‌فه‌رموی: به‌و مەرجه‌ی خراپه‌یه‌کی گه‌وره‌تر له‌م خراپه‌یه‌ پوه‌ندا. (شرح صحیح مسلم) ل ۲۳۷ تا ۲۴۲ ب ۱.

ئینجا بزانه: مەرچی واجیبوونی فه‌رمان به چاکه‌و قه‌ده‌غه‌کردنی خراپه‌ نه‌مه‌یه: دُنیا بین: که زیان به گیانی خۆی و خه‌لکی‌ترو مالی خۆی و خه‌لکی‌ترو ئابووی خۆی و خه‌لکی‌ترو

وَتُؤْمِنُ بِالْكَرَامِ الْكَاتِبِينَ فَإِنَّ اللَّهَ لَذِ جَعَلَهُمْ عَلَيْنَا حَافِظِينَ، وَتُؤْمِنُ بِمَلِكِ الْمَوْتِ الْمَوَكَّلِ بِقَبْضِ أَرْوَاحِ الْعَالَمِينَ.

ناگا، جا نه گهر نه زيانانه تووشی خه لکي تر نه بون: نه وه واجب نيه، به لکو حه رايه، به لام نه گهر زيان نه کان نه منها تووشی خوی نه بون: ديسان واجب نيه به لکو سوننه ته، ناگو به پله ی شه ميدي بگا، بق دليبايي پروانه (تحفة المحتاج) ۲۱۶ ب. ۹. پيغه مبره $\text{وَإِنَّمَا يَتَقَبَّلُ الْمَكْرَهَ وَكَانَ مُعْتَدًّا}$ نه فرموي: «سَيِّدُ الشُّهَدَاءِ حَمْزَةُ وَرَجُلٌ قَامَ إِلَى سُلْطَانٍ جَائِرٍ فَأَمَرَهُ وَنَهَاهُ فَقَتَلَهُ» رواه الحاكم، گهره ی شه ميدان (حمزة ی مامي پيغه مبره $\text{وَكَانَ مُعْتَدًّا}$ و هم نهو پياوه شه: كه پوييه پويی كار به ده ستيكي ستمكار بيته وهو فرماني به چا كه پي بكاو له خرابه قه ده غي بگا، ئينجا ستمكاره كه بيكوئي.

﴿پاسی چهند جوړه فرشته ييك﴾

نيمامي (الطحاوي) نه فرموي:

(وَتُؤْمِنُ بِالْكَرَامِ الْكَاتِبِينَ) باوهرمان هم به بهو فرشته به پيژانه ی کرده وه کاتمان نه نووسن (فَإِنَّ اللَّهَ لَذِ جَعَلَهُمْ عَلَيْنَا حَافِظِينَ) چونكه خواي گهره نهواني كړدته چاودير له سر نيمه و برده وام له گه لماندانه، خواي گهره نه فرموي: «وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ، كَرَامًا كَاتِبِينَ، يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ» (الإنفطار: ۱۰-۱۲)، به پاسي چند فرشته ييك له سر نيمه چاوديرن و له لای خوا به پيژنو نووسري کرده وه کاتمان و نه زانن نيوه چي نه كن. واته: کرده وه کاتمان نه نووسن.

ئينجا بزنه: فرشته ييك له لای پاسيه چا كه نه نووسن، فرشته به كيش له لای چه به به خرابه نه نووسن، خواي گهره نه فرموي: «إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشَّمَالِ قَعِيدًا، مَا يُلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ» ق: ۱۷-۱۸، نهو كاته ي هرهو فرشته كان به يك ده گه نه وه، يه كه له پسته و يه كه چه به نلشسته وه، هر گوftar يكي مروي نه يلي، چاوديريكي ناماده بوو له لايته ي. واته: گوftarه كاني نه نووسن، هرهو ك کرده وه كانيشي نه نووسن، نيمامي (النووي) له نيمامي (الطحاوي) نه گيترته وه به به لگي چند حه سيك: فرشته چاوديره كان ويستو برياري ناو نلش نه نووسن. (شرح صحيح مسلم) ۴۹۳ ب. ۱.

(وَتُؤْمِنُ بِمَلِكِ الْمَوْتِ) باوهرمان هم به به فرشته ي مړين (الْمَوَكَّلِ بِقَبْضِ أَرْوَاحِ الْعَالَمِينَ) كه پي سيزد لروه گياني گيانه به زان دهر يتي، خواي گهره نه فرموي: «قُلْ يَتَوَفَّاكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي رُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ» (السجدة: ۱۱)، بلن: فرشته ي مړين گياني نيوه و مرته گري كه مراننن نيوه ي لروته ده ست، ئينجا له روژي قيامت زينور نه بنه وه نه گه پندريته وه لای خواي خوتان. ئينجا بزنه: زاناياني نيسلام به فرشته ي مړين نه لين: (عزرا ليل). (نثر اللالي) ل ۶۴.

وَبِعَذَابِ الْقَبْرِ لَمَنْ كَانَ لَهُ أَهْلًا،

هروه‌ها بزانه: به فەرمانی خوا فریشته‌ی مردن گیانه به‌ران دهر دینن، نینجا: یان نه‌یداته ده‌ست فریشته‌کانی په‌حمه‌ت، یان فریشته‌کانی عذاب، خوی گه‌وره نه‌فرموی: ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفِرُّونَ﴾ الأنعام: ٦١، تا کاتی مردنی به‌کیکیان دئ: فریشته‌کانی نیمه نه‌یگه‌نو گیانی وهرنه‌گرن و که‌مه‌رغه‌می ناکه‌ن. بپوانه (شرح الطحاوی) ل ٥٦٢ ب ٢.

﴿بَاسِی بَزْزِی دَوَایِ (الْيَوْمِ الْآخِرِ)﴾

پیشه‌کی بزانه: هرکه‌سپک بمرئ، نه‌وه ژیا‌نی دویای کوتایی دئ و پښ نه‌نیتته ژیا‌نیک‌تر که پښی نه‌گوتئ: ژیا‌نی بَزْزِی دَوَایِ، که‌واته: بَزْزِی دَوَایِ (الْيَوْمِ الْآخِرِ) له‌ مرندوه ده‌ست پښ‌نه‌کا، بپوانه (فتح المبین) ل ٦٢. نینجا بزانه: نه‌م ژیا‌نه‌ی بَزْزِی دَوَایِ دوو قوناغه: یه‌که‌م: زیندوویونه‌وی ناو‌قه‌بر، ولته: دَوَایِ مردن ﴿عَنْ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: إِنَّ الْقَبْرَ أَوَّلُ مَنَازِلِ الْآخِرَةِ فَإِنْ نَجَا مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَيْسَرُ مِنْهُ، وَإِنْ لَمْ يَنْجُ مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَشَدُّ مِنْهُ﴾ رِوَاهُ التِّرْمِذِيُّ بِسَنَدٍ حَسَنٍ، گُذِرَ - واته: زیندوویونه‌وی دَوَایِ مردن - یه‌که‌م قوناغی هوارگه‌کانی بَزْزِی دَوَایِ، جا نه‌گه‌ر به‌نده له‌م قوناغه پزگار بیس، له قوناغه‌کانی‌تر ناسانه‌تر پزگاری نه‌بښ، نه‌گه‌ر پزگار نه‌بښ، نه‌وه له قوناغه‌کانی‌تر توندتر گرفتار نه‌بښ. نینجا بزانه: له‌م زیندوویونه‌وی جیا‌وانی نیه: مردوه‌که نیرژایی، یان سوتینرایی، یان پارچه‌کرایښ، یان له‌سه‌ر زه‌وی فږئ‌درایی... هتد.

دووه‌م: زیندوویونه‌وی قیامه‌ت، که به (تَفْخُ الصُّوْرِ) دووه‌م ده‌ست پښ‌نه‌کا، هروه‌ک له‌مه‌وېا بامسی نه‌که‌بښ، نینجا بزانه: نه‌م ژیا‌نه‌ی دَوَایِ مردن، تا زیندوویونه‌وی قیامه‌ت، پښی نه‌گوتئ: (بَزْزِخْ)، ولته: په‌رده‌ی نیوان دویایو زیندوویونه‌وی قیامه‌ت، خوی گه‌وره نه‌فرموی: ﴿وَمَنْ وَرَّاهُمْ بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمٍ يُخْلَسُونَ﴾ المؤمنون: ١٠٠، له به‌رده‌م نه‌و مردوونه په‌رده‌یه‌ک هیه‌یه تا نه‌و بَزْزِی زیندو نه‌گرتنه‌وه. بپوانه (النهاية لابن الأثیر): مادة (بَزْزِخْ).

﴿بَاسِی نَازَارِو پرسیاری ناو‌گُږډ﴾

نیمایی (الطحاوی) نه‌فرموی:

(وَبِعَذَابِ الْقَبْرِ) باوه‌پمان هیه به‌ نازاری گُږډ، واته: نازاری (بَزْزِخْ)ی دَوَایِ مردن، جا مردوه‌که نیرژایی، یان نا (لَمَنْ كَانَ لَهُ أَهْلًا) بڅ نه‌و مردوه‌ی پرسیاری نازار‌درانی درایی، پښه‌مبه‌ر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دوعای نه‌کود: ﴿اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ﴾ رِوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ، خوابه خرم نه‌پار‌یزم به‌ تو له نازاری ناو‌گُږډ.

وَسُؤَال مُنْكَرٍ وَنَكِيرٍ فِي قَبْرِهِ عَنْ رَبِّهِ وَدِينِهِ وَبَيْتِهِ عَلَى مَا جَاءَتْ بِهِ الْأَخْبَارُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَعَنِ الصَّحَابَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ. وَالْقَبْرُ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفْرِ النَّارِ.

(وَسُؤَال مُنْكَرٍ وَنَكِيرٍ فِي قَبْرِهِ) بَاوَهَرَمَان هَمِيَه به پرسساركرمنی (مُنْكَرٍ وَنَكِيرٍ) - هَرِدَو فریشتهی ناورگور - له مرعوی: (عَنْ رَبِّهِ) خَوای وی کئی؟ (وَبَيْتِهِ) نایینی چی؟ (وَدِينِهِ) پیغمبره چی؟ واته: چونکه هم سنیانه بنجینهی نایین (عَلَى مَا جَاءَتْ بِهِ الْأَخْبَارُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ) به به لگهی چند هه بیسیکی (صَحِيح) که له پیغمبره وه هاتوه (وَعَنِ الصَّحَابَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ) وه له سهابه کانیشه وه هاتوه، هه وه کو پیغمبره (نَهْ فَرَمَو: ﴿إِذَا قُبِرَ الْمَيِّتُ أَتَاهُ مَلَكَانِ أَسْوَدَانِ أَرْزَقَانِ يُقَالُ لِأَحَدِهِمَا: الْمُنْكَرُ، وَالْآخَرُ: النَّكِيرُ...﴾ الْحَدِيثُ) رَواه ابن حبان و الترمذی وقال حسن غریب، کاتیی مرعوی خرابه ژور خاک، دوو فریشتهی رهشوشین دینه لای، به کتیکیان پئی نه گوتیی: (مُنْكَرُ، نَهْ وَیتر پئی نه گوتیی: (نَكِيرُ)... نا کوتایی هه بیسه که.

(وَالْقَبْرُ) گور، واته: ژمانی (بَرَزْخِ)ی نوای مردن (رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ) باغیکه له باغه کانی به هه شست بل پیاوچاکان (أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفْرِ النَّارِ) یان هه ده فیکه له هه ده که کانی ناگر بق پیاوخرپان، هه وه کو پیغمبره ﷺ نه فرموی: ﴿إِنَّمَا الْقَبْرُ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفْرِ النَّارِ﴾ رَواه الترمذی وقال حسن غریب.

﴿وَعَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي حَدِيثِهِ الطَّوِيلِ... قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: إِسْتَعِذُوا بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ قَالَ إِنَّ الْمَوْتِمَنْ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ وَتَوَلَّى عَنْهُ أَصْحَابُهُ - وَهُوَ يَسْمَعُ خَفَقَ نَعَالِهِمْ - يَأْتِيهِ مَلَكَانِ فَيُجْلِسَانِهِ فَيَقُولَانِ لَهُ: مَنْ رَبُّكَ؟ فَيَقُولُ: رَبِّيَ اللَّهُ. فَيَقُولَانِ لَهُ: مَا دِينُكَ؟ فَيَقُولُ: دِينِي الْإِسْلَامَ. فَيَقُولَانِ لَهُ: مَا هَذَا الرَّجُلُ الَّذِي بُعِثَ فِيكُمْ؟ فَيَقُولُ: هُوَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ... فَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿يُسَبِّحُ اللَّهَ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾. فَيُنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ أَنْ قَدْ صَدَّقَ عَبْدِي، فَأَفْرِشُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَالْأَسْوَدَ مِنَ النَّارِ وَانْخُفُوا لَهُ بِأَبَا إِلَى الْجَنَّةِ. قَالَ: فَيَأْتِيهِ مِنْ رُوحِهَا وَطِبْهَا وَيُثْقَلُ لَهُ فِيهِ مَذْبَعُهُ. وَإِنَّ الْكَافِرَ أَوْ الْمُنَافِقَ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ وَغَادَتِ رُوحُهُ فِي جَسَدِهِ، يَأْتِيهِ مَلَكَانِ، فَيُجْلِسَانِهِ فَيَقُولَانِ لَهُ: مَنْ رَبُّكَ؟ فَيَقُولُ: هَاهُ هَاهُ لَا أَدْرِي. فَيَقُولَانِ لَهُ: مَا دِينُكَ؟ فَيَقُولُ: هَاهُ هَاهُ لَا أَدْرِي. فَيَقُولَانِ لَهُ: مَا هَذَا الرَّجُلُ الَّذِي بُعِثَ فِيكُمْ؟ فَيَقُولُ: هَاهُ هَاهُ لَا أَدْرِي. فَيُنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ: أَنْ كَذَبَ عَبْدِي فَأَفْرِشُوهُ مِنَ النَّارِ وَالْأَسْوَدَ مِنَ النَّارِ وَانْخُفُوا لَهُ بِأَبَا إِلَى النَّارِ. قَالَ: فَيَأْتِيهِ مِنْ حَرِّهَا وَسُجُومِهَا وَيُضَيَّقُ عَلَيْهِ قَبْرُهُ حَتَّى تَخْتَلِفَ فِيهِ أَضْلَاعُهُ...﴾ الْحَدِيثُ، رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ بِسَنَدٍ حَسَنٍ، وَاتَه: پیغمبره ﷺ سنی جار فرموی: خوتان به خوا بیارینن له نازاری

گور. نینجا فەرمووی: کاتێ ئیماندار خرایە ناو گورە کە ی و هاوڕێکانی گەڕانەو، گۆڕی لە دەنگی پێتڵووە کانیانە، دوو فریشتە (مُنْكَرٌ وَنَكِرٌ) - دیتە لای و دایە نیشیتن و لای ئەپرسن: خۆی تۆ کێیە؟ ئەلێ: خۆی من (الله) یە. نینجا لای ئەپرسن: ئایینت چی یە؟ ئەلێ: ئایینم ئیسلامە. نینجا لای ئەپرسن: ئەو پیاو ی - واتە: (مُحَمَّدٌ) - ناردراو ی لای ئێو چی بوو؟ ئەلێ: پێتە مەبەری خوا بۆ (ﷺ). جا پێتە مەبەری فەرمووی: ئەم وەلامە راستە واتە ئەم ئایەت یە: ﴿يَبْتَغِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلِىَ الْآخِرَةِ﴾ (إبراهيم: ۲۷)، کە خۆی گەورە ئەفەرمووی: خۆی گەورە زویانی ئیمانداران راست ئەکا بۆ گۆتە راست لە دونیاو لە پۆڕی دوا یی. نینجا فەرمووی: یەکیک لە ئاسمان بانگ ئەکا: کە خوا ئەفەرمووی: بەندە ی من راستی گوت، کەوابوو: لە بەهەشت بۆی رابێخنو لە بەرگی بەهەشت بیکەنە بەرو دەرگە یەکی بۆ لای بەهەشت بۆ بکەنەو. نینجا بۆنە خۆشە کە ی بەهەشتی بۆ دێو بەقەد بینایی چاوی گورە کە ی بۆ بەرفراوان ئەکری. هەروەها کاتێ (كَافِرٌ، يَان (مُنَافِقٌ) خرایە ناو گورە کە ی و گیانە کە ی هاتەو ناو لاشە کە ی، دوو فریشتە (مُنْكَرٌ وَنَكِرٌ) - دیتە لای و دایە نیشیتن و لای ئەپرسن: خۆی تۆ کێ یە؟ ئەلێ: هەا هەا نازانم. نینجا لای ئەپرسن: ئایینت چی یە؟ ئەلێ: هەا هەا نازانم. نینجا لای ئەپرسن: ئەو پیاو ی ناردراو ی لای ئێو - واتە: (مُحَمَّدٌ) - چی بوو؟ ئەلێ: هەا هەا نازانم. نینجا لە ئاسمانەو یەکیک بانگ ئەکا: کە خۆی گەورە ئەفەرمووی: بەندە ی من درۆ ی کرد، کەوابوو: لە نۆزەخ بۆی رابێخنو لە ناگەر بیکەنە بەرو دەرگە یەکی بەرو ناگەر بۆ بکەنەو. نینجا گەرمایی و پشوو ی گەرمە کە ی نۆزەخی بۆ دێو گورە کە ی لە سەر بەرتەسک ئەکری، تا پەرەسەووە کانی تێک ئەچەقنەو.

ئیمامی (النسائی) ئەفەرمووی: لە لای (أَهْلُ السُّنَّةِ): ئەم ئازارە بۆ گیان و لاشە ی مەرووە کە ی، جا: یان هەموو لاشە کە ی، یان هەر بەشیکی ی پاش ئەو ی گیانی نیتەو ناو. (شرح صحيح مسلم) ل ۳۱۹ ب ۱۰.

هەروەها (إِبْنُ أَبِي الْعَرَنِ) ئەفەرمووی: ئەم پەرسیارو ئازارە ی گور: بۆ گیان و لاشە ی مەرووە کە ی، بە یە کە دەنگی (أَهْلُ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ)، نینجا ئەفەرمووی: ئەم ئازاردانە، ئازاری (بَرْزَخ) ه، هەرکە سێ مستەحەقی سزادان بێ، ئەو بەشی خۆی لەم ئازارە ئەگات، جیاوازی نیه: ئێژدابیته ناو گور، یان نا، ئێژدە خوار دێیتی، یان سووتابی نا ئەبیتە خۆ لەمیش، یان لە قنارە درایی، یان لە دەریادا خنکابن، هەموو ئەوانە: گیان و لاشە کە یان ئازار ئەبیتن. (شرح الطحاوية) ل ۵۷۹ ب ۲.

﴿ناگاداری﴾: مەبەستی ئەم فەرموودە ی: لاشە یەکی (بَرْزَخی) یە، ئێمەش چۆنیەتی ئەم لاشە ی نازانن، چونکە - جگە لە چەند جورە کەسیک - بە تقدی و پرو ئەدا: لاشە ی دنیای

نامتین: به هوی سوتان، یان پزینو بوونه وه خاک... هتد، تا پڅی (قیامت)ش دروست ناکړیتوه. هه روه له حه بیسه کی پابړودلو له حه بیسی کوژدلو مکانی غه زای (بدر)، بومان دهر نه که وی: که مریو ناگداره: له کردلو گوفتاری زیندوان، به لام نیمه چوینه تی نه م زیانه (پزنجی)ش نازانین، که وایو: گیانی مریو له لوی مردن - جوره په یوه ندی په کی به لاشی دونیایه هیه، چا نه گونجی - والله اعلم - نه م په یوه ندی به به هوی (کلینجه) یوه بی، چونکه پیغه مبه رﷺ نه فرموی: ﴿لَيْسَ مِنَ الْإِنْسَانِ شَيْءٌ إِلَّا يَلْسَى إِلَّا عَظْمًا وَاحِدًا: وَهُوَ عَجْبُ الذَّنْبِ، وَمَنْ يُكَبِّ الْخَلْقُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ رواه البخاري ومسلم، هر پارچه په کی ناده میزاد هیه، گشتی له ناو نه چی، تنها یه ک نیسقان نه بی: که ناوی (کلینجه) یه، هر له (کلینجه)ش ناده میزاد دروست نه کړیتوه له پڅی قیامت. (کلینجه): نیسقانیکي بچوکه که کویتته کوتای زنجیره ی پستی مرقه.

هه روه بزانه: نه م جوره که سانه پرسایران له ناو گوردا لټاکړی: پیغه مبه ران علیه السلام (سلام)، شه هیدانی پڼگه ی خوا، نیسکگرانی سهنگری نیسلام، مریو مکانی شه و پڅی هینی. هه روه شه و ه بزانه: نازاری ناو گور تنها کافرو تاو تاباران نه کړیتوه، نیجا هندی کهس تنها ماو هیه ک نازر نه درئ، هه ندیکش تا پڅی لوی، هه روه بزانه: لاشی پیغه مبه ران علیه السلام (سلام) شه هیدان ناپزینو ناپیتوه خاک، گیانی پیغه مبه ران علیه السلام (سلام) له (علین)، گیانی شه هیدان له ناو بالنده سه روه مکانی به هه شتدایه، بق دلنایای برونه (شرح الطحاوی) ل ۵۷۸ تا ۵۸۸ ب ۲ و (تشر الالهی) ل ۲۲۴ تا ۲۲۸.

﴿بسی تیکچوونی دونیایو زیندوویو ونه وی قیامت﴾

بزانه: هر کاتیک خوی گوره ویستی دویا ویران بکا، فرمان نه کاته فریشته یه که - ناوی (إسرافیل) - فو نه کاته (صو) و نه م دونیایه به ناسمان و زه مینه وه ویران نه کا، گشت گیانله به ریک نه مرئ جگه له چند که سیک نه بی: که خوا حه ز نه کا نه مرن، نیجا جاری دوهم فو نه کاته وه (صو) و گشت گیانله به ریک زیندو نه بیتوه، خوی گوره نه فرموی: ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصُفِقَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ﴾ الزمر: ۶۸، فو نه کړتیه (صو)، هر چی له ناسمان و زه مینه گیانی دهر نه چی، جگه له و که سانه ی خوا حه ز بکا: نه مرن، نیجا دو باره فو یکی تری نه کړتیی زیندو نه بیتوه و چاوه پوان نه کهن چیان به سر دی؟ ﴿عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ مَا الصُّورُ؟ قَالَ: قُرْنٌ يُنْفَخُ فِيهِ﴾ رواه الترمذی و ابو داود بسند حسن، پرسایر له پیغه مبه رﷺ کرا: (صو) چی به؟ فرموی: قوچیکه فوی نه کړتیی.

وَتُؤْمِنُ بِالْبَيْتِ، وَجِزَاءِ الْأَعْمَالِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَالْعَرْضِ وَالْحِسَابِ، وَفِرَاقِ الْكِتَابِ. وَالْمَوَابِ
وَالْعُقَابِ، وَالصَّرَاطِ، وَالْمِيزَانِ.

ثینجا بزانه: فووکردن= (نَفَخَ الصُّوْرَی) به کم- که دنیا ویران نکا- له قورئانی پیرزدا
به چند ناویک هاتوه. وهکو (السَّاعَةِ، الْأَرْفَةِ، الْحَافَةِ، الْغَاسِقَةِ، الْوَقْعَةِ، الْقَارِعَةِ،
الرَّاجِفَةِ). ههروهه فووکردن= (نَفَخَ الصُّوْرَی) دووم- که خه لکی پی زیندوو نه بیتوه-
نهویش به چند ناویک هاتوه. وهکو (يَوْمَ الْبَقْتِ، يَوْمَ الْقِيَامَةِ، يَوْمَ الدِّينِ، يَوْمَ الْفَتْحِ، يَوْمَ
الْثَّلَاقِ، يَوْمَ الْخُسْرَةِ، يَوْمَ الْجُمُعِ، يَوْمَ الثَّغَابِ، يَوْمَ الْخُرُوجِ، يَوْمَ التَّنَادِ، الرَّادِفَةِ،
الطَّامَةِ الْكَبْرَى، الصَّاحَةِ).

ثینجا بزانه: (الْيَوْمَ الْآخِرُ)= پښئی نوایی، به ههروکیان نه گوئری، نیمامی (النواوی) و
(القسطلانی) ههرومیانه: له چند گپړانه وه به کدا هاتوه: که نیتوان ههرووو فووکردنه که چل
ساله. بپولنه (شرح صحیح مسلم) ل ۴۲۱ ب ۱۰ و (إرشاد الماری شرح البخاری) ل ۳۲۳ ب ۷.

ثینجا بزانه: له زیندوو یوونه وهی (قیامة)، لاشه کهی دنیا به تهووی دوست نه کرتنه وهو
گیانی بیتوه ناو ﴿عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّكُمْ مَخْشُورُونَ
خُفَاءَ غُرَّةٍ غُرْلًا ثُمَّ قَرَأَ: (كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَظَا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ)﴾
الأنبياء: ۱۰۴، رواه البخاري ومسلم، نهی خه لکینه: نیتوه ههسر نه کرتن بق لای خوا: به
پنخواسی و به پووتی و به سونهت نه کرولی، خوی گوره نه ههرومی: ههروهه دوست کرنی
به کم، دویماره دوستی نه کهینه وه. نیمامی (النواوی) و (الاکوسی) ههرومیانه: ههروهه
به کم جار گشت نه دله کانی کو نه کرتنه وهو گیانی بیتوه ناو و به که پارچه شی له دهست
ناچن، تا نه و پارچه چه رمی سهر نه دله می نیریشهش- که له دنیا لای کروله ته وه-
نه بیرتنه وه. بپولنه (شرح صحیح مسلم) ل ۳۱۱ ب ۱۰ و (تَنْزِيلُ اللَّامِ) ل ۲۴۶.

ثینجا بزانه: بهم فووکردن= (نَفَخَ الصُّوْرَی) دووم، قزناغه پیر ترسه کانی تری قیامت
دهست پی نه کرتن، ههروهه نیمامی (الطحاوی) نه ههرومی:

(وَتُؤْمِنُ بِالْبَيْتِ) باوه پمان به زیندوو یوونه وهی (قیامة) ههیه، ههروهه باسماں کرد (وَجِزَاءِ
الْأَعْمَالِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) باوه پمان به سزای کرده وه کان ههیه له پښئی قیامت (وَالْعَرْضِ)
باوه پمان ههیه: به بریدمان بق بهر دهست خوی گوره بق پرسیار لکردن (وَالْحِسَابِ)
باوه پمان به پرسیارو لیکولینه وهی (قیامة) ههیه (وَقِرَاءَةِ الْكِتَابِ) باوه پمان به
خویندنه وهی نووسراوی کرده وه کاشان ههیه (وَالْثَّوَابِ وَالْعُقَابِ) باوه پمان به پاداشتو
سزای کرده وه کاشان ههیه (وَالصَّرَاطِ) باوه پمان به پردی (جَهَنَّمَ) ههیه (وَالْمِيزَانِ)
باوه پمان به ترازووی (قیامة) ههیه، ثینجا به پشتیوانی خوا هم یاسانه به پووختی
پوون نه کهینه وه:

﴿ بَاسِی وَهَسْتَانِی گُورَه پَانِی مَه حَشَر (الْمَوْقِف) ﴾

بزانه: که نام خه لکه زیندو گراوه، به نام شیوه به (حَشَر) نه کریتن، واته: له گورَه پَانِی (مَحْشَر) - که بنی نه گوتری: (الموقف) - کو نه کریته وه: ﴿عَنْ يَهُزَّ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: يَقُولُ النَّبِيُّ ﷺ: إِنَّكُمْ مَحْشُورُونَ رَجَالًا وَرُكْبَانًا وَتَجْرُونَ عَلَى وُجُوهِكُمْ﴾ رِوَاهُ التِّرْمِذِيُّ بِسَنَدٍ صَحِيحٍ، نِثْرَه نه بریرینه گورَه پَانِی مَه حَشَر: هه ندیک به سواری، هه ندیک به پیاده، هه ندیک له سه رِوَوِ رانه کیشریتن.

نینجا بزانه: نام گورَه پَانِی (مَحْشَر) زه مینیکی تره جگه له م زهمینه ی نِیستَا، خِوای گه وره نه فهرموی: ﴿يَوْمَ يُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ﴾ اِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ۴۸، له یقزی دوابی نام زه مینه به زه مینیکی تر نه گوریدری. ﴿عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: يُحْشَرُ النَّاسُ عَلَى أَرْضٍ يُضَاءُ غَفَرَاءَ كَقُرْصَةِ نَقِيٍّ﴾ رِوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ، نام خه لکه له سه ر زه مینیکی سپییانی وه کو کولیره ی سور و کرایه وه، حَشَر نه کریتن. برِوَانَه (شرح صحیح مسلم) ل ۲۵۲ ب ۱۰.

نینجا بزانه: مرقه له دونیادا شویتکه ونه ی کام گروَه و کام سه ر کرده بوبی، له یقزی دوابیش له گه له هه مان گروَه و هه مان سه ر کرده دا حَشَری نه کریتن، خِوای گه وره نه فهرموی: ﴿يَوْمَ نَدْعُو كُلَّ أُنَاسٍ بِإِسْمِهِمْ﴾ الْإِسْرَاءُ: ۷۱، له یقزی (قیامه) هه موو خه لکیک له گه ل پیتسه وای خویندا بانگ نه که یتن. هه روه ها پیتقه مه رِوَوِ نه فهرموی: ﴿الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ﴾ رِوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ. هه م ده فهرموی: ﴿وَلَا يُحِبُّ رَجُلٌ قَوْمًا إِلَّا خَشِيَ مَعَهُمْ﴾ رِوَاهُ الطَّبْرَانِيُّ بِإِسْنَادٍ جَيِّدٍ، واته: مرقه له دونیادا کریتن خِوَشویستین، حَشَری له گه له نه وی دا نه کریتن. برِوَانَه (الْتَّرْغِيبُ وَالتَّرْهِيْبُ) ل ۲۸ ب ۴ و (التَّاج) ل ۸۰ ب ۵. که وایوو: نه ی موسولمانی به ریز: هه ر نِیستَا بزانه: کن پیتسه واته؟ له گه ل کام کومه لی؟ کیت خِوَش نه وی؟ یقزی دوابی گله یی له که س مه که !!!

﴿ بَاسِی سَه خَتَابِی (الْمَوْقِف) گُورَه پَانِی مَه حَشَر ﴾

پیتقه مه رِوَوِ نه فهرموی: ﴿ثَلَاثِي الشَّمْسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْخَلْقِ حَتَّى تَكُونَ مِنْهُمْ كَمَقْدَارِ مِيلٍ، فَيَكُونُ النَّاسُ عَلَى قَدَرِ أَعْمَالِهِمْ فِي الْفِرَقِ: فَمِنْهُمْ مَنْ يَكُونُ إِلَى كَفِّهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَكُونُ إِلَى رُكْبَتَيْهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَكُونُ إِلَى حَقْوَيْهِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يُلْجَمُ الْفِرَقُ الْجَمْعُ، وَأَشَارَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدَهُ إِلَى فِيهِ﴾ رِوَاهُ مُسْلِمٌ، له مهیدانی مَه حَشَر - که خه لکه وه ستاوه - یقزی لیبیان نزیک نه بیتوه به نه ندره ی میلیک، نینجا نام خه لکه له بهر گه رمایی و پاله په ست ناره قی لته چکیتنه خوارموه، هه رکه سه به گوریه ی کرده موه کانی له گومی ناره قه دا نقوم نه بنی: هه ندیک تا گورینگ هه ندیک تا نه رتو، هه ندیک تا پشتیندی، هه ندیک تا ده مو لووتی ناره قه لغاوی نه که. (شرح صحیح مسلم) ل ۲۱۲ ب ۱۰.

نینجا بزانه: له پښتو دوايي دا، خزمایه تی و پله و پایه یی لونیږا سوودی ښه، هه روه ها بزانه: چه ند جزره که سیک له حه بیسی (صحیح) دا باسیان کراوه: که له م سه ختایی به نه پارښتیږو خوی گوره له سیبیری (عزس)ی خزی دایان نه ښی.

﴿لکا گورمکي پیغمبر ﷺ له گوره پانی (مخضر)﴾

﴿عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: يَجْمَعُ اللَّهُ النَّاسَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَيَهْتُمُونَ لَذَلِكَ فَيَقُولُونَ: لَوْ اسْتَشْفَعْنَا إِلَى رَبِّنَا حَتَّى يُرَخِّنَا مِنْ مَكَانِنَا هَذَا، قَالَ: قِيَا تُونَ آدَمَ، ثُمَّ نُوحًا، ثُمَّ إِبْرَاهِيمَ، ثُمَّ مُوسَى، ثُمَّ عِيسَى عَلَيْهِمُ السَّلَامَةُ... وَكُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ يَقُولُ: لَسْتُ هُنَا كُمْ، قَالَ النَّبِيُّ: قِيَا تُونِي، فَأَتَا تَذَنُ رَبِّي فَيُؤَدُّنُ لِي...﴾ الحديث بتمامه رواه البخاري ومسلم، ثم خله که له مهیدانی مهحشر خوی گوره کریان نه کاته وه، هه ول نه ده وه نه لاین: وا باشه داوای تکا بکین له لای خوا، تا کو له م پراوه ستانه بمانه سینیتته وه. نینجا نه چنه لای حه زده تی باب (آدم) و (نوح) و (ابراهیم) و (موسی) و (عیسی) عليهم الصلاة والسلام، تا کو له لای خوا تکایان بۆ بکن، جا هه رکه سیان نه لی: من لهو پله یه نیم. پیغمبر ﷺ هه رموی: نینجا دینه لای من، منیش نیزن له خوا وه رنه گرمو خوا نیزن نه دا. واته: تکایان بۆ نه که مو خوی گوره تکام وه رنه گرمو دادگای (مخضر) ده ست پی نه کا. نینجا بزانه: نه م تکایه پی نه نه گوتی: (الشَّفَاعَةُ الْعُظْمَى)، هه م: (الْعَقَامُ الْخَمُودُ)، هه روه که له باسی (شفاعة) دا پروغمان کرده وه، پروانه (شرح صحیح مسلم) ل ۱۵۶ ب ۲ و (فتح الباری) ل ۵۲۰ ب ۱۱.

﴿باسی (الغرض) پردنه لای خودا بۆ پرسیار (السؤال)﴾

خوی گوره نه هه رموی: ﴿يَوْمَئِذٍ لَغُرُضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ﴾ الحاقة: ۱۸، له پښتو قیامت نه مهیندریته لای خوا بۆ پرسیار لکریږ، هه کار ښکی به په نه انیش کړیوتانه، لیثان ناشا رږیته وه و گشتی نه مهیندریته وه به رچاوتان. نینجا که نه م خله که مهیندرا مهیدانی مهحشر، له بهر ده ست خوی گوره رانه گریږو پرسیاران لته کا، خوی گوره نه هه رموی: ﴿فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ﴾ الأعراف: ۶، ښمه پرسیار لهو که سانه نه که کین که پیغمبرمان بۆ ناروږ، پرسیار له پیغمبر لښ نه که کین. ﴿عَنْ أَبِي بَرزَةَ الْأَسْلَمِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: لَا تَزُولُ قَلْعًا عِنْدَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ عُمرِهِ: فِيمَ أَفَاءَ؟ وَعَنْ عَمَلِهِ: فِيمَ فَعَلَ؟ وَعَنْ مَالِهِ: مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَلْفَقَهُ؟ وَعَنْ جِسْمِهِ: فِيمَ أَبْلَاهُ؟﴾ رواه الترمذي بسند صحيح، قاچه کانی بنده له پښتو قیامت له شوق خزی لاناچن تا پرسیار لته کری: ته معنی چوږ بریوته سه ر؟ کرده وه یی بۆچی کړیوه؟ مالی خزی له کوی هینا وه له چیی سه رف کړیوه؟ لاشه یی خزی له چیی به کار هینا وه؟.

جا هرکه سیک و هلامی راست نه داته وه و دان نه هیتی به کرده وه کانی، نه وه گشت نه دمه کانی شاهیدی له سر نه دهن، خوی گوره نه فرموی: ﴿يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ النور: ۲۴، له پژی دواپی شاهیدی له سر خه لک نه دهن: زوبانیان و دهسته کانیان و قاجه کانیان: به وی کردویانه.

﴿بسی دهفتیری کرده وه کانی (مُحْفُ الْأَعْمَالِ)﴾

له دواپی (الْعَرْض) وهستان له بهر دهسته خوی گوره و پرسیار لیکردن، هه موو که سیک له پژی دواپی دهفتیری کرده وه کانی= (مُحْفُ الْأَعْمَالِ) که له دویادا فریشته کانی راسته و چه نوو سیبویان- ورنه گریتته وه خوی گوره فرمانی پی نه کا: ﴿أَفَرَأَى كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَبِيبًا﴾ الإسراء: ۱۴، دهفتیری کرده وه کانت بخوینته وه: خودی خۆت به سه: که لیکولینه وه له گه ل خۆت بکی. شینجا بزانه: نه وی له دویادا خوینده وار بوین، یان خوینده وار نه بوین، دهفتیری کرده وه کانی هر به خوی نه خوینیتته وه. (نُزُلُ اللَّائِلَى) ل ۲۵۶ و (تحفة المرید) ل ۹۶.

شینجا نه خه لکه له وهرگرته وهی دهفتیره کانیان دوو جۆرن: هه وه ک خوی گوره نه فرموی: ﴿فَأَمَّا مَنْ أَوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسْرًا وَيَتَقَلَّبُ إِلَىٰ أُمْلِهِ سَرُورًا، وَأَمَّا مَنْ أَوْتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا﴾ الإنشاق: ۷-۱۲، هه ره که سیک دهفتیری کرده وه کانی به دهستی راسته بدریتته وه، نه وه لیکولینه وه به کی که می له گه ل نه کری و به دلخۆشی نه چیتته به ههشت، به لام هه ره که سیک له لای پشته وهی دهفتیره کهی بدریتته وه- یان به دهستی چه په وه ری بگری- نه وه هاواری قوربه سه ری نه کاو، نه چیتته نۆزه خ.

(الباجوری) نه فرموی: ئیماندار یی تاوان به دهستی راسته یی دهفتیره کهی وهرنه گریتته وه، کافریش به دهستی چه پی له لای پشته وهی وهرنه گریتته وه. (الماوردی) فرمویه تی: ئیماندار یی تاوانباریش به دهستی راسته یی وهرنه گریتته وه، هه ندیکیش نه لێن: هر خوا نه زانی. (تحفة المرید) ل ۹۶.

﴿بسی لیکولینه وهی رۆژی قیامهت (الْعَسَابِ)﴾

خوی گوره نه فرموی: ﴿إِنَّا إِنَّا إِلَهُهُمْ ثُمَّ إِنَّا عَلَيْنَا حِسَابُهُمْ﴾ الفاشیه: ۲۵-۲۶، بیگومان که پانه وهی نه خه لکه هه ریق لای ئیمیه، شینجا لیکولینه وهی کرده وه کانیان له سر ئیمیه. ﴿عَنْ غَانِثَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: لَيْسَ أَحَدٌ يُحَاسَبُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا هَلْكَ. فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَيْسَ قَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: (فَأَمَّا مَنْ أَوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ

فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّمَا ذَلِكَ الْعَرْضُ، وَلَيْسَ أَخَذَ يُنَاقَشُ الْحِسَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا غَذَبَ ﴿رواه البخاري ومسلم، پیغمبر ﷺ نه رموی: هرکه سبک له بگذری قیامت لیکولینه وهی له گه ل بکری تووشی سزای دوزخ نه بین. (عائشة) نه رموی: نه دی خوا نه یه رموه: هرکه سبک به دهستی راسته ده فته ری کرده وه کانی بدریته وه لیکولینه وه به کی کمی له گه ل نه کری؟. پیغمبر ﷺ نه رموی: نه ل لیکولینه وه که مه تنها پرسیار کردنه له کرده وه کان، هرکه سبک لیکولینه وهی ته وای له گه ل بکری و چارپوشی لته کری، نه وه تووشی سزا نه بین. (شرح صحیح مسلم) ل ۳۲۶ ب ۱۰ و (فتح الباری) ل ۴۹۰ ب ۱۱.

(الباجوری) نه رموی: نه ل لیکولینه وه به له دای وهرگرنه وهی ده فته ری کرده وه کانه، نه اندازو کافرو جنوکه و ناده میزاد نه گریته وه، نه نه شو که سانه ناگریته وه، که جبا کرانه ته وه له حه بیدار هاتوه: که به بین لیکولینه وه نه چنه به هشت. (تحفة المرید) ل ۹۲. نه مش حه بیسه که به: ﴿عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: وَعَذَنِي رَبِّي أَنْ يُدْخِلَ الْجَنَّةَ مَنْ أَمَتِي سَبْعِينَ أَلْفًا لَا حِسَابَ عَلَيْهِمْ وَلَا عَذَابَ، مَعَ كُلِّ أَلْفٍ سَبْعُونَ أَلْفًا، وَثَلَاثَ حَيَاتٍ مِنْ حَيَاتِهِ﴾ رواه الترمذی بسند حسن، خوی گه وه وه عدی داومی: حه فتا هه زار کهس له نومم هم به بین لیکولینه وه و سزادان بیاته به هشت، هه هه زار نکیش حه فتا هه زار کهس تری له گه له، هه وه ها: وه عدی سنی وه جبهی تریشی پی دوام به گولمه کهی خوی. بروه (فتح الباری) ل ۵۰۰ و ۵۰۴ ب ۱۱.

﴿بسی ته رازوی روزی قیامت (العیزان)﴾

هه کاتیک ده فته ری کرده وه کان وهرگیرانه وه لیکولینه وه ته وایوو: ته رازوو دانه ندی، تاکو نه ندازهی کرده وه کان ده رکه وئی، خوی گه وه نه رموی: ﴿وَتَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ الانبیاء: ۴۷، نیمه ته رازوی داپه روهی دانه ندین له بگذری قیامت. نهجا بزانه: نه ل ته رازوه - وه کو ته رازوی دونه - دو لای هیه، نووسرای کرده وه کانی پی نه کیشی: ﴿فَقَدْ جَاءَ فِي حَدِيثِ الْبِطَاقَةِ الطَّوِيلِ: (تَوْضُحُ السَّجَلَاتِ فِي كِفَّةِ وَالْبِطَاقَةِ فِي كِفَّةٍ، فَطَافَتِ السَّجَلَاتُ وَتَقَلَّتِ الْبِطَاقَةُ)...﴾ رواه أحمد و الترمذی بسند حسن، نه وه نو ده فته ره کانی خراپه له ناو لایه کی ته رازوو دانه ندی، پسووله کهی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) له له ناو لایه کی تر دانه ندی، جا هه مو ده فته ره کان هه لته ستر سووک نه بین، پسووله کهش دانه که وئی و گران نه بین. بروه (شرح الطحاوی) ل ۶۰۹ ب ۲ و (تحفة المرید) ل ۹۶ و ۹۷.

خوای گوردۀ نۀ فرموی: ﴿فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ، وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ﴾ القارعة: ۶-۹، له تفسیری ثابته کان (جابر) له حدیسیگدا نه گزیتوه: ترازوو له پوزی قیامت دانه ندرئو چاکو خرابی پی نه کیشری: جا هرکسیک به قه دهنک گلیره به ک چاک کی گرانتر بی، نه چیت به هشت، هرکسیکیس به قه دهنک گلیره به ک خرابی گرانتر بی، نه چیت دوزخ، هرکسیکیس چاکو خرابی به نه دندازی به کتر بن، شه له (أعراف) نه مینتته وه-شوینگه له نیوان به هشت و دوزخ- واته: ماوه به ک نه مینتته وه، نیجا نه چیت به هشت. بپوانه تفسیری ثابته: ﴿وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ﴾ الأعراف: ۴۶، هروها (حذیفة) نۀ فرموی: حه زده تی (جبرائیل) به پرتوه بری ترازوو له پوزی قیامت. (تفسیر القرطبی) ل ۲۱۱ ب ۷ و (فتح الباری) ل ۶۵۹ ب ۱۲.

﴿بسی توله و مرگرتنی پوزی قیامت (القصص)﴾

بزانه: هرکسیک له دونیادا مانی کسیتی له سر بی: دهریاری خوین، یان نابوو، یان مال، یان سازاردان، وه له دونیادا شه مافی ندابیتته وه و خواومنی مافه کی پازی نه کر بی، شه له پوزی قیامت شه و مافی لوره نه گزیتته وه له توله ی دنیا، به م شیوه: ﴿عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: إِنَّ الْمُفْلِسَ مِنْ أُمِّي مَنْ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلَاةٍ وَصِيَامٍ وَزَكَاةٍ، وَيَأْتِي قَدْ شَتَمَ هَذَا وَقَذَفَ هَذَا وَأَكَلَ مَالَ هَذَا وَضُرِبَ هَذَا فَيُعْطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ، فَإِنْ فُتِنَ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يَقْضَى مَا عَلَيْهِ، أَخَذَ مِنْ حَطَائِنَاهُمْ فَطَرَحَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ﴾ رواه مسلم، (مفلس) مالویرانی راسته قینه له نومته تی من شه کسه یه: که له پوزی قیامت دینه دادگی خودا، نویری کربوه و پقتوی گرتوه زه کاتی داوه، له هه مان کاتیشدا: جینیوی به کسیتی داوه و نابوو کی کسیتی برپوه و مالی کسیتی خوارپوه و خوینی کسیتی پښتوه و له کسیتی داوه، نیجا چاکه کانی شه تاوانباره نه برینه شه ستم لیکراوانه، نیجا نه گهر چاکه کانی نه مان و مافه کانیشی هر له سر مابون: شه خرابی خواوم مافه کان نه خرینه سر خرابه کانی شه ستمکاره، نیجا فری نه دهنه ناو دوزخ. واته: چونکه له پاستیدا هر خوی ستمکارو هر به هوی ستمکاریه کی خوی نه سوتی، شه

پاپه وی (أهل السنة) یه. بپوانه (شرح صحیح مسلم) ل ۱۲ و ۱۴ ب ۱۰.

نیجا بزانه: له پسته: ﴿ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ﴾ وها دهرنه که وی: که شه توله و مرگرتنی میدان (مخش) جیایه له گد توله و مرگرتنی نیوان به هشت و دوزخ، که پیغه مبر

نه فرمود: ﴿يَخْلُصُ الْمُؤْمِنُونَ مِنَ النَّارِ فَيَحْبُونَ عَلَى قَطْرَةٍ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ، فَيَقْصُصُ لِبَعْضِهِمْ مِنْ بَعْضٍ: مَظَالِمَ كَانَتْ يَتَّهَمُونَ فِي الدُّنْيَا، حَتَّى إِذَا هَلَكُوا وَتَقَرُّوا أَذُنَ لَهُمْ فِي دُخُولِ الْجَنَّةِ﴾ رواه البخاري، كه نيمانداران له پردی دوزخ پزگار بون، له سر پردی کی تر له نیوان بهمهشت دوزخ رانه گیرین، نینجا توله یان بؤ له په کتری ودرنه گیرینه وه: می نوو ستمانه ی له نیواندا له نیوانندانده وه، نینجا که پاک بونه وه و هیچ داوایه کیان له سر نه ما، نینن نه درین بچه بهمهشت. که وایو: نه م پرده ش جیایه له که ل پردی دوزخ = (الصراط)، نه م توله یه ش له که ل توله ی حه دیسه که ی تر جیایه، چونکه نه وان هیچ چاکه یان نامینو به هوی ستمه کانیان نه چنه دوزخ، به لام نه مانه له دوزخ پزگاریونه و بؤ بهمهشت نه یون، که ولته: به م توله یه گشت چاکه کانیان له ده ست ناچن، بروانه (فتح الباری) ل ۴۸۶ ب ۱۱.

﴿بیا ی پردی دوزخ = (الصراط)﴾

برانه: که قوناغه کانی (الموقف) - گورده پانی مه حشر کوتای هاتن، پردی له سر دوزخ دانه ندری، تا کو نه م خه لکه به سر پرده که دا راپیری بؤ بهمهشت، نینجا بهر له پرده که تاریکایه که هیه: له ویره نیماندارو (مُنافِق) لیک جیا نه بونه، ته نه نیمانداره کان به نه ندازه ی کرده وه باشه کانیان پووناکیان نه دریتو به سر پرده که دا تینه پهن، بروانه (فتح الباری) ل ۵۵۲ ب ۱۱ و (شرح الطحاوی) ل ۶۰۵ ب ۲.

خوای گورده نه فرمود: ﴿وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَى رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا، ثُمَّ نُنْجِي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثًا﴾ مریم: ۷۱-۷۲، هه موو که سیکنان نه بی به ناو دوزخ خدا راپیری، خوای گورده بریاری دلوو براوه ته وه، نینجا نه وانه ی خوایان له تاوان پاراستوه پزگاریان نه کمین، ستمکاره کانیش له ناو دوزخ خدا نه هیلینه وه.

نیما ی (النولی) نه فرمود: مه به ست به چوونه ناو دوزخ: تیپه پرونه به سر پردی دوزخ خدا، که پردی که له سر دوزخ داندرو، دوزخیه کان لی نه که ونه خواره وه، نه وانه تریش پزگار نه بن. (شرح صحیح مسلم) ل ۲۹۲ ب ۹.

﴿عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي حَدِيثِهِ الطَّوِيلِ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ... ثُمَّ يُضْرَبُ الْجَسْرُ عَلَى جَهَنَّمَ وَتَحُلُّ الشَّفَاعَةُ، فَيَقُولُونَ: اللَّهُمَّ سَلِّمْ سَلِّمْ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الْجَسْرُ؟ قَالَ: دُخَانٌ مَزَلَّةٌ فِيهِ خَطَاطِيفٌ وَكَلَالِبٌ وَحَسَكٌ، فَيَمُرُّ الْمُؤْمِنُونَ كَطَرَفِ الْعَيْنِ وَكَالْبَرْقِ وَكَالْريِّحِ وَكَالطَّيْرِ وَكَأَجَاوِدِ الْعِجْلِ وَالرَّكَّابِ، فَتَاجِ مُسَلِّمٌ، وَمَغْدُوشٌ، وَمَكْدُوسٌ فِي نَارِ جَهَنَّمَ﴾ رواه البخاري ومسلم، نینجا پرد له سر دوزخ دانه ندری و

وَالْجَنَّةُ وَالنَّارُ مَخْلُوقَتَانِ لَا تَغْنِيَانِ أَبَدًا وَلَا تَبِيدَانِ، وَأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ قَبْلَ الْخَلْقِ، وَخَلَقَ لَهُمَا أَهْلًا:

کاتبی شفاعت دئیو نه لئین: خوابه سه لامهت بکه سه لامهت بکه. گوترا: نهی پتفه مبرئی خواجه علیه السلام هم پرده چیه؟ فرمودی: پرنیکی لو وسو قاچ لئی پائنه زله، له لم لاو لهو لا قولا بو پرکی پتوهیه، نیماندلران به سریدا پائنه بین: هه نذیک وهک به چاوچوقاننیک، وهک بروسک، وهک با، وهک بالنده، وهک سولر نه سپی چاک، نینجا نه خه لکه سن به شه: ههیه به سه لامهتی پزگاری نه بینو هیچ قولابیک نایگزئ. ههیه قولابه کان نه یگزئو برینداری نه کئو به بری نه دهنو پائنه برئ. ههیه به کومه ل به سر یه کدا فری نه درینه ناو نوزده. بپوانه (شرح صحیح مسلم) ل ۲۲۲ ب ۲.

﴿بِاسْمِ يَهْهَشْتُو نَوَزَهْ - (الْجَنَّةُ وَالنَّارُ)﴾

نیمامی (الطحاوی) نه فرمودی: (وَالْجَنَّةُ) به ههشت: که شوینی پاداشتی نیماندلرانه (وَالنَّارُ) ناگری نوزده: که شوینی سزای کافرو نیمانداری تاوانباره (مَخْلُوقَتَانِ) ههروکیان نیستا هه نو دروستکرون. خوی گه وره دهریاری به ههشت نه فرمودی: ﴿وَجَنَّةٌ غَرَضُهَا كَفَرُ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ الحديد: ۲۱، پیشبرکی بکه بق به ههشتیک که به رضی به قه د به رضی ناسمانو زه مینه، ناماده کرلوه بق نیماندلران. دهریاری نوزده نه فرمودی: ﴿وَأَنفُثُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ﴾ آل عمران: ۱۲۱، خوتان لهو ناگره بیاریقن که بق کافران ناماده کرلوه. جا نه به به یه کدهنگی (أهل السَّعَةِ)، به لاه (مَعْتَرِلَةٌ) نه لئین: به ههشتو نوزده تا بقئی نویی دروست ناگزئ. جا نه گوتی نه لوان بهم دوو نایه تو به چند نایه تو هه بیسیکی تر پوچه ل نه کرتوه، چونکه ووشی (أُعِدَّتْ) ناماده کرلوه، بق شتیک به کار دئ: که نیستا هه بین. بپوانه (شرح الطحاوی) ل ۶۱۴ و ۶۱۵ ب ۲ و (تحفة المرید) ل ۹۹.

(لَا تَغْنِيَانِ أَبَدًا) هه رگیز به ههشتو نوزده نیک ناچن (وَلَا تَبِيدَانِ) له ناو ناچن و هه نه مینن: خوی گه وره له یاری ههروکیان نه فرمودی: ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ البینة: ۸ و ۶، کافره کان به یه کجاری له نوزده خدا نه میننوه، نیماندلره کانیش به یه کجاری له به ههشتا نه میننوه. نینجا بزانه: نیمانداری تاوانبار، که سزای تاوانه کانی تهو لو بوو، یان شفاعتی بق کرا، له نوزده بیته دهر وه، پتفه مبرئی علیه السلام نه فرمودی: ﴿يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَلَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ﴾ رواه البخاري ومسلم، هه رکسیک شادهی هتیبانو به گرانای زه پوههک باوه پی له ناو بلدا بین، له ناگر بیته دهر وه، بپوانه (شرح الطحاوی) ل ۶۲۹ ب ۲.

(فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ قَبْلَ الْخَلْقِ) خوی گه وره به ههشتو نوزده خی دروست کردون پیش دروستکردنی خه ک (وَخَلَقَ لَهُمَا أَهْلًا) بق به ههشتو بق نوزده خاوه نی

فَمَنْ شَاءَ مِنْهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ فَضَلًا مِنْهُ، وَمَنْ شَاءَ مِنْهُمْ إِلَى النَّارِ عَذَابًا مِنْهُ، وَكُلٌّ يَفْعَلُ لِمَا قَدْ فُرِغَ مِنْهُ، وَصَانَرُ إِلَى مَا خُلِقَ لَهُ، وَالْخَيْرُ وَالشَّرُّ مُقَدَّرَانِ عَلَى الْعِبَادِ.

دروست گردون (فَمَنْ شَاءَ مِنْهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ فَضَلًا مِنْهُ) هر به کیک که خوی گه وره هر به بکا: له م خه لکه نه بیاته به بهشت به به همو گه وره می خوی (وَمَنْ شَاءَ مِنْهُمْ إِلَى النَّارِ عَذَابًا مِنْهُ) وه هر به کیکش که خوی گه وره هر به بکا: له م خه لکه نه بیاته نوره خ به دابه روه ری خوی (وَكُلٌّ يَفْعَلُ لِمَا قَدْ فُرِغَ مِنْهُ) هر که سیک له به بهشتی و له نوره خی کار نه کا بق هینانه جی شو بریاری له (أَزَلْ) دا بقی برلوه ته وه (وَصَانَرُ إِلَى مَا خُلِقَ لَهُ) نه چیتته شو شویتته بقی دروستکار وه ﴿عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: إِنْ اللَّهُ خَلَقَ لِلْجَنَّةِ أَهْلًا خَلَقَهُمْ لَهَا وَهُمْ فِي أَصْلَابِ آبَائِهِمْ، وَخُلِقَ لِلنَّارِ أَهْلًا خَلَقَهُمْ لَهَا وَهُمْ فِي أَصْلَابِ آبَائِهِمْ﴾ روه مُسْلِم، خوی گه وره دانیشتوانی به بهشتی بق به بهشت دروست گردون هیشتا هر له پشتی باوکو باپیرانیاندا بون، دانیشتوانی نوره خی بق نوره خ دروست گردون هیشتا هر له پشتی باوکو باپیرانیاندا بون.

(وَالْخَيْرُ وَالشَّرُّ مُقَدَّرَانِ عَلَى الْعِبَادِ) چاکو خرابه نه ندرای بق دندرلوه: له سهر بنده کان ﴿عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَالَ خَدِيبَةُ الطَّوِيلُ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ... فَإِنَّ صَاحِبَ الْجَنَّةِ يُحْتَمُّ لَهُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِنْ عَمِلَ أَيُّ عَمَلٍ، وَإِنَّ صَاحِبَ النَّارِ يُحْتَمُّ لَهُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ وَإِنْ عَمِلَ أَيُّ عَمَلٍ﴾ روه الترمذی بسند صحیح، بیگومان مروفی به بهشتی دواکرده وی به بهشتیانه نهی، هرچند له پیشدا کرده وی خرابیشی کردبی، مروفی نوره خی دواکرده وی نوره خیانه نهی، هرچند له پیشدا کرده وی باشیشی کردبی.

نینجا بزانه: به بهشت له سهرده وی هر حوت ناسمانه کانه و له بن (عَرْشِی) خوابه، خوی گه وره نه فرموی: ﴿عَنْ سَدْرَةَ الْمُتَنَبِّئِ عَنْهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى﴾ النجم: ۱۴ و ۱۵، به بهشت له لای (سَدْرَةُ الْمُتَنَبِّئِ) به. هرده ها پیغمبر ﷺ نه فرموی: ﴿إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مَاءً ذَرَجَةً أَعْدَهَا اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، مَا بَيْنَ الدَّرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَاسْأَلُوهُ الْفَرْدُوسَ، فَإِنَّهُ أَوْسَطُ الْجَنَّةِ وَأَعْلَى الْجَنَّةِ أَرَاهُ، وَفَوْقَهُ عَرْشُ الرَّحْمَنِ، وَمِنْهُ تُفَجَّرُ أَنْهَارُ الْجَنَّةِ﴾ روه البخاری، له به بهشتدا سه د پله هیه، خوی گه وره بق (مُجَاهِدِی) پیگای خوا ناماده ی گردون، نیتوان هرده و پله یه ک وه کو نیتوان ناسمان و زمین، جا نه گهر له خوا پارانه وه، دلاوی (الْفِرْدُوسِ) ی تیگن چونکه (الْفِرْدُوسِ) له هموو به بهشت کان گه وره ترو له سهرده وی هموو به بهشتانه و (عَرْشِی) خوا له سهرده وی به بهشته، له (الْفِرْدُوسِ) دا هر چوار پرویاره کانی به بهشت هه لته قولین. واته: (عَرْشِی) خوا بانی به بهشته.

والإستطاعة التي يجب بها الفعل من نحو التوفيق الذي لا يجوز أن يوصف المخلوق به
فهي مع الفعل،

نینجا بزانه: به هشت هشت ده رگی هه، نه ناوه کانیانه: ﴿بَابُ الصَّلَاةِ، بَابُ
الْجِهَادِ، بَابُ الصَّدَقَةِ، بَابُ الرِّيَازِ لِلصَّائِمِينَ، بَابُ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ، بَابُ الذَّكْرِ، بَابُ
الصَّبْرِ، بَابُ الشُّكْرِ﴾، برونه (التاج الجامع للأصول) ل ۵ ب ۲ و (الهاوی للفتاوی) ل ۱۹۹
ب ۲. ههروه له قویشان و له ههسیدا نه ناوانه بق به هشت هاتون: ﴿الْجَنَّةُ، جَنَّةُ
عَدْنٍ، جَنَّةُ الْمَأْوَى، الْفِرْدَوْسُ، جَنَّةُ التَّعِيمِ، دَارُ الْخُلْدِ، دَارُ السَّلَامِ، دَارُ الْمَقَامَةِ، دَارُ
الْحَيَوَانِ، الْمَقَامُ الْأَمِينُ، مَقْعَدُ صِدْقٍ، قَلَمُ صِدْقٍ، عَلَيْنَ﴾. (حادی الأرواح لابن القيم)
ل ۶۵-۷۰ و (النشر اللای) ل ۶۹ و ۲۴۲ و (تحفة المرید) ل ۹۹.

ههروه ها بزانه: شوینی دوزخ دیار نه کراوه و ههوت نهومی هه، خوی گوره
نهفه رموی: ﴿وَإِنْ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ، لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ
مَقْسُومٌ﴾ الحجر: ۴۳-۴۴، بیگومان دوزخ شوینی ناماده کروی نهوانه به تیکرایسی، دوزخ
ههوت ده رگی هه، هه ده رگیه ک به شه تاوانباریکی بق ترخان کراوه.

نه مش ناوی نهومه کانی دوزخه: ﴿جَهَنَّمَ، لُظَى، الْحُطَمَةُ، السَّعِيرُ، سَقَرُ، الْجَحِيمُ،
هَآوِيَةً﴾ نینجا بزانه: (جَهَنَّمَ) نهومی سهروهیه، بق تیمانداریانی تاوانبار داندراوه، (هَآوِيَةً)
نهومی ههده خوارهویه بق مرقفی (مُناقب) داندراوه، برونه (تحفة المرید) ل ۹۹.

﴿توانینی بهنده دوو به شه﴾

بزانه: توانینی بهنده دوو به شه، یه گهم: نهو توانینی کردهوی پی نهکا، نه مهیان له گهل
کرداره که دایه. دووهم: نهو توانینی داوی کردهوی پی لته کری، نه مهیان له پیش
کرداره که دایه. ده بارهوی توانینی یه گهم، تیمامی (الطحاوی) نهفه رموی:

(وَالْإِسْطَاعَةُ) توانینی بهنده (التي يجب بها الفعل) نهو جوره توانینی کردهوی پی
وده ست دی (من نحو التوفيق) به شیکه لهو هیزو ینگه ناسانکردهوی خوی گوره له
بهنده دا دوستی نهکا بق کاری چاکه (الذي لا يجوز أن يوصف المخلوق به) نهو جوره
هیزهوی بهنده توانای دوستکردهوی نه (فهي مع الفعل) نهو توانینه له گهل کردهوه دایه،
جا نه گهر بهنده ویستی چاکه بکا، خوی گوره توانای چاکه کردهوی نه داتی، نه گهر
ویستی خراپه یه ک بکا، خوی گوره توانای خراپه کردهوی نه داتی، که وایوو: بهنده هه ر به
خوی توانای چاکه کردن له ده ست خوی نه داو سزادانی نهکه ویتسه سهه؟ چونکه
توانایه که له خراپه به کار دیتی، هه ره بهر نهویه خوی گوره به خراپه باسی
کافره کان نهکا و نهفه رموی: ﴿مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ﴾ هود: ۲۰،
توانای گوی لیبونیان نهو و نهیانه بینی. واته: مه به ست نهوه نه: نه دمای گوی و

وَأَمَّا الْإِسْطَاعَةُ مِنْ جِهَةِ الصَّحَّةِ وَالْوُسْعِ وَالْتِمُكُنِّ وَسَلَامَةِ الْأَلَاتِ فَهِيَ قَبْلَ الْفِعْلِ، وَبِهَا يَنْتَلِقُ الْخُطَابُ وَهُوَ كَمَا قَالَ تَعَالَى: ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾.

چاویان نه‌بو، به‌لکو مه‌بست نه‌ویه: هیزێ راسته‌قینه‌ی خویان بۆ گۆئی لێ‌بوون دیتن به‌کار نه‌هێناوه. بپوانه (شرح رمضان) ل ۲۰۱ و (شرح الطحاویة) ل ۶۲۵ ب ۲. ده‌رباره‌ی توانینی دووم، نیعمای (الطحاوی) نه‌فرموی:

(وَأَمَّا الْإِسْطَاعَةُ) به‌لام توانینی به‌نده (مِنْ جِهَةِ الصَّحَّةِ) له پوهی ته‌ندروستی و (وَالْوُسْعِ) له پوهی مه‌بوون و (وَالْتِمُكُنِّ) له پوهی گودجان (وَسَلَامَةِ الْأَلَاتِ) له پوهی ساغی نامیره‌كان (فَهِيَ قَبْلَ الْفِعْلِ) نه‌م توانینه له پێش کرداردايه (وَبِهَا يَنْتَلِقُ الْخُطَابُ) به‌رمان و قه‌ده‌غه‌کردنی خوا، په‌یوه‌ندی به‌م توانینه‌ی دوومه‌وه هه‌یه (وَهُوَ كَمَا قَالَ تَعَالَى) نه‌و به‌رمان و قه‌ده‌غه‌کردنه‌ی وه‌ك خوای گه‌وره نه‌فرموی: ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ البقرة: ۲۸۶، خوای گه‌وره دلاوا له هه‌ج كه‌سیك ناكأ، ته‌نها به‌ گۆیره‌ی توانای خۆی نه‌ین. وه‌ هه‌روه‌كو خوای گه‌وره نه‌فرموی: ﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْاَيْتِ مَنْ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيْلًا﴾ آل عمران: ۹۷، خوای گه‌وره واجبه‌یكه له سه‌ر خه‌ك هه‌یه: كه‌ حه‌ج كردنی مالی خوایه، له سه‌ر نه‌و كه‌سه واجبه: كه‌ توانای پێگه‌ی هه‌ین. واته: ئازوقه‌ و سواری... هتد. كه‌ وابوو: هه‌ر كه‌سیك نه‌م جو‌ره توانایه‌ی نه‌ین، داوا لێ‌كرنی خوا نایگرینه‌وه. بپوانه (شرح رمضان) ل ۲۰۵ و (شرح الطحاویة) ل ۶۲۳ و ۶۲۴ ب ۲.

﴿به‌نده سه‌ر پێشه‌كه له وده‌سته‌پێنانی كردمه‌كانی﴾

بزانه: ده‌رباره‌ی كردمه‌وه‌كانی به‌نده، نوو كۆمه‌لی (أَهْلُ الْبِدْعَةِ) باوه‌ریان جیا به‌ له‌گه‌ل باوه‌ری (أَهْلُ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ).

۱- ﴿جَبْرِیَّة﴾- نه‌لێن: به‌نده هه‌ج ده‌سه‌لاته‌یكه‌ی نه‌یه: له‌ دروست كردن و وده‌سته‌پێنانی كردمه‌وه‌كانی، سه‌رپێشه‌كێش نه‌یه له‌ كرن و نه‌كرن، به‌لکو ناچاره‌ و خوای گه‌وره به‌ ویستی خۆی (إِجْبَاب)- زۆری لێ‌ته‌كا: له‌ هه‌موو كردمه‌وه‌كانی دا.

۲- ﴿مُقْتَرَلَة﴾- نه‌لێن: به‌نده به‌ خۆی كردمه‌وه‌كانی خۆی له‌ نه‌بوونه‌وه دروست نه‌كا و وده‌سته‌پێان نه‌ین، واته: خوای گه‌وره كردمه‌وه‌كانی به‌نده دروست ناكأ، به‌لکو هیزێكه‌ داوه‌ته به‌نده تاكو كردمه‌وه‌ی پێ دروست بكا.

۳- ﴿أَهْلُ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ﴾- نه‌فرموی: كردمه‌وه‌كانی به‌نده، گشتی (خَلْق)- دروستكراوی خوايه و (كُتُب)- وده‌سته‌پێنراوی به‌نده‌یه، واته: خوای گه‌وره له‌ نه‌بوونه‌وه كردمه‌وه‌كه دروست نه‌كا، به‌نده‌ش وده‌سته‌پێانی به‌و هیزه‌ی خوا تێیدا دروست نه‌كا، له‌م وده‌سته‌پێانه‌دا به‌نده سه‌رپێشه‌كو خوا زۆری لێ‌ته‌كا، بپوانه (فتح الباری) ل ۶۰۱ ب ۱۲ و (تحفة المرید) ل ۵۶.

وَأَفْعَالُ الْعِبَادِ خَلَقَ لَهُ وَكَسَبَ مِنَ الْعِبَادِ، وَلَمْ يُكَلِّفَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى إِلَّا مَا يُطِيقُونَ

نیمامی (الطحاوی) نه فرموی:

(وَأَفْعَالُ الْعِبَادِ) کرده و ده کانی بنده - چاکه و خرابه - (خَلَقَ لَهُ) دروستکاری خوابه، واته: خوا له نه بونه و نه کرده واته دروست نه کا، هه روه نه فرموی: ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ﴾ (الصافات: ۹۶)، خوی گه و ره نیره و کرده و ده کانی نیره و دروست کروه. (وَكَسَبَ مِنَ الْعِبَادِ) هر هه مان کرده و دهش (كَسَبَ) و ده دهسته نیرای بنده یه، واته: بنده و ده دهستی بیتی به و هیزه ی خوا تی ویدا دروست نه کا، هه روه خوی گه و ره نه فرموی: ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ﴾ (البقرة: ۲۸۶)، پاداشی و ده دهسته نیرای چاکه بقی خویه تی و سزای و ده دهسته نیرای خرابه له سه خویه تی. گه واته: بنده له کردن و نه کردنی چاکه و خرابه سه ریشکه، نه م سه ریشکیه پی نه گوتری: (إِخْتِيَار)، واته: سه ربه خویی و تقدور له نه کردن.

روونکردنه و نه: ناشکرایه: نه گه کسب له سه ریان بگویت خواره و، نه و دیاره: هیچ به و یست و ده سه لاتی خوی نی و گشتی له ده ست خوی گه و ده لیه، به لام نه گه به خوی خوی فری بدت خواره و، نه و دیاره: له م کاره دا سه ربه خویی به و یست و ده سه لاتی خوی، خوی فری بدت، گه و ابو: له م دو به ده دا بومان دور کوی: که خوی گه و ره و یست و توانای کی له بنده دا دروست کروه بقی و ده دهسته نیرای کرده و ده کانی، هه و ده ها بنده ی خوی کردنه سه ریشک بقی کردن و نه کردنی چاکه و خرابه، جا نه م سه ریشکیه پی نه گوتری: (إِخْتِيَار)، واته: سه ربه خویی و تقدور له نه کردن، شینجا نه گه بنده به و یستی خوی نه م هیزه ی له و ده دهسته نیرای چاکه به کار هینا، خوی گه و ره چاکه که دروست نه کا و پاداشی نه داتی، و نه گه له و ده دهسته نیرای خرابه ی به کار هینا، خوی گه و ره خرابه که دروست نه کا و سزای نه دا، خوی گه و ره نه فرموی: ﴿فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفِرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا﴾ (الكهف: ۲۹)، هه رکه سبک حه نه کا: با نیمان بیترو، هه رکه سبک حه نه کا: با کافر بیی، نیمه ناماده مان کروه بقی کافره کان ناگری نوره خ.

گه و ابو: گشت کرده و ده یه کی بنده له دو لوه نه ماشای نه کری، یه که م: له لای خواه به (خَلَقَ اللَّهُ) دروستکاری خوا ناو نه بیرو بنده ده سه لاتی دروستکردنی نیه. دووم: له لای بنده و ده به (كَسَبَ الْعِبْدُ) ناو نه بیرو، واته: و ده دهسته نیرای بنده، له م و ده دهسته نیرای خوی گه و ره بنده ی خوی کردنه سه ریشک بقی کردن و نه کردن.

﴿وَأَوَالَيْكَرَدْنِي خَوَا بِه گونرومی توانای بنده مکه نه﴾

نیمامی (الطحاوی) نه فرموی:

(وَلَمْ يُكَلِّفَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى) خوی گه و ره دلوی له بنده کانی خوی نه کروه (إِلَّا مَا يُطِيقُونَ) ته نه و نه داویه نه بی: که توانای جیبه جی کردنیان هیه، هه روه خوی گه و ره نه فرموی:

وَلَا يُطِيقُونَ إِلَّا مَا كَلَّفَهُمْ، وَهُوَ تَفْسِيرُ (لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ)، نَقُولُ: لَا حِيلَةَ لِأَحَدٍ وَلَا حَرَكَةَ لِأَحَدٍ وَلَا تَحَوُّلَ لِأَحَدٍ عَنْ مَقْصِدَةِ اللَّهِ إِلَّا بِمُعُونَةِ اللَّهِ، وَلَا قُوَّةَ لِأَحَدٍ عَلَى إِقَامَةِ طَاعَةِ اللَّهِ وَالْثَبَاتِ عَلَيْهَا إِلَّا بِتَوْفِيقِ اللَّهِ. وَكُلُّ شَيْءٍ يَجْرِي بِمَشِيئَةِ اللَّهِ تَعَالَى وَعَلَيْهِ وَقَضَائِهِ وَقُدْرَتِهِ، غَلَبَتْ مَشِيئَتُهُ الْمَشِيئَاتِ كُلَّهَا،

﴿لَا يَكْلَفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ البقرة: ۲۸۶، خدای گه‌وره دوا له هیج کسبک ناکا، تنها به گویره‌ی توانای شو که سه نه‌بن. نینجا بزانه: مه‌بست به دوا‌الیکردنی خوا: فرمانگردن و قه‌ده‌غ‌کردنی خواجه (وَلَا يُطِيقُونَ إِلَّا مَا كَلَّفَهُمْ) به‌نده‌کانیش تنها نه‌ونده توانایه‌یان هیه: که خوا تئییانی دا دوست کردوه به‌شیک له ریگه‌ی ناسانگردن (وَفُو) توانین به واته‌ی ریگه ناسانگردن (تَفْسِيرُ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ) راهی شم پسته بیرقده‌ی (نَقُولُ) نئمه نه‌لئین: واته‌ی (لَا حَوْلَ) نه‌میه: (لَا حِيلَةَ لِأَحَدٍ وَلَا حَرَكَةَ لِأَحَدٍ وَلَا تَحَوُّلَ لِأَحَدٍ عَنْ مَقْصِدَةِ اللَّهِ إِلَّا بِمُعُونَةِ اللَّهِ) هیج کسبک هیج فیلتکو هیج لادن و هیج جولانی نیه: که خزی له گونا له‌لیدا تنها به یارمته‌ی و پزگارکردنی خوا نه‌بن، هه‌روه‌ما له واته‌ی (وَلَا قُوَّةَ) نه‌لئین: (وَلَا قُوَّةَ لِأَحَدٍ عَلَى إِقَامَةِ طَاعَةِ اللَّهِ وَالْثَبَاتِ عَلَيْهَا إِلَّا بِتَوْفِيقِ اللَّهِ تَعَالَى) هیج کسبک هیج هیزکی نیه: له سهر نه‌جامدانی خوا به‌رسته‌ی مانوه له سهر خوا به‌رسته، تنها به ریگه ناسانگردنی خوا نه‌بن.

نینجا بزانه: نه‌میه‌ی پابروو، ده‌ریاره‌ی شو و توانینه بوو: که کرده‌وه‌ی پی‌نه‌کری و به‌شیک له ریگه ناسانگردن، واته: به گویره‌ی شم توانینه خدای گه‌وره دوا له مرقه‌ی نه‌کا، به‌لام نه‌گر له پوری ته‌ندوستی و ساغی نه‌ندام و شامیر ته‌ماشای توانین بکه‌ین، نه‌وه فرمان و قه‌ده‌غ‌کردنی خوا گشت کسبک نه‌گریته‌وه، چونکه به‌نده زیاتر له دوا‌الیکردنی خوا، توانای کردنی فرمان پیکرو و نه‌کردنی قه‌ده‌غ‌کرلوی هیه، به‌لام که خدای گه‌وره داوای زیاتری نه‌کردوه، مه‌بستی بارسووک‌ی و ناسانکردنی نایینه، هه‌روه‌ک نه‌ه‌رموی: ﴿يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ﴾ النساء: ۲۸، خدای گه‌وره نه‌یه‌وی بارتان سووک بکا. به‌روانه (شرح الطحاوی) ل ۶۵۵ و ۶۵۶ ب ۲.

(وَكُلُّ شَيْءٍ يَجْرِي بِمَشِيئَةِ اللَّهِ تَعَالَى) هر شتیکی بی، به گویره‌ی هه‌زکردنی خدای گه‌وره نه‌بن (وَعَلَيْهِ) به گویره‌ی زانستی خوا نه‌بن (وَقَضَائِهِ وَقُدْرَتِهِ) به گویره‌ی قه‌زا و قه‌ده‌ری خوا نه‌بن، هه‌روه‌ک پیغه‌مه‌ی رَحْمَةً نِه‌ه‌رموی: ﴿كُلُّ شَيْءٍ بِقَدَرٍ حَتَّى الْفَجْرِ حَتَّى الْكَسْفِ﴾ رواه البخاری و مُسْلِم، هه‌موو شتیک به بریارو نه‌ندازه دنانی خواجه، تا ته‌مه‌لی و گیلی و چوستی و چالاکیش. (غَلَبَتْ مَشِيئَتُهُ الْمَشِيئَاتِ كُلَّهَا) هه‌زکردنی خوا، زال بوه به‌سهر هه‌موو هه‌زکردنیکدا، خدای گه‌وره نه‌ه‌رموی: ﴿وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾ الإنسان: ۳۰، نئوه هیج شتیک هه‌ز ناکن، تنها نه‌و شته نه‌بن: که خوا هه‌ز بکا.

وَعَلَبَ قَضَائِهِ الْجَبِلَ كُلَّهَا، يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ غَيْرُ ظَالِمٍ أَبَدًا تَقْتَسِمُ عَنْ كُلِّ سُوءٍ وَحَسْبُ، وَتَنْزَعُ عَنْ كُلِّ غَيْبٍ وَشَيْءٍ ﴿لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ﴾. وَفِي دُعَاءِ الْأَحْيَاءِ وَصَدَقَاتِهِمْ مَنَفَعَةٌ لِلْأَمْوَاتِ.

(وَعَلَبَ قَضَائِهِ الْجَبِلَ كُلَّهَا) چه زلو چه دمری خوا زال بوه به سهر مه موو فیلیکدا (یَفْعَلُ مَا يَشَاءُ) هرچی هر بکا نه بکا (وَهُوَ غَيْرُ ظَالِمٍ أَبَدًا) خوای گهره هیچ کاتیک ستمکار نه، هر وه که نه فرموی: ﴿وَلَا يَظْلَمُ رُبُّكَ أَحَدًا﴾ الکهف: ۴۹، خوای تو ستم له هیچ کس ناکا. هر وه ما پیته مبر علیه السلام نه فرموی: ﴿لَوْ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى عَذَّبَ أَهْلَ سَمَآوَاتِهِ وَأَهْلَ أَرْضِهِ لَكَانَ غَيْرَ ظَالِمٍ لَهُمْ، وَلَوْ رَحِمَهُمْ لَكَانَتْ رَحْمَتُهُ إِيَّاهُمْ خَيْرًا لَهُمْ مِنْ أَغْصَالِهِمْ﴾ حدیث حسن رواه ابو دلود، نه گهر خوای گهره دلیشتووانی ناسمانه گانیو زمینه کی سزا بدا، ستمکار نه لییان، وه نه گهر ره حیمان پی بکا، رمحم پی کرنی باشتره بق نهوان له کرده وه کانیان.

که ولبوو: خوای گهره به ویستی خلی ده ستمکاری دیوستکروی خلی نه کاو هیچ کس مانی ره خنه کرتی نه ﴿لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ﴾ الانبیاء: ۲۳، له و کاره ی خوا نه بکا، پرسپاری لیتا کرتی: بق وات کرد؟ به لام بهنده کان پرسپاریان لیتا کرتی. که وات: نه گهر خه ک دوستیکی گوتیرایلی خلی سزا بدا، نه وه به ستمکار دانه ندی؟ چونکه له راستی دا خاوه نی وی نه، به لام نه گهر خوای گهره بهنده میکی خوابه رست سزا بدا، به ستمکار دنانندی؟ چونکه هر خلی خاوه نی بهنده میکی، بپوانه (فتح الباری) ل ۵۰۱ ص ۱۲۳.

﴿بَاسِی دُوعَا کَرْدَن و خَیْر کَرْدَن بُو مَرُوو﴾

نیامی (الطحاوی) نه فرموی:

(وَفِي دُعَاءِ الْأَحْيَاءِ) له دوعا کرنی زیندواندا، هم (وَصَدَقَاتِهِمْ) له خیر کرنی زیندواندا (مَنَفَعَةٌ لِلْأَمْوَاتِ) سود هیه بق مریوان، وات: نه گهر زیندوو دوعا، یان خیر بق مریوو بکا، سودی پی نه کاو پله ی بهر نه بیو تاوانی پی له سهر لاته چیو سزا نادر، بگه پیوه باسی (توبه). نیامی (الخواوی) و (ابن ابی العز) فرمویانه: زانیانی (اهل السنه) یه کده نگی: که دوعا کرن بق مریوو، خیر کردن بق مریوو، حاج کردن بق مریوو، نه یگانه سوودی لئوه ورته گیتی، به لام دهر باره ی نه و خوابه رستپانه ی به لاشه ی: وه کو بقثوو و نوژوو قوینان خویندن و... هتد، له پاره وی ناشکرای نیامی (شافعی) و نیامی (مالک) دا: ناگاته مریوو و سوودی لئوه ورته گیتی له پاره وی نیامی (حنفی) و نیامی (احمد) و کومه لیک له زانیانی (سلف) دا نه یگانه سوودی لئوه ورته گیتی. بپوانه (شرح صحیح مسلم) ل ۱۱۹ باب ۱ و (شرح الطحاوی) ل ۲۶۶ ص ۲.

۱- دهر باره ی دوعا کرن خوای گهره نه فرموی: ﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ﴾ العشر: ۱۰، نه و موسولمانانه ی له دوی

نهوان هاتون، نهلین: خوابه له نئمه خوش بهو لهو براییانهی نئمهش خوش به: که پیش نئمه کهوتون به نئمانهوه. واته: دوعاگردن پهواپه، چونکه خوی گهوره مهسحی نئماندارانی پئنگروه، کهوابوو: جیاووزی خزم و بیگانه نیه، چونکه دهربارهی خزم پیغهمبه علیه السلام نهفرموی: ﴿إِذَا مَاتَ ابْنُ آدَمَ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ: صَدَقَةٌ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٌ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُو لَهُ﴾ رواه مُسْلِمٌ، هر کاتیک نادهمیزاد مرد، پاداشتی کردهوی خوی نهبریتهوه، نهها له سن کردهوی نهبن: خیرتیکی نهبرپاوه، یان زانستیکی سووبهخش، یان مندالتیکی باش که نوعای بق بکا. هم دهربارهی بیگانه پیغهمبه علیه السلام کاتن مرموی نهناشت، له سر گهروهکی نهوهستاو نهفرموی: ﴿اسْتَغْفِرُوا لِأَحْبَبِكُمْ وَاسْأَلُوا لَهُ النَّبِيَّ، فَإِنَّهُ الْآنَ يُسْأَلُ﴾ رواه ابوداود بسند قوی، داوا له خوا بکن له م برپایتان خوش بیو نوعای بق بکن: وهلامی فریشتهکان بداتهوه، چونکه نئسنا پرسپاری لتهکری.

۲- دهربارهی خیرکردن بق مرموی، پیاوتیک هاته لای پیغهمبه علیه السلام، گوتی: ﴿يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ أُمِّي أَفْلَحَتْ نَفْسُهَا، وَلَمْ تُؤْصِ، وَأَطْنَهَا لَوْ تَكَلَّمْتُ تَصَدَّقْتُ، أَفْلَهَا أَجْرٌ إِنْ تَصَدَّقْتُ عَنْهَا؟ قَالَ: نَعَمْ﴾ رواه البخاري ومُسلم، نهی پیغهمبهی خوا، دایکم کتوپر مرموه وهسیتی نهکروه، وا تئنگم: نهگه فریاکهوتبا خیرتیکی نهکرد، نایا نهگه من خیری بق بکم خیرهکی نهگاتن؟ پیغهمبه علیه السلام فرموی: بهلن. واته: نهیگاتن.

نیمامی (النوای) نهفرموی: موسولمانان یهکدهنگن: که له سر میرانگر واجب نیه خیر بق مرموهکی بکا، بهلکو سوننهته، بهلام نهو مافانهی له سر مرموهکه نو مافیتی مالین: وهکو قهرزی نادهمیزادان و قهرزی خوا: وهکو زهکات و حاج و نهزرو که لفظاپهتو فیدیهی بقنوو، نهوانه گشتی واجبه له میراتی مرموهکه بدرینهوه، جا نهگه مرموهکه میراتی له پاش بهجن نهمابو: نهوه له سر میرانگر واجب نیه بقی بداتهوه، بهلکو سوننهته: میرانگهکه، یان کهسیکی تر بقی بداتهوه. بپوانه (شرح صحیح مسلم) ۸۹ ل ب ۷ و (تحفة المحتاج) ل ۷۲ ب ۷.

﴿بای دوعاگردن﴾

نیمامی (الطحاوی) نهفرموی: ﴿وَاللَّهُ تَعَالَى يَسْتَجِيبُ الدُّعَوَاتِ﴾ خوی گهوره دوعا قبول نهکا (وَيَقْضِي الْحَاجَاتِ) پیوستهکانی خهک بیتن، خوی گهوره نهفرموی: ﴿وَإِذَا سَأَلَ عَبْدِي عَنِّي فِرَائِي قَرِيبٌ أَجِيبْ دُعَاةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَا﴾ البقرة: ۱۸۶، هر کاتیک بهندهکانی من دهربارهی من پرسپاریان لکردی؟ بیان بلن: من لیان نزیک نوعای دوعاچی و مرنگرم هر کاتیک لیم بیارنینهوه.

وَيَمْلِكُ كُلَّ شَيْءٍ وَلَا يَمْلِكُهُ شَيْءٌ، وَلَا غَنَىٰ عَنِ اللَّهِ تَعَالَىٰ طَرَفَةَ عَيْنٍ، وَمَنْ اسْتَفْنَىٰ عَنِ اللَّهِ طَرَفَةَ عَيْنٍ فَقَدْ كَفَرَ وَصَارَ مِنْ أَهْلِ الْحَيْنِ، وَاللَّهُ يَغْضِبُ وَيَرْضَىٰ، لَا تَأْخُذُ مِنَ السُّورَىٰ وَتُحِبُّ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَلَا تُفْرِطُ فِي حُبِّ أَحَدٍ مِنْهُمْ، وَلَا تُتَبِّرُ مِنْ أَحَدٍ مِنْهُمْ.

هرودها پیغمبر ﷺ نه فرموی: ﴿مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَدْعُو بِدَعْوَةِ لَيْسَ فِيهَا إِيْمٌ وَلَا قِطْعَةٌ رَحِمَ إِلَّا أَغْطَاهُ اللَّهُ بِهَا إِحْدَى ثَلَاثِ خِصَالٍ: إِمَّا أَنْ يُعْجَلَ لَهُ دَعْوَتُهُ، أَوْ يُدْخَرَ لَهُ مِنَ الْخَيْرِ مِثْلُهَا، أَوْ يُصَرَّفَ عَنْهُ مِنَ الشَّرِّ مِثْلُهَا﴾ رَوَاهُ أَحْمَدُ بِسَنَدٍ صَحِيحٍ، هَرُودُ فَيْتِكَ لَهُ خَوَابِرُ بَيِّنَاتُهُ وَهُوَ دَلَاوَى شَتِيكِي لَيْكَا، دَلَاوِيَه كَشِي گوناهاکاری و بیه دحمی تیدا نه بین، خَوای گوره نواعیه کی قبول نه کا به یه کیک له م سن شیوه یه: یان خودی دواکراوه کی نه داتی له نونیداد، یان به وینهی دواکراوه کی چاکی نه داتی له قیامه تدا، یان به نه ندازه ی دواکراوه کی خرابیه له سر لاته دا.

(وَيَمْلِكُ كُلَّ شَيْءٍ) خَوای گوره خاوهی هه موو شتیگو دسه لاتی به سر دا هیه (وَلَا يَمْلِكُهُ شَيْءٌ) هیچ شتیگ دسه لاتی به سر خوادا نیه (وَلَا غَنَىٰ عَنِ اللَّهِ تَعَالَىٰ طَرَفَةَ عَيْنٍ) چاوجوانیکیش دهوله مندی له خوا نیه، ولته: هه مووکات پیویستی به خوا هیه (وَمَنْ اسْتَفْنَىٰ عَنِ اللَّهِ طَرَفَةَ عَيْنٍ) هرکه سینک بل، یان باوه پی ولین: که پیویستی به خوا نیه، هرچند ماوهی چاوجوانیکیش بی (فَقَدْ كَفَرَ) نه وه کافر نه بین (وَصَارَ مِنْ أَهْلِ الْحَيْنِ) نه چیت که ل چینی مالویرانان (وَاللَّهُ يَغْضِبُ) خَوای گوره تور نه بین (وَيَرْضَىٰ) رازی نه بین (لَا تَأْخُذُ مِنَ السُّورَىٰ) نه توره بوون و رازی بوونهی خودا وه کو توره بوون و رازی بوونی خهک نیه، چونکه (يُغْضِ) توره بوون و (يَرْضَىٰ) رازی بوون هر دوکیان سیفتهی خَوای گوره نه، که وابوو: وه کو سیفته کانی خهک نینه، بروانه (شرح الطحاوی) ل ۶۸۰ ب ۲.

﴿بَاسِ سَهَابِہ کانی پیغمبر ﷺ﴾

پیتاسه: (سحابی) - سهابه: نهو موسولمانه یه: له کانی موسولمانه تدا پیغمبر ﷺ له کانی پیغمبرایه تدا به زینعووی بیتین، یان پیغمبر ﷺ نهوی بیتین و به موسولمانیش مربین، جا ناده میراد بین، یان فرشته بین، یان جنوکه بین. بروانه (فتح المبین) ل ۱۷۹، نیمام (ابن الصلاح) نه فرموی: که پیغمبر ﷺ وه فاتی کرد، زماره ی سهابه کان (۱۲۴۰۰) سهو بیستو چوار هزار سهابه بوو. بروانه (مَقْدَمَةُ عُلُومِ الْحَدِيثِ) ل ۱۴۹ (وَنُزُّرُ اللَّالِي) ل ۱۴۹.

نیمامی (الطحاوی) نه فرموی:

(وَتُحِبُّ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ) نیمی (أَهْلِ السَّنَةِ) گشت سهابه ی پیغمبر ﷺ خورش نهوین (وَلَا تُفْرِطُ فِي حُبِّ أَحَدٍ مِنْهُمْ) له خوشویستی هیچ سهابه یه که سنور دهرناچین هرود که (شیعة) له خوشویستی نیمامی (علی) و (حسن) و (حسین) دا، له سنور دهرچون (وَلَا تُتَبِّرُ مِنْ أَحَدٍ مِنْهُمْ) دزایه تی هیچ سهابه یه که ناکه بین.

وَيُفَضُّ مَنْ يُفَضُّهُمْ وَيُغَيِّرُ الْخَيْرَ يَذْكُرُهُمْ،

﴿شاهگاداری﴾: (شیعه) نژادیمتی نیامی (ابوبکر) نیامی (عمر) نیامی (عثمان) و تقدیمی
سه‌حابه‌کان نه‌کن (۱۷)، به‌لام یتیمی (اهل السنّة) گشتیان به دوستی خزمان نه‌زاین، چونکه
خوای گموره - به بن‌جیوانی - له هم‌وویان پلزی بووه و عده‌ی پانلشتی به‌مشتی پی‌دلون،
هم‌روه که نه‌فرموی: ﴿وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَوَرَّثُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ
الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ التوبة: ۱۰۰، واته: سه‌حابه پیشینه‌کانی به‌کم له کرچکه‌رمان و یارمه‌تیده‌ران و
نه‌ولنی شوقین نه‌وانیش که‌وتون به چاکه، خوای گموره لشیان پلزی بووه، نه‌وانیش له خوا
پلزی بونه، خوا بی نه‌وانی ناماده کرنوه چمده به‌مشتیکی وهما: که پوویاری له ژیر نه‌پوایو به
به‌کجاری تزیدا نه‌میتنوه، نهمه سهرفران‌یه‌کی گموره‌یه.

(وَيُفَضُّ مَنْ يُفَضُّهُمْ) یتیمی (اهل السنّة) رقمان له و که‌سه‌یه: که رقی له سه‌حابه‌کان
دیو (وَيُغَيِّرُ الْخَيْرَ يَذْكُرُهُمْ) وه به خرابه باسیان نه‌کا، چونکه پیغمبر ﷺ نه‌فرموی:
﴿لَا تَسُبُّوا أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِي فَإِنْ أَحَدَكُمْ لَوْ اتَّقَى مِثْلَ أَحَدٍ ذَهَبًا مَا أَذْرَكَ مَدَّ أَحَدِهِمْ
وَلَا نَصِيفَهُ﴾ رواه البخاري ومسلم، جنتو به هیچ سه‌حابه‌یه‌کی من مه‌دهن، چونکه هر
به‌کیتکان نه‌گر به یتیمی کیوی (أحد) زتیو بی‌خش، هیشتا ناگاته خیری مستیکی
نه‌وان و نیو مستی نه‌وانیش. واته: چونکه نه‌وان له کاتی ته‌نگانه و پیویستی دا بو
بنیاتنانی نهم نایینه پیرزده گیان و مالیان به‌خشیه‌وه به گیان و مال یارمه‌تی
پیغمبر ﷺ داوه، که‌وابوو: جارتیکی تر نهم سهریه‌ری‌یه به ده‌ست که‌سی تر نا‌که‌وی.

بروانه (شرح صحیح مسلم) ل ۲۷۷ ب ۹.

﴿غَفِیة﴾ نژورین و به‌میزترین نه‌گره‌هان: که له‌گل (اهل السنّة والجماعة) دا پووب پور نه‌بنه‌وه له
نژوبی باسه‌کانی (غَفِیة) و له‌که‌کانی ناییندا له‌گل (اهل السنّة والجماعة) جیوانن، دروشمی به‌رگی‌کردن له
(اهل البیت)، واته: خرزه‌کانی پیغمبر ﷺ به‌رز نه‌کنوه.

میترونوسانی نیسلام نه‌لین: دله‌ن‌زیتی بنجینی (غَفِیة) پیاونکی جوله‌که یوو: ناوی (عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَبَّأٍ) خه‌لکی
(بنی) بوو، به فیل نیسلامتی خوی تاشکرا کرنو پانگه‌وانی بی زید‌هللی له نیامی (علی) دا ده‌کرده، نا‌کو
په‌رت‌ولزه بخاته ناو نومعنی نیسلام، به‌لام (شیعه) دن به‌م راستی‌وه‌نا ناهبتن، هم‌روه (مرتضی‌العلّمری) - که
زناپاکی (شیعه) - له لاپه‌ره ۳۲ و ۳۳ هـ پای کتبی (عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَبَّأٍ) گترویه‌تی‌ومو له‌م‌بولش رده‌ی کرنو‌توه.
نیجا بزله: (غَفِیة) له ناو خو‌یا‌ندا نژوریش، به‌شه هم‌ره نژوم‌کانیان باوه‌ریان نیه به (الطّفاء القرّاشیّین) واته:
نیامی (ابوبکر) و نیامی (عمر) و نیامی (عثمان)، نه‌لین: له راستی‌دا نیامی (علی) جینیش - (خلیفه) ی
پیغمبر ﷺ بوو، به‌لام نهم سیتیانه (خلافة) بیان لزموت کرد، هم‌روه‌ها نه‌گر هه‌بسیگ له ریکلی (اهل البیت) وه
نه‌هانن باوه‌ری پنه‌نا‌گن: که‌واته: باوه‌ریان به کتبی هه‌بسی (اهل السنّة) نیی نو‌تزی نیوم‌وو عسر به
به‌که‌وه نه‌که یو نو‌تزی مغربیو عیاش به یکه‌وه نه‌کن هه‌رچ‌ند له سه‌ه‌ریش نه‌ن، هم‌روه‌ها باوه‌ریان به
(إجماع) به‌کده‌نگی (اهل السنّة) نیه، نیجا بی شاره‌زاییون له مه‌زه‌مبو عقیده‌ی (شیعه) برونه (معالم
المفسّرتین) دله‌لوی (مرتضی‌العلّمری)، یان هر کتبیکی‌تری (شیعه)، پوونکه‌رموه.

وَلَا تُذَكِّرُهُمْ إِلَّا بِخَيْرٍ، وَحُبُّهُمْ دِينَ وَإِيمَانَ وَإِحْسَانَ، وَيُبْغِضُهُمْ كُفْرًا وَفِثَانًا وَطُغْيَانًا. وَنُشِيتُ الْخِلَافَةَ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: أَوَّلًا لِأَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَفْضِيلًا لَهُ وَتَقْدِيمًا عَلَى جَمِيعِ الْأُمَّةِ، ثُمَّ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.

(وَلَا تُذَكِّرُهُمْ إِلَّا بِخَيْرٍ) تهنئا به چاکه نهی، باسی سحابه کان ناگه یزید بن دهنک نهی بن لهو جهنگو ناگه کی بی له نیوانیاندا پووی داوه، چونکه هه موویان دایه روه نو به هوی (اجتهاد) نه چنگه پووی داوه، بپوانه (شرح صحیح مسلم) ل ۲۵ ب ۹.

(وَحُبُّهُمْ دِينَ وَإِيمَانَ وَإِحْسَانَ) خوشویستنی سحابه کان، نیشانهی نایینو نیعانی ته و او و چاکه به (وَيُبْغِضُهُمْ كُفْرًا وَفِثَانًا وَطُغْيَانًا) پق لیبونه و هوی سحابه کان نیشانهی (کفر و نفاق) و له سنور ده رجونه، هه روه ک پیغه مبه ر ﷺ نه فرموی: ﴿آيَةُ الْإِيمَانِ حُبُّ الْأَنْصَارِ، وَآيَةُ النِّفَاقِ بُغْضُ الْأَنْصَارِ﴾ رواد البخاری و مسلم، نیشانهی نیعانی ته و او: خوشویستنی سحابه کان یارمه تیده ره، نیشانهی (نفاق) و لپیس: پق لیهاتنی سحابه کان یارمه تیده ره. واته: چونکه نه وان له (مَدِينَةَ) جیتگی پیغه مبه ر ﷺ سحابه کزچکه ره کانیان کردوته و وه خویمان کردوته گیانفیدای نه م نایینه و مالی خویمان له که ل کزچکه ران بهش کرد، نه م کرده وانهی نه وان بووه هوی ناشکرابوونی نیسلام، که و ابو: ته نه نیماندار به سه رکه و تنی نیسلام دلخوش نهی، (مُتَافِقٌ) ش دلته نگ نهی. بپوانه (شرح صحیح مسلم) ل ۲۸۸ ب ۱.

﴿بَاسِيَ هَذِهِ جِوَارَ خَلِيفَةِ كَانِي بَيْتِهِ مَبْرُكٍ ﷺ﴾ = (الْخُلَفَاءُ الرَّاشِدِينَ)

ده رباردهی (خليفة) یه که م نیعانی (الطحاوی) نه فرموی: (وَنُشِيتُ الْخِلَافَةَ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ) نيمی (أَهْلُ السَّنَةِ) باوهرمان هه به: به (خِلَافَةَ) = جيتشینی پیغه مبه ر ﷺ له نوای وه فاتکردنی (أَوَّلًا لِأَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) که یه که مین (خليفة) جيتشینی پیغه مبه ر ﷺ (أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقِ) بوو (تَفْضِيلًا لَهُ) چونکه هه زهتی (أَبُو بَكْرٍ) گه روه تره و (وَتَقْدِيمًا عَلَى جَمِيعِ الْأُمَّةِ) له پیشتهر بو جيتشینی پیغه مبه ر ﷺ له هه موو نومسهی پیغه مبه ر ﷺ، نیعانی (التولوی) نه فرموی: (أَهْلُ السَّنَةِ) یه که دهنک: که هه زهتی (أَبُو بَكْرٍ) له هه موو سحابه کان گه روه تره. بپوانه (شرح صحیح مسلم) ل ۲۴۸ ب ۹ و (نُشِرَ اللَّالِي) ل ۱۴۹.

نینجا بزانه: نیعانی (أَبُو بَكْرٍ) له نوای وه فاتنی پیغه مبه ر ﷺ هه لبرلردا به (خليفة) جيتشینی پیغه مبه ر ﷺ ماوهی نوو سال و سنی مانگو بیست پۆز فره مانپه وایی موسولمانانی کرد، نینجا له ته مهنی (۶۳) سالی دا، له سالی (۱۲) ی کوچی دا، وه فاتنی کرد، له نه نیش پیغه مبه ر ﷺ نئزدا، بپوانه (نُشِرَ اللَّالِي) ل ۱۵۶ و ۱۵۷.

ده رباردهی (خليفة) یه دووم نه فرموی: (ثُمَّ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) نینجا له نوای نیعانی (أَبُو بَكْرٍ)، نووه مین (خليفة) = جيتشینی پیغه مبه ر ﷺ هه زهتی (عُمَرُ) ی کورپی (خطاب)

ثُمَّ لِعُمَانَ بْنِ عُفَانَ عليه السلام، ثُمَّ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام، وَهُمْ الْخُلَفَاءُ الرَّاشِدُونَ وَالْأئِمَّةُ الْمُهَدِّدُونَ.
 بوو، هەر بە دانانی ئیمامی (أَبُو بَكْرٍ) - پێش وهفاتکردنی - له رۆژی وهفاتی دا بووه
 (خليفة) - جێنیشی پێغه مبهرد عليه السلام، ماوهی ده سالو شهش مانگ و چوار پێژ فرمانه وایی
 موسولمانانی کرد، ئینجا له ته مهنی (۶۳) سالی دا له سالی (۲۳) ی کوچی دا به دهستی
 (أَبُو لُؤْلُؤَةَ) ی ناگره رست شهید کرا، له ته نیشت پێغه مبهرد عليه السلام و ئیمامی (أَبُو بَكْرٍ) نێژا.
 بپوانه (نثر اللالی) ل ۱۶۰ و ۱۶۱.

ده یاره ی (خليفة) ی سێ یه م نه فهرموی:
 (ثُمَّ لِعُمَانَ بْنِ عُفَانَ عليه السلام) له دوا ی ئیمامی (عُمَرُ)، سێ یه مین (خليفة) - جێنیشی پێغه مبهرد عليه السلام
 چه زده تی (عُمَانُ) ی کوپی (عُفَانُ) بوو، له دوا ی شه هید کردنی ئیمامی (عُمَرُ) هه لێژدرا به
 (خليفة)، ماوه ی دوانزه سال دوانزه پێژ که م، فرمانه وایی موسولمانان بوو، ئینجا له
 ته مهنی (۸۲) سالی دا، له سالی (۳۵) ی کوچی دا، له مالی خۆی دا، به دهستی چه ند
 که سێکی ئازاوه چی شه هید کرلو له (بَقِيع) نێژا، بپوانه (نثر اللالی) ل ۱۶۵.
 ئینجا بزانه: (شیعة) دان نا هێتن: به جێنیشینی (أَبُو بَكْرٍ) و (عُمَرُ) و (عُمَانُ)، ته لێن: ته م
 سێ یه به زۆرداری (خِلافة) - جێنیشینیان له ئیمامی (عَلِي) زهوت کردوه.
 ده یاره ی (خليفة) ی چواره م نه فهرموی:

(ثُمَّ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام) ئینجا له دوا ی ئیمامی (عُمَانُ) چواره مین (خليفة) - جێنیشی
 پێغه مبهرد عليه السلام چه زده تی (عَلِي) کوپی (أَبِي طَالِبٍ) ی مامی پێغه مبهرد عليه السلام بوو که میژدی
 (فاطمة) ی کیزی پێغه مبهرد عليه السلام و باوکی (حسن) و (حسین) بوو، له دوا ی شه هید کردنی
 ئیمامی (عُمَانُ) هه لێژدرا به (خليفة)، ماوه ی چوار سالو ده مانگ فرمانه وایی
 موسولمانان بوو، ئینجا له ته مهنی (۶۳) سالی دا له سالی (۴۰) ی کوچی دا شه هید کرا: به
 دهستی پیاوێکی (خَوَارِج) که ناوی (عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ مَلْجَم) بوو، له (نَجَف) ی خاکی
 (عِیرَاق) نێژاوه، بپوانه (نثر اللالی) ل ۱۷۴ و ۱۷۵.

(وَهُمْ) ته م چواره ی پێتیا نه گووتی: (الْخُلَفَاءُ الرَّاشِدُونَ) - هەر چوار (خليفة) که ی له سه ر
 پێگی راستی (وَالْأئِمَّةُ الْمُهَدِّدُونَ) چوار پێشه وایه که ی شارهزا له ئایینی ئیسلام، هه روه ک
 پێغه مبهرد عليه السلام نه فهرموی: ﴿أَوْصِيَكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَإِنْ تَأْمُرْ عَلَيْكُمْ بِشَيْءٍ
 فَإِنَّهُ مِنْ عِشْرِ مَنْكُمْ فَسَيَرَىٰ اخْتِلَافًا كَثِيرًا، لَعَلَّكُمْ بُشَىٰ وَمُسْتَأْخَفَاءُ الرَّاشِدِينَ
 الْمُهَدِّدِينَ، عَصُوا عَلَيْهَا بِالتَّوَّاجِدِ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ فَإِنَّ كُلَّ بَذْعَةٍ ضَالَةٌ﴾ رواه
 أبو داود و الترمذی بسند حسن صحيح، ئامۆزگاریتان ته که م: فرمانی خوا جێ به جێ بکه و
 خۆتان له قه دهغه کرلوی خوا بپاریزن و گوێ به لێ و ملکه چ بن هه رچه ند گوێ به کیش
 فرمانه واییتان بکا، چونکه هه رکه سێک له نێوه بزێن نا کوکی و په رته وازه به کی نذر

وَأَنَّ الْقِسْرَةَ الَّذِينَ سَمَّاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَيُسْرَفُهُم بِالْجَنَّةِ نَشْهَدُ لَهُمْ بِالْجَنَّةِ عَلَى مَا نَسْهَدُ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ - وَقَوْلُهُ الْحَقُّ - وَهُمْ: أَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعُثْمَانُ، وَعَلِيٌّ، وَطَلْحَةُ، وَالزُّبَيْرُ. وَسَعْدٌ، وَسَعِيدٌ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ، وَأَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ وَهُوَ أَمِينُ هَذِهِ الْأُمَّةِ.

نه بینتی، که و ابوبکر، عیبه ریازی منو ریازی هر چوار خلیفه کانی دوی من بگرن - نهو چوارانه له سر ریعی پاستنو شاره زای نایینی نیسلان - ریازی نهو چوارانه به ددان بگرن و لای لامه دن ناگاداری خوتان بن: لهو شتانی تازه له ناییندا پهیدا نه کرین، چونکه نهو شته تازه په (بدعة) یو و گشت (بدعة) په کیش گومر ابوبونه.

نیجا بزانه: پیزی که وره یی نهو چوارانه - په ک له دوی په ک - وه کو پیزی (خلافة) په، هر وه ها له دوی پیغمبر ﷺ - هر مووده ی نهو چوارانه له پیشتره: له هی هر موو که سیکی تر، هر مووده ی نیامی (ابوبکر) و نیامی (عمر) له پیشتره له هی نیامی (عثمان) و نیامی (علی)، چونکه پیغمبر ﷺ نهو فرموی: ﴿اِقْدُوا بِالَّذِينَ مِنْ بَعْدِي أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ﴾ رواه الترمذی بسند حسن، شوینکه و ته ی هر دوی جینیسه که ی دوی من بن: که (ابوبکر) و (عمر)، بیروانه (فتح المبین) ل ۱۹۶.

﴿بِاسْمِ دِه سَه حابه که ی موژده پندراو به به هشت = (الْقِسْرَةُ الْمُبَشِّرَةُ)﴾

نیامی (الطحاوی) نهو فرموی:

(وَأَنَّ الْقِسْرَةَ الَّذِينَ سَمَّاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ) نهو ده سَه حابه ی پیغمبر ﷺ ناوی هیناونو (وَيُسْرَفُهُم بِالْجَنَّةِ) موژده ی به هشتی بن دلون (نَشْهَدُ لَهُم بِالْجَنَّةِ) نیتمش شاهیدی چورنه به هشتیان بر شهیدین (عَلَى مَا شَهِدَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ) له سر شاهیدی که ی پیغمبر ﷺ (وَقَوْلُهُ الْحَقُّ) بیگومان هر مووده ی پیغمبر ﷺ راسته، نهو ده سَه حابه ی نه چنه به هشت (وَهُمْ) نهو ده سَه حابه ی نهو به ریزانن (أَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعُثْمَانُ، وَعَلِيٌّ) - که هر چوار خلیفه کانن - (وَطَلْحَةُ، وَالزُّبَيْرُ، وَسَعْدٌ، وَسَعِيدٌ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ، وَأَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ وَهُوَ) هر زده تی (أَبُو عُبَيْدَةَ) (أَمِينُ هَذِهِ الْأُمَّةِ) رواه الشیخان، نه مینداری نوممته ی پیغمبر ﷺ ﴿عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: عِشْرَةٌ فِي الْجَنَّةِ: أَبُو بَكْرٍ فِي الْجَنَّةِ، وَعُمَرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعُثْمَانُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَلِيٌّ فِي الْجَنَّةِ... إِلَى آخِرِ الْقِسْرَةِ﴾ رواه الترمذی و ابوداود بسند صحیح، واته: نهو ده که سانه نه چنه به هشت ﷺ اجتمعین.

نیجا بزانه: هر چوار خلیفه کان له هر موو سَه حابه کان که وره تن به گویره ی نهو پیزه ی خویان: که باسمان کرد، نیجا شش موژده پندراو که ی تر، نیجا ناماده بیوانی جهنگی (بذر)، نیجا جهنگی (أُحْدُ)، نیجا (بَيْعَةُ الرِّضْوَانِ)، واته: په یمان به سته ی ژیر دره خته که، بیروانه (شرح صحیح مسلم) ل ۲۴۹ ب. ۹.

وَمَنْ أَحْسَنَ الْقَوْلَ فِي أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَزْوَاجِهِ الطَّاهِرَاتِ مِنْ كُلِّ دَنَسٍ وَذَرْبِهِ
الْمُقَدَّسِينَ مِنْ كُلِّ رَجَسٍ، فَقَدْ بَرَّءَ مِنَ النِّفَاقِ.

﴿بَابُ زَنَكَانِي بَيْتِهِمِبِ رَضِيَ﴾

بزانه: زَنَكَانِي بَيْتِهِمِبِ رَضِيَ بَيَانِ نَهْ كَوْتَرِي: (أَمْهَاتُ الْمُؤْمِنِينَ) دایکە کانی ئیمانداران،
خوای گه‌وره نه‌فرمویی: ﴿الَّتِي أَوَّلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَلْفِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أَمْهَاتُهُمْ﴾
الأحزاب: ٦، بَيْتِهِمِبِ رَضِيَ له پیتشتره بق ئیمانداران: له گیانی خویان، زَنَكَانِي
بَيْتِهِمِبِ رِيش دایکە کانی ئیمانداران. ئینجا بزانه: یه‌که‌مین و گه‌وره‌ترین ژنی بَيْتِهِمِبِ رَضِيَ
حه‌زده‌تی (خدیجه‌) به، که یه‌که‌مین موسولمانی سه‌ر پووی زه‌مین، هه‌ر له سه‌رده‌می
بَيْتِهِمِبِ رَضِيَ له (مکه) وه‌فاتی کرد.

هه‌روه‌ها بزانه: که بَيْتِهِمِبِ رَضِيَ وه‌فاتی کرد، نۆ ژنی له دوا به‌جێمان که نه‌مانه‌ن:
(عَالِشَة، حَفْصَة، أُم حَبِيبَة، سَوْدَة، أُم سَلَمَة، صَفِيَة، فَيْمُوتَة، زَيْنَب، جُورِيَة، سِرَاء
عَبْدَة). بېوانه (نَزَارُ اللَّائِي) ل ١٥٦ و ١٧٨ و ١٧٩ و ١٨٤.

ئیمامی (الطحاوی) نه‌فرمویی:

(وَمَنْ أَحْسَنَ الْقَوْلَ) هه‌ر که سێک گه‌توگی جوان یی (فِي أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ) ده‌ریاره‌ی
سه‌حابه‌کانی بَيْتِهِمِبِ رَضِيَ (وَأَزْوَاجِهِ الطَّاهِرَاتِ مِنْ كُلِّ نَجَسٍ) وه‌ ده‌ریاره‌ی زَنَكَانِي
بَيْتِهِمِبِ رَضِيَ که پاکن له هه‌موو ده‌وشتیکی ناشیرین (وَوَدَّيَاتِهِ الْمُقَدَّسِينَ مِنْ كُلِّ رَجَسٍ)
وه‌ ده‌ریاره‌ی نه‌ته‌وه‌ی بَيْتِهِمِبِ رَضِيَ که پاککراون له چلکی تاوان (فَقَدْ بَرَّءَ مِنَ النِّفَاقِ)
ئه‌وه به‌پاستی پاک نه‌بیت‌وه له تاوانی (نِفاق) ﴿عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ ؓ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ:
...إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ ثَلَاثِينَ: أَوَّلُهُمَا كِتَابُ اللَّهِ فِيهِ الْهُدَى وَالتُّورُ، فَخُذُوا بِكِتَابِ اللَّهِ
وَاسْتَمْسِكُوا بِهِ... وَأَهْلُ بَيْتِي أَذْكُرُكُمْ اللَّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي... ثَلَاثًا﴾ رواه مُسْلِم،
بَيْتِهِمِبِ رَضِيَ نه‌فرمویی: من دوو شتی گه‌وره و گران له دواي خۆم بق ئێوه نه‌هێلم‌وه:
یه‌که‌میان: قورئانی پیرمزد به‌یوناکی تێدایه‌و شاره‌زای پێگه‌ی داستان نه‌کا. دوهم:
خێزانه‌کانو نه‌ته‌وه‌ی خۆم، به‌ خواتان نه‌ترسیتم: ده‌ریاره‌ی خێزانه‌کانی منو نه‌ته‌وه‌ی
من باش بنۆ پێزیان لی بنین.

ئینجا بزانه: له (صحيح مسلم) دا هات‌وه: که (أَهْلُ الْبَيْتِ) ی بَيْتِهِمِبِ رَضِيَ زَنَكَانِي شِی
نه‌گرت‌وه‌وه ئه‌و که سانه‌ش نه‌گرت‌وه‌وه: که زه‌کاتیان پێناچێ، نه‌مش به‌ پله‌ی یه‌که‌م
ئیمامی (علی) و (فاطمه‌) ی ژنی و (حسن) و (حُسن) ی کورپان نه‌گرت‌وه‌وه. بېوانه (شرح
صحيح مسلم) ل ٢٨٥ و ٢٩٩ ب ٩. هه‌روه‌ها بزانه: ئه‌و (سَيِّد)انه‌ی ئیستا له کوردستان،
نه‌وانیش نه‌ته‌وه‌ی (حسن) و (حسین) ن، که وایوو: واجبه‌ پێزیان لی بندری.

وَعُلَمَاءُ السَّلَفِ مِنَ السَّابِقِينَ وَمَنْ بَعَثَهُمْ مِنَ التَّابِعِينَ أَهْلُ الْخَيْرِ وَالْأَمْرِ وَأَهْلُ الْفَقْهِ وَالنَّظَرِ، لَا يُذَكَّرُونَ إِلَّا بِالْجَمِيلِ، وَمَنْ ذَكَرَهُمْ بِسَوْءٍ فَهُوَ عَلَى غَيْرِ السَّبِيلِ.

﴿بَاسِیْ مَدَالِهْ کَانِی پَیْتَهْ مَبَرِ﴾

بزانه پیته مبر علیه السلام سنی کوی هبون، یه که میان: (قاسم). دوه میان: (عبدالله) که پی نی گوترا: (طاهر) و (طیب). سنی یه میان: (ابراهیم)، هرسینکیان به مدالی له سرده می پیته مبر علیه السلام مردن. هروه ها چوار کیشی هبون، یه که میان: (زینب). دوه میان: (رُقیة). سیته میان: (فاطمه). چواره میان: (أُمّ کلثوم). جگ له (فاطمه) گشتیان له سرده می پیته مبر علیه السلام مردن و نه ته وی تیرینه یان نه بو، به لام (فاطمه) - که زنی نیامی (علی) بو - به شش مانگ له دوی وه فاتی پیته مبر علیه السلام وه فاتی کرد، دوه کوریشی هبون: به دوی (حسن) و (حسین). نینجا بزانه: مداله کانی پیته مبر علیه السلام جگ له (ابراهیم) گشتیان له حزه ته (خدیجة) بون، به لام (ابراهیم) له که نیره یه ک بوو: به دوی (ماریه). بروانه (کفایة الغوام بحاشية الباجوري) ل ۹۱ و ۹۲.

﴿بَاسِیْ پَیْتِیْنَهْ باشه کان - (السَّلَفُ الصَّالِحُ)﴾

بزانه: (السَّلَفُ الصَّالِحُ) - پیشتینه باشه کان: زانایانی شو سیسه د ساله نه: که پیته مبر علیه السلام شاهیدی بو داون و نه فرموی: ﴿خَيْرُ أَهْلِ قُرْنِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ﴾ رواه البخاري ومسلم، چاکترینی نوممته: سده ی خومه، نینجا سده ی دوی نه وان، نینجا سده ی دوی نه وان. نیامی (الفواری) و (القسطلانی) فرمویانه: مه بست چینی (منحابة) و (تابعین) و (تابع التَّابِعِينَ)، بروانه (شرح صحيح مسلم) ل ۴۱۹ ب و (إرشاد الساري شرح البخاري) ل ۸۰ ب ۶.

هر به به لگی نیم حدیسه نیامی (الطحاوی) نه فرموی:

(وَعُلَمَاءُ السَّلَفِ مِنَ السَّابِقِينَ) زانایانی (سَلَفٌ) له چینی پیتشو (وَمَنْ بَعَثَهُمْ مِنَ التَّابِعِينَ) نه وانه دوی نه وانشی هاتون (أَهْلُ الْخَيْرِ وَالْأَمْرِ) نه وان خاوه نی چاکو ناسه واری چاکن (وَأَهْلُ الْفَقْهِ وَالنَّظَرِ) خاوه نی تیگیشترنو لیکولینه ون له قورشان و حدیس (لَا يُذَكَّرُونَ إِلَّا بِالْجَمِيلِ) نابی باسیان بکین نه نها به باسکرینکی جوان نه بی (وَمَنْ ذَكَرَهُمْ بِسَوْءٍ) هر کس به خراپه باسی زانایانی شو سنی سده یه بکا: (فَهُوَ عَلَى غَيْرِ السَّبِيلِ) نه و کهسه له سر ریگی پاست نیه، چونکه له پاره وی (أَهْلُ السَّنَةِ) دا واجبه: موسولمان به م نایه ته پیرزه رهفتار بکاو دوعا بق پیشتینه باشه کان بکا، که خوی گه وده نه فرموی: ﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ الحشر: ۱۰، واته: شو موسولمانانه ی له

لوی ئەوان ھاتون، ئەلێن: خۆیە لە ئێمە خۆش بو لەو کەسانەش خۆش بە: کە پێش
ئێمە کەوتون بە ئێمانەو، خۆیە رۆق قینە نەخە بە دلمان بەرامبەر ئەو کەسانە ئێمانیان
ھێناو، خۆیە تۆ رۆق بە رەحمی و نێعمەت بەخشی.

جا ئەو موسولمانی بەرێز-بۆ نەوونە- بە بەلگەی ئەم ھەبیسە: پێناسەی (السلفُ
الصالح) پێشەوایانی ھەر چوار مەزھەبە کانیشت ئەگریتەو، چونکە گشتیان لەم
سێ سەدەیدا ژیاون، بەم شێوەیە:

۱- نیمامی (حنفی-أبي حنيفة) لە سالی (۸۰) تا (۱۵۰)ی کۆچی، واتە: لە سەدەی
یەکەم و دووھەدا ژیاو.

۲- نیمام (مالک) لە سالی (۹۳) تا (۱۷۹)ی کۆچی، واتە: لە سەدەی یەکەم و دووھەدا
ژیاو.

۳- نیمامی (شافعی) لە سالی (۱۵۰) تا (۲۰۴)ی کۆچی، واتە: لە سەدەی دووھەم و
سێیەیدا ژیاو.

۴- نیمام (أحمد) لە سالی (۱۶۴) تا (۲۴۱)ی کۆچی، واتە: لە سەدەی دووھەم و سێیەیدا
ژیاو. بېروانە (تُور الأبحار) ل ۲۰۵ و ۲۰۸ و ۲۱۲ و ۲۲۵.

نیمامی (اللقاني) ئەفەرموئ:

﴿ فَكُلُّ خَيْرٍ فِي أَتْبَاعِ مَنْ سَلَفَ * وَكُلُّ شَرٍّ فِي أْبْدَاعِ مَنْ خَلَفَ ﴾

ھەموو چاکەیک لە شوێنکەوتنی زاناایانی (سلف)-پێشینیە، ھەموو خراپەیکیش لەو
شتە سەیرانە دایە: کە لە نواماتووەکان پەیدای ئەکەن بەلگەیان بە دەستەوہ نیە.
(تحفة المريد) ل ۱۱۴.

کەوابو: ئەگەر فەریکە خۆتێندەوارێکی ئەم سەردەمە گوئی: ئێمەش وەک ئوچولر ئێمانانە
پیاوینو لە قورئان و ھەبیس بە خۆمان رێگەی راست ئەنەزینەو شوێنکەوتنی ئەوان نابین،
لە وەلامیدا بلێ: ئەم ھەبیسەم بەلگەیکە: کە پێشەمبەر ﷺ بە روشەنی (خَيْرُ أُمَّتِي) شامەیدی
بۆ ئەو ئێمانانە دلۆ، بەلام کێ شامەیدی تۆیە: کە تۆ پیاوی ئو مەیدانەیی؟؟!!

﴿بِإِسَاءِ (وَلِي) وَ (كَرَامَةِ)﴾

پێناسە: (وَلِي)-دۆستی نزیک لە خوا، ئەو ئێماندارەیکە: بەردەوام لە خوا بترسێ و
فرمانی جێبەجێ بکا و ھەدەغە نەشکێنێ، زۆریش سوننەت و زیكری خوا بکا. خۆی
گەورە ئەفەرموئ: ﴿إِنْ أَوْلَاؤُهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ﴾ الأنفال: ۲۴، دۆستەکانی خوا تەنھا لە
خواتر سەکانت. بېروانە (فتح المبين) ل ۲۴۰.

وَلَا تَفْضُلْ أَحَدًا مِنَ الْأَوْلِيَاءِ عَلَى أَحَدٍ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، وَتَقُولُ: نَبِيٌّ وَاحِدٌ أَفْضَلُ مِنْ جَمِيعِ الْأَوْلِيَاءِ، وَتُؤْمِنُ بِمَا جَاءَ مِنْ كَرَامَاتِهِمْ وَصَحَّ عَنْ الثَّقَاتِ مِنْ رَوَايَاتِهِمْ،

ثیمامی (الشعرانی) دہفہ رموی: کاروبیشہی (اولیاء) = دوستانی خواہ شہودیہ: بہ شہر رمعی پیغمبر ﷺ پہفتار دہکن، جا ہر کاتیک لہ یتگی شہر دہرجون بہ ہیکل دہجنو یارمعی خوی گہوردہ یان لہ دہبر، کہ وایو: بویان ناگونجنی راستہ وخو ہیج لہ خودا ودریگرن۔ بیوانہ (البواقیت والجوامہ) ل ۶۴ ب ۲۔

خوی گہوردہ لہ حہبسیکی (قوسی) دا شہر رموی: ﴿مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنَهُ بِالْحَرْبِ﴾ رواہ البخاری، ہرکسیک ڈایہمی دوستیکی من بکا - چونکہ دوستی منہ - بہ راستی ناگادری نہکے مہوہ: کہ خرم جہنگی لہ گہل نہکے م۔ ہرودہا خوی گہوردہ شہر رموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ الحج: ۳۸، خوی گہوردہ ہرگی نہکا لہو کہ سانہی ثیمانیان ہیناؤ۔ (الطوفی) شہر رموی: چونکہ دوستی خواہ (ولی) بہ ہوی خواہرستی لہ خواترسان خوی گہوردہی کروتہ دوستی خوی، خوی گہوردہش بہ ہوی پاراسترو یارمعی دان نہیکانہ دوستی خوی۔ بیوانہ (فتح الباری) ل ۱۶۱ و ۱۶۷ ب ۱۱۔

ثیمامی (الطحاوی) شہر رموی:

(وَلَا تَفْضُلْ أَحَدًا مِنَ الْأَوْلِيَاءِ) ہیج (ولی) یک بہ گہوردہ تر دانائین (علی آخر من الأنبياء) لہ سر ہیج پیغمبر ﷺ - ﴿لَهُمْ مَعَادُ رَبُّهُمْ﴾ - بہ لکو ہیج (ولی) یک ناشگاتہ پلی بجو وکترین (صحابۃ) ی پیغمبر ﷺ، وہ گہوردہ ترین سحابہش - کہ حہزرتی (ابوبکر) - ناگانہ پلی ہیج پیغمبر ﷺ، کہ وایو: بہ ہیج جورتک (ولی) لہ گہل ہیج پیغمبر ﷺ بہ کسانیش نیہ لہ گہوردہ می دا۔ بیوانہ (نثر الکلی) ل ۱۴۵۔

(وَتَقُولُ) ثیمہی (اہل السنۃ) نہ لئین: (نبی واحد) تہنہا یہک پیغمبر ﷺ (أَفْضَلُ مِنْ جَمِيعِ الْأَوْلِيَاءِ) گہوردہ ترہ لہ ہموو (اولیاء) کان: بہ گہوردہو بجو وکیانہوہ (وَتُؤْمِنُ بِمَا جَاءَ مِنْ كَرَامَاتِهِمْ) باومہمان ہمیہ بہو (کرامۃ) تہانی لہ سر دوستی (ولی) یہکان دینہجن (وَصَحَّ عَنْ الثَّقَاتِ مِنْ رَوَايَاتِهِمْ) کہ لہ یتگی راست بہ ہوی باوہریتکراوان بومان گپردراوہ تہوہ۔

پیغمبر: (کرامۃ) ریزلینان: کاریکہ وکو (مُعْجَزَة) لہ سنووری توانای نادہمیزاندا نیہ، خوی گہوردہ لہ سر دوستی دوستانی خوی تہہینتہ جرو دلاوی پیغمبر ﷺ تیش ناکن۔ واتہ: (کرامۃ) ریزلینانو بہ لگہیکہ: کہ تہم تاینہ راستو بہ تہجامدانی ناین بہندہ تہہیتہ دوستی خواہ۔ کہ وایو: تہگہر موسولمانیک تہم (کرامۃ) ی دوست نہکےوت، تہوہ پلی ہی دناناہزی لہ لای خلو پتویستہ لہ سر یتگی راست ہر بہردہوام ہی۔ بوی پیناسو ہونکرندہوہی (کرامۃ)۔ بیوانہ (شرح الطحاوی) ل ۷۴۶ تا ۷۵۳ ب ۲۔

وَنُؤْمِنُ بِأَشْرَاطِ السَّاعَةِ: مِنْ خُرُوجِ الدَّجَالِ، وَنُزُولِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنَ السَّمَاءِ، وَنُؤْمِنُ بِظُلُوعِ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا، وَخُرُوجِ دَابَّةِ الْأَرْضِ مِنْ مَوْضِعِهَا.

(الباجوری) نہ فرموی: کہ وہ لے زلزلہ کی (اہل السنۃ) ثلثین: نہ گونجی (کرامۃ) لہ دوائی مردنی (ولی) یہ کہش دہریکے وی، لو چوار مہرہ بانہ کہس نہ فرموی: (کرامۃ) لہ دوائی مردن دہرناکے وی. ثینجا نہ فرموی: بہ لگے بیونی (کرامۃ): قورٹانی پیروزہ، وہ کو بوددای (مریم) دایکی (عیسی) پیغمبر ﷺ چیروکی (أصحاب الکھف) و... ہند، مہرہ ہا بہ لگے شو (کرامۃ) تانہ یہ کہ لہ سحابہ کان ہانوتہ دی: وہ کو نیامی (عص) لہ (مدینۃ) وہ بی (نہاوند) کہ مانگیک دوورہ - بانگی کرد: (یا ساریۃ الجبل الجبل) واتہ: ہو (ساریۃ) ناگداری چبایہ کہ بہ نوژمن پشتتان لہ ستین. جا لہ ویوہ (ساریۃ) گوئی لیو و ہیزشی بردہ سر چبایہ کہ و نوژمنی بہ زائد. بیوانہ (تحفة المرید) ل ۸۲ و ۸۳. کہ وایو: نہی برای موسولمان، پزلہ دوستہ مردوہ کانی خوائ کہ وورہش بنیو بہ سووکی ناویان مہیتنہ لہ پلہ یان کہم مہک وہ، نہ وہ کو خوا جہنگت لہ کہل بکا.

﴿بای نیشانہ کانی دنیا ویرانبوون - (أشراط الساعة)﴾

بزانه: نیشانہ کانی دنیا ویرانبوون دو جوقن: جوقنیکان کہ وورہ نہ، جوقنیکان بچوکن:

دہریارہی نیشانہ کہ وورکان نیامی (الطحاری) نہ فرموی:

(وَنُؤْمِنُ بِأَشْرَاطِ السَّاعَةِ) باوہرمان ہہیہ: بہ نیشانہ کانی دنیا ویرانبوون: (مِنْ خُرُوجِ الدَّجَالِ) وہ کہ ہاتنی دہ جبالو (وَنُزُولِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنَ السَّمَاءِ) ہاتنہ خوارہ وی عیسی پیغمبر ﷺ لہ ناسمان (وَنُؤْمِنُ بِظُلُوعِ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا) باوہرمان ہہیہ: بہ دہریکے وی پزلہ لای پزلٹاواوہ (وَخُرُوجِ دَابَّةِ الْأَرْضِ مِنْ مَوْضِعِهَا) باوہرمان ہہیہ بہ ہاتنہ دہرہ وی نازہ لی زہوی لہ شوینی خوی لہ (مکہ) پی پزل.

﴿عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ أَسِيدٍ الْغِفَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَطْلَعَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَيْنَا، فَقَالَ: مَا تَذَكَّرُونَ؟ قَالُوا: تَذَكَّرُ السَّاعَةَ. قَالَ: إِنَّهَا لَنْ تَقُومَ حَتَّى تَرَوْنَ قَبْلَهَا عَشْرَ آيَاتٍ: فَذَكَرَ الدَّجَالَ، وَالدَّجَالَ، وَالدَّابَّةَ، وَظُلُوعَ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا، وَنُزُولَ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ، وَيَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ، وَثَلَاثَةَ خُصُوفَ: خُسْفٌ بِالْمَشْرِقِ، وَخُسْفٌ بِالْمَغْرِبِ، وَخُسْفٌ بِجَزِيرَةِ الْعَرَبِ، وَآخِرُ ذَلِكَ نَارٌ تَخْرُجُ مِنَ الْيَمَنِ تَطْرُدُ النَّاسَ إِلَى مَحْشَرِهِمْ﴾ رواه مُسْلِمٌ،

پیغمبر ﷺ نہ فرموی: دنیا ویران ناین، تا لہ پیش ویرانبوونی دا دہ نیشانہ نہ بینن:

۱- (الدَّجَالُ): دوکہ لیک لہ سر زمیں بلاو نہ بیتہ وہ، ماوہی چل پزل نہ میتہ وہ، کافرہ کان ہناسہ یان پی نہنگ نہ بینو موسولمانان پی تووشی پسیو نہ بین. بیوانہ (شرح صحیح مسلم) ل ۳۵۴ ب ۱۰ (فتح الباری) ل ۷۳۶ ب ۸.

۲- (الذَّجَالُ): پیاویکی فیلبازو کافرو چاوی راستی کویره و له نیتوان چاوانی نووسراوه: (کافر)، ماوهی چل پوژ نه مینیتته وه: پوژنی یه که می به قهه سالیکه، دووه می به قهه مانگیکه، سنی یه می به قهه ههفه نه یه که، پوژده کانی تریشی وه که نیستایه، له و ماوه یه دا خه لکی گومرا نه کا، ئینجا هه زده تی (عیسی) پیغه مبه ر^ع نه یکوژی. بپوانه (صحیح مسلم بشرح النواوی) ل ۳۸۸ و ۳۹۷ ب ۱۰.

۳- (الدَّابَّةُ): نازه لیکه له (مگه) ی پیرۆز ده رنه چی و نه نگوستبلی هه زده تی (سُلیمان) پیغه مبه ری - علیه السلام - له لایه، نیوچاوانی کافره کان پِن نیشانه نه کا، دارعه سای (موسی) پیغه مبه ری - علیه السلام - له لایه، نیوچاوانی ئیماندارانی پی نیشان نه کا، (رواه الترمذی بسند حسن فی تفسیر سورة النمل) الآية: ۸۲ و (شرح صحیح مسلم) ل ۲۵۴ ب ۱۰.

۴- (طُلُوعُ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا): که پانه وهی پوژ له لای پوژئاووه به ره و پوژه لات تا ده گاته نارهن دی ئاسمان، ئینجا به ره و پوژئاوا ده گه پیته وه، ئینجا له مه و دوش وه کو جاران له پوژه لات وه ده رده که ویتته وه. ئینجا بزله: هه ر کاتیک پوژ له لای پوژئاووه که پاره، بان (الدَّابَّةُ) هات، تویه قبول نابو و کافریش ئیمان ی لوه رناگیرئ، نه م نوو نیشانه ش له یه ک پوژدا بوو نه دن. بپوانه (فتح الباری) ل ۴۲۹-۴۳۴ ب ۱۱ و (تحفة المحتاج) ل ۴۲ ب ۱۰.

۵- (نُزُولُ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ): هاتنه خواره وهی (عیسی) پیغه مبه ر^ع، له ئاسمانه وه له لای (منارة) که ی (بمشق) دانیه به زئو (نَجَال) نه کوژی و ماوهی چل سال نه مینیتته وه به شه ریمه تی ئیسلام ره فقا نه کا (رواهما مسلم وأحمد).

۶- (يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ): چینه خه لکیکن ئونیا داگیر نه که نو برسیه تی بلاو نه که نه وه، ئینجا هه زده تی عیسی پیغه مبه ر^ع نو عایان لئه کاو خوای گه وره له ناویان نه با، بپوانه (فتح الباری) ل ۱۳۶ ب ۱۲.

۷- ۸- ۹- (ثَلَاثَةُ خُصُوفٍ) سنی بهوچونی زه مین: به کیان له پوژه لات، به کیان له پوژئاوا، به کیان له جه زیره ی عه ره ب، (شرح صحیح مسلم) ل ۲۵۵ ب ۱۰.

۱۰- (أَخْرَجَ ذَلِكَ نَارًا تَخْرُجُ مِنَ السَّمَاءِ) نوایین نیشانه، ناگرتکه له وولاتی (یمن) وه ده رنه چی و (طَرْدُ النَّاسِ إِلَىٰ مَحْضَرِهِمْ) خه لکی به ره و (شام) پاو نه نئو له وئ کویان نه کاته وه. (فتح الباری) ل ۴۶۱ ب ۱۱.

نیشانه بهووه که کانی ش تئین: وه کو په یدایوونی (مُحَمَّدُ الْمُهَدِّي)، بلاو یوونه وهی کوشتن و بن ناموسی و نه زانی، که مبهوونی پیاو و تئو یوونی ئافره ت، هه رمانه وایی نا که س به چه، ده وه له مه ندیوونی بهووت و به جاله کان، ئازاردانی دلیکان و... هتد. بپوانه (التاج الجامع للأصول) ل ۳۳۱ تا ۳۴۴ ب ۵.

وَلَا تُصَدِّقُ كَاهِنًا وَلَا عَرَّافًا وَلَا مَنْ يَدْعِي شَيْئًا يَخَالِفُ الْكِتَابَ وَالسُّنَّةَ وَاجْتِمَاعَ الْأُمَّةِ.

﴿ باور به فالجی ناکهین ﴾

نیمای (الطحاوی) نه فرموی:

(وَلَا تُصَدِّقُ كَاهِنًا) نِیمه (أهل السُّنَّة) باور به کسه ناکهین که نه لن: من زانستی نادیار = (عِلْمُ الْغَيْبِ) نه زانم (وَلَا عَرَّافًا) هروه ها باوریش به فالجی ناکهین که نه لن: به هوی فالگرته وه شوینی دزولو و ونیوو، به خته وه روی به دب ختی و... هتد نه زانم، چونکه نه م شتانه گشتی زانستی نادیار و زانستی نادیاریش = (عِلْمُ الْغَيْبِ) تابه تی خوی گوره به، خوی گوره نه فرموی: ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهَرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا، إِلَّا مَنِ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ﴾ الجن: ۲۶-۲۷، خوی گوره زانای زانستی نادیاره، هیچ که سیک شاره زای نادیاری خوی ناکا، ته نها نه پیغمبره نه بی: که خوی ه لینه بزیری و پی رانزی به زانستی نادیاری بدائن.

پیغمبر ﷺ نه فرموی: ﴿مَنْ أَتَى عَرَّافًا فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ، لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةُ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾ رواه مُسْلِم، وقی رولیه الإمام احمد: ﴿مَنْ أَتَى عَرَّافًا أَوْ كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ، فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ﴾ هرکه سیک بجیته لای فالجی و پرسیری له شتیک لبکا، نه وه خیری نویری چل شوی بز نانوسری. له حایستی تردا نه فرموی: هرکه سیک بجیته لای فالجی، یان لای نه وه کسه ی زانستی نادیار نه لن، باوریشی پی کرد، به راستی نه وه کوفری کردوه به و قورانه ی بز پیغمبر ﷺ هاتوته خواره وه. بز نه م باسه بهوانه (شرح صحیح مسلم) ل ۷۴ ب ۹.

﴿ باسی (اجماع) یه کدهنگی زانایانی نیسلام ﴾

بزانه: (اجماع) یه کدهنگی زانایانی ناین، به لگی سنی می شه ریعتی نیسلامه له نوای قورشان و حدیس، که ولیوو: واجبه دهفتاری پی بکین، هروه ک نیمای (الطحاوی) نه فرموی: (وَلَا مَنْ يَدْعِي شَيْئًا) هروه ها باور به کسه ناکهین: که داوی شتیک نه کا (يُخَالِفُ الْكِتَابَ وَالسُّنَّةَ وَاجْتِمَاعَ الْأُمَّةِ) داویه که شی دژ به قورشان و حدیس و یه کدهنگی زانایانی نومعه تی نیسلام بی، چونکه خوی گوره نه فرموی: ﴿وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ تُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَثَمَلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ النساء: ۱۱۵، هرکه سیک دژ به پیازی پیغمبر ﷺ بی، پاش نه وه ی رنگی راستی بز برون بووه، جگه له رنگی موسولمانان شوین پیازیکی تر بکه وی، نِیمه نه یدینه ده ست پیبازه گومر یه که ی خوی نه یدینه دژده خ که خراپترین شوینه.

وَنَرَى الْجَمَاعَةَ حَقًّا وَصَوَابًا وَالْفِرْقَةَ زَيْفًا وَغِثًا.

نیمامی (الشافعی) ثم نایه‌تی به به لکه هیناوه‌ت‌وه: که (إجماع) -واته: به کده‌نگی زانایان- به لگی سنی‌می شهریه‌تی نیسلامه له نوای قورئان و حدیس. بیروانه (تفسیر روح المعانی) ل ۱۶۶ ب. ۵.

ه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ر ﷺ نه‌فرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَا يَجْمَعُ أَهْلِي عَلَى ضَلَالَةٍ وَيُدَّ اللَّهُ مَعَ الْجَمَاعَةِ، وَمَنْ شَدَّ شَدًّا إِلَى النَّارِ﴾ ر‌واه الترمذی و‌قال: غریب، و‌قال الاحوذی لکن له شواهد. خ‌وای گ‌وره نومم‌تی من له سر گوم‌رای ک‌و ناکاته‌وه، ده‌ستی یارم‌تی خوا له‌گ‌ل کومه‌ل‌دایه، ه‌رک‌سیک له کومه‌ل جیا بیته‌وه، به‌وه ناگر شه‌وا (تحفة‌الاحوذی) ل ۲۰۸ ب. ۳.

(وَنَرَى الْجَمَاعَةَ حَقًّا وَصَوَابًا) نیمی (أهل السنة) باوه‌پ‌مان وایه: کومه‌لبیونی موسولمانان واجبه و‌راسته (وَالْفِرْقَةُ زَيْفًا وَغِثًا) باوه‌پ‌مان وایه: په‌رته‌وازه و‌تاک‌ه‌وی لادانه له راستی و‌ه‌وی سزادانی قیام‌ته. پیغه‌مبه‌ر ﷺ نه‌فرموی: ﴿عَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ وَإِيَّاكُمْ وَالْفِرْقَةَ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ مَعَ الْوَاحِدِ وَهُوَ مِنَ الْإِثْنَيْنِ أَبْعَدُ، مَنْ أَرَادَ بِحُجَّةِ الْجَنَّةِ فَلْيَلْزَمْ الْجَمَاعَةَ﴾ ر‌واه الترمذی بسند صحیح، نی‌وه ه‌رده‌م له‌گ‌ل کومه‌ل‌دا بنو په‌رته‌وازه و‌تاک‌ه‌وی مه‌کن، چونکه شه‌بتان له‌گ‌ل به‌ک ک‌س دایه و له دوو ک‌سان دورتره، ه‌ر ک‌س ناوه‌ندی به‌ه‌شتی نه‌وی، یا ه‌ر له‌گ‌ل کومه‌ل‌دا بن.

ه‌روه‌ها له ح‌بیسیکی‌تردا پیغه‌مبه‌ر ﷺ نه‌فرموی: ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ ذَنْبُ الْإِنْسَانِ كَذَنْبِ الْفَتَمِ يَأْخُذُ الشَّارِدَةَ الْقَاصِيَةَ، فَإِيَّاكُمْ وَالشَّعَابَ، وَعَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ وَالْعَافَةِ وَالْمَسْجِدِ﴾ ر‌واه الإمام أحمد بسند صحیح، و‌فی‌روایه: ﴿فَعَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ، فَإِنَّمَا يَأْكُلُ الذَّنْبُ الْقَاصِيَةَ﴾ ر‌واه النسائی بسند حسن، شه‌بتان گورگی ناده‌میزاده: مرؤسی تاک‌ه‌و نه‌گ‌ری، ه‌روه‌ک گورگ مه‌ری له می‌گ‌ل جیا‌بووه‌وه نه‌گ‌ری، که‌وابو: ناگاداری خ‌وتان بن لامه‌ده‌نه پ‌چ‌که‌کانی تاک‌ه‌وی، ه‌رده‌م له‌گ‌ل کومه‌ل‌و پ‌باز‌ه گ‌شتی‌به‌کی موسولمانان و مزگ‌وت‌داین. له ح‌بیسیکی‌تردا نه‌فرموی: ه‌ر له‌گ‌ل کومه‌ل‌دا بن، چونکه گورگ ته‌نها مه‌ری دور له می‌گ‌ل نه‌خوا. بیروانه (السراج المنیر) ل ۴۵۱ ب. ۱.

نینجا بزانه: (شبیعة) و‌چینیکی (خ‌ولج) باوه‌پ‌مان به (إجماع) ی زانایانی (أهل السنة) نیه، بیروانه (حاشیة‌البهشتی) ل ۱۰۴.

(إِبْنُ أَبِي الْعَن) نه‌فرموی: قورئان و حدیس و (إجماع) -واته: به کده‌نگی (سلف) -بووه‌ت به‌لکه: که واجبه خ‌ه‌ک گورپ‌رایه‌ل بی بق کاریه‌ده‌ست و نیمامی نوی‌ژو فرمانده‌ی جه‌نگ... هند، وه نه‌بین و‌لز له ب‌ر‌چوونی خ‌ویان به‌یتن، چونکه به‌ر‌ژه‌وه‌ندی کومه‌لبیون و

وَدِينُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ وَاحِدٌ، وَهُوَ دِينُ الْإِسْلَامِ. قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: ﴿إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ اللَّهِ (الْإِسْلَامُ)، وَقَالَ تَعَالَى: ﴿وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾، وَهُوَ بَيْنَ الْفُلُوِّ وَالْقَصْرِ. وَبَيْنَ الثَّغْبِيَةِ وَالْقُطْبِيلِ،

وَيُرَانُ كَارِي بِرْتِهِ وَارْزِهِ، نَقْدَ لَهُ وَمَسْهَلَهُ بِجُودِ كَانِهِ گه وره ترن، نینجا نه فرموی: واجبه له سهر گشت موسولمانیک - له دواي نؤستایه تی خولو پیغمبره ﷺ - نؤستایه تی نیماندار بکا به تاییه تی نه و نیماندار نه ای میرا تگری پیغمبره ﷺ به راستی موسولمانان په کده ننگن: که نه و زانایانه شاره زای تایینی نیسلامنو چاکرتی موسولمانان، چونکه نه وان جیگری پیغمبره ﷺ له نه و نومه ته که ی دا، هه نه وان زیندو که ره وهی شه ریعته تی پیغمبره ﷺ. (شرح الطحاوی) ۵۳۴ و ۷۴۰ ب ۲.

﴿تایینی نیسلام تایینی خواجه﴾

نیامی (الطحاوی) نه فرموی:

(وَدِينُ اللَّهِ) تایینی خودا (فِي الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ وَاحِدٌ) له زه مینو له ناسماندا هه ره یه تایینه (وَهُوَ دِينُ الْإِسْلَامِ) تایینی خوا ناوی نیسلامه (قَالَ اللَّهُ تَعَالَى) خواي گه وره نه فرموی: ﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾ آل عمران: ۱۹، تایینی راسته قینه له لای خوا تایینی نیسلامه. (وَقَالَ تَعَالَى) هه روه ها خواي گه وره نه فرموی: ﴿وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ المائدة: ۳، رازیمه: نیسلام تایینی نئوه بی.

پیغمبره ﷺ نه فرموی: ﴿الْأَنْبِيَاءُ إِخْوَةٌ مِنْ عِلَاتٍ وَأُمَّهَاتُهُمْ شَيْءٌ، وَدِينُهُمْ وَاحِدٌ﴾ رواه مسلم، پیغمبران زهیرای په کنو دایکیان لیک جیایه و تایینیان یه که تایینه. واته: بنچینه ی تایینیان یه که بنچینه یه: که په کخوا په رستی یه، به لام له لقه کانی تاییندا لیک جیانه. ببولنه (شرح صحیح مسلم) ل ۲۱۶ ب ۹.

خواي گه وره نه فرموی: ﴿لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَا جَاهٌ﴾ المائدة: ۴۸، هه ره کیک له نئوه - نه ی پیغمبران - جوره یاساو به رنامه یه کمان دلوته تی. بگه پړوه باسی (تاکو ته نیایی خوا) و (باوه په پیغمبران) عَلَيْهِمُ السَّلَامُ.

(وَهُوَ) تایینی نیسلام: تایینیکه (بَيْنَ الْفُلُوِّ وَالْقَصْرِ) له نئوان که مته رغه می و له سنوور دهر جووندایه، خواي گه وره نه فرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخْرُغُوا طِبَاتٍ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ المائدة: ۸۷، نه ی نه و که سانه ی باوه پتان هیناوه، نه و شته پاکانه ی خوا بز نئوه ی حه لال کرېوه، نئوه حه لاسی مه که نو له سنوور دهر مه چون، چونکه خواي گه وره له سنوور دهر جووه کانی خوش ناوین.

(وَبَيْنَ الثَّغْبِيَةِ وَالْقُطْبِيلِ) تایینیکه له نئوان وچوړاندو له کارخستنی سیفه ته کانی خوادایه، واته: نه لئین خوا سیفته ی هیه، به لام وه کو سیفته ی خه که نیه، هه روه که خواي

وَبَيْنَ الْخَيْرِ وَالْقَدَرِ. وَبَيْنَ الْأَمْنِ وَالْيَأْسِ. لِهَذَا دِينًا وَاعْتِقَادًا ظَاهِرًا وَبَاطِنًا وَنَحْنُ نَسْرِعُ إِلَى اللَّهِ مِنْ كُلِّ مَنْ خَالَفَ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ وَيَتَّاهُ. وَنَسْأَلُ اللَّهَ تَعَالَى أَنْ يَنْتَهِى عَلَى الْإِيمَانِ. وَيَنْتَهِى لَنَا بِهِ، وَبَعْضَنَا مِنَ الْأَهْوَاءِ الْمُخْتَلِفَةِ وَالْأَرْأَاءِ الْمُتَفَرِّقَةِ وَالْمَذَاهِبِ الرَّدِّيَّةِ: سَلِّ الْمُسْتَهْجَةِ وَالْمُعْتَرِجَةِ وَالْجَهْمِيَّةِ وَالْقَدَرِيَّةِ وَغَيْرِهِمْ مِنَ الَّذِينَ خَالَفُوا السُّنَّةَ وَالْجَمَاعَةَ وَخَالَفُوا الصَّلَاةَ.

گه ورنه نه رموی: ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ الشوری: ۱۱، هیچ شتی که هاویننه، خوا نیو خوا بیسرو بینوره. (وَبَيْنَ الْخَيْرِ وَالْقَدَرِ) نایینیکه له نیوان نقرایکردن و قه زاو قه در دایه، واته: بهنده سهریشکه له ودهدستهینانی کرداره کانی، به لام خویو کرداره کانی شی نروستکروی خوایه، بگه ریوه باسی (سهریشکی بهنده له کرده وه کانی) دا (وَبَيْنَ الْأَمْنِ وَالْيَأْسِ) نایینیکه له نیوان دلنایایی و بی نومیدی دایه، هه روه که له باسی (ترسان له خولو تکای په حمتهی خوا) پوونمان کرده وه.

﴿دُوا وَوَتَهی نِیْمایی الطحاوی﴾

(فَهَذَا) نه وهی له لم (عَقِيْدَةً) دا باسمان کرد (بَيْنَنَا) نایینی نِیْمایی موسولمانه (وَأَعْتَقَانَا) بیروبا وهی نِیْمایی (أَهْلَ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ) به (ظَاهِرًا وَبَاطِنًا) به ناشکرایی و به نهینتی (وَنَحْنُ بُرَاءٌ إِلَى اللَّهِ) نِیْمه خۆمان جیا نهکینه وه بل لای خوا (مِنْ كُلِّ مَنْ خَالَفَ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ وَبَيْنَاهُ) له هه رکه سینکی دژ بهی (عَقِيْدَةً) به بی: که باسمان کردو پوونمان کرده وه (وَنَسْأَلُ اللَّهَ تَعَالَى) له خوا نه پاریننه وه (أَنْ يُثَبِّتَنَا عَلَى الْإِيمَانِ) که له سهر نیمان بمانه یلایتته وه (وَيَضْمَنَا لَنَا) به) له خوا نه پاریننه وه کورتایی ته منمان به نیماننه وه بی (وَبَعْضَنَا مِنَ الْأَهْوَاءِ الْمُخْتَلِفَةِ) خوا بمانبارینتی له وه وه وه سه جیابیانایه (أَهْلَ الْبِدْعَةِ) تووشی بوته (وَالْأَرْأَاءِ الْمُتَفَرِّقَةِ) خوا بمانبارینتی له وه رله په رته وازه چیانهی هیه (وَالْمَذَاهِبِ الرَّدِّيَّةِ) خوا بمانبارینتی له وه پار وه خراپانهی (أَهْلَ الْبِدْعَةِ) له سهرن: (مِثْلَ الْمُسْتَهْجَةِ) وه کو نه کسانهی خولو سیفه ته کانی خوا، وه خه که نه چوینتن (وَالْمُعْتَرِجَةِ) وه کو (مُعْتَرِجَةً) که نه لئین: گونا هباری گه ورنه نه کافره وه نه نیمانداره (وَالْجَهْمِيَّةِ) که نه لئین: خوا سیفه تی نیو خوا له هه موو شوینیکه (وَالْجَبَرِيَّةِ) که نه لئین: بهنده له کرده وه کانی دا نقرایکرو وه (وَالْقَدَرِيَّةِ) که باوهریان به قه زاو قه در نیه (وَغَيْرِهِمْ مِنَ الَّذِينَ خَالَفُوا السُّنَّةَ وَالْجَمَاعَةَ) جگه له وانهش: لهو گروانهی دژ به (أَهْلَ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ) نزو (وَالْخُلَافَةَ) پشتکری (أَهْلَ الْبِدْعَةِ وَالضَّلَاةِ) نه کن وه کو: (الْخَوَارِجِ)، که نه لئین: تاوانباری گه ورنه کافره، (جَمَاعَةً) له لوی گهس ناکنو نه لئین: (إِجْمَاع) په کده نگی زانایانی (سَلَفَ) به لگهی شهرعی نیه. هه وه کو (شِيعَةَ)، چونکه دژایه تی (خَلِيفَةَ) کانی بیتقه مبه رکه نه کن، هه وه کو (مُجَسِّمَةً) که نه لئین: خوا له سهر (عَرْشَ) نیشته جی یو

﴿ ناوروژکی زوونگرونه ووی (الطحاوی الطحاوی) ﴾

۳۹..... (لِیَاطُ الصَّلَاتِ) وَ (أَحَابِیْثُ الصَّلَاتِ)	۲..... پیتشمه کی
۳۹..... سیفته می (وَجْهَ)	۵..... پیتناسه می نیمامی (الْأَشْعَرِی)
۴۰..... سیفته می (عَیْنِ) وَ (یَدِ)	۷..... پیتناسه می نیمامی (الطحاوی)
۴۲..... سیفته می (سَنَاقِ) وَ (قَدَمِ) وَ (أَصْبَحِ)	۷..... سه رچاوه کان
۴۴..... خوا پیتووستی به شوخین نیه	۹..... ناکو نه نیایی خوا
۴۵..... شهسوارسی و سه رکه و تیری پیتشمه و <small>بِقَاسَانِ</small> ۱۵	۱۰..... چوره گانی به کخواناسین
۴۶..... حه وئی (الکَوْثَرِ)	۱۲..... خوا هلو وینه می نیه
۴۸..... (شَفَاعَةُ) له بلژی دوا می	ووشه می به کخواناسین و
۴۸..... پیتناسه می (خَوَارِجِ)	۱۲..... ووشه می شاد و نیمان
۵۱..... شفاعه می پیتشمه و پیلوچاکن	۱۴..... نار و سیفته مکانی خوا
۵۲..... (تَوَسَّلِ) پارانه و می به خاترانه له خوا	۱۶..... ویترو حه زگرینی خوا
۵۵..... به لئین وه رگرتن له تادمیزان	۱۸..... چهند سیفته تیکی خوی گهره
۵۷..... به ممشتی و دوزمخی دیار کرابن	۱۹..... خوا (أَزَلِی) وَ (أَبَدِی) به
۵۷..... دوا بین کورده و رچا و دموک	۲۰..... رای (أَهْلُ الْبِدْعَةِ) له سیفته کلندا
۵۹..... لغزو قه ودر	۲۱..... (جَهَنَّمِ) وَ (مُعْتَرَلِ) وَ (مُتَبَه)
۶۰..... (لَوْحِ) وَ (قَلَمِ)	۲۱..... ئمنارزو ملوه می بوونه ودر
۶۲..... (عَرْشِ) وَ (كُرْسِی)	۲۲..... کوژلو به نهجلی خوی نهری
۶۵..... خوا له صیغ شویتیک جیگر نیه	۲۲..... هه ورو شتیله به حه زگرینی خوابه
۶۷..... وه لایمی به لگی (مُجَسَّه) وَ (جَهَنَّمِ)	۲۳..... ریگی راست و کوراپوین
۶۷..... سیلته می (اِسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ)	۲۵..... پیتشمه می ئیسلام <small>ﷺ</small>
۶۹..... حه بیسی (الله فی السَّامِ)	۲۸..... قورئانی پیرق
۷۴..... با وهر به مه لاتیکه	۲۹..... قورئان (كَلَامُ اللَّهِ) به
۷۶..... باسی جنوگ و شیمان	۲۲..... قورئان له سه ر زمین نامین
۷۶..... با وهر به پیتشمه بران ظنیم <small>ﷺ</small>	۳۳..... دیتنی خوی گهره له قیلمت
۷۷..... به لئین ودرگرتن له پیتشمه بران ظنیم <small>ﷺ</small>	۳۶..... (الْمُتَبَه) وَ (الْمُجَسَّه)
۷۸..... (مُتَبَه) وَ سیلته می پیتشمه بران ظنیم <small>ﷺ</small>	۳۷..... خوا لاشو ئمنامی نیه
۷۸..... ئلینیه هه ورو پیتشمه بران یه ئلینیه	۳۸..... پیتناسه می (خَلْفِ)

﴿ ناموونگی روونگورنه ووی (الطبیعة الطبیعیة) ﴾

۱۱۷.....	تکا گورده کی پیغمبر ﷺ	۷۹.....	باومر به کتیه کانی خوا.....
۱۱۷.....	برونه لای خوا یو پرسیار کردن.....	۸۰.....	قورنان به نامی ژینه.....
۱۱۸.....	دهفتی کردموه کان.....	۸۱.....	(أهل البدعة) موسولمان.....
۱۱۸.....	لیکولینه ووی یلزی قیامت.....	۸۲.....	بیر له زاتی خوا ناکه پنه و.....
۱۱۹.....	ته رازوی یلزی قیامت.....	۸۲.....	(مُشَاهِدَاتُ الْقُرْآن وَالْحَدِيث).....
۱۲۰.....	توله وهرگرتنه و له یلزی قیامت.....	۸۴.....	موسولمان به گونا کردن کاهر نابین.....
۱۲۱.....	پردی جه مننه (الصراط).....	۸۵.....	ترسان له خوا، نکای په حمتی خوا.....
۱۲۲.....	به هشتو نوزده خ.....	۸۶.....	دلنیا وونو بین و منیدی.....
۱۲۴.....	تولینی بنده سوو به شه.....	۸۷.....	کله وونو جزوه کانی کوفر.....
۱۲۵.....	بنده سه ریشکه له کرده و کانی دا.....	۹۱.....	باسی نیجان.....
۱۲۶.....	به گویره ی توانا خوا دلوا نه کا.....	۹۲.....	نیجان زیاد نه یو کم نه بین.....
۱۲۸.....	خیرو دوعا کردن یو مریو.....	۹۴.....	پوکنه کانی نیسلام.....
۱۲۹.....	باسی دوعا کردن.....	۹۵.....	(الوَلَاءُ وَالْبَوَاةُ) دوستایه تی و دوزمنایه تی.....
۱۳۰.....	باسی سه حابه ی پیغمبر ﷺ.....	۹۷.....	گوناهار به یه کجاری له نوزده خدا ناصینت و.....
۱۳۱.....	پیتاسی (شیعة).....	۹۹.....	توبه ی چاکه گونا لاتین.....
۱۳۲.....	هر چوار خلیفه کانی پیغمبر ﷺ.....	۱۰۰.....	نویژ کردن له دوا ی نیجاسی فاسق.....
۱۳۴.....	ده موزده پندرو کان به به هفت.....	۱۰۱.....	نویژ کردن له سر مریوی فاسق.....
۱۳۵.....	ژنه کانی پیغمبر ﷺ.....	۱۰۱.....	له نلو دلی خه ک ناکولینه و.....
۱۳۶.....	مناله کانی پیغمبر ﷺ.....	۱۰۲.....	پیشوا ی موسولمانان.....
۱۳۶.....	(السُّلْفُ الصَّالِح).....	۱۰۴.....	(أهل السنة والجماعة).....
۱۳۷.....	(وکی) و (کرامه).....	۱۰۶.....	(جهاد) و بانگوازی نیسلام.....
۱۳۹.....	نیطان کانی دوتیا ویزان وون.....	۱۰۹.....	فرمان به چاکو ریگرتن له خراپه.....
۱۴۱.....	فالچی نرفزته.....	۱۱۰.....	چند فرشته یه ک.....
۱۴۱.....	(إجماع) - یه کده نگی زانایان نیسلام.....	۱۱۱.....	باو پ به یلزی دوا ی.....
۱۴۳.....	نابینی نیسلام نابینی خویه.....	۱۱۱.....	پرسیارو نازاری قمبر.....
۱۴۴.....	دوا ویتنی نیجاسی (طهارتی).....	۱۱۴.....	تیکچوونی دوتیاو زیندو وون و.....
۱۴۵.....	دوا ویتنی روونگورنه و.....	۱۱۶.....	وهستانی گورپینی (مُحَلِن).....

نهم کتبیہ :

- پوونک ره وهی (العقیده الطحاوی) به، له سه ر پاره وی (أهل السنة والجماعة) به گویره ی تیگه یشتنی (السلف الصالح) له قورئان و حدیس.
- باسی (التوحید) - به کخوا ناسین و (وحدانیة) - تا کو ته نیایی خوا؛ له (ذاتُ وصفات) و له (الوہیة) و له (رُبُوبیة) دا، به درئی پوون نه کاته وه.
- باسی (الاسماء والصفات) - ناو و سیفه ته کانی خوی گه وره و (آیاتُ الصفات) و (أحادیثُ الصفات) پوون نه کاته وه.
- باسی کافریوون و هر چوار جوره کانی (کفری) تیدا پوون کراوه ته وه، به تیشکی قورئان و حدیس.
- باسی پیشه وای موسولمانان و (جهاد) و بانگه وازی نیسلام و دوستایه تی و دوزمنایه تی - (الولاء والبراء) به زه قی پوون نه کاته وه.
- هر کاتیک له گه ل (أهل البدعة والضلالة) پویه پوو نه بیته وه، له ده ریای زانستی (الإعتقاد) نیامی (البیہقی) و (شرح صحیح البخاری) و (شرح صحیح مسلم) جامه ی ناو ه ل دینجی و تینو وه تی قوتابیان نه شکیتی و پروشکه ناگره کانی (أهل البدعة) نه کوژنیتته وه.
- بق سه لماندنن هر باسیک به چه کی (أهل السنة) مهیدان له (أهل البدعة) نه خوارزیتته وه و پتییان نه لی: (نه وه نه پزو نه وه گن)، نه گه ر چیتان له هه بنانه دا هه به، هه لیپیتن ﴿قُلْ هَآؤُلَآءُ بُرْهَآئُکُمْ إِن کُنتُمْ صَادِقِینَ﴾ به لگه ی خوتان بیتن نه گه ر نیوه راست نه کهن و ریازتان راسته. تا کو به نه شتری قورئان و حدیس به لگه کانتان پوچهل بکهینه وه.